

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

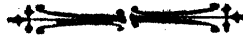
અનુક્રમાંક ૧૩૭૮૩ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ પ્રજ્ઞા રૂપ દર્શક

વિષય 42: ૮૬૪

॥ श्री ॥

પ્રશ્ન રૂળ દર્શિકા.

કર્તા

અંબાલાલ મનસુખરામ પંડ્યા.

જાળુસર.

પ્રકાશક

કૃષ્ણલાલ નરભેરામ દેસાઈ. એલિસબ્રીજ-અમદાવાદ.

ધી બાથુ પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં શા. ચુનીલાલ કાળીદાસે છાપી.

૬. બાલાલનુમાન પાસે, રીઆરોડ—અમદાવાદ.

પ્રથમાવૃત્તિ.

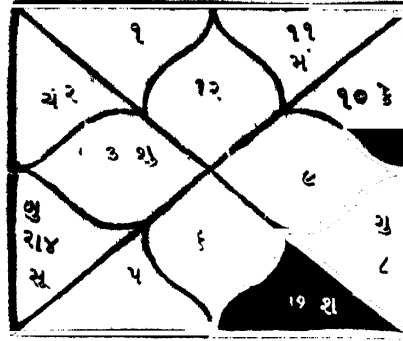
પ્રત ૧૦૦૦.

સંવત ૧૯૮૪.

સને ૧૯૨૭.

કિંમત રૂ. ૩-૦-૦

ગ્રંથાલય વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી ઓપીશર્ટ-સંગ્રહ
૧૩૭૮૭

આ પુસ્તક સને ૧૮૬૭ ના ૨૫ મા એક્ટ મુજબ રજીસ્ટર કરાવી
સર્વે હક કર્તાએ પોતાને સ્વાધીન રાખ્યા છે.

વેદચક્ષુઃ કિલ્લેદં સ્મૃતં જ્યોતિષં
 મુલ્યતાષામધ્યેઽસ્તેનોચ્યતે ॥
 સંયુતોઽપીતરૈઃ કર્ણનાસાદિમિ
 ઘૃષ્ટાનેહાનોનકિલ્લેત્કરઃ ॥ ૧ ॥

તસ્માદ્વિજૈર ધર્મ્યતામ્પ્રોક્તૃ પુણ્યં રહસ્યં વરમંચતત્ત્વઃ ॥
 યોઽયૌતિષંવેતિનરઃ સસમ્યગ્ ધર્માર્થકામાન્ સમતેયક્ષત્વ ॥ ૨ ॥

નવેતિ યો યસ્ય ગુણમકર્ષં ।
 સતં સદા નિંદતિનામચિત્રમ્ ॥
 વિહાય મુક્તાં નિજચ્છનાય ।
 વિમર્તિં ગુઠજાં વિપિને કિરાતી ॥ ૩ ॥

પ્રસ્તાવના.

સૃષ્ટિની ઉત્પત્તિ, સ્થિતિ, અને લય જેની ઇચ્છા માત્રને આધીન છે એવા શ્રી પરબ્રહ્મ નારાયણ રૂપ વેદના ૭ અંગમાંનું જ્યોતિષ શાસ્ત્ર એક અંગ છે. અને તેને નેત્રની ઉપમા આપવામાં આવી છે તે યોગ્યજ છે. મનુષ્ય દેહના સધળા અવયવોમાં જેમ નેત્ર મુખ્ય છે તેમ નેત્ર રૂપ જ્યોતિષ શાસ્ત્ર વેદના ૭ અંગમાંનું મુખ્ય અંગ ગણાય છે.

જ્યોતિષ એટલે પ્રકાશ જેમ અધિકારમાં રહેલી વસ્તુ દિપિકના પ્રકાશથી જોઇ શકાય છે તેમ જ્યોતિષ શાસ્ત્ર રૂપ પ્રકાશની મદદથી જૂત, વર્તમાન, અને ભવિષ્ય જાણી શકાય છે અને તેથીજ એને જ્યોતિષ શાસ્ત્ર કહેવામાં આવ્યું છે. જ્યોતિષ શાસ્ત્રને સર્વશે તેમ કાંઈક અંશે સાચું ન માનનારા પણ કેટલાક માનવી હશે તેમની શંકાઓના સમાધાન માટે જ્યોતિષ શાસ્ત્રની સત્યતાનાં ધણાં પ્રમાણ છે તે અહીં અત્રે જણાવવા અવકાશ નથી તોપણ આ નીચે ટુકમાં આપેલાં થોડાંક પ્રમાણોથી પણ જ્યોતિષ શાસ્ત્રની સત્યતા સમજવા શિવાય રહેશે નહિ.

- (૧) પ્રત્યક્ષ પ્રમાણ મળ્યા પછી અનુમાનાદિક પ્રમાણની જરૂર રહેતી નથી. જ્યોતિષ શાસ્ત્રની સત્યતાનાં સૂર્ય અને ચંદ્ર પ્રત્યક્ષ પ્રમાણ છે.
- (૨) સૂર્યના ઉદયથી જગતને પ્રકાશ અને ઉષ્ણતા મળે છે, કમળ અને સૂર્યમુખી ફુલ વિકાસે છે તેમજ અસ્તથી અધિકાર, ઉષ્ણતાની ન્યૂનતા અને કમળ તેમજ સૂર્યમુખી ફુલનું ત્રેકાજ પામવું થાય છે, વળી સૂર્યના પ્રતાપેજ ઉષ્ણ કટીખંધમાં વસ્તાં મનુષ્યો શ્યામ, શીત કટીખંધમાંના ગૌર અને સમસીતોષ્ણ કટીખંધમાંના મધ્યમ વર્ણનાં હોય છે. સૂર્ય આત્મા છે અને પ્રહોના સમાગમ અને દૃષ્ટિથી તેનું બળ હમેશાં

ન્યુનાધિક અમાજ કરે છે તેથી સૂર્યની બળવાન સ્થિતિ વખતે ગર્ભ સ્થિતિ પામેલાં પ્રાણી વધુ આત્મબળવાળાં અને નિર્માળ સ્થિતિ વખતે ગર્ભમાં સ્થિત થયેલાં ઓછાં આત્મબળવાળાં હોય છે.

- (૩) ચંદ્રના ઉદયથી કુમુદ ખીલે છે અને અસ્તથી તે ખીડાઈ જાય છે ભરતી અને ઓટનો આધાર ચંદ્રની ગતિ ઉપર છે એ વાત સર્વ માન્ય છે. ચંદ્રના ઉદયથી ભરતી અને અસ્તથી ઓટ થાય છે. વળી જેમ ચંદ્ર ખીંચ મોડું તેમ ભરતી વધારે થાય છે પૃથ્વીમાં અને તે શિવાયના દિવસોએ ભરતી જોવાથી આ હકીકત સારી રીતે સમજશે.

ચંદ્ર ખીંચની વધવટના પ્રમાણમાં ભરતી વધતી થતી રહે છે તેજ પ્રમાણે ગાંડા યા ચિત્તબ્રમવાળા માણસોની ઘેલછામાં પણ વધવટ થાય છે. પૃથ્વીમાને દિવસે એવા મનુષ્યોની ઘેલછામાં વધારો જોવામાં આવે છે. અને અમાસને દિવસે તેઓ કાંઈક શાન્ત અને ઓછી ઘેલછાવાળા લાગે છે. કેટલાક રોગ પણ યુક્તપક્ષમાં જોરપર આવે છે અને કૃબ્ધપક્ષમાં નરમ પડે છે. વળી માંદા માણસોને માટે માસના છેલ્લા ત્રણ દીવસો ભારે ગણાય છે. આ સૌ ચંદ્રના પ્રભાવનાંજ પરિણામ છે. સૂર્યની અસર આત્માપર થાય છે તેવીજ રીતે ચંદ્રની પણ મનપર અસર થાય છે.

- (૪) ઉપરના પ્રમાણોથી સાબીત થાય છે કે:—પૃથ્વીપર વસતાં પ્રાણી, અને પદાર્થો સાથે સૂર્ય ચંદ્રનો સંબંધ છે અને તેથી એ ગ્રહો તેમનીપર અસર કરી શકે છે. આ પરથી સૂર્ય ચંદ્ર સીવાયના બીજા ગ્રહોનો સંબંધ અને અસર ન માનવાનું કંઈ કારણ નથી. સૂર્યની ગરમી તેમજ સૂર્ય અને પૃથ્વી વચ્ચેનું અંતર હંમેશાં એકસરખું હોઈ તેમાં ન્યુનાધિક ન થવા છતાં પણ એક વર્ષના અમુક દીવસ જે તાપ, ટાઢ, વર્ષાદિ, અને વાતાવરણ હોય છે તે બીજા કોઈ વર્ષના તેજ દીવસે હોતાં નથી તેનું કારણ ફક્ત સૂર્ય નહિ પણ બીજા ગ્રહોનો સંબંધ અને અસર છે એ સ્પષ્ટ સમજાય એમ છે.

- (૫) ખગોળમાં દરેક ગ્રહોની કક્ષા અને વિધી ભુદી ભુદી હોય છે તેમાં તેઓ નિરંતર ક્રમાં કરતા હોવાથી એક વખતે બધા ગ્રહોનો જે યોગ થયો હોય છે તે ફરીયા આખા કલ્પ કે યુગમાં થતો નથી અને તેથીજ તમામ મનુષ્યોના રૂપ, રંગ, ગુણ, બળ, ભુદ્ધિ, સ્થિતિ વિગેરેમાં ભિન્નતા જોવામાં આવે છે.

જ્યોતિષ શાસ્ત્રના આધારે કહેવામાં આવે છે તે ફળાધિશ કેટલીક વખત કેમ મળતા નથી ? એવો એક સવાલ ઉભો થાય છે અને તે વાસ્તવિક છે. (૧) જ્યોતિષ શાસ્ત્રના સંપૂર્ણ જ્ઞાનનો અભાવ (૨) જન્મ કે પ્રજ્ઞના સમય (ટાઇમ) માં તદ્દાર્વત (૩) ગણિતની ભુલ (૪) અનુભવ અને તર્કશક્તિમાં ઉણપ અને (૫) દેશ, કાળ, અને સ્થિતિને અનુસરી ફળ કહેવામાં, રાખવામાં આવતું દુર્લક્ષ એ પૈકી કોઈપણ કારણને લીધે ફળાધિશ ક્વચિત મળતાં નથી પરંતુ તેથી જ્યોતિષ શાસ્ત્રની સત્યતામાં કોઈપણ રીતે ઓછાપણું થતું નથી.

સચોટ ફળાધિશ જાણવામાં અંતરાય રૂપ ઉપર જણાવેલાં પાંચ કારણો દુર કરવાં અસંભવ નથી, પણ અભ્યાસ, ચોક્કસાઈ અનુભવ, તર્કશક્તિ અને તીવ્રભુદ્ધિની જરૂર તો છેજ.

કેટલાક તર્કવાળા માણસો ફક્ત પ્રારબ્ધને તો કેટલાક ફક્ત પુરુષાર્થને માનનારા હોય, જ્યોતિષ શાસ્ત્ર જાણવાની અગત્યતા સ્વીકારતા નથી. આ બંને માન્યતા બૂલ ભરેલી છે. પ્રારબ્ધ અને પુરુષાર્થ એ બેમાંથી એકના અભાવે બીજાનું અસ્તિત્વ સંભવતું નથી. બીજામાંથી વૃક્ષ, વૃક્ષમાંથી બીજ, અને વળી ફરી બીજમાંથી વૃક્ષ ઉત્પન્ન થાય છે તેવીજ રીતે પુરુષાર્થથી પ્રારબ્ધ અને પ્રારબ્ધથી પુરુષાર્થ થયાજ કરે છે. વળી બધા પુરુષાર્થ પ્રારબ્ધને વશ હોતા નથી પ્રારબ્ધના ત્રણ પ્રકાર છે. (૧) દૃઢ, (૨) અદૃઢ અને (૩) દૃઢાદૃઢ જેમ અસાધ્ય વ્યાધિ કોષ્ટપણ ઉત્તમોત્તમ ઔષધોપચારથી પણ દૂર કરી શકાતો નથી તેમ દૃઢ પ્રારબ્ધ કોષ્ટ પણ ઉપાયે ફેરવી શકાતું નથી જેથી તેને અનુસરતાં સુખ દુઃખાદિ ભોગવવાજ પડે છે પણ પ્રયત્નથી અદૃઢ પ્રારબ્ધ સંપૂર્ણ અને દૃઢાદૃઢ પ્રારબ્ધ કેટલેક અંશે ફેરવી શકાય છે જ્યોતિષ શાસ્ત્ર પ્રારબ્ધ જાણવામાં મદદ રૂપ છે, અને તેથી તે જાણવું આવશ્યક છે.

આટલું જનાં ભાવિમાં હશે તે થશે એમ માનનારાઓ માટે અત્રે વધુ વિવેચન કરવા અવકાશ નથી, વાસ્તવિક રીતે જોતાં મનુષ્ય માત્રને સ્વભાવિક રીતેજ પોતાના ભાગ્યમાં શું છે અને અમુક બાજતનું શું પરિણામ આવશે તે જાણવાની જીજ્ઞાસા હોય છે.

જ્યોતિષ શાસ્ત્રના મુખ્ય ત્રણ વિભાગ છે ગણિત, ફળ અને સંહિતા, ગણિત વિભાગમાં ગ્રહાદિનું જામણ ઉદય, અસ્ત, ગતિ વિગેરે, ફળ વિભાગમાં ગ્રહાદિકની પૃથ્વી ઉપરના પ્રાણી અને પદાર્થો પર થતી અસર: અને સંહિતામાં જ્યોતિષ શાસ્ત્રની કેટલીક ઉપયોગી શાખાઓનો સમાવેશ કરેલો છે.

ગુજરાતી ભાષામાં ગણિત અને વિશેષે દરીને ફળાધિશના અનેક ગ્રંથો લખાયા છે તોપણ ફળ જ્યોતિષના એક અગત્યના વિભાગ રૂપ પ્રાથમિક જ્યોતિષના વિસ્તારને હજી થયેલો અવકાશ છે એટલુંજ નહિ પરંતુ પ્રાથમિક જ્યોતિષના પ્રમાણુ ગ્રંથોની અનિવાર્ય જરૂર છે તે ધ્યાનમાં લઈ જુદી જુદી ભાષાના અનેક ગ્રંથોના સાર રૂપ આ પુસ્તક લખવામાં આવ્યું છે. સદૃષ્ટિ પુસ્તક વિદ્વાન અને અનુભવી જ્યોતિષીઓને ખતાવતાં તેઓએ ઉપયોગીતા જોઈ અભિપ્રાય આપવાથી પ્રસિદ્ધ કરવું યોગ્ય ધાર્યું છે.

આ પુસ્તકની ફર કાપી મારા ખંતીલા મીત્ર આમોદના સજ પોસ્ટ માસ્ટર સુર્યકાન્ત વનમણીદાસ મોદીએ કરી આપી છે તે બદલ તેઓનો તેમજ જે જે વિદ્વાન ગ્રહસ્થોએ પોતાના કીમતી વખતનો ભોગ આપી આ પુસ્તક તપાસી પોતાના અભિપ્રાય દર્શાવ્યા છે તેમો સર્વનો સહદય આભાર માનું છું. જ્યોતિષી અને જ્યોતિષ શાસ્ત્રના શોખીનોને તેમજ શરૂઆતના અભ્યાસીઓને પણ ઉપયોગી થઈ પડે એવી આ પુસ્તકની રચના કરવા બનતો પ્રયાસ કર્યો છે છતાં કોમક ખામી રહી ગઈ હોય તો તે જાણવાનારનો આભાર માની લવિષ્યની આગ્રહિમાં જરૂરી સુધારો વધારો કરવામાં આવશે.

શુદ્ધિપત્ર.

પૃષ્ઠ.	પાકિ.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૩	૫	ધારા.	ધરા.
૯	૭	સાથી.	સૌથી.
"	૧૧	જુઓ.	જુઓ (પૃષ્ઠ પર જા)
૧૧	૭	સમન સ્થાન.	સયન સ્થાન.
૧૫	૩	૧૮	૧૯
"	૨૧	પ્રહોના.	પ્રહોનાં.
૩૩	૧૧	ચતુષ્પાય.	ચતુષ્પય.
૩૪	૨૨	ખ ધાન.	ખંધન.
૩૫	૮	ગુમ ધાન.	ગુમ ધન.
૩૬	૭	પ્રમાણ.	પ્રમાણ.
૩૮	૨૨-૨૩-૨૪	આખી ત્રણે પાકિ.	કાઠી નાખો.
૩૯	૩	ન ગણતાં.	* પાશ્વિમાત્યોદ્દેષ્ટ અને દરમ વચ્ચેનું અંતર ગણિમાં ન ગણતાં.

૧૭ પછી.

ખે પ્રહનો ક્રાંતિના અંશોમાં એક અંશ સુધીનું અંતર હોય તો તે ખ પ્રહો સમ ક્રાંતિમાં ગણાય છે અને તે સંચાગના ગ્રેટરજન ફળ આપે છે.

૪૦	૧-૨	આખી બન્ને પાકિ.	કાઠી નાખો.
૪૨	૧૧	નીચેનો.	નીચનો.
૪૩	૧૯	તે.	તે.
૪૪	૪	ક્ષમથી.	ક્ષમ્નેરાથી.
૪૬	૨૬	ચંદ્ર.	મંદ.
૪૮	૧૫	યુક્ત.	યુક્ત.
"	૨૨	મણ ઉલ્લોગ.	મણઉલોગ.
૫૦	૨૩	તેનું.	તેનું.
૫૫	૯	બળવાનનો.	બળવાન.
૭૦	૨૫	યાન.	સ્થાન.
૭૧	૧૫	અતી.	અકિત.
૯૧	૧૯	ચંદ્ર પ્રહ.	મંદ પ્રહ.
૯૩	૩૧	વિધાનના.	વિદાનનાં.
૯૫	૧૩	અતિ.	અધિ.
૯૮	૨૬	છાડે તો.	છાડતો.

અનુક્રમણિકા.

પ્રકરણ.	આખત.	પૃષ્ઠ.
૧ શાંતિ આખત	...	૧
૨ ગૃહ આખત	...	૬
૩ પ્રશ્ન કુન્ડલી	...	૧૨
૪ પદ્મ વર્ગ	...	૨૦
૫ દેહાદિ આર સ્થાન અને તેમાં જોવાની આખતો	...	૩૩
૬ દષ્ટિ	...	૩૮
૭ સામાન્ય પ્રશ્ન વિચાર	...	૪૦
૮ એક ક્ષમથી છ પ્રશ્નો નિર્ણય કરવાની રીત	...	૪૫
૯ યોગ વિચાર	...	૪૬
૧૦ અંગત લાભ વગેરે.		
(૧) જાગ્યોદય ક્યાં થશે ?	...	૫૨
(૨) મારે ફતેહ સાંઝે કહી દીશાએ જવું ?	...	૫૨
(૩) કેનાથી લાભ થશે ?	...	૫૨
(૪) આવી પડેલ આફત-ભય ટળશે	...	૫૨
(૫) અમુક વ્યક્તિ મળશે કે ?	...	૫૩
(૬) હું લાંબુ જીવન ભોગવીશ ?	...	૫૩
૧૧ આર્થિક આખતો.		
(૧) ધનલાભ પ્રશ્ન	...	(૫૪)
(૨) મને કળે નાણાં મળશે ?	...	૫૬
(૩) દેણદાર નાણાં પાછાં આપશે ?	...	૫૭
૧૨ જામ્ જામ્ડુ અને પત્ર વ્યવહાર વગેરે આખત:—		
(૧) જામ્ જામ્ડુ વગેરેની કુશળતા સંબંધી પ્રશ્ન	...	૫૮
(૨) મોકલેલ પત્ર પહોંચ્યો હશે ?	...	૫૮
(૩) પત્રનો જવાબ કેવો મળશે ?	...	૫૯

પ્રકરણ.	આખત.	પૃષ્ઠ.
૧૩ મીલકત, ખેતીવાડી, ગૃહ ધન, સ્થળાંતર વગેરે આખત:—		
(૧) મકાન-ભૂમિ લાભ પ્રશ્ન	...	૬૦
(૨) વાહન-પશુ લાભ પ્રશ્ન	...	૬૦
(૩) કૃષિ લાભ પ્રશ્ન	...	૬૧
(૪) નિધિ સંચય પ્રશ્ન	...	૬૧
(૫) હું મારા વર્તમાન સ્થાનમાં રહું ?	...	૬૨
(૬) હું મીલકત ખરીદું ?	...	૬૨
૧૪ સંતાન, ગર્ભપ્રસવ, લોટરી, શરત-સરો વગેરે આખત:—		
(૧) સંતાન સુખ પ્રશ્ન	...	૬૩
(૨) સ્ત્રીનું કયું રંગેદર્શન મળે ધારણ કરશે ?	...	૬૫
(૩) ગર્ભ છે કે નહિ ?	...	૬૫
(૪) ગર્ભક્ષેમ પ્રશ્ન	...	૬૬
(૫) પુત્ર થશે કે પુત્રી ?	...	૬૬
(૬) બાળક કેવું જન્મશે ?	...	૬૮
(૭) ક્યારે બાળકનો જન્મ થશે ?	...	૬૯
(૮) ગર્ભવતીને પ્રસવ થયો કે નહિ ?	...	૭૦
(૯) જન્મેલ બાળક જીવશે કે ? તેમજ તેના જન્મથી તેના માતા પિતાને હાની છે કે કેમ ?	...	૭૦
(૧૦) મને લોટરીમાં ધનામ મળશે કે ?	...	૭૦
(૧૧) શરતના અમુક યોગાની દીકરી લેવાથી અમર અમુક વ્યક્તિ સાથે સરો કરવાથી લાભ થશે ?	...	૭૧
૧૫ રાત્રી, રોગ, દોષ, અને દર્દી આખત:—		
(૧) રાત્રી સંબંધી પ્રશ્ન	...	૭૨
(૨) રોગ જ્ઞાન પ્રશ્ન	...	૭૨
(૩) દુખી દોષ જ્ઞાન પ્રશ્ન	...	૭૨
(૪) દર્દીને આગમ થશે ?	...	૭૪

- પ્રકરણ. આખત. પૃષ્ઠ.
- ૧૬ લમ, ભાગીદારી, અને કાટના મુકરદમા આખત:—
- (૧) સ્ત્રી મળણ કે નહીં ? ... ૬૭
- (૨) કન્યાને વર અને સુખ મળશે ? ૭૯
- (૩) દંપતિ રનેહ પ્રશ્ન ... ૭૯
- (૪) ભાગીદારી પ્રશ્ન ... ૮૦
- (૫) વિવાહમાં જય થશે કે નહિ ? ૮૧
- ૧૭ ચોરી આખત:—
- (૧) ચોરીથી લાભ થશે કે હાનિ ? ૮૩
- (૨) ચોર કોણ છે ? ... ૮૩
- (૩) ચોર કેવો છે ? ... ૮૪
- (૪) ચોર ક્યાં છે ? ... ૮૪
- (૫) ચોરીનું દ્રવ્ય ક્યાં છે ? ... ૮૫
- (૬) નષ્ટ ધન-લાભ પ્રશ્ન ... ૮૬
- (૭) ચોર છુટશે કે ? ... ૮૮
- ૧૮ શેઠ નોકર સંબંધી:—
- (૧) નોકર રાખવા સંબંધી પ્રશ્ન ૮૯
- (૨) સ્વામી સેવક પ્રશ્ન ... ૮૯
- (૩) મને મારા શેઠથી લાભ છે ? ૮૯
- (૪) નાશી ગમેલો નોકર પાછો આવશે કે નહિ ? ... ૯૦
- ૧૯ મૃગયા, યુદ્ધ વગેરે આખત:—
- (૧) મૃગયા પ્રશ્ન ... ૯૧
- (૨) જય પરાજય પ્રશ્ન ... ૯૨
- (૩) દિગ્વિજય પ્રશ્ન ... ૯૪
- (૪) શત્રુ ચઢી આવશે કે ? ... ૯૬
- ૨૦ પ્રવાસ અને પ્રવાસી આખત:—
- (૧) મારે લાંબી મુસાફરીએ જવું સલાહકારક છે ? ... ૯૭
- (૨) પ્રયાણ થશે કે નહિ ? ... ૯૭
- (૩) ક્યારે પ્રયાણ થશે ? ... ૯૯
- (૪) માર્ગિકળ ... ૯૯
- (૫) મુસાફરી સફળ થશે ? ... ૧૦૦
- (૬) નગર પ્રવેશ કળદામી થશે કે ? ૧૦૧
- (૭) પ્રવાસીને લાભ થશે કે ... ૧૦૨
- (૮) પરદેશ ગમેલાનો પાછા આવવા સંબંધી પ્રશ્ન ... ૧૦૨
- (૯) પ્રવાસી ક્યારે આવશે ? ... ૧૦૪
- (૧૦) પ્રવાસી પોતાના સ્થાનથી નીકળી ચુક્યો કે નહિ ? ... ૧૦૪
- (૧૧) પ્રવાસી કેટલા રસ્તે આવ્યો છે ? ૧૦૫
- (૧૨) દૂર પરદેશમાં રહેલો જીવે છે ? ૧૦૫
- (૧૩) નોકા સહીસલામત પાર ઉતરશે ? ૧૦૬
- ૨૧ રાજ્યદાર, પદવી, ખાધો, વેપાર તેજમંદી.
- (૧) રાજ્ય લાભ પ્રશ્ન ... ૧૦૭
- (૨) રાજની મલાકાત અને લાભ થશે કે નહિ ? ... ૧૦૮
- (૩) રાજમની-રાજ્યાધિકારની સ્થિતિ અસ્થિરતા વિષે પ્રશ્ન ... ૧૦૯
- (૪) મને ક્યારે સારી પદવી મળશે ? ૧૦૯
- (૫) વૃપમત્રી રનેહ પ્રશ્ન ... ૧૧૦
- (૬) મારે કયો ધંધો કરવો ? ... ૧૧૦
- (૭) વેપારમાં લાભ થશે કે ? ... ૧૧૦
- (૮) તેજ-મંદી પ્રશ્ન ... ૧૧૧
- (૯) વંચાણ ખરીદી પ્રશ્ન ... ૧૧૨
- ૨૨ મિત્ર સંબંધી:—
- (૧) મિત્ર રનેહ પ્રશ્ન ... ૧૧૩
- (૨) મિત્રોથી લાભ થશે કે હાનિ ? ૧૧૩
- ૨૩ બંધન અને વ્યય આખત:—
- (૧) બંધ મુક્તિ પ્રશ્ન ... ૧૧૪
- (૨) અર્થ સંબંધી પ્રશ્ન ... ૧૧૫
- ૨૪ મૂક પ્રશ્ન અને મૂળિ જ્ઞાન:—
- (૧) મૂક પ્રશ્ન ... ૧૧૬
- (૨) મૂળિ જ્ઞાન પ્રશ્ન ... ૧૧૮
- ૨૫ સ્વરોદય:—
- (૧) સ્વર વિચાર ... ૧૨૧
- (૨) તત્વ વિચાર ... ૧૨૧
- (૩) પ્રશ્ન વિચાર.
- (૧) મૂક પ્રશ્ન ... ૧૨૨
- (૨) અમૂક કાર્ય સિદ્ધ થશે કે ? ૧૨૨
- (૩) પ્રવાસીના આવાગમન અને કુશળતા સંબંધી પ્રશ્ન ૧૨૩
- (૪) પુત્ર થશે કે પુત્રી ? ૧૨૩
- (૫) રોગી જીવશે કે ? ... ૧૨૪

પ્રશ્ન ફળ દર્શિકા વિષે મળેલા અભિપ્રાયો.

શ્રી. વડોદરા, મહમદવાડી સોની પોળ નં. ૪.

શ્રી રા. રા. અંબાલાલ મનસુખરામ પંડ્યા. સુ. આમોદ.

આપ તરફથી અથિત પ્રશ્ન ફળ દર્શિકા નામનું પુસ્તક નવિન અભ્યાસી તથા વ્યવહારમાં નિપુણ થયેલા વિક્તાન તેમ સર્વ સામાન્ય ભાવિના છાત્રાસુઓને ઉપયોગી થઇ અને સરળતા ઉપભવે તેવું છે. ચોક્કસ સ્તત્ત્વ કુર્લમ્: તેમ આપે આ અંશમાં પ્રશ્ન ફળ એટલે જેનાથી નષ્ટ ભતકોને પણ પોતાનું ભાવી સમભવ તવી યોજના કરી છે તેજ પરિશ્રમની સાર્થકતા છે. આનો લાભ લેનારને આ એક તીર્થ જેવું છે એજ આપને ધન્યવાદ છે અને હવે પછીથી આપ આવાજ કાર્યમાં નિપૂણતાને ઉપયોગમાં લેશે એ આશા છે. સંવત ૧૯૮૩ ના શ્રાવણ વદ ૩ સોમવાર.

મહાદેવ પ્રભાશંકર જેશી.

હા. જ્યોતિર્ભૂષણ.

રા. રા. અંબાલાલ મનસુખરામ પંડ્યા. સુ. આમોદ.

આપનું લખેલું “શ્રી પ્રશ્ન ફળ દર્શિકા” નામનું પુસ્તક મેં તપાસી જોયું છે. જેથીઓને વારંવાર લોકો તરફથી પૂછવામાં આવતા લગભગ તમામ પ્રશ્નોના ફળોને નિર્ણય શી રીતે કરવો તે સાધારણ માણસો પણ ઘણીજ સહેલાઈથી સમજી શકે એવી સરળતા અને યથાક્રમથી આ પુસ્તકની રચના કરવામાં આવી છે. હું (૨૦) વીસ વરસથી જ્યોતિષનો ધર્મ કરું છું અને મેં જ્યોતિષને લગતા ઘણા અંશે જોયા છે પણ પ્રશ્નને લગતું આવું ઉત્તમ પુસ્તક તો આ પહેલુંજ છે.

આ પુસ્તક છપાવવામાં આવે તો આશા છે કે જેથીઓને તેમજ જ્યોતિષ વિદ્યાના શોખીનોને,—શીખનારાઓને તે એક ઉમદા સાધન રૂપ થઇ પડશે. અસ્તુ.

લી. ત્રવાડી દઆશંકર પ્રાણશંકર. આમોદ.

રા. રા. અંબાલાલ મનસુખરામ પંડ્યા. સુ. આમોદ.

“શ્રી પ્રશ્ન ફળ દર્શિકા” નામક આપના લખેલા પુસ્તક સંબંધી માહિતી અભિપ્રાય જણાવતાં આનંદ થાય છે કે આપે ઘણા શ્રમ લઈ અનેક અંશોના સાર રૂપ લખેલું આ પુસ્તક પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવે તો જ્યોતિષીઓને તેમજ જ્યોતિષના શોખીન અને શીખનારાઓને આશિર્વાદ રૂપ થઇ પડશે માટે મારી ભલામણ છે કે આપ આ પુસ્તક જરૂર પ્રસિદ્ધ કરશો. જ્યોતિષને લગતા ઘણા અંશે છે પણ પ્રશ્ન સંબંધી શુભરાતી ભાષામાં એક સારા પુસ્તકની અઘાપિ ખોટ છે તે આ પુસ્તકથી પુરાશે એમ મારી ખાત્રી છે.

આપની આ શુભ પ્રવૃત્તિમાં સફળતા ઇચ્છું છું તે પરમાત્મા પુર્ણ કરે.

લી. ભાનુશંકર પ્રાણશંકર જે.વિ. આમોદ.

“ આશિર્વાદ પત્રિકા. ”

રા. રા. અંબાલાલ મનમુખરામ પંડ્યા.

આમોદ.

શ્રી પ્રશ્ન કૃળ દર્શિકા નામનું તમોએ તૈયાર કરેલું પુસ્તક તપાસી જોતાં ઘણું ઉપયોગી જણાય છે.

શરૂઆતના અભ્યાસીને પણ માર્ગદર્શક થઈ પડે એવી રીતે કમ અને સરળતા સાચવવામાં ઉત્કૃષ્ટ યુદ્ધિનો ઉપયોગ કરી ઘણોજ શ્રમ લીધો છે. આ પુસ્તક પ્રસિદ્ધ કરશે એવી આશા છે, અને મારી ભલામણ છે કે એ પુસ્તક જ્યોતિષીઓને તેમજ અન્યજનોને ગુર્જર ભાષામાં થવાથી ઘણું ઉપયોગી થઈ પડશે માટે પ્રસિદ્ધિમાં જરૂર લાવવું જોઈએ. આવા પુસ્તકનો અભાવ છે, તે ધ્યાનમાં લેતાં તમારી આ પ્રવૃત્તિ વિશેષ પ્રશંસનીય છે. આ પુસ્તક જ્યોતિષના ઉત્તમ અંશોમાં સ્થાન લે અને તમારી કીર્તિમાં વધારો થાય એવી મારી અંતઃકરણ પૂર્વક આશિષ છે.

લી. શુભેચ્છક,

યાજ્ઞિક પ્રાણશંકર ગણપતરામ.
જંબુસર.

રા. ભાઈ અંબાલાલ મનમુખરામ પંડ્યા.

મુ. આમોદ.

જત તમોએ લખેલું “ શ્રી પ્રશ્ન કૃળ દર્શિકા ” નામનું પુસ્તક તમોએ મને ખતાવ્યું તે જોતાં ઘણું ઉપયોગી જણાય છે. પ્રશ્નના વિષયોપર ખારીકાઈથી વિવેચન કરેલું હોવાથી અને એવાં પુસ્તકો ગુજરાતી ભાષામાં ભાગ્યેજ અગર એકાંજ હોવાથી તમોએ શ્રમ અને ખંતથી લખેલું આ પુસ્તક ખરેખર ઉપયોગી અને લોકપ્રીય થઈ પડશે એવી મને આશા છે. સાધારણ ભણેલા પણ આ પુસ્તક સહેલાઈથી સમજી શકે એવું હોવાથી તેને પ્રસિદ્ધિમાં મૂકતાં તમોએ લીધેલો શ્રમ ફળીભૂત થશે એમ ખાત્રી છે.

લી. શુભેચ્છક,

ભોળીલાલ જાદવરાય.

અવલ કારકુન-જંબુસર.

સ્નેહી ભાઈશ્રી અંબાલાલભાઈ,

તમોએ લખેલું “ શ્રી પ્રશ્ન કૃણ દર્શિકા ” નામનું પુસ્તક તમોએ બતાવ્યું તે બેતાં સદર્હુ પુસ્તક ઘણીજ સરળ શૈલીથી લખાયેલું છે તેમજ શરૂઆતના અભ્યાસક્રમે રસ પડે તેવું છે. છતાં તેમાં આ શાસ્ત્રની ઘણીક નવી કુચીઓ બતાવેલી છે જે હાલમાં પ્રગટ થયેલા પુસ્તકોમાંથી ઘણી ખરી બેવામાં આવતી નથી. આવા પુસ્તકના અભાવે જે ખોટ હતી તે તમારા પુસ્તકે પુરી પાડી છે અને તે જરૂર જનસમાજના આદરને પાત્ર થશે તેવી આશા રાખું છું.

તા. ૧૭-૫-૧૯૨૭.

લી. ભવદીય,

કેશવલાલ ગંગાશંકર બેશી.

બી. એ.

અવલ કારકુન-અંકલેશ્વર.

ધી એડવર્ડ ઈંગ્લીશ સ્કુલ.

આમોદ, તા. ૨૬-૭-૨૭ શુક.

રા. રા. અંબાલાલ મનસુખરામ પંડ્યા,

આપનું રચેલું “ શ્રી પ્રશ્ન કૃણ દર્શિકા ” નામનું પુસ્તક વાંચી બેયું તે સંબંધી મારો અભિપ્રાય દર્શાવતાં અત્યંત આનંદ થાય છે કે સદર્હુ પુસ્તક આપના જ્યોતિર્વિધાના ઉંડા અભ્યાસ તેમજ તે વિષયક આપના લાંબા અનુભવનું એક ઉત્તમ કૃણ છે અને તે રચવામાં આપે ભાષાની સરળતા તથા સૂગમતા એવી ઉત્તમ રીતે બળવી છે કે સામાન્ય જ્ઞાનવાળા અભ્યાસીને તેના અભ્યાસથી ટુંક સમયમાં ‘ પ્રશ્ન નિર્ણય ’ બાબતનું ઘણું સાફ જ્ઞાન પ્રાપ્ત થાય. આવાં ઉત્તમ પુસ્તકો ગુજરાતી ભાષામાં બહુજ થોડાં હોવાથી તે ઘણુંજ ઉપયોગી અને લોકપ્રિય થઈ પડશે એમ ધારું છું. આપને આ કાર્યમાં સંપૂર્ણ ફેરફાર મળે એવી આશા રાખું છું.

લી. શુભેચ્છક,

કુસુમરાય માનશંકર આચાર્ય.

બી. એ.

હૈડ માસ્તર એડવર્ડ ઈંગ્લીશ સ્કુલ-આમોદ.

॥ ॐ શ્રી ગણેશાય નમઃ ॥

॥ શ્રી ॥

પ્રથમ ક્ષણ દર્શિકા.

— — — — —

પ્રકરણ ૧ લું.

રાશિ બાબત.

રાશિ અને તેનાં નામ.

પૃથિવની આસપાસ દેખાતા આકાશને ભયક કે રાશિયક કહેવામાં આવે છે. એ ભયકના બાર સરળા ભાગ તે રાશિ કહેવાય છે. તેનાં નામ નીચે પ્રમાણે:-
(૧) મેષ, (૨) વૃષભ, (૩) મિથુન, (૪) કર્ક, (૫) સિંહ, (૬) કન્યા, (૭) તુલા, (૮) વૃશ્ચિક, (૯) ધન, (૧૦) મકર, (૧૧) કુંભ અને (૧૨) મીન.

રાશિના સ્વામી.

જે ગ્રહ જે રાશિમાં પોતાનું ઘર કર્યું તે ગ્રહ તે રાશિનો સ્વામી કહેવાયો. રાશિઓના સ્વામી નીચે પ્રમાણે:-

રાશિ	સ્વામીગ્રહ	રાશિ	સ્વામીગ્રહ
(૧) મેષ	મંગળ	(૭) તુલા	શુક્ર
(૨) વૃષભ	શુક્ર	(૮) વૃશ્ચિક	મંગળ
(૩) મિથુન	બુધ	(૯) ધન	ગુરુ
(૪) કર્ક	ચંદ્ર	(૧૦) મકર	શનિ
(૫) સિંહ	સૂર્ય	(૧૧) કુંભ	શનિ
(૬) કન્યા	બુધ	(૧૨) મીન	ગુરુ

વિષમ, કૂર અથવા પાપ અને પુરુષ રાશિ.

મેષ, મિથુન, સિંહ, તુલા, ધન અને કુંભ એ રાશિઓ એકી અથવા વિષમ, કૂર અથવા પાપ અને પુરુષ રાશિ કહેવાય છે.

સમ, શુભ અથવા સૌમ્ય અને સ્ત્રી રાશિ.

વૃષભ, કર્ક, કન્યા, વૃશ્ચિક, મકર, અને મીન એ રાશિઓ બેકી અથવા સમ, શુભ અથવા સૌમ્ય અને સ્ત્રી રાશિ કહેવાય છે.

પૃષ્ઠોદય રાશિ.

મેષ, વૃષભ, કર્ક, ધન અને મકર એ રાશિઓ આકાશમાં પોતાના પાછલા ભાગથી ઉદય પામનારી હોવાથી પૃષ્ઠોદય રાશિઓ કહેવાય છે.

શિષોદય રાશિ.

મિથુન, સિંહ, કન્યા, તુલા, વૃશ્ચિક, અને કુંભ એ રાશિઓ આકાશમાં પોતાના માથાના ભાગથી ઉદય પામનારી હોવાથી શિષોદય રાશિઓ કહેવાય છે.

ઉભયોદય રાશિ.

મીનરાશિ બન્ને બાજુએથી ઉદય પામનારી હોવાથી ઉભયોદય રાશિ કહેવાય છે.

રાશિઓનાં રહેવાનાં સ્થાન.

રાશિ. રાશિઓનાં રહેવાનાં સ્થાન.

- (૧) મેષ—પૃથ્વીની સપાટી, ખનિજ પદાર્થોવાળી જગા.
- (૨) વૃષભ—ઉંચા પહાડ અને ખેતીની જમીન.
- (૩) મિથુન—જીગરખાનાં, સ્ત્રી પુરુષનાં એકાંત વિલાસ સ્થાન, ખગીચા જેવાં રમણિય સ્થાન અને મોજશોખનાં ઠેકાણાં.
- (૪) કર્ક—વાવ, તળાવ, તથા તેના કિનારા.
- (૫) સિંહ—પર્વત, શુક્ર અને ધીર્ય જંગલ.
- (૬) કન્યા—ઘીલાં ઘાસ અને વનસ્પતિવાળી જગા, તથા સ્ત્રીઓનાં રમતગમતનાં સ્થાન અને શિક્ષણ પ્રદેશ.
- (૭) તુલા—શહેર અને ખજારોની દુકાનો.

(૮) વૃશ્ચિક—પત્થર અને ગુફાઓ.

(૯) ધન—હથશાળા, રથ, લડાઈની છાવણી.

(૧૦) મકર—નદી, જળાશય અને વનપ્રદેશ.

(૧૧) કુંભ—પાણીની જગા, પાણીના પાત્રો અને પાણી ભરી રાખવાની જગા.

(૧૨) મીન—નદી, દરીયો, પાણીના ચારા.

બળવાન રાશિ.

જે રાશિ પોતાના સ્વામી, બુધ યા ગુરૂથી યુક્ત કે દ્રષ્ટ હોય અને બીજા ગ્રહોથી યુક્ત કે દ્રષ્ટ ન હોય તે રાશિ બળવાન બાબુવી.

મેષ, વૃષભ, મિથુન, કર્ક, ધન અને મકર એ રાશિઓ રાત્રે બળવાન છે.

સિંહ, કન્યા, તુલા, વૃશ્ચિક, કુંભ અને મીન એ રાશિઓ દીવસે બળવાન છે.

દરેક રાશિ પોતાની દિશામાં બળવાન છે.

ગુરૂ રાશિ લગ્નમાં, ચતુષ્પદ રાશિ દશમા સ્થાનમાં, જળચર રાશિ ચોથા સ્થાનમાં, અને ક્રીટ રાશિ સાતમા સ્થાને બળવાન બાબુવી.

રાશિ કોષ્ટકમાં (જુઓ પૃષ્ઠ ૪) દરેક રાશિ સામે તેનો સ્વામી, વિષમ-સમ, વગેરે સંજ્ઞા, ઉદય રંગ વગેરે જણાવવામાં આવ્યાં છે.

રાશિના સ્વામી, તત્વ અને રંગ બાબત પાશ્વિમાત્ય મત.

રાશિના સ્વામી:—મેષથી મકર રાશિના સ્વામી સંબંધી પાશ્વિમાત્યો જુદો મત ધરાવતા નથી પણ શની ઉપરાંત હર્ષલ ને કુંભ રાશિનો સ્વામી અને ગુરૂ ઉપરાંત નેપચ્યુનને મીન રાશિનો સ્વામી ગણે છે.

રાશિના તત્વ:—મેષથી મીન સુધીના દરેક રાશિનાં તત્વ અનુક્રમે નીચે પ્રમાણે:—(૧) અગ્ની, (૨) પૃથ્વી, (૩) વાયુ, (૪) જળ, (૫) અગ્ની, (૬) પૃથ્વી, (૭) વાયુ, (૮) જળ, (૯) અગ્ની, (૧૦) પૃથ્વી, (૧૧) વાયુ અને (૧૨) જળ.

રાશિના રંગ:—મેષથી મીન સુધીના દરેક રાશિના રંગ નીચે પ્રમાણે:—(૧) શ્વેત, સ્ફેજ રતાશયુક્ત, (૨) શ્વેત સ્ફેજ પીળાસયુક્ત, (૩) શ્વેત સ્ફેજ લાલ મીઠ્રીત, (૪) લીલો, (૫) રાતો અથવા લીલો, (૬) કાળો સ્ફેજ વાદળીયુક્ત, (૭) કાળો અને ઘેરા લાલ, (૮) પ્લાકીન, (૯) પીળો, (૧૦) કાળો અંખો ભુરો, (૧૧) આસમાની, (૧૨) શ્વેત.

રાશિ.	સ્વામીx	વિષમ-સમ.	કૂર-સૌમ્ય.	પુરુષ-સ્ત્રી.	ઉદય.	તત્ત્વx
મેષ	મંગળ	વિષમ	કૂર	પુરુષ	પૃષ્ઠોદય	પૃથ્વી
વૃષભ	શુક્ર	સમ	સૌમ્ય	સ્ત્રી	પૃષ્ઠોદય	અપ
મિથુન	બુધ	વિષમ	કૂર	પુરુષ	શિષોદય	તેજ
કર્ક	ચંદ્ર	સમ	સૌમ્ય	સ્ત્રી	પૃષ્ઠોદય	વાયુ
સિંહ	સૂર્ય	વિષમ	કૂર	પુરુષ	શિષોદય	આકાશ
કન્યા	બુધ	સમ	સૌમ્ય	સ્ત્રી	શિષોદય	પૃથ્વી
તુલા	શુક્ર	વિષમ	કૂર	પુરુષ	શિષોદય	અપ
વૃશ્ચિક	મંગળ	સમ	સૌમ્ય	સ્ત્રી	શિષોદય	તેજ
ધન	ગુરુ	વિષમ	કૂર	પુરુષ	પૃષ્ઠોદય	વાયુ
મકર	શની	સમ	સૌમ્ય	સ્ત્રી	પૃષ્ઠોદય	આકાશ
કુંભ	શની	વિષમ	કૂર	પુરુષ	શિષોદય	પૃથ્વી
મીન	ગુરુ	સમ	સૌમ્ય	સ્ત્રી	ઉભયોદય	અપ

x રાશિના સ્વામી, તત્ત્વ, અને રંગ બાબતના પાશ્વિમાત્મ મત માટે જુઓ પૃષ્ઠ ૩.

કોષ્ટક.

ભતિ.	રંગx	હસ્વાદિ સંજ્ઞા.	પાત્વાદિ સંજ્ઞા.	ચરાદિ સંજ્ઞા.	ચતુષ્પદાદિ સંજ્ઞા.
ક્ષત્રિય	રાતો	હસ્ત	ધાતુ	ચર	ચતુષ્પદ
વૈશ્ય	ધોળો	હસ્ત	મૃગ	સ્થિર	ચતુષ્પદ
શૂદ્ર	પોપટીઓ	સમ	જીવ	દ્વિ સ્વભાવ	મનુષ્ય
બ્રાહ્મણ	બદામી	સમ	ધાતુ	ચર	કીટ
ક્ષત્રિય	ધુમાડા જેવો	દીર્ઘ	મૃગ	સ્થિર	ચતુષ્પદ
વૈશ્ય	વિચિત્ર	દીર્ઘ	જીવ	દ્વિ સ્વભાવ	મનુષ્ય
શૂદ્ર	કાળો	દીર્ઘ	ધાતુ	ચર	મનુષ્ય
બ્રાહ્મણ	પાળો	દીર્ઘ	મૃગ	સ્થિર	કીટ
ક્ષત્રિય	પાળો	સમ	જીવ	દ્વિ સ્વભાવ	૦ થી ૧૫ અંશ સુધી મનુષ્ય ૧૬ થી ૩૦ અંશ સુધી ચતુષ્પદ
વૈશ્ય	કાચરો	સમ	ધાતુ	ચર	૦ થી ૧૫ અંશ સુધી ચતુષ્પદ ૧૬ થી ૩૦ અંશ સુધી જંગલચર
શૂદ્ર	નોળીયા જેવો	હસ્ત	મૃગ	સ્થિર	મનુષ્ય
બ્રાહ્મણ	મેલો	હસ્ત	જીવ	દ્વિ સ્વભાવ	જંગલચર

પ્રકરણ ૨ જી.

ગ્રહ ભાષત.

ગ્રહ નવ છે અને તેનાં નામ નીચે પ્રમાણે છે^૧.

(૧) સૂર્ય, (૨) ચંદ્ર, (૩) મંગળ, (૪) બુધ, (૫) ગુરુ, (૬) શુક્ર, (૭) શની, (૮) રાહુ^૨ અને (૯) કેતુ^૩.

શુભ અને પાપ ગ્રહો^૪.

શુભ ગ્રહ—ગુરુ અને શુક્ર છે.

પાપ ગ્રહ—મંગળ, શની, રાહુ અને કેતુ છે.

કૂર ગ્રહ—સૂર્ય છે.

બુધ એકલો અથવા શુભ ગ્રહ સાથે હોય તો તે શુભ ગ્રહ જાણવો. પણ જો પાપ ગ્રહની સાથે યા પાપ અને શુભ ગ્રહ બન્નેની સાથે હોય તો પાપ ગ્રહ જાણવો.

^૫ચંદ્ર—ક્ષીણ ચંદ્ર પાપ ગ્રહ અને પૂર્ણચંદ્ર શુભ ગ્રહ જાણવો.

પુરુષ, સ્ત્રી અને નપુંસક ગ્રહો^૬.

પુરુષ ગ્રહો—સૂર્ય, મંગળ અને ગુરુ છે.

સ્ત્રી ગ્રહો—ચંદ્ર અને શુક્ર છે.

નપુંસક ગ્રહો—બુધ અને શની^૭ છે.

૧ આધુનીક શાષ્ટ્રજ્ઞાને પરિણામે હર્ષલ અને નેપચ્યુન એ બે ગ્રહો માલમ પડ્યા છે જેમને પાશ્ચિમાત્યોએ બીજા ગ્રહોની માફક ગણતરીમાં લીધા છે; આ ઉપરાંત ફોરચ્યુન નામના એક કલ્પિત ગ્રહને પાશ્ચિમાત્યો ધન સુખ જોવામાં મૂખ્ય ગણે છે.

૨ રાહુ અને કેતુ ગ્રહ નથી પણ તે પૃથ્વીની ઉત્તર અને દક્ષિણ ઝાંચા છે છતાં તેમની ગ્રહમાં ગણતરી કરવામાં આવી છે.

૩ પાશ્ચિમાત્ય મત પ્રમાણે સૂર્ય, ચંદ્ર, ગુરુ અને શુક્ર શુભ ગ્રહ, મંગળ, શની, રાહુ, કેતુ અને હર્ષલ પાપ ગ્રહ; બુધ ને નેપચ્યુન મીશ્ર ગ્રહ ગણાય છે.

૪ વદી આઠમથી આરંભી શુદ્ધ પડવાના અંત સુધી ક્ષીણ ચંદ્ર અને શુદ્ધ બીજના આરંભથી વદી સાતમના અંત સુધી પૂર્ણ ચંદ્ર જાણવો.

૫ પાશ્ચિમાત્યો શનીને પુરુષ ગ્રહ ગણે છે તેમજ હર્ષલ ને પુરુષ ગ્રહ અને નેપચ્યુનને સ્ત્રી ગ્રહ ગણે છે.

મૈત્રી કોષ્ટક.

અહ	સૂર્ય	ચંદ્ર	મંગળ	બુધ	ગુરુ	શુક્ર	શની	રાહુ	કેતુ
મિત્ર	ચં. મં. ગુ.	સૂ. બુ.	સૂ. ગુ. ચં.	સૂ. રા. શુ.	સૂ. ચં. મં.	બુ. ચ. રા.	બુ. રા. શુ.	બુ. શુ. ચં.	બુ.
સમ	બુ.	મં. ગુ. શુ. ચં.	શુ. ચં.	મં. ગુ. શં.	શં. રા.	મં. ગુ.	ગુ.	ગુ.	૦
શત્રુ	શં. શુ. રા.	રા.	રા. બુ.	ચં.	બુ. શુ.	સૂ. ચં.	સૂ. ચં. મં.	સૂ. ચં. મં.	૦

ઉપરના કોષ્ટકમાં જણાવવામાં આવેલી મૈત્રી વગેરે નૈસર્ગિક (સ્વભાવિક) કહેવાય છે; તેમજ એક બીજાથી ૨-૩-૪-૧૦-૧૧ અને ૧૨ માં સ્થાને રહેલા અહ તત્કાળ મિત્ર અને ૧-૫-૬-૭-૮ અને ૯ માં સ્થાનમાં રહેલા અહ તત્કાળ શત્રુ કહેવાય છે.

તાત્કાલિક મિત્ર અહ નૈસર્ગિક મિત્ર હોય તો અધિ મિત્ર, સમ હોય તો મિત્ર, અને શત્રુ હોય તો સમ થઈ જાય છે; તેવીજ રીતે તાત્કાલિક શત્રુ અહ નૈસર્ગિક મિત્ર હોય તો સમ, સમ હોય તો શત્રુ અને શત્રુ હોય તો અધિ શત્રુ કહેવાય છે.

ગ્રહોની મધ્યમ ગતિ.

દરેક અહ દરરોજ જોઈ શકાય છે તેટલી તેમની ગતિ કહેવાય છે. દરેક ગ્રહની મધ્યમ ગતિ નીચે સુજ્ઞ છે.

અહ	સૂ.	ચં.	મં.	બુ.	ગુ.	શુ.	શં.	રા.	કે.
કળા	૫૬	૭૬૦	૩૧	૫૬	૫	૫૬	૨	૩	૩
વિકળા	૮	૩૫	૨૬	૮	૦	૮	૧૦	૧૧	૧૧

શીઘ્ર અને મંદ ગતિના ગ્રહ.

જે ગ્રહ પોતાની મધ્યમ ગતિ કરતાં વધારે ગતિવાળો થાય છે તે શીઘ્ર ગતિનો કહેવાય છે, તેમજ પોતાની મધ્યમ ગતિ કરતાં ઓછી ગતિવાળા ગ્રહ મંદ ગતિના કહેવાય છે.

હંમેશની શીઘ્ર ગતિના ગ્રહો.

હંમેશની મધ્યમ ગતિમાં જે ગ્રહની વધારે ગતિ છે તે ગ્રહ હંમેશની શીઘ્ર ગતિનો ગણાય છે. તેનાથી ઓછી ગતિનો ગ્રહ તેથી ઓછો શીઘ્ર ગણાય છે. ઉત્તરોત્તર ઓછી શીઘ્ર ગતિવાળા ગ્રહ નીચે પ્રમાણે છે.

(૧) ચંદ્ર, (૨) સૂર્ય, બુધ અને શુક્ર, (૩) મંગળ, (૪) ગુરુ, (૫) શનિ, કેતુ અને (૬) શની.

માર્ગી અને વક્રી ગ્રહો.

જે ગ્રહ પોતાની ગતિ પ્રમાણે આગળ ચાલે છે તે માર્ગી અને પાછા હોઈ છે, તે વક્રી કહેવાય છે. શનિ અને કેતુ હંમેશાં વક્રી છે, અને બાકીના ગ્રહો જ્યારે પોતાની ગતિ પ્રમાણે આગળ ન વધતાં પાછા હોઈ છે ત્યારે તે વક્રી થાય છે. પણ સૂર્ય અને ચંદ્ર હંમેશાં માર્ગી છે અને કદી પણ વક્રી થતા નથી.

અસ્તના, ઉદયના તથા દગ્ધ ગ્રહો.

સૂર્ય જે રાશિમાં હોય તે રાશિ અગર તેની આગળ પાછળની રાશિમાં સૂર્યના અંશથી નીચે જણાવેલા અંશે આગળ અગર પાછળ જે ગ્રહો રહ્યા હોય તે સૂર્યના તેજથી અસ્ત થાય છે તેથી તે અસ્ત ના કહેવાય છે.

ચંદ્ર ૧૨, મંગળ ૧૭, બુધ ૧૩, ગુરુ ૧૧, શુક્ર ૬ અને શની ૧૫ અંશે હોય તો અસ્ત થાય છે.

જે ગ્રહ અસ્તના ન હોય તે ઉદયના સમજવા.

અસ્તનો ગ્રહ પાપ ગ્રહથી યુક્ત કે દષ્ટ હોય તો તે દગ્ધ ગ્રહ કહેવાય છે.

બળવાન ગ્રહ.

(૧) ઉચ્ચ રાશિમાં ગ્રહો યા લગ્ન હોય તો સંપૂર્ણ બળવાળા બનવા.

(૨) નવમાં કે પાંચમાં સ્થાને હોય તો ૩/૪ બળવાળા બનવા.

(૩) *પોતાની રાશિમાં હોય તો ૧/૨ બળવાળા બનવા.

---

* પોતાની સ્વરાશીથી સાતમી રાશિ એટલે અસ્ત રાશિમાં જે ગ્રહ હોય તે ગ્રહ પોતાની રાશિમાં જેટલે દરજ્જે બળવાન ગણાય તેટલે દરજ્જે નિર્બળ ગણાય છે.

(૪) અધિ મિત્રની રાશિમાં હોય તો ૧/૪ બળવાળા બાણવા.

(૫) સમ રાશિમાં હોય તો ૧/૮ બળવાળા બાણવા.

(૬) શત્રુની રાશિમાં હોય તો ૧/૧૬ બળવાળા બાણવા.

(૭) અધિ શત્રુની રાશિમાં હોય તો ૦ બળવાળા બાણવા.

ઉપર પ્રમાણેના ગ્રહો બળવાન બાણવા એકથી વધારે ગ્રહ સરખા બળવાળા હોય તો તેમાંનો જે ગ્રહ નૈઋત્તિક બળ વધારે પામ્યો હોય તેને સાથી બળવાન બાણવો. સાથી વધારે નૈઋત્તિક બળ સૂર્યનું છે તેથી એમણું ચંદ્રનું એ પ્રમાણે શુક, ગુરુ, બુધ, મંગળ અને શનીને અનુક્રમે ઓછા બળવાળા બાણવા.

ગ્રહ કોષ્ટકમાં (ભુઓ પૃષ્ઠ ૧૦) સૂર્યાદિ તમામ ગ્રહોની ઉચ્ચ, નીચ, સ્વગ્રહ, મૂળત્રિકોણ, જાતિ વગેરે બાબતો જણાવવામાં આવી છે.

દરેક ગ્રહની દિશા માટે દિશાચક્ર ભુઓ.

ગ્રહ બાબત પાશ્વિમાત્ય મત.

ઉચ્ચ નીચ:—પાશ્વિમાત્યો ગ્રહોની ઉચ્ચ નીચ રાશિ માટે ભુદો મત ધરાવતા નથી પણ સૂર્યને ૧૬, ગુરુને ૧૫, શનીને ૨૧, અને રાહુ તેમજ કેતુને ૧ અંશે ઉચ્ચના અને નીચના ગણે છે; ચંદ્ર, મંગળ, બુધ અને શુક્રના અંશે માટે પણ ભુદો મત નથી વીશેષમાં હર્ષલ વૃશ્ચિકનો ઉચ્ચનો અને વૃષભનો નીચનો ગણાય છે.

સ્વગ્રહ:—પાશ્વિમાત્યો ગ્રહની સ્વગ્રહ રાશિ માટે ભુદો મત ધરાવતા નથી પણ વધારામાં હર્ષલને કુંભ રાશિમાં અને નેપ્ચ્યુનને મીન રાશિમાં સ્વગ્રહી ગણે છે.

ગ્રહના રંગ:—સૂર્યનો નારંગી કે પીળો. ચંદ્રનો શ્વેત અને જાંબલી.

મંગળનો લાલ અને સિંદૂરીયો. બુધનો રૂપેરી અને કાબરો.

ગુરુનો લીલો અને ખાખી. શુક્રનો શ્વેત અને વાદળી.

શનીનો કાળો, લીલો અને રાખોડીયો. રાહુનો કાળો

ને કેતુનો ધુમાડીયો.

અહ	ઉચ્ચરાશિ અંશ	નીચરાશિ અંશ	સ્વઅહ	મૂળ ત્રિકોણ	જાતિ	વય અવસ્થા	કાલ પુરૂષ
સૂર્ય	મેષ ૧૦	તુલા ૧૦	સિંહ	સિંહ ૦ ૨૦	ક્ષત્રિય	પ્રૌઢા	આત્મા
ચંદ્ર	વૃષભ ૩	વૃશ્ચિક ૩	કર્ક	વૃષભ ૩ ૩૦	વૈશ્ય	મુગ્ધા	મન
મંગળ	મકર ૨૮	કર્ક ૨૮	મેષ વૃશ્ચિક	મેષ ૦ ૧૨	ક્ષત્રિય	તરુણ	સત્ય
કુબ	કન્યા ૧૫	મીન ૧૫	કન્યા મીથુન	કન્યા ૧૫ ૨૦	વૈશ્ય	કુમાર	વાણી
ગુરુ	કર્ક ૫	મકર ૫	ધન મીન	ધન ૦ ૧૦	બ્રાહ્મણ	યુવા	જ્ઞાન
શુક્ર	મીન ૨૭	કન્યા ૨૭	વૃષભ તુલા	તુલા ૦ ૧૫	બ્રાહ્મણ	અનીયુવા	કામ
શની	તુલા ૨૦	મેષ ૨૦	મકર કુંભ	કુંભ ૦ ૨૦	શૂદ્ર	વૃદ્ધા	કુંભ
રાહુ	મીથુન ૧	ધન ૧	કન્યા	કુંભ ૦ ૩૦	અતિનીચ	અનીવૃદ્ધા	મૃત્યુ
કેતુ	ધન ૧	મીથુન ૧	મીન	સિંહ ૦ ૩૦	શંકર	અતીરોગી	સ્થીતી

કોષ્ટક.

રંગ.	કારક.	ફળ.	સ્ત્રી પુરુષ સંગ.	ગુણ.	ધાતુ આદી સંગ.	શરીર ધાતુ	સ્થાન.
રાતો	પીતા	પાપ	પુરુષ	સત્વ	ધાતુ	સ્નાયુ	દેવસ્થાન
ધોળો	માતા	ક્ષીણ પાપ	સ્ત્રી	સત્વ	મૂળ	લોહી	જળસ્થાન
રાતો	બંધુ	પાપ	પુરુષ	તમ	જીવ	માંસ	અમ્લીસ્થાન
લીલો	મામા	મીશ્ર	નપુસક	રજ	ધાતુ	ચામડી	કીડાસ્થાન
પીળો	પુત્ર	શુભ	પુરુષ	સત્વ	જીવ	મેદ	ભંડાર
ધોળો	સ્ત્રી	શુભ	સ્ત્રી	રજ	જીવ	વીર્ય	સમનસ્થાન
કાળો	દુત	પાપ	નપુસક	તમ	મૂળ	મજ્જા	ઉકરડા
કાળો	શત્રુ	પાપ	૦	અતી તમ	મૂળ	મૂત્ર	મળસ્થાન
ધુમાડીયો	જ્ય	પાપ	૦	ક્રીચીત તમ	મૂળ	રસ	૦

પ્રકરણ ૩ જી.

પ્રશ્ન કુન્ડલી.

જે સમયે પ્રશ્ન કરવામાં આવે તે સમય ઉપરથી પ્રશ્ન કુન્ડલી કરવા માટે પ્રથમ ઇષ્ટ ઘટી કરવાની જરૂર છે. ઇષ્ટ ઘટી કરવાની જુદી જુદી ઘણી રીતો છે તેમાંની સહેલી રીત આ નીચે આપવામાં આવી છે.

ઇષ્ટ ઘટી કરવાની રીત.

પ્રશ્ન વખતે ઘડીયાળ પરથી કેટલા વાગ્યા છે તે જોઇ પ્રશ્ન સમયના^૧ કલાક મીનીટમાંથી તે દીવસના સૂર્યોદયના^૨ કલાક મીનીટ બાદ કરવા. જે પ્રશ્ન સમયના કલાક મીનીટ, સૂર્યોદયના કલાક મીનીટ કરતાં ઓછા હોય તો પ્રશ્ન સમયના કલાકમાં બાર ઉમેરી તેમાંથી સૂર્યોદયના કલાક મીનીટ બાદ કરવા જે શેષ કલાક તથા મીનીટ રહે તેને અઢીએ ગુણવાથી પ્રશ્ન સમયની ઇષ્ટ ઘટી તથા પળ થાય છે. કલાકને અઢીએ ગુણવાથી ઘટી અને મીનીટને અઢીએ ગુણવાથી પળ થાય છે. મીનીટને અઢીએ ગુણવાથી આવેલી પળો સાઠ અગર તેથી વધારે હોય તો તેને સાઠ ભાગી શેષ રહેવા દઇ આવેલો ભાગ્યાંક ઘટીમાં ઉમેરી દેવો. કારણ કે એક ઘટીની સાઠ પળ છે. પ્રશ્ન સમય રાત્રિનો હોય તો પ્રશ્ન સમયના કલાક તથા મીનીટમાંથી તે દીવસના સૂર્યાસ્તના^૨ કલાક તથા મીનીટ બાદ કરવા. જે પ્રશ્ન સમયના કલાક તથા મીનીટ સૂર્યાસ્તના કલાક તથા મીનીટ કરતાં ઓછા હોય તો પ્રશ્ન સમયના કલાકમાં બાર ઉમેરી બાદ કરવાથી રહેલા કલાક તથા મીનીટને અઢીએ ગુણતાં જે ઘટી પળ આવે તેમાં તે દીવસના દિનમાનની^૨ ઘટી તથા પળ ઉમેરવાથી પ્રશ્ન સમયની ઇષ્ટ ઘટી તથા પળ થાય છે.

૧ કેટલાંક સહેરના લોકલ ટાઇમ જુદા જુદા હોય છે, પણ ઘણી જગ્યાએ સામાન્ય રીતે સ્ટાન્ડર્ડ ટાઇમથી કામ ચાલે છે. તેથી પ્રશ્ન સમય સ્ટાન્ડર્ડ ટાઇમ પ્રમાણે નક્કી કર્યા હોય તો સ્ટાન્ડર્ડ ટાઇમનો લોકલ ટાઇમ કરવો જોઇએ. સ્ટાન્ડર્ડ ટાઇમમાંથી ૩૬ મીનીટ બાદ કરવાથી મુઅબ ટાઇમ થાય છે તેવીજ રીતે ૧ કલાક અને ૨ મીનીટ બાદ કરવાથી કરાંચી ટાઇમ, અને ૬ મીનીટ બાદ કરવાથી મદ્રાસ ટાઇમ થાય છે.

૨ દરરોજના સૂર્યોદય તથા સૂર્યાસ્તના કલાક મીનીટ તથા દિનમાનની ઘટી પળ પંચાંગમાં અનુક્રમે આસન ૧૭, ૧૮ અને ૧૫-૧૬ માં બતાવવામાં આવે છે (જુઓ પૃષ્ઠ ૧૭.)

ઉદાહરણ.

(૧) સંવત ૧૯૮૦ ના અષાઢ વહી ૩ ને શનીવારે સવારના સ્ટાન્ડર્ડ ટાઇમ કલાક ૧૧-૭ મીનીટ વખતે પ્રશ્ન કરવામાં આવ્યો હોય તો ઇષ્ટ ઘટી કેટલી ?

સ્ટાન્ડર્ડ ટાઇમ ૧૧-૭ બાદે ૦-૩૬ મુંબઈ ટાઇમ ૧૦-૨૮ બાદ સૂર્યોદય ૫-૩૦ = ૪-૫૮ × ૨૧ = ૯૬ ઘટી પળ ૧૨-૨૫.

(૨) સંવત ૧૯૮૦ ના અષાઢ વહી ૭ ને બુધવારે બપોરના સ્ટાન્ડર્ડ ટાઇમ કલાક ૧-૪૭ મીનીટ વખતે પ્રશ્ન કરવામાં આવ્યો હોય તો ઇષ્ટ ઘટી કેટલી ?

સ્ટાન્ડર્ડ ટાઇમ ૧-૪૭ બાદે ૦-૩૬ મુંબઈ ટાઇમ ૧-૮ પ્રશ્ન સમયના કલાક મીનીટ સૂર્યોદયના કલાક મીનીટ કરતાં ઓછા હોવાથી ૧૨-૦ કલાક ઉમેરતાં થયા ૧૩-૮ બાદ સૂર્યોદય ૫-૩૧ = ૭-૩૭ × ૨૧ = ૯૬ ઘટી પળ ૧૬-૨૧.

(૩) સંવત ૧૯૮૦ ના અષાઢ વહી ૧૦ ને શનીવારે રાતના મુંબઈ ટાઇમ કલાક ૬-૨૬ મીનીટે પ્રશ્ન કરવામાં આવ્યો હોય તો ઇષ્ટ ઘટી કેટલી ?

મુંબઈ ટાઇમ ૬-૨૬ બાદ સૂર્યાસ્ત ૬-૨૮ = ૨-૫૮ × ૨૧ = ૭-૨૫ માં દિનમાન ૩૨-૨૦ ઉમેરતાં ઇષ્ટ ઘટી પળ ૩૬-૪૫.

ઇષ્ટ ઘટી કરવાની બીજી રીત.

ન્યારે પ્રશ્ન કરવામાં આવે ત્યારે જ્યોતિષીએ પોતાનાં પગલાંથી પોતાના શરીરની છાયા માપવી પણ પ્રથમ પગલું કે જંના પર ઉભા હોઇએ તે છાડી દેવું. જેટલાં પગલાં થાય તેમાં સાત ઉમેરતાં જે અંક આવે તે અંકથી જો સૂર્ય ઉતરાયનનો હોય તો ૧૪૪ ને જો સૂર્ય દક્ષિણાયનનો હોય તો ૧૩૫ ને ભાગવા. જે ભાગાકાર આવે તે ઘડી અને શેષ રહે તેને ૬૦ એ ગુણી ફરી ભાગવાથી પળ આવશે જો પ્રશ્ન સમય મધ્યાન પહેલાનો હોય તો આવેલી ઘડીઓમાંથી એક બાદ કરવી તેમજ મધ્યાન્હ પછીનો હોય તો એક ઉમેરવો. પ્રશ્ન સમય મધ્યાન્હ પહેલાનો હોય તો ઉપર પ્રમાણેની ઘડી પળ તે ઇષ્ટ ઘડી પળ જાણવી. તેમજ મધ્યાન્હ પછીનો હોય તો ઉપર પ્રમાણેની ઘડી પળ દિનમાનમાંથી બાદ કરવાથી ઇષ્ટ ઘડી પળ આવશે.

સૂર્યની રાશિ અને અંશ જાણવાની રીત.

પ્રશ્ન સમયે સૂર્ય કઈ રાશિ અને કેટલા અંશનો છે તે પંચાંગ ઉપરથી જાણી શકાય છે. પંચાંગમાં પૂર્ણિમા અને અમાસના ભાગ પત્રમાં તે તે દીવ-સોના સૂર્યોદય સમયે દરેક ગ્રહ કઈ રાશિના કેટલા અંશ તથા કળા, અને

વિકળાના તેમજ એક દીવસમાં એટલે સાઠ ઘટીએ કેટલી કળા અને વિકળાની ગતિના હોય છે તે બતાવવામાં આવે છે (જુઓ પૃષ્ઠ ૧૭) તેમાંથી પૂર્ણિમા અગર અમાસ જે દીવસ પ્રશ્ન સમયની નજીકનો હોય તે દીવસની સૂર્યની રાશિ અને અંશ લઈ તેમાં દરેક દીવસનો એક અંશ એ પ્રમાણે ગણતાં પ્રશ્ન સમય સુધીમાં જેટલા અંશ થાય તે ઉમેરવા અગર બાદ કરવાથી પ્રશ્ન સમયના સૂર્યની રાશિ અને અંશ આવશે. પ્રશ્ન સમય પૂર્ણિમા અગર અમાસની આગળનો હોય તો ઉમેરવા અને પાછળનો હોય તો બાદ કરવા.

ઉદાહરણ.

સંવત ૧૯૮૦ ના અષાઢ વદી ૩ ને શનીવારે છટ ઘટી ૧૧ પળ ૩૫ સમયે કઈ રાશિ અને કેટલા અંશનો સૂર્ય છે ?

વદી ૩ એ પૂર્ણિમાની નજીકનો દીવસ છે. તેથી અષાઢ શુદ્ધ પૂર્ણિમાના ભાગપત્રમાં જોઈએ તો સૂર્ય કર્ક રાશિનો અને ૦ અંશનો છે. હવે પૂર્ણિમાના સૂર્યોદય સમયથી પ્રશ્ન સમય સુધીમાં ૩ દિવસ ૧૧ ઘટી અને ૩૫ પળ થાય છે તો દરરોજના એક અંશ પ્રમાણે ગણતાં ત્રણ દીવસના ત્રણ અંશ થાય બાકી ૧૧ ઘટી ને ૩૫ પળ રહી તેટલા સમયમાં સામાન્ય રીતે સૂર્ય એક દીવસે એટલે સાઠ ઘટીએ એક અંશ ચાલતો હોવાથી આખો અંશ ચાલશે નહીં પણ અમુક કળા અને વિકળા સુધી ચાલશે અને તે પૂર્ણિમાની કળા અને વિકળામાં ઉમેરતાં પણ આખો અંશ થતો નથી માટે તે છોડી દેતાં આવેલા ત્રણ અંશ પૂર્ણિમાના ૦ અંશમાં ઉમેરતાં સૂર્ય કર્ક રાશિનો ૩ અંશનો થયો.

છપ્પ ઘટી અને સૂર્ય પરથી લગ્ન જાણવાની રીત.

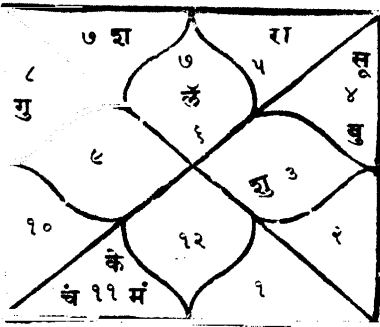
જે સમયનું લગ્ન જાણવું હોય તે સમયના સૂર્યની રાશિ અને અંશ લગ્ન પત્રમાં જોવાં અને તે બંને જે અંકની સામે હોય તે અંકમાં પ્રશ્ન સમયની છપ્પ ઘટી અને પળ ઉમેરવી. જો એ પ્રમાણે ઉમેરતાં લગ્ન પત્રના અંકમાંનો નીચેનો અંક અને છપ્પ પળનો સરવાળો સાઠ અગર સાઠ કરતાં વધારે થાય તો તેને સાઠે ભાગી જે શેષ અંક વધે તે રહેવા દઈ ભાન્યાંકને લગ્ન પત્રમાંના અંકમાંના ઉપરના અંક અને છપ્પ ઘટીના સરવાળામાં ઉમેરવા. આ પ્રમાણે ઉમેરતાં સાઠ અગર સાઠ કરતાં વધારે સરવાળો થતો હોય તો તેને પણ સાઠે ભાગી શેષાંક રહેવા દઈ ભાન્યાંક નિરૂપયોગી હોવાથી છોડી દેવો, અને જે અંક રહ્યો તે અગર તે ન મળે તો તેની લગભગનો અંક લગ્ન પત્રમાં શોધી કાઢવો. એ પ્રમાણે શોધી કાઢેલો અંક લગ્નપત્રમાં જે રાશિ અને અંશ સામે આવતો હોય તે રાશિ અને અંશનું લગ્ન જાણવું.

ઉદાહરણ.

છે ધટી ૧૧ અને ૩૫ પળ છે અને સૂર્ય કર્ક રાશિનો ત્રણ અંશનો છે તો કઈ રાશિ અને કેટલા અંશનું લગ્ન જાણવું ?

લગ્ન પત્ર (જુઓ પૃષ્ઠ ૧૮) માં કર્ક રાશિ અને ત્રણ અંશ સામે સૂર્ય નો અંક છે તેમાં ધટી ૫ળ સૂર્ય ઉમેરતાં સૂર્ય આવે છે. જે અંક લગ્નપત્રમાં મળી આવતો નથી તેથી તેને મળતો અંક સૂર્ય લેતાં એ અંક કન્યા રાશિ અને ૭ અંશ સામે આવે છે માટે કન્યા લગ્ન ૭ અંશનું જાણવું.

કુન્ડલી માંડવાની રીત.

બાળપર બતાવ્યા પ્રમાણે કુન્ડલી

દોરી તેમાં જ વાળા ખાનામાં લગ્નની રાશીનો અંક અને લગ્નના અંશ મૂકવા. અને તે અંક પછીના અંક ડાબી બાજુએથી શરૂ કરી અનુક્રમે દરેક ખાનામાં મૂકવા. એ પ્રમાણે અંક મૂકતાં જે બારનો અંક આવે તો બાર પછી એકથી અંક મૂકવાના છે કારણ કે એકંદર બાર રાશિ હોવાથી અને ઉપર જે અંકો

મૂકવાના કહ્યા તે રાશિના અંક હોવાથી તે એકથી બાર સુધીજ મૂકવા જોઈએ. જેમકે લગ્ન કન્યા રાશિનું સાત અંશે હોય તો ઉપરની કુન્ડલીમાં બતાવ્યા પ્રમાણે રાશિના અંક અને લગ્નના અંશ મૂકવા જોઈએ. પછી પ્રશ્ન સમયે કયા ગ્રહો કઈ રાશિના છે તે નક્કી કરી જે રાશિના જે ગ્રહો હોય તે રાશિના અંકવાળા ઉપર પ્રમાણેની કુન્ડલીના ખાનામાં તે તે ગ્રહોના નામ લખવાં સૂર્યની રાશિ જાણવાની રીત આગળ આવી ગઈ છે. ચંદ્રની દરરોજની રાશિ અને ધટી ૫ળ પંચાંગમાં અનુક્રમે આશન ૧૬-૨૦ અને ૨૧ માં બતાવવામાં આવે છે (જુઓ પૃષ્ઠ ૧૭) પણ પ્રશ્ન દીવસે ચંદ્ર બદલાતો હોય તો જેટલી ધટી પળે તે બદલાય છે તે કરતાં પ્રશ્ન સમયની ધટી ધટી ૫ળ ઓછા હોય તો પાછલા દિવસની રાશિનો ચંદ્ર જાણવો. અને ધટી ધટી ૫ળ વધારે હોય તો બદલાયેલી રાશિનો જાણવો. સૂર્ય ચંદ્ર શિવાયના ગ્રહોની રાશિ પૂર્ણિમા કે અમાસના સવારથી આઠમના સવાર સુધીમાં પ્રશ્ન કરવામાં આવ્યો હોય તો પ્રશ્ન સમયની પાછળ પૂર્ણિમા અગર અમાસ જે હોય તેના ભાગપત્રમાંથી જોઈ લેવી; પણ જો જે દીવસના ભાગપત્રમાંથી એ પ્રમાણે રાશિ જોઈએ તે દીવસથી પ્રશ્ન સમય સુધીમાં જે ગ્રહ રાશિ બદલતો હોય તેને ભાગપત્રમાંની રાશિનો નહીં પણ બદલાયેલી રાશીનો જાણવો.

અહની રાશિ બદલાય છે ત્યારે કયો અહ કઈ રાશિનો ક્યારે થાય છે તે પંચાંગમાં ૨૨ મા આસનમાં જણાવવામાં આવે છે (બુએ પૃષ્ઠ ૧૭) તેમજ આઠમના સવારથી પૂર્ણિમા કે અમાસના સવાર સુધીમાં પ્રત્ન કરવામાં આવ્યો હોય તો પ્રત્ન સમય પછીના ભાગપત્રમાંથી અહની રાશિ જોઈ લેવી તેમાં પણ પ્રત્ન સમયથી જે દીવસના ભાગપત્રમાંથી અહની રાશિ જોઈ હોય તે દીવસના સવાર સૂધીમાં જે અહની રાશિ બદલાતી હોય તેને બદલાયલી એટલે ભાગપત્રમાંની રાશિના ન ગણતાં તેની પહેલાંની રાશિના જાણવા. ઉપરની કુન્ડલી સં. ૧૯૮૦ ના અષાઠ વદી ૩ ને શનીવાર ઇષ્ટ ઘટી ૧૧ પગ ૩૫ ની છે અને તેમાં ઉપરના નીચમને અનુસરીને એ સમયના અહો મૂકવામાં આવ્યા છે.

અહના અંશ જાણવાની રીત.

પ્રત્ન સમયની નજીકની પૂર્ણિમાના અગર અમાસના ભાગપત્રમાંથી દરેક અહના અંશાદિ લઈ તેમાં તે પૂર્ણિમા અગર અમાસના સવારથી ભાગપત્ર (જે ભાગપત્રમાંથી ઉપર પ્રમાણે અંશાદિ લીધા હોય તે) માં આપેલી ગતિ પ્રમાણે પ્રત્ન સમય સુધીમાં દરેક અહો જેટલા અંશાદિ ચાલ્યા હોય તે ઉમેરવા અગર બાદ કરવાથી પ્રત્ન સમયના દરેક અહોના અંશ આવશે જે આવેલા અંશ ત્રીશ અગર તેથી વધારે હોય તો તેને ત્રીશે ભાંગતા જે શેષ રહે તે પ્રત્ન સમયના અંશ જાણવા. પ્રત્ન સમય પૂર્ણિમા અગર અમાસ પછીનો હોય તો ભાગપત્રમાંથી લીધેલા અંશાદિમાં ગતિ પ્રમાણે આવેલા અંશાદિ ઉમેરવા અને પહેલાનો હોય તો બાદ કરવા પણ વકે ગતિના અહો માટે ઉમેરવાને બદલે બાદ કરવા અને બાદ કરવાને બદલે ઉમેરવા.

ભાગપત્રમાં વકી અહની ગતિ નીચે જ અગર વક લખવામાં આવે છે. તેમજ કયો અહ ક્યારે વકી અગર માર્ગી થાય છે તે (બુએ પૃષ્ઠ ૧૭). પંચાંગમાં ૨૨ મા આસનમાં જણાવ્યામાં આવ્યું છે. આગળ ઉદાહરણ તરીકે આપેલી કુન્ડલી જે સમયની છે તે સમયના અહોની રાશિ અને અંશ નીચે પ્રમાણે છે. અહની રાશિ જાણવાની રીત આગળ આવી ગઈ છે.

ગ્રહ	સૂ.	ચં.	મં.	બુ.	ગુ.	શુ.	શ.	રા.	કે.
રાશિ	કર્ક	કુંભ	કુંભ	કર્ક	વૃશ્ચિક	મિથુન	તુલા	સિંહ	કુંભ
અંશ	૩	૮	૧૫	૧૬	૨૦	૬	૫	૧	૧

पं. अ.	२	वां	मं	शु	ग्रा	सु	ब	सा	३
अ. रा.	३	८	१०	३	७	२	६	४	१०
आंश	०	२३	१४	१०	२०	७	५	१	१
प्रभा	१०	४०	३४	५२	२९	५	२६	४८	४८
विक.	४	२२	५२	५९	१२	१	७५	११	१६
गति	५७	८७	१३	१०७	१८	६८	१	३	३
	१	२३	२६	५६	५६	४४	११	११	११

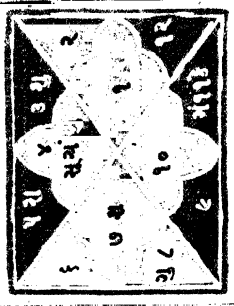

ગાંધી ૧૮૪૬ આપાઠ કૃષ્ણપક્ષ: ઇ. દિ. ૨. ઉ. ર. અ. ચંદ્ર: સંવત ૧૯૮૦ સત ૧૯૨૪

દક્ષિણાયન વર્ષાંતુ:

૧ ગુ ૨૩ ૫૦	૬	૧ વિ ૧૭ ૧૮	કો ૨૩ ૫૦ ૧૭ ૩૨ ૩૩	૫૨૬	૬-૩૧	મ ૬ ૦	૦
૨ ગુ ૧૯ ૩૬	૩	૬ ૩ પ્રી ૧૧ ૧૮	ગ ૧૯ ૩૬ ૧૮ ૩૨ ૩૧	૫૩૦	૬-૩૦	મ ૩૫ ૪૪	પ્ર. ૪૮ ૧૦
૩ ગ ૧૬ ૨૩	૫	૪ ૫ ૩ આ ૬	વિ ૧૬ ૨૩ ૧૯ ૩૨ ૩૦	૫૩૦	૬-૩૦	કુ ૬ ૦	૦ પ. ભ. નિ. રૂંડુ પુષ્યેન્દ્ર ૧૮ ૧૧ વા. ગર્દભ સ્ત્રી. પુ. *
૪ ર ૪ ૧૪	૪	૪ ૩ ૬ સો ૧૬ ૨૬	આ ૧૪ ૧૪ ૨૦ ૩૨ ૨૮	૫૩૦	૬-૩૦	કુ ૫ ૦	૧ પ. માર્ગભુ: ૧૪ ૪૪
૫ ચ ૧૩ ૧૪	૫	૬ અ ૫ ૩ ૬	તે ૧૩ ૧૪ ૨૧ ૩૨ ૨૭	૫૩૧	૬-૨૯	મી ૬ ૦	[* સંકટ ૪ ચં. ઉ. ક. દ. મિ. ૧૩ સે ૩૬
૬ મ ૧૩ ૪૩	૭	૮ સ ૫ ૪ ૧૧	વ ૧૩ ૪૩ ૨૨ ૩૨ ૨૫	૫૩૧	૬-૨૯	મી ૬ ૦	પં. ભ. પ્ર. ૧૩ ૪૩ ભ. નિ. ૪ ૪ ૩૫ સિદ્ધિ. બાલ
૭ કુ ૧૫ ૨૮	૨	૧૦ ૧૫ ૫ ૩ ૩ ૮	ભ ૧૫ ૨૮ ૨૩ ૩૨ ૨૪	૫૩૧	૬-૨૯	મી ૧ ૦ ૧	પં. નિ. ૧૦ ૧૫ ૧૦ ૧૫ નં. મયુ:
૮ ગુ ૧૮	૮	અ ૧૪ ૩ ૬ ૪ ૫ ૩ ૫ ૬	કો ૧૮ ૮ ૨ ૪ ૩ ૨ ૨ ૨	૫૩૨	૬-૨૮	મે ૬ ૦	ઓદય: પરી ૧૩ ૪૫ કાલા ૮
૯ ગુ ૨૧ ૫૬	ભ	૧૬ ૫ ૧ ગ ૪ ૫ ૬	ગ ૨૧ ૫૬ ૨૫ ૩૨ ૨૧	૫૩૨	૬-૨૮	મે ૩ ૬ ૨ ૪	ભ. પ્ર. ૫ ૪ ૧૫
૧૦ ર ૨૬ ૩૨	કે	૨ ૬ ૨ ૫ ૧ ૮	વિ ૨૬ ૩૨ ૨૬ ૩૨ ૨૦	૫૩૨	૬-૨૮	વ ૬ ૦	ભ. નિ. ૨૬ ૩૨ ૨ ૬ ૩૨ નં. અમૃત
૧૧ ર ૩૧ ૩૮	રો	૩ ૨ ૨ ૬ ૬ ૫ ૭ ૫ ૫	આ ૩૧ ૩૮ ૨ ૭ ૩ ૨ ૧ ૮	૫૩૨	૬-૨૮	વ ૬ ૦	૦ ૩ ૧ ૩ ૮ નં. દંચ: કામિકા ૧૧
૧૨ ચ ૩ ૬ ૧૭	મ	૩ ૮ ૫ ૧ ૫ ૧ ૬ ૨ ૩	કો ૩ ૫ ૭ ૨ ૮ ૩ ૨ ૧ ૭	૫૩૩	૬-૨૭	વ ૫ ૩ ૮	અમૃત: ૩ ૮ ૧ ૧
૧૩ મ ૪ ૦ ૪ ૭	આ	૪ ૪ ૭ ૭ ૬ ૬ ૦	ગ ૮ ૩ ૨ ૨ ૮ ૩ ૨ ૧ ૫	૫૩૩	૬-૨૭	મિ ૬ ૦	ભ. પ્ર. પ્રૃથુ યમધટ: પ્રૃથુ ભૌમપ્રદોષ: સિવાત્રિ:
૧૪ ગુ ૪ ૪ ૩ ૬	પુ	૫ ૦ ૧ ૧ ૬ ૦ ૨ ૧	વિ ૧૨ ૪ ૧ ૩ ૦ ૩ ૨ ૧ ૩	૫૩૩	૬-૨૭	મિ ૩ ૩ ૫ ૦	ભ. નિ. ૧૨ ૪ ૧
૩૦ ગુ ૪ ૦ ૪ ૮	પુ	૫ ૪ ૩ ૩ ૧ ૦ ૫ ૦	ચ ૧ ૬ ૧ ૨ ૩ ૧ ૩ ૨ ૧ ૧	૫૩૪	૬-૨૬	ક ૬ ૦	અમૃત: પ્રૃથુ સિદ્ધિ: ૩૨ દર્શ: ૩૦ દીપપૂર્ણ.

ભાગપત આપાઠ કૃષ્ણ ૩૦.									
અહર્ગણ ૩૧૦૬ ચર ૫૬-૨૪ મણુ રવિ- મંદ ૬૬ ૧-૦-૩૦ મણુ									
ન. પ્ર	ર	ચ	ક	ગ	ધ	પ	શ	સ	રો
૩ પ્ર. ૩	૩	૧૦	૩	૭	૨	૬	૪	૧૦	
અંશ ૧ ૫	૧	૫	૨	૬	૧	૬	૫	૧	
કલા ૨૫ ૨૫	૧૪	૫૫	૪	૫	૭	૬	૦	૦	
વિક્ર. ૪૯ ૪૮	૪૮	૫૧	૨૧	૫૭	૧	૩	૪	૩	
મતિ ૫૦ ૭૪	૪૮	૧૦૨	૫૮	૨૭	૨	૩	૩		
૧૪ ૧૨	૧૨	૫૪	૪૪	૫૪	૫૪	૫૪	૫૪	૫૪	

५३

[illegible]

પ્રકરણ ૪ થું.

પડ્વર્ગ.

પ્રશ્નનો નિર્ણય કરવા માટે પ્રશ્ન કુંડલી ઉપરાંત પડ્વર્ગ જાણવાની પણ જરૂર છે. હોરા, દેખાણ, સપ્તમાંશ, નવમાંશ, દ્વાદશાંશ અને ત્રિશાંશ એ છ કુંડલીઓ મળી પડ્વર્ગ કહેવાય છે.

પડ્વર્ગની કુંડલીઓના ગણીતની જુદી જુદી રીતો છે પણ જેમ અને તેમ સરળતા કરવાના હેતુથી તે અત્રે ન જણાવતાં પડ્વર્ગનાં મેષથી મીન સુધીનાં તૈયાર કોષ્ટકો આગળ આપવામાં આવ્યાં છે.

પડ્વર્ગના કોષ્ટકોમાં પહેલા આસનમાં લગ્ન કે ગ્રહની રાશિ અને બીજા આસનમાં અંશ, કળા, અને વીકળા તેમજ આસન ૩ થી ૮ સુધીમાં (બીજા આસનમાં જણાવેલા અંશાદિની લાઈનમાં) હોરા, દેખાણ, સાતમાંશ, નવમાંશ, દ્વાદશાંસ અને ત્રિશાંશ કુંડલીઓની રાશિના અંક જણાવવામાં આવ્યાં છે તે ઉપરથી કોઈ પણ રાશિ અને અંશના લગ્ન કે ગ્રહના પડ્વર્ગની રાશિ સમજી શકાય છે.

ઉદાહરણ:—સિંહ લગ્ન ૧૭ અંશનું છે તેની પડ્વર્ગની રાશિઓ જાણવી છે તો સિંહ રાશિના કોષ્ટકમાં જેતાં બીજા આસનમાં અંશાદિ ૧૭-૮-૩૪ તેમાં લગ્નના ૧૭ અંશનો સમાવેશ થાય છે માટે ૧૭-૮-૩૪ ની લાઈનમાં જેઈએ તો લગ્નની હોરાની કર્ક, દેખાણની ધન, સપ્તમાંશની વૃશ્ચિક, નવમાંશની કન્યા, દ્વાદશાંશની કુંભ, અને ત્રિશાંશની ધન રાશિ છે. એજ પ્રમાણે કોઈ પણ રાશિ અને અંશના ગ્રહના પડ્વર્ગની રાશિ સમજવી.

લભ કે ગ્રહની રાશિ અને અંશ.		પદ્મર્ગની રાશિ.					
રાશિ.	અંશ.	હોરા.	દેખાણ.	સમભાંશ.	નવભાંશ.	દાદશાંશ.	ત્રીશાંસ.
મેષ.	૨-૩૦-૦	૫	૧	૧	૧	૧	૧
	૩-૨૦-૦	૫	૧	૧	૧	૨	૧
	૪-૧૭-૮	૫	૧	૧	૨	૨	૧
	૫-૦-૦	૫	૧	૨	૨	૨	૧
	૬-૪૦-૦	૫	૧	૨	૨	૩	૧૧
	૭-૩૦-૦	૫	૧	૨	૩	૩	૧૧
	૮-૩૪-૧૭	૫	૧	૨	૩	૪	૧૧
	૧૦-૦-૦	૫	૧	૩	૩	૪	૧૧
	૧૨-૦-૦	૫	૫	૩	૪	૫	૯
	૧૨-૩૦-૦	૫	૫	૩	૪	૫	૯
	૧૨-૫૧-૨૫	૫	૫	૩	૪	૬	૯
	૧૩-૨૦-૦	૫	૫	૪	૪	૬	૯
	૧૫-૦-૦	૫	૫	૪	૫	૬	૯
	૧૬-૪૦-૦	૪	૫	૪	૫	૭	૯
	૧૭-૮-૩૪	૪	૫	૪	૬	૭	૯
	૧૭-૩૦-૦	૪	૫	૫	૬	૭	૯
	૧૮-૦-૦	૪	૫	૫	૬	૮	૯
	૨૦-૦-૦	૪	૫	૫	૬	૮	૩
	૨૧-૨૫-૪૨	૪	૯	૫	૭	૯	૩
	૨૨-૩૦-૦	૪	૯	૬	૭	૯	૩
	૨૩-૨૦-૦	૪	૯	૬	૭	૧૦	૩
	૨૫-૦-૦	૪	૯	૬	૮	૧૦	૩
	૨૫-૪૨-૫૧	૪	૯	૬	૮	૧૧	૭
	૨૬-૪૦-૦	૪	૯	૭	૮	૧૧	૭
	૨૭-૩૦-૦	૪	૯	૭	૯	૧૧	૭
	૩૦-૦-૦	૪	૯	૭	૯	૧૨	૭

સમ કે અહની રાશિ અને અંશ.		પડવર્ગની રાશિ.					
રાશિ.	અંશ.	હોરા.	દેશાણુ.	સપ્તમાંશ.	નવમાંશ.	દાદશાંસ.	ત્રીશાંસ.
વૃષભ.	૨-૩૦-૦	૪	૨	૮	૧૦	૨	૨
	૩-૨૦-૦	૪	૨	૮	૧૦	૩	૨
	૪-૧૭-૮	૪	૨	૮	૧૧	૩	૨
	૫-૦૦-૦	૪	૨	૯	૧૧	૩	૨
	૬-૪૦-૦	૪	૨	૯	૧૧	૪	૬
	૭-૩૦-૦	૪	૨	૯	૧૨	૪	૬
	૮-૩૪-૧૭	૪	૨	૯	૧૨	૫	૬
	૧૦-૦-૦	૪	૨	૧૦	૧૨	૫	૬
	૧૨-૦-૦	૪	૬	૧૦	૧	૬	૬
	૧૨-૩૦-૦	૪	૬	૧૦	૧	૬	૧૨
	૧૨-૫૧-૨૫	૪	૬	૧૦	૧	૬	૧૨
	૧૩-૨૦-૦	૪	૬	૧૧	૧	૭	૧૨
	૧૫-૦-૦	૪	૬	૧૧	૨	૭	૧૨
	૧૬-૪૦-૦	૪	૬	૧૧	૨	૮	૧૨
	૧૭-૮-૩૪	૫	૬	૧૧	૩	૮	૧૨
	૧૭-૩૦-૦	૫	૬	૧૨	૩	૮	૧૨
	૧૮-૦-૦	૫	૬	૧૨	૩	૯	૧૨
	૨૦-૦-૦	૫	૬	૧૨	૩	૯	૧૨
	૨૧-૨૫-૪૨	૫	૧૦	૧૨	૪	૧૦	૧૦
	૨૨-૩૦-૦	૫	૧૦	૧	૪	૧૦	૧૦
	૨૩-૨૦-૦	૫	૧૦	૧	૪	૧૧	૧૦
	૨૫-૦-૦	૫	૧૦	૧	૫	૧૧	૧૦
	૨૫-૪૨-૫૧	૫	૧૦	૧	૫	૧૨	૮
	૨૬-૪૦-૦	૫	૧૦	૨	૫	૧૨	૮
	૨૭-૩૦-૦	૫	૧૦	૨	૬	૧૨	૮
	૩૦-૦-૦	૫	૧૦	૨	૬	૧	૮

સમ કે મહત્તની રાશિ
અને અંશ.

પડવર્ગની રાશિ.

રાશિ.	અંશ.	હેરા.	દેશાસ.	સમમાંસ	નવમાંસ.	દાદમાંસ.	ત્રીમાંસ.
સિંધુન.	૨-૩૦-૦	૫	૩	૩	૭	૩	૧
	૩-૨૦-૦	૫	૩	૩	૭	૪	૧
	૪-૧૭-૮	૫	૩	૩	૮	૪	૧
	૫-૦-૦	૫	૩	૪	૮	૪	૧
	૬-૪૦-૦	૫	૩	૪	૮	૫	૧૧
	૭-૩૦-૦	૫	૩	૪	૯	૫	૧૧
	૮-૩૪-૧૭	૫	૩	૪	૯	૬	૧૧
	૧૦-૦-૦	૫	૩	૫	૯	૬	૧૧
	૧૨-૦-૦	૫	૭	૫	૧૦	૭	૯
	૧૨-૩૦-૦	૫	૭	૫	૧૦	૭	૯
	૧૨-૫૧-૨૫	૫	૭	૫	૧૦	૮	૬
	૧૩-૨૦-૦	૫	૭	૬	૧૦	૮	૯
	૧૫-૦-૦	૫	૭	૬	૧૧	૮	૯
	૧૬-૪૦-૦	૪	૭	૬	૧૧	૯	૯
	૧૭-૮-૩૪	૪	૭	૬	૧૨	૯	૯
	૧૭-૩૦-૦	૪	૭	૭	૧૨	૯	૯
	૧૮-૦-૦	૪	૭	૭	૧૨	૧૦	૭
	૨૦-૦-૦	૪	૭	૭	૧૨	૧૦	૩
	૨૧-૨૫-૪૨	૪	૧૧	૭	૧	૧૧	૩
	૨૨-૩૦-૦	૪	૧૧	૮	૧	૧૧	૩
	૨૩-૨૦-૦	૪	૧૧	૮	૧	૧૨	૩
	૨૫-૦-૦	૪	૧૧	૮	૨	૧૨	૩
	૨૫-૪૨-૫૧	૪	૧૧	૮	૨	૧	૭
	૨૬-૪૦-૦	૪	૧૧	૯	૨	૧	૭
	૨૭-૩૦-૦	૪	૧૧	૯	૩	૧	૭
	૩૦-૦-૦	૪	૧૧	૯	૩	૨	૭

લગ્ન કે પ્રહની રાશિ
અને અ.રા.

પડવર્તની રાશિ.

રાશિ.	અંશ.	હોરા.	દેખાણુ.	સપ્તમાંસ.	નવમાંસ.	દ્વાદશાંસ.	ત્રીશાંસ.
કર્ક.	૨-૩૦-૦	૪	૪	૧૦	૪	૪	૨
	૩-૨૦-૦	૪	૪	૧૦	૪	૫	૨
	૪-૧૭-૮	૪	૪	૧૦	૫	૫	૨
	૫-૦-૦	૪	૪	૧૧	૫	૫	૨
	૬-૪૦-૦	૪	૪	૧૧	૫	૬	૬
	૭-૩૦-૦	૪	૪	૧૧	૬	૬	૬
	૮-૩૪-૧૭	૪	૪	૧૧	૬	૭	૬
	૧૦-૦-૦	૪	૪	૧૨	૬	૭	૬
	૧૨-૦-૦	૪	૮	૧૨	૭	૮	૬
	૧૨-૩૦-૦	૪	૮	૧૨	૭	૮	૧૨
	૧૨-૫૧-૨૫	૪	૮	૧૨	૭	૯	૧૨
	૧૩-૨૦-૦	૪	૮	૧	૭	૯	૧૨
	૧૫-૦-૦	૪	૮	૧	૮	૯	૧૨
	૧૬-૪૦-૦	૫	૮	૧	૮	૧૦	૧૨
	૧૭-૮-૩૪	૫	૮	૧	૯	૧૦	૧૨
	૧૭-૩૦-૦	૫	૮	૨	૯	૧૦	૧૨
	૧૮-૦-૦	૫	૮	૨	૯	૧૧	૧૨
	૨૦-૦-૦	૫	૮	૨	૯	૧૧	૧૨
	૨૧-૨૫-૪૨	૫	૧૨	૨	૧૦	૧૨	૧૦
	૨૨-૩૦-૦	૫	૧૨	૩	૧૦	૧૨	૧૦
	૨૩-૨૦-૦	૫	૧૨	૩	૧૦	૧	૧૦
	૨૫-૦-૦	૫	૧૨	૩	૧૧	૧	૧૦
	૨૫-૪૨-૫૧	૫	૧૨	૩	૧૧	૨	૮
	૨૬-૪૦-૦	૫	૧૨	૪	૧૧	૨	૮
	૨૭-૩૦-૦	૫	૧૨	૪	૧૨	૨	૮
	૩૦-૦-૦	૫	૧૨	૪	૧૨	૩	૮

લક્ષ્મ કે બ્રહ્મની રાશિ અને અંશ.		પરવર્ગની રાશિ.					
રાશિ.	અંશ.	હોરા.	દેખાણ.	સપ્તમાંશ.	નવમાંશ.	દ્વાદશાંસ.	ત્રીશાંસ.
સંહ.	૨-૩૦-૦	૫	૫	૫	૧	૫	૧
	૩-૨૦-૦	૫	૫	૫	૧	૬	૧
	૪-૧૭-૮	૫	૫	૫	૨	૬	૧
	૫-૦-૦	૫	૫	૬	૨	૬	૧
	૬-૪૦-૦	૫	૫	૬	૨	૭	૧૧
	૭-૩૦-૦	૫	૫	૬	૩	૭	૧૧
	૮-૩૪-૧૭	૫	૫	૬	૩	૮	૧૧
	૧૦-૦-૦	૫	૫	૭	૩	૮	૧૧
	૧૨-૦-૦	૫	૬	૭	૪	૯	૬
	૧૨-૩૦-૦	૫	૬	૭	૪	૯	૬
	૧૨-૫૧-૨૫	૫	૬	૭	૪	૧૦	૬
	૧૩-૨૦-૦	૫	૬	૮	૪	૧૦	૬
	૧૫-૦-૦	૫	૬	૮	૫	૧૦	૬
	૧૬-૪૦-૦	૪	૬	૮	૫	૧૧	૬
	૧૭-૮-૩૪	૪	૬	૮	૬	૧૧	૬
	૧૭-૩૦-૦	૪	૬	૬	૬	૧૧	૬
	૧૮-૦-૦	૪	૬	૬	૬	૧૨	૬
	૨૦-૦-૦	૪	૬	૬	૬	૧૨	૩
	૨૧-૨૫-૪૨	૪	૧	૬	૭	૧	૩
	૨૨-૩૦-૦	૪	૧	૧૦	૭	૧	૩
	૨૩-૨૦-૦	૪	૧	૧૦	૭	૨	૩
	૨૫-૦-૦	૪	૧	૧૦	૮	૨	૩
	૨૫-૪૨-૫૧	૪	૧	૧૦	૮	૩	૭
	૨૬-૪૦-૦	૪	૧	૧૧	૮	૩	૭
	૨૭-૩૦-૦	૪	૧	૧૧	૯	૩	૭
	૩૦-૦-૦	૪	૧	૧૧	૯	૪	૭

લભ કે ગ્રહની રાશિ
અને અ. રા.

પડવર્ગની રાશિ.

રાશિ.	અંશ.	હોરા.	દેખાણુ.	સમભાંશ.	નવભાંશ.	દાદશાંસ.	ત્રીશાંસ.
કન્યા.	૨-૩૦-૦	૪	૬	૧૨	૧૦	૬	૨
	૩-૨૦-૦	૪	૬	૧૨	૧૦	૭	૨
	૪-૧૭-૮	૪	૬	૧૨	૧૧	૭	૨
	૫-૦-૦	૪	૬	૧	૧૧	૭	૨
	૬-૪૦-૦	૪	૬	૧	૧૧	૮	૨
	૭-૩૦-૦	૪	૬	૧	૧૨	૯	૬
	૮-૩૪-૧૭	૪	૬	૧	૧૨	૯	૬
	૧૦-૦-૦	૪	૬	૨	૧૨	૯	૬
	૧૨-૦-૦	૪	૧૦	૨	૧	૧૦	૬
	૧૨-૩૦-૦	૪	૧૦	૨	૧	૧૦	૧૨
	૧૨-૫૧-૨૫	૪	૧૦	૨	૧	૧૧	૧૨
	૧૩-૨૦-૦	૪	૧૦	૩	૧	૧૧	૧૨
	૧૫-૦-૦	૪	૧૦	૩	૨	૧૧	૧૨
	૧૬-૪૦-૦	૫	૧૦	૩	૨	૧૨	૧૨
	૧૭-૮-૩૪	૫	૧૦	૩	૩	૧૨	૨
	૧૭-૩૦-૦	૫	૧૦	૪	૩	૧૨	૧૨
	૧૮-૦-૦	૫	૧૦	૪	૩	૧	૧૨
	૨૦-૦-૦	૫	૧૦	૪	૩	૧	૧૨
	૨૧-૨૫-૪૨	૫	૨	૪	૪	૨	૧૦
	૨૨-૩૦-૦	૫	૨	૫	૪	૨	૧૦
	૨૩-૨૦-૦	૫	૨	૫	૪	૩	૧૦
	૨૫-૦-૦	૫	૨	૫	૫	૩	૧૦
	૨૫-૪૨-૫૧	૫	૨	૫	૫	૪	૮
	૨૬-૪૦-૦	૫	૨	૬	૫	૪	૮
	૨૭-૩૦-૦	૫	૨	૬	૬	૪	૮
	૩૦-૦-૦	૫	૨	૬	૬	૫	૮

લક્ષ્મ કે અહુની રાશિ
અને અ.શ.

પરવર્ગની રાશિ.

રાશિ.	અંશ.	હોરા.	દેશાણુ.	સપ્તમાંશ.	નવમાંશ.	દાદ્યાંસ.	ત્રીશાંસ.
તુલા.	૨-૩૦-૦	૫	૭	૭	૭	૭	૧
	૩-૨૦-૦	૫	૭	૭	૭	૮	૧
	૪-૧૭-૮	૫	૭	૭	૮	૮	૧
	૫-૦૦-૦	૫	૭	૮	૮	૮	૧
	૬-૪૦-૦	૫	૭	૮	૮	૯	૧૧
	૭-૩૦-૦	૫	૭	૮	૯	૯	૧૧
	૮-૩૪-૧૭	૫	૭	૮	૯	૧૦	૧૧
	૧૦-૦૦-૦	૫	૭	૯	૯	૧૦	૧૧
	૧૨-૦૦-૦	૫	૭	૯	૧૦	૧૧	૯
	૧૨-૩૦-૦	૫	૭	૯	૧૦	૧૧	૯
	૧૨-૫૧-૨૫	૫	૧૧	૯	૧૦	૧૨	૯
	૧૩-૨૦-૦	૫	૧૧	૧૦	૧૦	૧૨	૯
	૧૫-૦૦-૦	૫	૧૧	૧૦	૧૧	૧૨	૯
	૧૬-૪૦-૦	૪	૧૧	૧૦	૧૧	૧	૯
	૧૭-૮-૩૪	૪	૧૧	૧૦	૧૨	૧	૯
	૧૭-૩૦-૦	૪	૧૧	૧૧	૧૨	૧	૯
	૧૮-૦૦-૦	૪	૧૧	૧૧	૧૨	૨	૯
	૨૦-૦૦-૦	૪	૧૧	૧૧	૧૨	૨	૩
	૨૧-૨૫-૪૨	૪	૩	૧૧	૧	૩	૩
	૨૨-૩૦-૦	૪	૩	૧૨	૧	૩	૩
	૨૩-૨૦-૦	૪	૩	૧૨	૧	૪	૩
	૨૫-૦૦-૦	૪	૩	૧૨	૨	૪	૩
	૨૫-૪૨-૫૧	૪	૩	૧૨	૨	૫	૭
	૨૬-૪૦-૦	૪	૩	૧	૨	૫	૭
	૨૭-૩૦-૦	૪	૩	૧	૩	૫	૭
	૩૦-૦૦-૦	૪	૩	૧	૩	૬	૭

સમ કે અહની રાશિ
અને અંશ.

પડવર્ગની રાશિ.

રાશિ.	અંશ.	હોરા.	દેખાણુ.	સમમાંશ.	નવમાંશ.	દાદશાંસ.	ત્રીશાંસ.
વૃશ્ચિક.	૨-૩૦-૦	૪	૮	૨	૪	૮	૨
	૩-૨૦-૦	૪	૮	૨	૪	૯	૨
	૪-૧૭-૮	૪	૮	૨	૫	૯	૨
	૫-૦-૦	૪	૮	૩	૫	૯	૨
	૬-૪૦-૦	૪	૮	૩	૫	૧૦	૬
	૭-૩૦-૦	૪	૮	૩	૬	૧૦	૬
	૮-૩૪-૧૭	૪	૮	૩	૬	૧૧	૬
	૧૦-૦-૦	૪	૮	૪	૬	૧૧	૬
	૧૨-૦-૦	૪	૧૨	૪	૭	૧૨	૬
	૧૨-૩૦-૦	૪	૧૨	૪	૭	૧૨	૧૨
	૧૨-૫૧-૨૫	૪	૧૨	૪	૭	૧	૧૨
	૧૩-૨૦-૦	૪	૧૨	૫	૭	૧	૧૨
	૧૫-૦-૦	૪	૧૨	૫	૮	૧	૧૨
	૧૬-૪૦-૦	૫	૧૨	૫	૮	૨	૧૨
	૧૭-૮-૩૪	૫	૧૨	૫	૯	૨	૧૨
	૧૭-૩૦-૦	૫	૧૨	૬	૯	૨	૧૨
	૧૮-૦-૦	૫	૧૨	૬	૯	૩	૧૨
	૨૦-૦-૦	૫	૧૨	૬	૯	૩	૧૨
	૨૧-૨૫-૪૨	૫	૪	૬	૧૦	૪	૧૦
	૨૨-૩૦-૦	૫	૪	૭	૧૦	૪	૧૦
	૨૩-૨૦-૦	૫	૪	૭	૧૦	૫	૦
	૨૫-૦-૦	૫	૪	૭	૧૧	૫	૧૦
	૨૫-૪૨-૫૧	૫	૪	૭	૧૧	૬	૮
	૨૬-૪૦-૦	૫	૪	૮	૧૧	૬	૮
	૨૭-૩૦-૦	૫	૪	૮	૧૨	૬	૮
	૩૦-૦-૦	૫	૪	૮	૧૨	૭	૮

લગ્ન કે મહત્તની રાશિ
અને અંશ.

પરવર્ગની રાશિ.

રાશિ.	અંશ.	હોરા.	દેખાણ.	સપ્તમંશ.	નવમંશ.	દ્વાદશાંશ.	ત્રીશાંસ.
ધન.	૨-૩૦-૦	૫	૯	૯	૧	૯	૧
	૩-૨૦-૦	૫	૯	૯	૧	૧૦	૧
	૪-૧૭-૮	૫	૯	૯	૨	૧૦	૧
	૫-૦-૦	૫	૯	૧૦	૨	૧૦	૧
	૬-૪૦-૦	૫	૯	૧૦	૨	૧૧	૧૧
	૭-૩૦-૦	૫	૯	૧૦	૩	૧૧	૧૧
	૮-૩૪-૧૭	૫	૯	૧૦	૩	૧૨	૧૧
	૧૦-૦-૦	૫	૯	૧૧	૩	૧૨	૧૧
	૧૨-૦-૦	૫	૧	૧૧	૪	૧	૯
	૧૨-૩૦-૦	૫	૧	૧૧	૪	૧	૯
	૧૨-૫૧-૨૫	૫	૧	૧૧	૪	૨	૯
	૧૩-૨૦-૦	૫	૧	૧૨	૪	૨	૯
	૧૫-૦-૦	૫	૧	૧૨	૫	૨	૯
	૧૬-૪૦-૦	૪	૧	૧૨	૫	૩	૯
	૧૭-૮-૩૪	૪	૧	૧૨	૬	૩	૯
	૧૭-૩૦-૦	૪	૧	૧	૬	૩	૯
	૧૮-૦-૦	૪	૧	૧	૬	૪	૯
	૨૦-૦-૦	૪	૧	૧	૬	૪	૩
	૨૧-૨૫-૪૨	૪	૫	૧	૭	૫	૩
	૨૨-૩૦-૦	૪	૫	૨	૭	૫	૩
	૨૩-૨૦-૦	૪	૫	૨	૭	૬	૩
	૨૫-૦-૦	૪	૫	૨	૮	૬	૩
	૨૫-૪૨-૫૧	૪	૫	૨	૮	૭	૭
	૨૬-૪૦-૦	૪	૫	૩	૮	૭	૭
	૨૭-૩૦-૦	૪	૫	૩	૯	૭	૭
	૩૦-૦-૦	૪	૫	૩	૯	૮	૭

લગ્ન કે પ્રહારની રાશિ અને અંશ.		પરવર્તની રાશિ.					
રાશિ.	અંશ.	હોરા.	દેખ્યાણ.	સપ્તમાંશ.	નવમાંશ.	દ્વાદશાંશ.	ત્રીશાંશ.
મકર.	૨-૩૦-૦	૪	૧૦	૪	૧૦	૧૦	૨
	૩-૨૦-૦	૪	૧૦	૪	૧૦	૧૧	૨
	૪-૧૭-૮	૪	૧૦	૪	૧૧	૧૧	૨
	૫-૦-૦	૪	૧૦	૫	૧૧	૧૧	૨
	૬-૪૦-૦	૪	૧૦	૫	૧૧	૧૨	૬
	૭-૩૦-૦	૪	૧૦	૫	૧૨	૧૨	૬
	૮-૩૪-૧૭	૪	૧૦	૫	૧૨	૧	૬
	૧૦-૦-૦	૪	૧૦	૬	૧૨	૧	૬
	૧૨-૦-૦	૪	૨	૬	૧	૨	૬
	૧૨-૩૦-૦	૪	૨	૬	૧	૨	૧૨
	૧૨-૫૧-૨૫	૪	૨	૬	૧	૩	૧૨
	૧૩-૨૦-૦	૪	૨	૭	૧	૩	૧૨
	૧૫-૦-૦	૪	૨	૭	૨	૩	૧૨
	૧૬-૪૦-૦	૫	૨	૭	૨	૪	૧૨
	૧૭-૮-૩૪	૫	૨	૭	૩	૪	૧૨
	૧૭-૩૦-૦	૫	૨	૮	૩	૪	૧૨
	૧૮-૦-૦	૫	૨	૮	૩	૫	૧૨
	૨૦-૦-૦	૫	૨	૮	૩	૫	૧૨
	૨૧-૨૫-૪૨	૫	૬	૮	૪	૬	૧૦
	૨૨-૩૦-૦	૫	૬	૯	૪	૬	૧૦
	૨૩-૨૦-૦	૫	૬	૯	૪	૭	૧૦
	૨૫-૦-૦	૫	૬	૯	૫	૭	૧૦
	૨૫-૪૨-૫૧	૫	૬	૯	૫	૮	૮
	૨૬-૪૦-૦	૫	૬	૧૦	૫	૮	૮
	૨૭-૩૦-૦	૫	૬	૧૦	૬	૮	૮
	૩૦-૦-૦	૫	૬	૧૦	૬	૯	૮

લમ કે મહુની રાશિ
અને અંશ.

પડવર્ગની રાશિ.

રાશિ.	અંશ.	હોરા.	દેશાભ્ય.	સમમાંશ.	નવમાંશ.	દ્વાદશાંશ.	ત્રીશાંસ.
કુંભ.	૨-૩૦-૦	૫	૧૧	૧૧	૭	૧૧	૧
	૩-૨૦-૦	૫	૧૧	૧૧	૭	૧૨	૧
	૪-૧૭-૮	૫	૧૧	૧૧	૮	૧૨	૧
	૫-૦-૦	૫	૧૧	૧૨	૮	૧૨	૧
	૬-૪૦-૦	૫	૧૧	૧૨	૮	૧	૧૧
	૭-૩૦-૦	૫	૧૧	૧૨	૯	૧	૧૧
	૮-૩૪-૧૭	૫	૧૧	૧૨	૯	૨	૧૧
	૧૦-૧-૦	૫	૧૧	૧	૯	૨	૧૧
	૧૨-૦-૦	૫	૩	૧	૧૦	૩	૯
	૧૨-૩૦-૦	૫	૩	૧	૧૦	૩	૯
	૧૨-૫૧-૨૫	૫	૩	૧	૧૦	૪	૯
	૧૩-૨૦-૦	૫	૩	૨	૧૦	૪	૯
	૧૫-૦-૦	૫	૩	૨	૧૧	૪	૯
	૧૬-૪૦-૦	૪	૩	૨	૧૧	૫	૯
	૧૭-૮-૩૪	૪	૩	૨	૧૨	૫	૯
	૧૭-૩૦-૦	૪	૩	૩	૧૨	૫	૯
	૧૮-૦-૦	૪	૩	૩	૧૨	૬	૯
	૨૦-૦-૦	૪	૩	૩	૧૨	૬	૩
	૨૧-૨૫-૪૨	૪	૭	૩	૧	૭	૩
	૨૨-૩૦-૦	૪	૭	૪	૧	૭	૩
	૨૩-૨૦-૦	૪	૭	૪	૧	૮	૩
	૨૫-૧-૦	૪	૭	૪	૨	૮	૩
	૨૫-૪૨-૫૧	૪	૭	૪	૨	૯	૭
	૨૬-૪૦-૦	૪	૭	૫	૨	૯	૭
	૨૭-૩૦-૦	૪	૭	૫	૩	૯	૭
	૩૦-૦-૦	૪	૭	૫	૩	૧૦	૭

સમ કે અહની રાશિ
અને અ'શ.

ષડવર્ગની રાશિ.

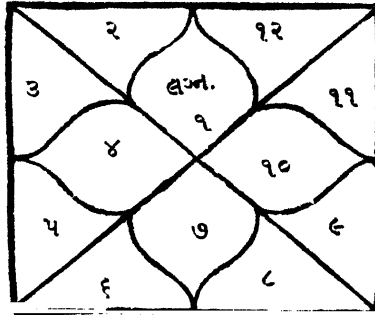
રાશિ.	અંશ.	હોરા.	દેખાણુ.	સપ્તમાંશ.	નવમાંશ.	દ્વાદશાંસ.	ત્રીશાંસ.
મીન.	૨-૩૦-૦	૪	૧૨	૬	૪	૧૨	૨
	૩-૨૦-૦	૪	૧૨	૬	૪	૧	૨
	૪-૧૭-૮	૪	૧૨	૬	૫	૧	૨
	૫-૦-૦	૪	૧૨	૭	૫	૧	૨
	૬-૪૦-૦	૪	૧૨	૭	૫	૨	૬
	૭-૩૦-૦	૪	૧૨	૭	૬	૨	૬
	૮-૩૪-૧૭	૪	૧૨	૭	૬	૩	૬
	૧૦-૦-૦	૪	૧૨	૮	૬	૩	૬
	૧૨-૦-૦	૪	૪	૮	૭	૪	૬
	૧૨-૩૦-૦	૪	૪	૮	૭	૪	૧૨
	૧૨-૫૧-૨૫	૪	૪	૮	૭	૫	૧૨
	૧૩-૨૦-૦	૪	૪	૯	૭	૫	૧૨
	૧૫-૦-૦	૪	૪	૯	૮	૫	૧૨
	૧૬-૪૦-૦	૫	૪	૯	૮	૬	૧૨
	૧૭-૮-૩૪	૫	૪	૯	૯	૬	૧૨
	૧૭-૩૦-૦	૫	૪	૧૦	૯	૬	૧૨
	૧૮-૦-૦	૫	૪	૧૦	૯	૭	૧૨
	૨૦-૦-૦	૫	૪	૧૦	૯	૭	૧૨
	૨૧-૨૫-૪૨	૫	૮	૧૦	૧૦	૮	૧૦
	૨૨-૩૦-૦	૫	૮	૧૧	૧૦	૮	૧૦
	૨૩-૨૦-૦	૫	૮	૧૧	૧૦	૯	૧૦
	૫-૦-૦	૫	૮	૧૧	૧૧	૯	૧૦
	૨૫-૪૨-૫૧	૫	૮	૧૧	૧૧	૧૦	૮
	૨૬-૪૦-૦	૫	૮	૧૨	૧૧	૧૦	૮
	૨૭-૩૦-૦	૫	૮	૧૨	૧૨	૧૦	૮
	૩૦-૦-૦*	૫	૮	૧૨	૧૨	૧૧	૮

પ્રકરણ ૫ મું.

દેહાદિ ખારસ્થાન અને તેમાં બેવાની બાબતો.

પ્રશ્ન સમયે આકાશમાં રહેલી રાશિઓ અને ગ્રહો દેખાડનાર નકશાને પ્રશ્ન કુંડલી કહે છે. પૂર્વ ક્ષિતિજમાં પ્રશ્ન સમયે આકાશમાંની રાશિઓ પૈકી જે રાશિ સ્પર્ષ કરે છે તે લગ્ન કહેવાય છે. લગ્ન એ પહેલું સ્થાન છે અને એકંદરે ખારસ્થાન છે જે નીચેની કુંડલીમાં સમજુતી માટે બતાવવામાં આવ્યા છે.

કુંડલી.

ખાર સ્થાનનાં નામ નીચે પ્રમાણે.

(૧) દેહસ્થાન, (૨) દ્રવ્યસ્થાન, (૩) પ્રાકૃતસ્થાન, (૪) સુખસ્થાન, (૫) સંતાનસ્થાન, (૬) રિપુસ્થાન, (૭) સ્ત્રીસ્થાન, (૮) આયુષ્યસ્થાન, (૯) ભાગ્યસ્થાન, (૧૦) રાજ્યસ્થાન, (૧૧) લાભસ્થાન અને (૧૨) વ્યયસ્થાન.

સ્થાન સંજ્ઞા.

૧-૪-૭-૧૦ સ્થાનોને કેન્દ્ર, કંટક, અને ચતુષ્પથ કહે છે.

૨-૫-૮-૧૧ સ્થાનોને પશુ દ્વર કહે છે.

૧૨-૬-૩-૯ સ્થાનોને આપો કિલમ કહે છે.

૩-૬-૧૦-૧૧ સ્થાનોને ઉપચય કહે છે.

૧-૨-૪-૫ } સ્થાનોને અનુપચય કહે છે.
૭-૮-૬-૧૨ }

૯-૫ સ્થાનોને ત્રિકોણ કહે છે.

આઠમા સ્થાનને આયુર્દાનું સ્થાન કહે છે; તેમજ એ સ્થાનથી આઠમા

સ્થાનને એટલે ત્રીજા સ્થાનને પણ આચુર્વાનુ સ્થાન કહે છે ને આઠમાથી બારમા એટલે સાતમા અને ત્રીજાથી બારમા એટલે બીજા સ્થાનને મારક સ્થાન કહે છે.

૬—૮-૧૨ સ્થાનને ત્રિકસ્થાન તથા નેષ્ઠસ્થાન કહે છે.

૪—૮ સ્થાનને ચતુરસ્ર કહેવામાં આવે છે.

૨-૧૨ સ્થાનને નેત્રસ્થાન પણ કહેવામાં આવે છે.

સ્થાનના સ્વામી.

જે સ્થાનમાં જે રાશિ હોય તે રાશિનો સ્વામી તેને સ્થાનનો સ્વામી જાણવો.

કયા સ્થાનમાં કઈ જાળતો જોવો તે આ નીચે દરેક સ્થાનવાર જણાવવામાં આવ્યું છે.

(૧) દેહસ્થાનમાં.

શારીરિક સ્થિતિ,—ચહેરો, રૂપ, રંગ, કંઠ, ચિન્હ મસ્તક, મુખ, કંઠ, તાંડુસ્તી, જીંઠગીનાં મુખ દુઃખ, અકસ્માત અને સાહસ.

સ્વભાવ—પ્રકૃતિ, અને મનોબળ.

ભાઈના મીત્રો, ભાગીદારની સ્ત્રી, સંતાનની લાંબી મુસાફરી અને તેમનો ભાગ્યોદય, મામા અને શત્રુનું મરણ, બાપની મા, સ્ત્રીની માની મા, માદાનો બાપ, સાળાનો પુત્ર, સ્ત્રીનો દાદો વગેરે.

(૨) દ્રવ્ય સ્થાનમાં.

આંખ, શુદ્ધ, ખસો, ગળુ અને ગરદન, સુવર્ણાદિ ધાતુઓનો કય વિક્રય, તથા ધાતુઓ, રત્ન, દ્રવ્ય વગેરેનો સંચય, બરકત, આર્થિક લાભ, હાનિ, અને સુખ, આંટ, હુસાર, વાણી, સ્વતંત્રતા, કુટુંબ, મીત્ર, શત્રુનું ભાગ્ય, પીતાની વીધા, સાળાના શત્રુ, પોતાના શત્રુથી છૂટકારો, ભાંડુઓનું બંધન અને મુરકેલી તથા તેમના ખાનગી શત્રુ, સંતાનની કીર્તી અને માન. સ્ત્રીનું મૃત્યુ વગેરે.

(૩) પરાક્રમ સ્થાનમાં.

હાથ, છાતી, જમણો કાન—પરાક્રમ અને ઉડતી ખબરો, ભાઈ બહેન અને પીત્રાઈ તથા પાડોશી, દસ્તાવેજ કાગળ પત્ર અને લખાણો, નાની

મુસાફરી, ધંધા અને નોકરીના સળંગ સ્થળાતંત્ર, નોકર, x સ્ત્રીની મુસાફરી તથા તેની ધર્મવૃત્તિ, પીતાના શત્રુ, મીત્રના સંતાન અને સંતાનના મીત્ર, સંદેસા લઈ જનાર લાવનાર, પંથ, સ્વપ્ન અને વૃદ્ધા અવસ્થાના સુખ દુઃખ વગેરે.

(૪) સુખ સ્થાનમાં.

હોજરી.

x માતા, મીત્ર, x વાહન પશુ, શેઠ, x x ઔષધ, સુખ અને શૈયા, મકાન ભૂમી અને ભૂમીને લગતી તમામ બાબતો-કૃષી, ગુપ્તધાન, પ્રથમ સંતાનનું દ્રવ્ય, સંતાનના શત્રુ, અને મીત્રની માંદગી, ગામ, વંશપરંપરાની મીલકત, અદ્ભુત વાતો, સ્મરણ સ્થંભ, ગુજરેલાઓની જંગમ મીલકત, કબર, મૃત દેહને કબરમાં દફનાવ્યાં પછીની હાલત, ધર્મ પુરૂષોનું મરણ અને મહેમાન વગેરે.

(૫) સંતાન સ્થાનમાં.

હૃદય, પેટ, વાંસો, જઠરાગ્નિ.

ગર્ભ સ્થિતિ, સંતાન-પૂત્ર, પૂત્રી, સંતાનની શારીરીક હાલત, * વીધા, કર્વીત્વ શક્તિ, મંત્ર, તંત્ર યંત્ર વગેરે. બુદ્ધિ, વીવેક, સદ્ગો શરતો, રમત-ગમત, લોટરી, જુગાર, સાહસ અને તેથી થતાં લાભાલાભ, બીજું ભાંડુ, સાળાનું ભાગ્ય, માતાનું દ્રવ્ય પ્યાર-વ્યભીચાર, નાટક, બફતો અને ધર્મપુરૂષોની લાંબી મુસાફરી વગેરે.

(૬) શત્રુ સ્થાનમાં.

હાડકાં, કટી, પેટ, અંડ અને આંતરડા, સ્વાદ રોગ, મંદવાડ અને તેના કારણો. + શત્રુ, કૂર કર્મ ચીંતા અને શંકા, મામા, માશી અને મોશાળનાં

x પાશ્વિમાત્યો નોકર માટે જટ્ટસ્થાનમાં જોવા જણાવે છે.

પાશ્વિમાત્ય મત પ્રમાણે:—

+ માતા માટે દસમા સ્થાનમાં x નાના દોર માટે જટ્ટસ્થાનમાં અને મોટા દોર માટે બારમા સ્થાનમાં x x ઔષધ માટે ત્રીજા સ્થાનમાં તેમજ * વીધા માટે નવમા સ્થાનમાં જોવું.

+ પાશ્વિમાત્યો બહાર શત્રુ માટે સાતમા અને ગુપ્ત શત્રુ માટે બારમા સ્થાનમાં જોવા જણાવે છે.

સુખ દુઃખ, ખેડુત અને ભાડુત, પુત્રનું ધન અને પીતાની ધર્મવૃત્તિ, મીત્રનું મરણ, સ્ત્રીના ખાનગી શત્રુ વગેરે.

(૭) સ્ત્રી સ્થાનમાં.

નાભી, પેદુ, કમર.

લગ્ન, પુરુષની કુંડલીમાં સ્ત્રી અને સ્ત્રીની કુંડલીમાં પુરુષ, ભોગ વીલાસ, સ્નેહ સંબંધ, ભાગીદાર, બહેર શત્રુ અને વીરોધી, કોર્ટના મુકરદમા અને તેમના પ્રતીપક્ષી, સંચામ, યાત્રા પ્રમાણ-મુસાફરી, વ્યાપાર, વેચાણ ખરીદી અને શેર દલાલી, વૈદ, ત્રીજી ભાંડુ, બીજી સંતાન, બત્રીજ માતાની મા, પુત્રનું પરાક્રમ, ખોવાયલી કે ચોરાયલી ચીજ, ચોર સંબંધી વગેરે.

(૮) આયુષ્ય સ્થાનમાં.

બાંગ, ગુહ્ય ભાગ.

આયુષ્ય, અવસાનનું કારણ, અને સ્થાન. રૂણ દેવું.

વારસો, સ્ત્રીનું ધન, -પદ્ધતિ અને વારસો ભાગીદારનું ત્રીજા ભાઈનું અને પૂર્વજોનું દ્રવ્ય. શાસ્ત્ર યોગાભ્યાસ, પાણીમાં તરવું, દુર્ગ અને ભયંકર સ્થાનમાં પ્રવેશ, કીટ્ટા તોડવાં, શસ્ત્ર ધારણ કરવાં, યુદ્ધ કરવું, શસ્ત્ર ઘાત, વીષ દંશ. પ્રથમ ભાંડુની માંદગી, કોર્ટના મુકરદમામાં પ્રતીકૂળ સંજોગો, બહેર દૂશ્મનોની મજબૂતાઈ અને તેમનું દ્રવ્ય, શત્રુની મૂસાફરી, મીત્રોની પદવી, મજૂરી, દીલગીરી, માર્ગની કૂશળતા વગેરે.

(૯) ભાગ્ય સ્થાનમાં.

બાંધ.

ભાગ્યોદય, શુક્ર, ધર્મવૃત્તિ, ધર્મ દીક્ષા, તપ, સદાચાર અધ્યાત્મ જ્ઞાન, નીતિ, તીર્થ યાત્રા, લાંબી મૂસાફરી અથવા જળ, પ્રવાસ, સાળા, સાળી, ત્રીજી સંતાન પૂતના સંતાન, માતાની માંદગી, રાજ્યાભિષેક સ્વપ્ન, ગૂઢશાસ્ત્ર, વિશ્વાસ, કીર્તી, ભવિષ્યવેતા, અગમ ચેતી, સહા, વીમા વગેરે.

(૧૦) રાજ્ય સ્થાનમાં.

દીચણ.

રાજા, માન પ્રતિષ્ઠા, ખીતાબ, રાજ્ય, સત્તા-મોટી પદવી, નોકરી, વેપાર,

હુત્તર ઉઘાગ, ધંધો, xપીતા, સાસુ, કોર્ટ દરબાર, વૃદ્ધી, ધર્મપુરુષનું દ્રવ્ય, પ્રથમ ભાંડુનું મરણ, પ્રથમ સંતાનની માંદગી, કૃષા, વાવ, તળાવ, મોળાઇ અગર મશીઆઇ ભાઇ વગેરે.

(૧૧) લાભ સ્થાનમાં.

દીવ્યજી નીચેનો ભાગ, ડાબો કાન.

લાભ, હાથી, ઘોડા, સૂવણું, વસ્ત્રાલંકાર, રત્ન પાલખી, મકાન લાભ, સંતાન સુખ, પીતાનું દ્રવ્ય ભાઇનો ભાગ્યેદય અને લાંબી મુસાફરી, મંગળ-કાર્યો, ઇચ્છા, આશા, મન વાંછીત ચીજો. કીર્તી ચોથું સંતાન, પાંચમું ભાંડુ, પ્રીયજન, સલાહકાર પુશામતીયા, ધર્મપુરુષના ભાંડુ, માતાનું અવસાન છોકરાની વડુ અથવા છોકરીનો વર, સાવકાં સંતાન વગેરે.

(૧૨) વ્યય સ્થાનમાં.

પગના તળીયાં, ડાબી આંખ,

ખર્ચ, દાન, દંડ, કંગાલપણ, ઠપકો, નુકશાન હાની, દીલગીરી, ભય ચીંતા, સંકટ જીવન, બંધન, કેદ, છુટકારો, મહાવ્યાધી સ્ત્રીની માંદગી, માતાનું ભાગ્ય અને તેની લાંબી મુસાફરી, પ્રથમ ભાંડુનો ધંધો, સંતાનનું અવસાન, આપઘાત, ખુન, રાજ્ય ખટપટ, રાજ્યદ્રોહ, અને બળવો. કુટુંબ અને મામાનો વીરોધ સાવચેતી, માનસીક વ્યથા, ગુપ્ત ગુસ્સો, શત્રુની સ્ત્રી, કાકા, સહન સ્ત્રીલતા વગેરે.

પ્રકરણ ૬ હું.

* દષ્ટિ.

સામાન્ય રીતે દરેક ગ્રહો પોતાનાથી ત્રીજા અને દસમા સ્થાને એકપાદ દષ્ટિથી, પાંચમા અને નવમા સ્થાને દ્વિપાદ દષ્ટિથી ચોથા અને આઠમા સ્થાને ત્રિપાદ દષ્ટિથી અને સાતમા સ્થાને સંપૂર્ણ દષ્ટિથી જુએ છે; તે ઉપરાંત શની ત્રીજે, અને દસમે, શુક્ર નવમે અને પાંચમે, મંગળ ચોથે અને આઠમે સંપૂર્ણ દષ્ટિથી જુએ છે. બીજે, છઠ્ઠે, અગીયારમે તથા બારમે કોઈ ગ્રહ જોઈ શકતા નથી, ફક્ત રાહુ બારમે જોઈ શકે છે.

એકપાદ દષ્ટિ $\frac{1}{2}$, દ્વિપાદ દષ્ટિ $\frac{2}{3}$, ત્રિપાદ દષ્ટિ $\frac{3}{4}$ અને સંપૂર્ણ દષ્ટિ પુરેપુરે ફળ આપે છે.

દષ્ટિ કોષ્ટક.

સૂર્ય.	ચંદ્ર.	મંગળ.	બુધ.	શુક્ર.	શની.	રાહુ.	કેતુ.	દષ્ટિ.
૩-૧૦	૩-૧૦	૩-૧૦	૩-૧૦	૩-૧૦	૦	૩-૧૦	૩-૧૦	એકપાદ.
૫-૯	૫-૯	૫-૯	૫-૯	૦	૫-૯	૦	૫-૯	દ્વિપાદ.
૪-૮	૪-૮	૦	૪-૮	૪-૮	૪-૮	૪-૮	૪-૮	ત્રિપાદ.
૭	૭	૪-૭-૮	૫	૫-૭-૮	૭	૩-૭-૧૦	૫-૭-૮-૧૨	સંપૂર્ણ.

દષ્ટિના ત્રણ ભેદ છે. (૧) મિત્ર દષ્ટિ, (૨) સમ દષ્ટિ, અને (૩) શત્રુ દષ્ટિ.

૧ મિત્ર દષ્ટિ—ગ્રહો એક બીજાથી ૩-૫-૯-૧૧ માં સ્થાને બેઠા હોય તો તેમની મિત્ર દષ્ટિ થાય છે.

૨ સમદષ્ટિ—ગ્રહો એક બીજાથી ૨-૬-૮-૧૨ માં સ્થાને બેઠા હોય તો તેમની સમદષ્ટિ થાય છે.

* પાશ્વિમાલ્યો દાંડા અને દસ્ય વચ્ચેનું અંતર રાશિમાં.

જે ગ્રહની ક્રાંતિના અંશોમાં એક અંશ સુધીનું અંતર હોય તો તે બે ગ્રહો સમ ક્રાંતિમાં ગણાય છે અને તે સંયોગના જોડજુગ ફળ આપે છે.

(૩૯)

૩ શત્રુ દષ્ટિ—ગ્રહો એક બીજાથી ૧-૪-૭-૧૦ સ્થાને બેઠા હોય તો તેમની શત્રુ દષ્ટિ થાય છે.

ન ગણ્યતાં તેના અંશો કરીને તે ઉપરથી દષ્ટિ ન કરે છે અને અંશા-તરને અનુસરી દષ્ટિના શુભ અશુભ ભેદ પાડે છે તે નીચે પ્રમાણે—

અંશાંતર.	દષ્ટિનું નામ.	શુભ, અશુભ.
૦	સંયોગ	સંયોગ કરતા ગ્રહ અનુસાર
૧૮૦	પ્રતિયોગ	અશુભ
૧૨૦	ત્રિકોણ	શુભ
૯૦	કેન્દ્ર	અશુભ
૬૦	પદ્મ	શુભ
૩૦	દ્વાદશમાંશ	સ્વદેપ શુભ
૩૬	દશમાંશ	સ્વદેપ શુભ
૪૫	અર્ધકેન્દ્ર	સ્વદેપ અશુભ
૭૨	પંચમાંશ	સ્વદેપ શુભ
૧૩૫	સાધકેન્દ્ર	સ્વદેપ અશુભ
૧૪૪	દ્વિત્વપંચમાંશ	સ્વદેપ શુભ
૧૫૦	રહિતદ્વાદશમાંશ	સ્વદેપ શુભ

પ્રકરણ ૭ મું.

સામાન્ય પ્રશ્ન વિચાર, યોગ વિચાર અને એક કુંડલીથી ૭ પ્રશ્નોના નિર્ણય કરવાની રીત.

સામાન્ય પ્રશ્ન વિચાર.

લગ્ન ફળ.

પ્રશ્ન લગ્નનો સ્વામી શુભ ગ્રહ હોય તો યા લગ્નમાં શુભ ગ્રહનો વર્ગ (નવાં શાદિ) હોય, અથવા શિષોદય રાશી લગ્નમાં હોય તો કાર્ય સીદ્ધિ જાણવી. અને એથી જો ઉલટું હોય તો કાર્ય સીદ્ધિ થતું નથી પણ મિશ્રીત સ્થીતિ હોય એટલે પાપ ગ્રહ અને શુભ ગ્રહ બંનેના વર્ગમાં લગ્ન હોય તો મુશ્કેલીથી કાર્ય સીદ્ધિ થાય છે.

ચર લગ્ન હોય, સૂર્ય અને ચંદ્ર પણ ચર રાશિમાં હોય તો કાર્યની તત્કાળ સીદ્ધિ જાણવી.

ચર લગ્ન હોય, સૂર્ય ચર રાશિમાં અને ચંદ્ર સ્થિર રાશિમાં હોય તો કાર્યની અસીદ્ધિ જાણવી.

ચર લગ્ન હોય, સૂર્ય અને ચંદ્ર સ્થિર રાશિમાં હોય તો કાર્ય નાશ જાણવે છે.

ચર લગ્ન હોય સ્થિર રાશિમાં સૂર્ય અને ચર રાશિમાં ચંદ્ર હોય તો તે ધન વગેરેનો લાભ જાણવે છે.

ચર લગ્ન હોય દ્વિસ્વભાવ રાશિમાં સૂર્ય અને ચર રાશિમાં ચંદ્ર હોય તો તે બંધન, કલેશ અને ભય જાણવે છે.

ચર લગ્ન હોય, સૂર્ય અને ચંદ્ર બંને દ્વિસ્વભાવ રાશિમાં હોય તો તે બંધન, ધન નાશ અને માનસિક ચિંતા જાણવે છે.

ચર લગ્ન હોય, સ્થિર રાશિમાં સૂર્ય અને દ્વિ સ્વભાવ રાશિમાં ચંદ્ર હોય તો કાર્ય સીદ્ધિની આશા રાખવી નહીં.

ચર લગ્ન હોય, દ્વિ સ્વભાવ રાશિમાં સૂર્ય અને સ્થિર રાશિમાં ચંદ્ર હોય તો તે કાર્યની અસીદ્ધિ જાણવે છે.

ચર લગ્ન હોય, ચર રાશિમાં સૂર્ય અને દ્વિસ્વભાવ રાશિમાં ચંદ્ર હોય તો તે સુખ, સિદ્ધિ, પુત્ર તથા ધનની વૃદ્ધિ જણાવે છે.

સ્થિર લગ્ન હોય, સૂર્ય અને ચંદ્ર બંન્ને દ્વિસ્વભાવ રાશિમાં હોય તો તે જય, સીધિ, અને સુખ જણાવે છે.

સ્થિર લગ્ન હોય, દ્વિસ્વભાવ રાશિમાં સૂર્ય અને ચર રાશિમાં ચંદ્ર હોય તો તે કલેશ, માનસિક ત્રિંતા અને ધન હાની જણાવે છે.

સ્થિર લગ્ન હોય, ચર રાશિમાં સૂર્ય અને સ્થિર રાશિમાં ચંદ્ર હોય તો તે મિત્ર, બંધુ અને સ્ત્રી સુખમાં અંતરાય જણાવે છે.

સ્થિર લગ્ન હોય, ચર રાશિમાં સૂર્ય અને દ્વિસ્વભાવ રાશિમાં ચંદ્ર હોય તો તે સુખ, સીધિ અને ધન લાભ જણાવે છે.

સ્થિર લગ્ન હોય, સૂર્ય અને ચંદ્ર બંન્ને સ્થિર રાશિમાં હોય તો તે રાજ્ય લાભ, ધન લાભ અને જય જણાવે છે.

સ્થિર લગ્ન હોય, સ્થિર રાશિમાં સૂર્ય અને દ્વિસ્વભાવ રાશિમાં ચંદ્ર હોય તો તે ઠાર હાનિ રોગ અને કલેશ જણાવે છે.

દ્વિસ્વભાવ લગ્ન હોય, દ્વિસ્વભાવ રાશિમાં સૂર્ય અને ચર રાશિમાં ચંદ્ર હોય તો તે ભૂમિ લાભ, અને કુટુંબ સુખ જણાવે છે.

દ્વિસ્વભાવ લગ્ન હોય, ચર રાશિમાં સૂર્ય અને દ્વિસ્વભાવ રાશિમાં ચંદ્ર હોય તો તે સંતાન વિદ્યા અને ધન સુખ જણાવે છે.

દ્વિસ્વભાવ લગ્ન હોય, સ્થિર રાશિમાં સૂર્ય અને દ્વિસ્વભાવ રાશિમાં ચંદ્ર હોય તો તે સંતાન સુખનો નાશ જણાવે છે.

દ્વિસ્વભાવ લગ્ન હોય, ચર રાશિમાં ચંદ્ર અને સ્થિર રાશિમાં સૂર્ય હોય તો તે ઇચ્છિત કાર્યની સીધિ જણાવે છે.

દ્વિસ્વભાવ લગ્ન હોય, ચર રાશિમાં સૂર્ય અને સ્થિર રાશિમાં ચંદ્ર હોય તો તે યશ અને સંપત્તિનો લાભ જણાવે છે.

દ્વિસ્વભાવ લગ્ન હોય, સ્થિર રાશિમાં સૂર્ય, અને ચંદ્ર બંન્ને હોય તો તે કાર્યની સીધિ અને લાભ જણાવે છે.

દ્વિસ્વભાવ લગ્ન હોય, દ્વિસ્વભાવ રાશિમાં સૂર્ય અને ચંદ્ર બંન્ને હોય તો તે હાનિ અને ઉદ્વેગ જણાવે છે.

લગ્ન ઉપરથી જે પ્રમાણે ફળ જોવાય છે તે પ્રમાણે ચંદ્ર ઉપરથી પણ સમજવું. પણ તેમાં જે બળવાન હોય તેને અનુસરી નિર્ણય કરવો.

ભાવફળ.

કેન્દ્ર અને ત્રિકોણમાં શુભ ગ્રહ હોય તો તે કાર્ય સિધ્ધિ કરનારા છે.

જે ભાવનો સ્વામી કેન્દ્ર અગર ત્રિકોણ સ્થાનમાં હોઈ શુભ ગ્રહથી દષ્ટ હોય તે ભાવનું શુભ ફળ જાણવું.

જે ભાવનો સ્વામી પોતાના ભાવથી કેન્દ્ર અગર ત્રિકોણમાં તે ભાવના (કેન્દ્ર અગર ત્રિકોણના) સ્વામી અને શુભ ગ્રહોથી યુક્ત કે દષ્ટ હોય અને પાપ ગ્રહથી યુક્ત તેમજ દષ્ટ ન હોય તે ભાવનું શુભ ફળ જાણવું જે શુભ ગ્રહ સાથે પાપ ગ્રહ હોય તો શુભ ફળમાં ન્યૂનતા જાણવી.

જે ભાવ શુભ ગ્રહથી યુક્ત યા દષ્ટ હોય તે ભાવનું શુભ ફળ જાણવું અને પાપ ગ્રહથી યુક્ત અગર દષ્ટ હોય તે ભાવનું શુભ ફળ જાણવું નહીં.

નીચેનો અગર શત્રુની રાશિનો ગ્રહ જે ભાવમાં રહ્યો હોય તે ભાવનું શુભ ફળ જાણવું નહીં. મૂળ ત્રિકોણના ઉચ્ચના, મિત્રની રાશિના, અને સ્વ-ગ્રહી ગ્રહ શુભ અગર પાપ ગમે તે હોય તોપણ તેઓ જે ભાવમાં રહ્યા હોય તે ભાવનું શુભ ફળ જાણવું.

જે ભાવથી ૧૨, ૨, કે ૭ મા ભાવે શુભ ગ્રહ હોય તે ભાવનું શુભ ફળ જાણવું અને પાપ ગ્રહ હોય તો શુભ ફળ જાણવું નહીં.

જે ભાવમાં ૨-૩-કે ૧૧ મા ભાવના સ્વામીની રાશિ હોય તે ભાવનું શુભ ફળ જાણવું.

જે ભાવનો સ્વામી પોતાના ભાવથી અગર લગ્નથી ૬, ૮ કે ૧૨ મા સ્થાને પાપ ગ્રહ થઈ રહ્યો હોય, અગર નિચનો, શત્રુની રાશિનો, નિર્ભળ, કે અસ્તનો હોય અને શુભ ગ્રહથી યુક્ત કે દષ્ટ ન હોય તે ભાવનું અશુભ ફળ જાણવું પણ શુભ ગ્રહ હોય તો તે ભાવનું કાંઈ પણ (શુભ યા અશુભ) ફળ જાણવું નહીં.

જે ભાવમાં ૬, ૮ કે ૧૨ મા ભાવનો સ્વામી પાપ ગ્રહ થઈ રહ્યો હોય તે ભાવનું શુભ ફળ જાણવું નહીં પણ તે ભાવ પર જે શુભ ગ્રહની દષ્ટિ હોય તો તે શુભ ફળદાયી છે.

જે ભાવનો સ્વામી જે રાશિમાં હોય તે રાશિનો સ્વામી ૬-૮ કે ૧૨ મા હોય તો તે ભાવનું અશુભ ફળ જાણવું પણ તે રાશિનો સ્વામી ઉચ્ચનો મિત્રના ઘરનો, કે સ્વગ્રહી હોય તો તે ભાવનું શુભ ફળ જાણવું.

જે ભાવનો સ્વામી મિત્ર કે ઉચ્ચની રાશિમાં હોય તે ભાવનું શુભ ફળ

જાણવું પણુ તે જે રાશિમાં જોડા હોય તે રાશિનો સ્વામી અસ્તનો શત્રુની રાશિનો કે નીચનો ન હોવો જોઈએ.

શુભ ગ્રહ ફળ.

પ્રશ્ન સમયે સંપૂર્ણ શુભ ગ્રહ પુરૂષ રાશિમાં હોય તો તે પ્રશ્ન કરનારને સર્વ સુખ આપવાવાળા છે પણુ તે ખારમા, આઠમા સ્થાનમાં હોય તો માન અને મન શાંછિત ફળનો નાશ કર્તા અને ભય દાતા થાય છે.

દષ્ટિ ફળ.

પ્રશ્ન લગ્નથી ૨, ૩, ૬, ૭, ૧૦ કે ૧૧ મા સ્થાનમાં ચંદ્ર હોય અને તે સૂર્ય, ગુરૂથી દષ્ટિ હોય તો સ્ત્રી પક્ષથી શુભ ફળ થાય છે. તથા ચોથા સ્થાનમાં ચંદ્ર અને દશમા સ્થાનમાં ગુરૂ હોય તો ગુરૂજન એટલે પિતા ગુરૂ વગેરેથી સુખ મળે છે; જો એ સ્થાનોમાં પાપ ગ્રહ હોય તો ગુરૂજનને પીડા જાણવી. પૂર્ણચંદ્ર ગુરૂથી યુક્ત પૂર્ણ દષ્ટિથી જે જે ભાવને જુએ તેને ભાવનું શુભ ફળ આપે છે.

ગુરૂ ચંદ્ર યોગ ફળ.

પ્રશ્ન લગ્ને ગુરૂ હોય અને તેને ચંદ્ર જોતો હોય, અથવા પૂર્ણચંદ્ર લગ્ને હોય અને તે ગુરૂથી દષ્ટિ હોય તો કાર્ય સીધ્ધિ થાય છે.

કાર્યની સીધ્ધિ અસીધ્ધિ.

લગ્નેશ લગ્નને અને કાર્યેશ કાર્ય સ્થાનને જોતો હોય, કાર્યેશ લગ્નમાં હોય અગર લગ્નેશ તે જોતો હોય તો કાર્ય સીધ્ધિ જાણવી.

લગ્નેશ અને કાર્યેશ કાર્યસ્થાનમાં ચંદ્રની સાથે હોય તો તત્કાળ કાર્ય સીધ્ધિ થાય છે; લગ્નેશ અને કાર્યેશ શુભ ગ્રહથી દષ્ટિ હોય તોપણ તત્કાળ કાર્ય સીધ્ધિ જાણવી. અને પાપગ્રહ અથવા શત્રુગ્રહથી એ બંન્ને દષ્ટિ અથવા બળહીન હોય તો સ્વરૂપ કાર્ય સિધ્ધિ જાણવી.

કાર્યેશx લગ્ન કે લગ્નેશને ન જોતો હોય તો કાર્યનો નાશ જાણવો.

લગ્નેશ અને કાર્યેશ લગ્નમાં અથવા કાર્યસ્થાનમાં અથવા એક દેશકાળમાં હોય તો કાર્ય સીધ્ધિ જાણવી.

લગ્ન યા કાર્યસ્થાનપર ચાર શુભ ગ્રહની દષ્ટિ હોય તો સંપૂર્ણ કાર્ય

સિદ્ધિ બાણુવી, અથવા બે કે ત્રણ શુભ ગ્રહ તથા પોતાના સ્વામીની દષ્ટિ હોય તો જે કાર્ય સિદ્ધિ બાણુવી, તેમજ કાર્યસ્થાન એક શુભ ગ્રહ અથવા પોતાના સ્વામીથી દષ્ટિ હોય તો જે કાર્ય સીદ્ધિ બાણુવી.

લગ્ન—કાર્યસ્થાન શુભ ગ્રહથી યુક્ત હોય અને લગ્નથી દષ્ટિ હોય તો જે કાર્ય સીદ્ધિ બાણુવી, જો લગ્નેશ કાર્યેશ બળવાન હોય ઉદયના હોય તો કાર્ય સીદ્ધિ બાણુવી.

લગ્નેશ અને કાર્યેશ પોતપોતાના સ્થાનમાં હોય અથવા કાર્યેશ લગ્નમાં અને લગ્નેશ કાર્યસ્થાનમાં હોય તો ધ્રુવિત કાર્યની સીદ્ધિ બાણુવી. જો આ યોગોમાં બંને ગ્રહ (લગ્નેશ અને કાર્યેશ) ચંદ્રથી દષ્ટિ હોય તો ઘણી સારી રીતે કાર્ય સીદ્ધિ બાણુવી.

લગ્નેશ અથવા ચંદ્ર કેન્દ્રમાં બળવાન થઈ રહ્યા હોય કે શુભગ્રહથી દષ્ટિ હોય તો કાર્યની સીદ્ધિ બાણુવી.

લગ્ન સ્વામી અથવા ચંદ્ર આપો કિલ્લમ સ્થાનમાં હોય, કે પાપ ગ્રહથી દષ્ટિ હોય તો તે કાર્યની સીદ્ધિ થતી નથી.

લગ્ને બુધ, ગુરુ, શુક્ર કે પૂર્ણ ચંદ્ર, અગર તેમનો વર્ગ હોય અગર શિર્ષોદય રાશિ હોય તો પ્રશ્ન કાર્યની સીદ્ધિ બાણુવી.

લગ્ને પાપગ્રહ અગર તેમનો વર્ગ હોય અગર પૃથોદય રાશિ હોય તો કાર્યની અસીદ્ધિ બાણુવી.

લગ્ને શુભ ગ્રહ અને પાપ ગ્રહ બંને અગર તેમનો વર્ગ હોય, અગર ઉભયોદય રાશિ હોય, અગર શિર્ષોદય રાશિનું લગ્ન પાપ ગ્રહ કે પાપ ગ્રહના વર્ગથી યુક્ત હોય અગર પૃથોદય રાશિનું લગ્ન શુભ ગ્રહ કે શુભ ગ્રહના વર્ગથી યુક્ત હોય તો સુસ્ફેલીથી કાર્ય સીદ્ધિ થાય છે.

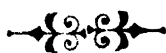
લગ્નેશ લગ્નને અને દસમેશ દસમા સ્થાનને જોતો હોય તો કાર્ય સીદ્ધિ બાણુવી.

જે દીવસે ચંદ્ર દશમા સ્થાને આવે તે દીવસે કાર્ય સીદ્ધિ થશે એમ બાણુવું.

પ્રકરણ ૮ મું.

એક લક્ષ્મી છ પ્રશ્નનો નિર્ણય કરવાની રીત.

જે પ્રશ્ન કર્તા એક લગ્નમાં અનેક પ્રશ્ન કરે તો જ્યોતિષીએ તત્કાળ લગ્નથી પહેલા પ્રશ્નનો, ચંદ્ર જે રાશીમાં બેઠો હોય તે રાશીનું લગ્ન કદંપી બીજા પ્રશ્નનો, સૂર્ય જે રાશીમાં હોય તે રાશીનું લગ્ન કદંપી ત્રીજા પ્રશ્નનો, અને ગુરુ જે રાશીમાં હોય તે રાશીનું લગ્ન કદંપી ચોથા પ્રશ્નનો નિર્ણય કરવો; પણ ગુરુ નીચનો કે અસ્તનો ન હોવો જોઈએ. જે ગુરુ નીચનો કે અસ્તનો હોય તો જે રાશીમાં મકી ગ્રહ હોય, તે રાશીનું લગ્ન કદંપી નિર્ણય કરવો. જે રાશીમાં બુધ, શુક્ર, અને મંગળમાંનો કોઈ ગ્રહ બળવાન થઈને બેઠો હોય તે રાશીનું લગ્ન કદંપી પાંચમા પ્રશ્નનો, અને શની જે રાશીમાં હોય તે રાશીનું લગ્ન કદંપી છઠ્ઠા પ્રશ્નનો નિર્ણય કરવો; પણ શની નિર્બળ ન હોવો જોઈએ જે નિર્બળ હોય તો બુધ, શુક્ર અને મંગળમાંના વધુ બળવાન ગ્રહની રાશી છોડી ઈર્ષ તેનાથી ઓછા બળવાળો ગ્રહ જે રાશીમાં હોય તે રાશીનું, લગ્ન કદંપી છઠ્ઠા પ્રશ્નનો નિર્ણય કરવો.

પ્રકરણ ૯ મું.

યોગ વિચાર.

પ્રશ્ન ઉપરથી ક્ષણ જાણવા માટે સોળ યોગો ખાસ ઉપયોગના છે. તેનાં નામ નીચે પ્રમાણે:—

(૧) ઇક્ષ્વાલ. (૨) ઇંદુવાર. (૩) ઇત્યશાલ. (૪) ઇસરાક્ષ. (૫) નકત. (૬) યમયા. (૭) મણુઉ. (૮) કંબુલ. (૯) ગૈરિ. (૧૦) ગૈરિ કંબુલ. (૧૧) રદ્. (૧૨) દુઃશલિકુત્ય. (૧૩) દુત્યોત્યદબીર. (૧૪) તાંબીર. (૧૫) કુત્ય અને (૧૬) દુરક્.

(૧) ઇક્ષ્વાલ યોગ.

કોઇપણ ગ્રહ આપો કિલમ (૩-૬-૯-૧૨) સ્થાનમાં ન હોય પણ તે શિવાયના ગમે તે સ્થાનમાં હોય તો ઇક્ષ્વાલ યોગ થાય છે. આ યોગ થાય તો રાજદારથી લાભ અને રિષ્ટ યોગનો ભંગ થાય છે.

(૨) ઇંદુ વાર યોગ.

ઇક્ષ્વાલથી ઉલટા યોગને ઇંદુ વાર યોગ કહે છે એટલે કોઇપણ ગ્રહ આપો કિલમ (૩-૬-૯-૧૨) સ્થાન શિવાયના સ્થાનમાં ન હોય તો ઇંદુવાર યોગ થાય છે આ યોગનું ક્ષણ સારું નથી.

+(૩) ઇત્યશાલ યોગ.

ઇત્યશાલ યોગ બે ગ્રહથી થાય છે. જે બે ગ્રહનો ઇત્યશાલ યોગ જોવો હોય તેમાંના શીઘ્ર ગ્રહના અંશમાં તેના દિષ્ટાંશા ઉમેરતાં જેટલા અંશ થાય તેટલાની અંદર મંદગ્રહના અંશ હોય તેમજ મંદગ્રહના અંશમાંથી તેના દિષ્ટાંશા બાદ કરતાં રહેલા અંશની અંદર શીઘ્ર ગ્રહના અંશ હોય અને બંને ગ્રહો પરસ્પર દૃષ્ટ હોય તો ઇત્યશાલ યોગ થાય છે.

દરેક ગ્રહ પોતાના અંશથી પોતાના દિષ્ટાંશા જેટલા અંશ આગળ તથા પાછળ રહેલા ગ્રહને પોતાના તેજમાં લે છે દરેક ગ્રહના દિષ્ટાંશા નીચે પ્રમાણે છે.

+ ઇત્યશાલાદિ યોગમાં જે બે ગ્રહનો યોગ જોવો હોય તે બેમાં વધારે ગતિવાળો શીઘ્ર ગ્રહ અને ઓછી ગતિવાળો ચંદ્ર ગ્રહ જાણવો.

સૂર્ય.	ચંદ્ર.	મંગળ.	બુધ.	શુક્ર.	શુક્ર.	શની.	રાહુ.
૧૫	૧૨	૮	૭	૯	૭	૯	૧૨

શીઘ્ર ગ્રહ પોતાના અંશથી પોતાના દિપ્તાંશા જેટલા અંશ આગળના મંદ ગ્રહને પોતાના તેજમાં લઈ શકે છે.

તેમજ મંદ ગ્રહ પોતાના અંશથી પોતાના દિપ્તાંશા જેટલા અંશ પાછળના શીઘ્ર ગ્રહને પોતાના તેજમાં લઈ શકે છે. બે ગ્રહ પરસ્પર એક બીજાને તેજમાં લે અને તેઓ પરસ્પર એક બીજાને બુદ્ધિ તો ઇતિશાલાદિ યોગ થાય.

ઇતિશાલ યોગના મુખ્ય ત્રણ પ્રકાર છે. (૧) વર્તમાન. (૨) ભૂત અને (૩) ભવિષ્ય.

(૧) વર્તમાન ઇતિશાલ યોગ.

વર્તમાન ઇતિશાલ યોગ ત્રણ પ્રકારે થાય છે તે નીચે પ્રમાણે:—

(૧) શીઘ્રગ્રહ ઓછા અંશનો અને મંદગ્રહ વધારે અંશનો હોય તો અને તે બંને પરસ્પર એક બીજાને પોતાના તેજમાં લેતા હોય તેમજ જોતા પણ હોય તો વર્તમાન ઇતિશાલ યોગ થયો જાણવો.

(૨) શીઘ્રગ્રહ કોઈપણ રાશિના વધારે અંશનો અને મંદગ્રહ કોઈપણ રાશિના ઓછા અંશનો હોય અને તે બંને પરસ્પર એક બીજાને પોતાના તેજમાં લેતા હોય પણ પરસ્પર ૬૫ ન હોય અને શીઘ્રગ્રહ થોડા વખતમાં પોતાની રાશિ બદલતો હોય અને શીઘ્રગ્રહની રાશિ બદલાયા પછી બંને ગ્રહો પરસ્પર જોતા હોય તો વર્તમાન ઇતિશાલ યોગ થયો જાણવો.

(૩) મંદગ્રહની કળા વિકળા કરતાં શીઘ્રગ્રહની કળા વિકળા થોડી હોય અને અંશ લગભગ બંનેના સરખા હોય અને તે બંને પરસ્પર એક બીજાને જોતા હોય તો વર્તમાન ઇતિશાલ યોગ થયો જાણવો.

(૨) ભૂત ઇતિશાલ યોગ.

વર્તમાન ઇતિશાલ યોગ થયો હોય અને લગ્નેશ થા કાર્યેશ ઉચ્ચ, સ્વગ્રહી, પોતાની હદા કે નવમાંશમાં કોઈ તેઓ શુભ ગ્રહથી યુક્ત વા ૬૫

(શુભ ગ્રહની પ્રશ્ન સમયે દષ્ટિ ન હોય પણ થોડા વખતપર દષ્ટિ થઈ ગઈ હોય તો પણ) હોય તો ભૂત ઇતિશાલ યોગ થયો જાણવો.

(૩) ભવિષ્ય ઇતિશાલ યોગ.

ભૂત ઇતિશાલ યોગમાં જણાવ્યા પ્રમાણે લગ્નેશ અને કાર્યેશ ઉચ્ચાદિમાં હોઈ ઇતિશાલ કરતા હોય અને લગ્નેશ અને કાર્યેશ થોડા વખત પછી શુભ ગ્રહથી યુક્ત કે દષ્ટ થવાના હોય તો ભવિષ્ય ઇતિશાલ યોગ થાય છે.

ખંને ગ્રહો પરસ્પર દષ્ટ હોય પણ એક બીજાને પરસ્પર તેજમાં લેવા વધારેમાં વધારે ૧૨ અંશનું અંતર રહેતું હોય તો ભવિષ્ય ઇતિશાલ યોગ થાય છે.

ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણેના ત્રણે પ્રકારના ઇતિશાલ યોગો ઇચ્છિત ક્ષણ આપનારા છે. વર્તમાન ઇતિશાલ યોગનું ક્ષણ ચાલુ સમયમાં મળે છે. ભૂત ઇતિશાલ યોગનું ક્ષણ મળી ગયું હોય છે અને ભવિષ્ય ઇતિશાલ યોગનું ક્ષણ હવે પછી મળે છે.

લગ્ન અને કાર્યના સ્વામીનો ઇતિશાલ યોગ થાય તો કાર્ય સિદ્ધિ જાણવી.

ઇતિશાલ કરનાર ગ્રહો અને તેના મિત્ર ગ્રહો જે ભાવમાં હોય તે ભાવ પોતાના સ્વામી કે શુભ ગ્રહથી યુક્ત વા દષ્ટ હોય તો બળવાન ઇતિશાલ જાણવો. વળી મિત્ર દષ્ટિ હોય તો વધુ બળવાન થયો જાણવો.

લગ્નેશ અને કાર્યેશના અંશેના તફાવતને ૧૨ થી ગુણતાં જે સંખ્યા થાય તેટલા દીવસમાં ઇતિશાલ યોગનું ક્ષણ મળે.

ઇતિશાલ કરનાર લગ્નેશ અને કાર્યેશ ખંને નીચના શત્રુની રાશિના, શત્રુની હદ્દા કે નવમાંશના, કે પાપ ગ્રહની રાશિના હોઈ તેઓ પાપ ગ્રહથી યુક્ત કે દષ્ટ હોય તો ઇચ્છિત કાર્યનો નાશ જાણવો.

ઇતિશાલ યોગ થયો હોય પણ તે સાથે જો મળુ ઉદ્યોગ થાય તો પણ કાર્યનો નાશ જાણવો.

(૪) ઇસરાફ યોગ.

શીઘ્ર ગ્રહ મંદ ગ્રહની આગળ હોય અને મંદ ગ્રહના અંશથી શીઘ્ર ગ્રહના અંશ સુધી ૧ થી ૧૨ સુધી અંતર હોય તો ઇસરાફ યોગ થાય છે તેમાં ગ્રહોના દિપ્તાંશો ઝોછા હોય તેથી કાંઈ હરકત આવતી નથી પણ સૂર્ય ૧૫ અંશ સુધી આગળ હોય તો પણ ઇસરાફ યોગ થાય છે. શીઘ્ર ગ્રહ અને મંદ ગ્રહ સરખા અંશના હોય તો ઇસરાફ યોગ થાય નહીં.

આ યોગ ઇતિશાલથી ઉલટો છે અને તેનું ક્ષણ સારું નથી.

(૫) નક્ત યોગ.

લગ્નેશ અને કાર્યેશ એક બીજાને ઇત્થશાલ યોગ માફક તેજમાં લેતા હોય પણ તેઓની પરસ્પર દષ્ટિ ન હોય અને એ બે ગ્રહની વચ્ચે (એક ગ્રહના અંશથી બીજા ગ્રહના અંશ સુધીના ગમે તે અંશનો કોઈપણ સ્થાને) તેમના કરતાં શીઘ્ર એક ત્રીજો ગ્રહ આવ્યો હોય અને તે ત્રીજો ગ્રહ લગ્નેશ અને કાર્યેશને ભેટો હોય તથા તેમની સાથે ઇત્થશાલ યોગ કરતો હોય અગર બેમાંના મંદ ગ્રહ સાથે ઇત્થશાલ અને શીઘ્ર ગ્રહ સાથે ઇસરાદ્ યોગ કરતો હોય તો નક્ત યોગ થયો જાણવો.

આ યોગ થયો હોય તો કોઈ ત્રીજી વ્યક્તિની મદદથી કાર્ય સીદ્ધિ જાણવી. આ યોગ કરનારા ગ્રહો પૈકી ત્રીજો ગ્રહ બાકીના બે પૈકી પોતાથી વધારે અંશવાળા ગ્રહના અંશનો જ્યારે થાય ત્યારે આ યોગનું ફળ મળશે.

(૬) યમયા યોગ.

નક્ત યોગની માફકજ યમયા યોગ થાય છે પણ નક્ત યોગમાં લગ્નેશ અને કાર્યેશની વચ્ચેમાં શીઘ્ર ગ્રહ આવે છે તેને બદલે આ યોગમાં મંદ ગ્રહ આવવો જોઈએ. આ યોગનું ફળ નક્ત યોગ પ્રમાણે સમજવું.

(૭) મણુડિ યોગ.

મણુડિ યોગ ત્રણ પ્રકારે થાય છે તે નીચે પ્રમાણે:—

(૧) ઇત્થશાલ કર્તા બે ગ્રહમાંના મંદ ગ્રહની સાથે શની યા મંગળ પણ ઇત્થશાલ કરે અને શત્રુ દષ્ટિથી તેમને જુએ તો મણુડિ યોગ થાય.

(૨) ઇત્થશાલ કર્તા બે ગ્રહમાંના શીઘ્ર ગ્રહ સાથે શની કે મંગળ ઇત્થશાલ યા ઇસરાદ્ યોગ કરે અને શત્રુ દષ્ટિથી તેમને જુએ તો મણુડિ યોગ થાય.

(૩) શની યા મંગળ ઇત્થશાલ કર્તા બે ગ્રહમાંના કોઈ પણ ગ્રહની સાથે કોઈ પોતે જેની સાથે હોય તેની સાથે યા ઇત્થશાલ કર્તા બન્ને ગ્રહ સાથે ઇત્થશાલ યા ઇસરાદ્ યોગ કરે તો મણુડિ યોગ થાય છે.

આ યોગનું ફળ સાફ નથી. આ યોગ થયો હોય તો ઇત્થશાલ યોગનું શુભ ફળ પણ મળતું નથી.

(૮) કંબુલ યોગ.

લગ્નેશ અને કાર્યેશ ઇત્થશાલ કરતા હોય અને એ બન્નેની સાથે ચંદ્ર ઇત્થશાલ યોગ કરે તો કંબુલ યોગ થાય છે.

આ યોગ લગ્નેશ કાર્યેશ અને ચંદ્રથી થાય છે તેમાં મંદ ગ્રહ ઉત્તમ અધિકારનો અર્થને મધ્યમ તથા સમ અધિકારનો ગ્રહ (શિત્ર) સાથે ઇત્યશાલ કરે તો આ યોગનું શુભ ફળ જાણવું પણ અધ્યમ અધિકારનો તથા શીત્ર ગ્રહ સાથે ઉત્તમ અધિકારનો મંદ ગ્રહ ઇત્યશાલ કરે તો આ યોગનું શુભ ફળ જાણવું નહીં. અને ઉત્તમ અધિકારનો હોય તો એટ ફળ જાણવું. ગ્રહોના અધિકાર નીચે પ્રમાણે છે:—

- (૧) ઉચ્ચના અને સ્વગ્રહી ગ્રહ ઉત્તમ અધિકારના જાણવા.
  - (૨) પોતાના હૃદય, દેહકાંબુ, નવમાંશ, ચાત્રૈરાશિકમાંના ગ્રહ મધ્યમ અધિકારના જાણવા.
  - (૩) મિત્ર કે સમ ગ્રહની રાશિમાં રહેલા ગ્રહ સમ અધિકારના જાણવા.
  - (૪) નીચના અને શત્રુની રાશિના ગ્રહ અધ્યમ અધિકારના જાણવા.
- કંબુલ યોગ થયો હોય પણ ખાલાસ યોગ થાય તો કંબુલ યોગનું શુભ ફળ મળતું નથી.

(૯) ગૈરિ કંબુલ યોગ.

ઉપર કંબુલ યોગમાં જે ચાર અધિકાર જણાવ્યા તેમાંના સમ અધિકાર શિવાયના બીજા કોઈ પણ અધિકારનો ન હોય તેમજ પાપ કે શુભ ગ્રહોથી દષ્ટ ન હોય તે ગ્રહ શૂન્ય માર્ગી જાણવો.

શૂન્ય માર્ગી અને રાશિના અંતમાં રહેલો ચંદ્ર લગ્નેશ અને કાર્યેશ (જેમનો ઇત્યશાલ યોગ થયો હોય) બેમાંથી કોઈની પણ સાથે ઇત્યશાલ કરતો ન હોય પણ પોતાની રાશિની પછીની રાશિમાં કોઈ ઉચ્ચ અધિકારવાળો ગ્રહ હોય તેની સાથે પોતાની રાશિમાંથી નીકળી પછીની રાશિમાં ઇત્યશાલ કરે એવો સંભવ હોય તો ગૈરિ કંબુલ યોગ થાય છે. આ યોગમાં ચંદ્ર સાથે ઇત્યશાલ કરનાર ગ્રહ જેવા અધિકારનો હોય તેનું ફળ મળે છે.

(૧૦) ખલ્લાસર યોગ.

ઇત્યશાલ યોગ કરતા હોય તે લગ્નેશ અને કાર્યેશમાંના કોઈની પણ સાથે શૂન્ય માર્ગી ચંદ્ર યુક્ત ન હોય કે ઇત્યશાલ કરતો ન હોય તેમજ બે ગ્રહોથી ચંદ્ર દષ્ટ ન હોય તો ખલ્લાસર યોગ થાય છે.

આ યોગ થવાથી કંબુલ યોગથી થતું શુભ ફળ મળતું નથી.

(૧૧) રદ યોગ.

અસ્તનો, નીચનો, શત્રુની રાશીનો, વક્રી કે તેજ વગરનો ગ્રહ કોઈ ગ્રહની સાથે ઇત્યશાલ કરે તો રદ યોગ થાય છે. આ યોગ થાય તો કાર્ય

સીદ્ધિ થતી નથી. ઉપર પ્રમાણેનો ગ્રહ કેન્દ્ર (૧-૪-૭-૧૦) માં રહી—આપો કિલમ (૩-૬-૧૨-૬) સ્થાનમાં રહેલા ગ્રહ સાથે ઇત્યશાલ કરે અને શીઘ્ર ગ્રહ કેન્દ્રમાં અને મંદ ગ્રહ આપો કિલમમાં હોય તો પ્રથમ કાર્યની સીદ્ધિ અને પછીથી નાશ બાજુવો.

ઉપર પ્રમાણેનો ગ્રહ આપો કિલમ સ્થાનમાં રહી કેન્દ્રમાં રહેલા ગ્રહ સાથે ઇત્યશાલ કરે અને શીઘ્ર ગ્રહ આપો કિલમમાં અને મંદ ગ્રહ કેન્દ્રમાં હોય તો પહેલાં કાર્યનો નાશ બાજુવો પણ પાછળથી કાર્ય સીદ્ધિ થાય.

(૧૨) દુઃકાલી કુત્ય યોગ.

ઉત્તમ અધિકારનો મંદ ગ્રહ ઉત્તમ, મધ્યમ યા સમ અધિકારના શીઘ્ર ગ્રહ સાથે ઇત્યશાલ કરે તો શુભ ફળ બાજુવું પણ અધમ અધિકારના કે નિર્જળ શીઘ્ર ગ્રહ સાથે ઇત્યશાલ કરે તો શુભ ફળ બાજુવું નહીં. આ યોગ દુઃકાલી કુત્ય કહેવાય છે.

(૧૩) દુત્યોત્ય ઢળીર યોગ.

લગ્નેશ અને કાર્યેશ નિર્જળ હોઇને ઇત્યશાલ યોગ કરતા હોય અને તે બેની અગર એકની સાથે કોઈ એક ઉત્તમ અધિકારનો યા બે ઉત્તમ અગર મધ્યમ અધિકારના ગ્રહ ઇત્યશાલ કરે તો દુત્યોત્ય ઢળીર યોગ થાય છે. આ યોગ થાય તો બીબની મદદથી કાર્ય સીદ્ધિ બાજુવી.

(૧૪) તંબીર યોગ.

જેનો ઇત્યશાલ યોગ થયો નથી એવા લગ્નેશ અને કાર્યેશમાંનો એક ગ્રહ બળવાન અને રાશિના અંતમાં હોય અને તે થોડા વખતમાં આગળની રાશિમાં બીજો કોઈ ઉત્તમ અધિકારનો ગ્રહ હોય તેની સાથે ઇત્યશાલ કરવાનો હોય તો તંબીર યોગ થાય છે. આ યોગનું ન્યારે ઇત્યશાલ યોગ થાય છે ત્યારે શુભ ફળ મળે છે.

(૧૫) કુત્ય યોગ.

કુન્ડલીમાં બળવાન ગ્રહો હોય તો કુત્ય યોગ થયો કહેવાય છે. સૌથી વધારે બળવાન ગ્રહથી કુત્ય યોગ થયો સમજવો.

(૧૬) દુરક યોગ.

કુન્ડલીમાં નિર્જળ ગ્રહો હોય તો દુરક યોગ થાય છે. સર્વથી વધારે નિર્જળ ગ્રહથી દુરક યોગ થયો બાજુવો.

પ્રકરણ ૧૦ મું.

અંત લાભ વગેરે.

(૧) ભાગ્યોદય કયાં થશે ?

ચર લગ્ન હોય, લગ્ન સ્વામી ચર રાશિમાં હોય અને લગ્ન અને લગ્નેશ ચર રાશિમાં રહેલા ગ્રહથી દષ્ટ હોય તો વિદેશમાં ભાગ્યોદય થાય.

સ્થિર લગ્ન હોય, લગ્ન સ્વામી સ્થિર રાશિમાં હોય અને લગ્ન તથા લગ્નેશ સ્થિર રાશિમાં રહેલા ગ્રહથી દષ્ટ હોય તો સ્વદેશમાં ભાગ્યોદય થાય.

દ્વિસ્વભાવ લગ્ન હોય, લગ્ન સ્વામી દ્વિસ્વભાવ રાશિમાં હોય અને લગ્ન તથા લગ્નેશ દ્વિસ્વભાવ રાશિમાં રહેલા ગ્રહથી દષ્ટ હોય તો અનેક દેશોમાં પર્યટન કરવાથી ભાગ્યોદય થાય.

(૨) મારે ફતેહ સારૂ કઈ દિશાએ જવું ?

શુક્ર અને શુક્રની સ્થિતિથી જે દિશા* જતાવવામાં આવતી હોય તે દિશાએ, અગર કુન્ડલીમાં સૂર્યથી જળવાન ગ્રહ જે સ્થાનમાં હોય તે સ્થાનથી સુચવાતી દિશાએ જવું. નાણાં માટે ધનંશ, શુક્ર, અગર શુક્ર, તંદુરસ્તી માટે લગ્નેશ અગર ચંદ્ર, માન અને કીર્તિ માટે હશમેશ અને સૂર્યને અનુસરવું. પાપ ગ્રહથી જણાવવામાં આવતી દિશાએ જવું નહીં, અને જે અપેક્ષિત લાભ પડતાં સ્થાનનો સ્વામી જળવાન ન હોય તો વર્તમાન સ્થિતિ છોડવી નહીં.

(૩) કોનાથી લાભ થશે ?

જે ગ્રહ નવ, હશ, યા અગીયારમા સ્થાનના સ્વામી હોઈ જળવાન થઈ શુભ સ્થાનમાં હોય તે ગ્રહની જાતિની વ્યક્તિથી લાભ થશે એમ જાણવું.

(૪) આવી પડેલ આફત-ભય ટળશે કે કેમ ?

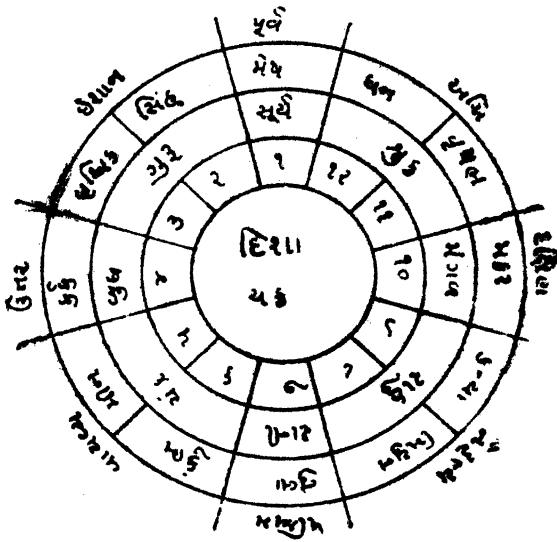
લગ્નેશ લગ્નમાં હોય, જળવાન હોય, કે શુભ ગ્રહનો લગ્નેશ સાથે ઈશ્વરશાલ યોગ હોય; અથવા લગ્ન સ્વામી શુભ ગ્રહથી દષ્ટ કે યુક્ત હોય તો આફત-ભય ટળશે એમ જાણવું.

લગ્નેશ આઠમા સ્થાનમાં હોય, પાપ ગ્રહથી દષ્ટ કે યુક્ત હોય, ચર લગ્ન હોય તો પ્રત્ન કરનારને ઘણો ભય છે એમ જાણવું.

* આ નીચે દિશાચક્રમાં દરેક રાશિ, ગ્રહ અને સ્થાન અગર ભાવની દિશા જતાવવામાં આવી છે. ચક્રમાં હોયે રાશિ અને ગ્રહનાં નામ અને ભાવના અંક લખ્યા છે.

(५२ न)

दिशा यक.

લગ્નેશ બળવાન હોઈ કેન્દ્રમાં હોઈ જાતે શુભ ગ્રહથી દષ્ટ હોય તો ભય નથી એમ જાણવું. લગ્નેશ પાપ ગ્રહની રાશિમાં હોય તથા પાપ ગ્રહથી દષ્ટ હોય તો બહુ ભય જાણવો.

પાપ લગ્નેશ અને અષ્ટમેશનો ઇતિશાલ યોગ કેન્દ્રમાં હોય તો મરણ ભય જાણવો; અને આ યોગમાં ચંદ્ર અને પાપ રાશિમાં રહેલા લગ્નેશનો ઇતિશાલ યોગ થાય તો સ્વજન સહિત રોગ પીડા થશે એમ જાણવું.

બીજા સ્થાનનો સ્વામી પાપ લગ્નેશ સાથે ઇતિશાલ કરતો કેન્દ્ર સ્થાનમાં હોય તો ધન હાનિ થશે એમ જાણવું.

ભારમા સ્થાનનો સ્વામી અને પાપ લગ્નેશનો ઇતિશાલ પાપ ગ્રહથી દષ્ટ ભારમા કે સાતમા સ્થાનમાં હોય તો નાશ જાણવો.

લગ્ન અને ચંદ્ર શુભ અશુભ ગ્રહ સાથે જે સ્થાનમાં હોય તે સ્થાનથી ભય જાણવો. જો એ લગ્ન, ચંદ્ર પાપ ગ્રહની રાશિમાં હોય તો ખાશ કરીને ભય જાણવો.

(૫) અમુક વ્યક્તિ મળશે કે ?

કેન્દ્રસ્થાનમાં બળવાન સપ્તમેશ હોય તો જે વ્યક્તિને મળવા સંબંધી પ્રશ્ન કરવામાં આવ્યો હોય તે વ્યક્તિ પોતાને ઘેર હોય અને મેળાપ થાય.

સપ્તમેશ પાણુ કર સ્થાનમાં હોય તો જે વ્યક્તિને મળવા સંબંધી પ્રશ્ન કરવામાં આવ્યો હોય તે પોતાના ઘરની નજીકમાં હોય અને મેળાપ થાય.

સપ્તમેશ આપો કિલમ સ્થાનમાં હોય તો જે વ્યક્તિને મળવા માટે પ્રશ્ન કરવામાં આવ્યો હોય તે વ્યક્તિ અન્ય સ્થળે ગઈ છે અને મળશે નહીં.

(૬) હું લાંબુ જીવન ભોગવીશ ?

સૂર્ય તેજસ્વલ, લગ્નેશ અને ચંદ્રને તપાસો. જો શુભ ગ્રહ લગ્નેશ હોઈ અશુભ દષ્ટિ અને પાપ ગ્રહના સંયોગથી રહીત હોય, અગર લગ્નેશ અને સૂર્ય ચંદ્ર કેન્દ્રમાં હોય અને અશુભ દષ્ટિ અને પાપ ગ્રહના સંયોગ રહીત હોય તો; હા. જો લગ્નેશ કે ચંદ્ર નિર્બળ હોય કે આઠમા સ્થાને હોય તો; ના.

આયુષ્યનો નિર્ણય સૂર્ય કે ચંદ્ર અશુભ દષ્ટિમાં કે પાપ ગ્રહના સંયોગમાં હોય તે સાથે લગ્નેશની દષ્ટિ અને યોગથી કરવો. જો લગ્નનો સ્વામી ચંદ્ર હોય અને તે આઠમા સ્થાને હોય અને અષ્ટમેશની અશુભ દષ્ટિમાં કે પાપ ગ્રહના સંયોગમાં હોય તો મરણ નજીક છે એમ સમજવું.

પ્રકરણ ૧૧ મું.

આર્થિક બાબતો.

(૧) ધન લાભ પ્રશ્ન.

ધન સ્થાનનો સ્વામી લગ્ન સ્વામી યા ચંદ્ર સાથે ઇતિશાલ યોગ કરતો હોય અગર પોતાના સ્થાનમાં કે ઉચ્ચ રાશિમાં હોઈ શુભ ગ્રહોથી સુકત અથવા દષ્ટ હોય તો પ્રશ્ન કરનારને તાત્કાલિક ધન લાભ થાય છે.

ચંદ્ર, લગ્ન સ્વામી અને ધન સ્થાનનો સ્વામી એ ત્રણે ૧-૨-૬-૫ સ્થાનમાં હોઈ પરસ્પર દેખતા હોય તો પ્રશ્ન કરનારને ધન લાભ થાય છે.

ચંદ્ર, ગુરુ, બુધ, શુક્ર એ સંપૂર્ણ બળવાન હોઈ ૨-૧૧-૫-૧-૪-૭ કે ૧૦ માં સ્થાનમાં હોય, પોતાની ઉચ્ચ રાશિમાં હોય અને પાપ ગ્રહોથી રહિત હોય તો પ્રશ્ન કરનારને તાત્કાલિક ધણો ધન લાભ થાય છે.

લગ્ન સ્વામી પોતાની ઉચ્ચ રાશિનો હોય અથવા લગ્નમાં હોય અથવા દસમા સ્થાનના સ્વામીથી યા શુભ ગ્રહોથી જોવાએલ હોય તો પ્રશ્ન કરનારને રાજકીય-રાજ્યદ્વારથી ધણો લાભ થાય છે; પણ પાપ ગ્રહોથી જોવાએલ હોય તો સ્વદેપ લાભ થાય છે.

ચંદ્ર લગ્ન સ્વામી અને ધન સ્વામી એમનો કંબુલ યોગ થાય તો પ્રશ્ન કરનારને ધણો લાભ થાય છે.

ધન સ્થાનનો સ્વામી પોતાની ઉચ્ચ રાશિનો, સ્વગ્રહી, અથવા મિત્ર ગ્રહના સ્થાનમાં હોય તો પણ ધણો લાભ થાય છે; અને નીચ અથવા શત્રુ રાશિનો હોય તો નજીવો લાભ મળે અને વખતે ન પણ મળે.

લગ્ન સ્વામી અને ધન સ્વામી ધન સ્થાનમાં યા લગ્ને હોય તો પ્રશ્ન કરનારને ધન લાભ થાય છે.

લગ્ન સ્વામી અને ધન સ્વામી લગ્ને હોઈ ગુરુ ચંદ્રથી જોવાએલ હોય અને એ લગ્ન સ્વામી અને ધન સ્વામી શુભ ગ્રહ હોય, બળવાન હોય તો પ્રશ્ન કરનારને ખાસ લાભ થાય છે.

લગ્ન સ્વામી પોતાની ઉચ્ચ રાશિનો હોઈ લગ્ને હોય, લાભ સ્થાનનો સ્વામી લગ્નમાં હોય અથવા લાભ સ્થાનનો સ્વામી અને લગ્ન સ્વામી બન્ને

લાલ સ્થાનમાં હોય અથવા ઇત્થશાલ યોગ કરતા હોય તો પ્રશ્ન કરનારને ધન લાભ થાય છે.

ચંદ્ર, લગ્ન સ્વામી અને ધન સ્વામી ધન સ્થાનમાં હોય અને બળવાન હોય તો પ્રશ્ન કરનારને ખાસ લાભ થાય છે. તેમજ ધન સ્વામી અને ગુરુ એ બન્ને શુક્ર અથવા બુધથી યુક્ત હોય તો પણ ઘણો લાભ આપનાર છે.

પૂર્ણ ચંદ્ર વૃષભ વા કર્ક રાશિમાં હોય અને શુભ ગ્રહોથી દૃષ્ટ અથવા યુક્ત હોય પાપ ગ્રહોથી રહીત હોય અને લગ્નથી ૧૦-૧૧ કે ૨૦ સ્થાનમાં હોય તો પ્રશ્ન કરનારને દ્રવ્ય-સુખ અને સ્થાન લાભ થાય છે.

ગુરુ, બુધ, શુક્ર એ ત્રણમાંથી એક પણ ઉચ્ચનો વા સ્વગ્રહી વા બળવાનનો હોય, લગ્નથી ૧-૨-૧૦-૮ કે ૫ સ્થાનમાં હોય તો પ્રશ્ન કરનારને લાભ થાય છે.

ગુરુ, બુધ કે શુક્ર પોતાની ઉચ્ચ રાશિનો વા સ્વગ્રહી વા બળવાન હોય, ચંદ્રથી દૃષ્ટ હોય અને લાભ સ્થાનમાં હોય તો પ્રશ્ન કરનારને દ્રવ્ય લાભ થાય છે.

શુભ ગ્રહ કેન્દ્રમાં હોય, બળવાન હોય તો તાત્કાલિક દ્રવ્ય લાભ આપનાર છે; અને પાપ ગ્રહ નવ-પાંચ કે કેન્દ્રસ્થાનમાં હોય તો પ્રશ્ન કરનારને દારિદ્ર અને દુઃખ આપનાર છે.

શુભ ગ્રહ નવમા સ્થાનમાં હોય શુભ ગ્રહોથી દૃષ્ટ અથવા યુક્ત હોય તો પ્રશ્ન કરનારને લાભદાતા છે; તેમજ ભાગ્યવસાત દ્રવ્ય સમયમાં અણુધાર્યો દ્રવ્ય લાભ થાય.

પાપ ગ્રહ નવમા સ્થાને હોય તો ધન હાનિ કરનાર છે.

લાભ સ્વામી લગ્નમાં હોય અને તેની સાથે લગ્ન સ્વામી અને ધન સ્વામી બળવાન પાપ ગ્રહથી યુક્ત અથવા દૃષ્ટ હોય જુદા જુદા ઇત્થશાલ યોગ કરતા હોય તો પ્રશ્ન કરનારને ધન લાભ અને કેંક શારિરીક ભય થાય છે.

લગ્ન સ્વામી અને ધન સ્વામીનો ઇત્થશાલ યોગ થાય અથવા લગ્ન સ્વામી કે ધન સ્વામી લગ્નમાં કે ધન સ્થાનમાં શુભ ગ્રહથી દૃષ્ટ હોય તો પોતાના શરીર દ્રવ્ય, ભાઈ, મિત્ર, પુત્ર, શત્રુ કે સ્ત્રીદ્વારા પ્રશ્ન કરનારને દ્રવ્ય લાભ થાય છે.

ધન સ્થાનમાં કુર ગ્રહ હોય અને શુભ ગ્રહથી યુક્ત અથવા દૃષ્ટ હોય તો દૂર દેસાવરમાં અને લાંબે સમયે અસ્વ ધન લાભ થાય છે; અને ધન સ્થાનમાં પાપ ગ્રહ હોય તથા પાપ ગ્રહથી દૃષ્ટ હોય તો લાંબા સમયનું ભેળું કરેલું દ્રવ્ય પણ નાશ થઈ જાય છે.

લગ્નમાં શુભ ગ્રહ, પાંચમા સ્થાને ઉચ્ચનો ગ્રહ, અને લાભ સ્થાનમાં ઉચ્ચનો શુક હોય તો દ્રવ્ય, મકાન વગેરેનો લાભ જાણવો.

લગ્નમાં બીજા અને ચોથા સ્થાનનાં સ્વામી શુભ ગ્રહ યુક્ત અને દૃષ્ટ હોય અને પાપ ગ્રહની દૃષ્ટિ ન હોય તો ધનદાયી છે; લગ્નેશ લગ્નમાં અને ચંદ્ર લાભેશ યુક્ત લાભ સ્થાનમાં હોય તો ધન લાભ જાણવો.

લગ્નેશ અને ધનેશનો નકત અગર ચમચા યોગ થાય તો ધન લાભ જાણવો. લગ્નેશ ધનેશ પાપ ગ્રહથી પીડિત હોય તો ધન લાભ થતો નથી.

શુભ ગ્રહથી યુક્ત ચા દૃષ્ટ લાભ સ્થાનનો સ્વામી ધન સ્થાનમાં રહી લગ્ન પતિની સાથે ઇત્યશાલ યોગ કરતો હોય તો સર્વ પ્રકારની દ્રવ્ય પ્રાપ્તિ થાય છે; જો લાભ સ્થાનનો સ્વામી લાભ સ્થાનમાં રહી લગ્નેશની સાથે ઇત્યશાલ યોગ કરે તો રાજ્યદ્વારથી ધન, મિત્રોથી સુખ અને નોકર વગેરેનો લાભ જાણવો.

શુભ ગ્રહથી દૃષ્ટ લાભ સ્વામી જે સ્થાનમાં રહી લગ્ન સ્વામી ધન સ્થાનના સ્વામી સાથે ઇત્યશાલ કરે તે ભાવવાળા માનવી દ્વારા ધન લાભ થાય છે.

લગ્નેશ અને બીજા સ્થાનના માલીકને જોવા, વળી ચોથા સ્થાન અને તેની સ્થીતીનો પણ વીચાર કરવો. જો લગ્નેશ અને બીજા સ્થાનનો સ્વામી શુભ દૃષ્ટ અને બળવાન હોય તો બળ અને દૃષ્ટિના પ્રમાણમાં લક્ષ્મી મળશે એમ સમજવું.

કયાંથી નાણાં મળશે તે જાણવા સારૂ બીજા સ્થાનનો માલીક જે સ્થાનમાં રહ્યો હોય તે સ્થાન ઉપરથી નિર્ણય કરવો.

લગ્નેશ અને દ્રવ્ય સ્થાનનો માલીક ઘણીજ અશુભ દૃષ્ટિ કે યોગમાં હોય તો લક્ષ્મી મળશે નહીં અને નીર્ધન હાલત થશે એમ સમજવું. નાણાં માટે ચંદ્ર અને ફોરચ્યુનનો* પરસ્પર સંબંધ તપાસવો. લગ્નેશ અને બીજા સ્થાનનો સ્વામી પરસ્પર અગર ગુરૂથી દૃષ્ટ કે યુક્ત હોય તો વધુ દ્રવ્ય લાભ જાણવો. જો અશુભ ગ્રહ બીજા સ્થાનમાં હોય તો નીર્ધન અવસ્થાનું અનુમાન કરવું.

(૨) મને કર્મે નાણાં મળશે ?

બુધ અને બીજા સ્થાનના માલીકને તપાસો. જો વક્રી હોય તો માંગણી સ્વીકારાશે નહીં એમ સમજવું. બુધ અગર બીજા સ્થાનના માલીકની જે સ્થાનપર દૃષ્ટિ થતી હોય તે સ્થાનને ધ્યાનમાં લેવો. આ બે (બુધ; બીજા સ્થાનનો માલીક) પૈકી એકની પણ શુભ દૃષ્ટિમાં જે સ્થાનનો માલીક હોય

* લક્ષમાં ચંદ્ર ઉમેરી તેમાંથી સૂર્ય બાદ કરવાથી ફોરચ્યુન આવે છે.

તે સ્થાનથી જણાવવામાં આવતી વ્યક્તી પાસે કર્જની માંગણી કરવી જોઈએ જેમકે:-ભુધ અને દ્રવ્ય સ્થાનના સ્વામી પૈકી એકની પણ શુભ દૃષ્ટિમાં અગ્યારમા સ્થાનનો માલીક હોય તો મીત્ર પાસે; ત્રીજા સ્થાનનો માલીક હોય તો ભાઈ ભાંડુ પાસે કર્જની માંગણી કરવી અને એ પ્રમાણે બીજા સ્થાનના માલીકોથી પણ વીચાર કરવો.

(૩) દેણદાર નાણાં પાછા આપશે ?

લગ્ન, લગ્નેશ અને ચંદ્રથી પ્રશ્ન કર્તા તેમજ સમમેશથી દેણદાર જેની પાસેથી નાણાં મળવાની આશા રાખવામાં આવી હોય તે સમજવો. આઠમું સ્થાન દેણદારનું દ્રવ્ય સ્થાન છે; અને તેનો સ્વામી શુભ આશા રાખી શકાય તે જણાવે છે.

લગ્નેશ અગર ચંદ્ર અષ્ટમેશ અગર આઠમા સ્થાને રહેલા ગ્રહો સાથે સંયોગ કે શુભ દૃષ્ટિ કરતા હોય તો અગર લગ્નેશ કે ચંદ્ર, ગુરુ કે શુક્ર પાસે જતા હોય, કેઈ પણ ચોથા શીવાયના કેન્દ્રમાં હોય અગર જો ગુરુ આઠમા સ્થાને હોય અગર અષ્ટમેશ બીજા સ્થાનમાં હોય તો દેણદાર નાણાં પાછા આપી જશે એમ સમજવું, પણ પાપ ગ્રહો ૮-૭ કે ૪ સ્થાને હોય કે તેઓ લગ્નેશ કે ચંદ્ર ને અશુભ દૃષ્ટિયોગ આપતા હોય તો દેણદાર પાસેથી કરજ પાછું મળશે નહીં એમ સમજવું.

પ્રકરણ ૧૨ મું.

ભાઈ ભાંડુ અને પત્ર વ્યવહાર વગેરે બાબત.

(૧) ભાઈ ભાંડુ વગેરેની કુશળતાનો પ્રશ્ન.

ત્રીજા સ્થાનનો સ્વામી ત્રીજા સ્થાનમાં હોય, કે પોતાના સ્થાનને જોતો હોય, અથવા ત્રીજા સ્થાનમાં શુભ ગ્રહ હોય અને પાપ ગ્રહો જોતા ન હોય તો નિશ્ચય ભાંડુની કુશળતા જાણવી.

છઠ્ઠા અને ત્રીજા સ્થાનના સ્વામીનો ઇત્થશાલ યોગ થાય, ત્રીજા સ્થાનનો સ્વામી છઠ્ઠા સ્થાનમાં કે ચર રાશિમાં હોય તો, અને છઠ્ઠા સ્થાનનો સ્વામી ત્રીજા સ્થાનમાં પાપ ગ્રહ સહિત અને, કુર ગ્રહથી દષ્ટ હોય તો ભાંડુની તાંદુરસ્તી સારી નથી એમ જાણવું.

જેની કુશળતા જાણવી હોય તેનું સ્થાન પોતાના સ્વામીથી દષ્ટ હોય અથવા એ સ્થાનનો માલીક શુભ સ્થાનમાં શુભ ગ્રહથી દષ્ટ કે યુક્ત હોય તો કુશળતા જાણવી અને જો એ સ્થાનનો સ્વામી અસ્તનો કે ગ્રહોથી પીડીત હોય તો જેની કુશળતા માટે પ્રશ્ન કરવામાં આવ્યો હોય તે દુઃખ અને ભયમાં છે એમ જાણવું. એ પ્રમાણે પુત્રેશ પાંચમા સ્થાને હોય તો પુત્ર મિલાપ અને સુખ થાય છે અને ઉપર જણાવેલી રીતથી અશુભ યોગ હોય તો રોગ, ભય, હાનિ જાણવી.

(૨) મોકલેલ પત્ર પહોંચ્યો હશે ?

ચંદ્ર અને લગ્નેશ સાથે સમુમેશ ઇત્થશાલ યોગ કરતો હોય અથવા લગ્નેશ અને ચંદ્ર સાતમા સ્થાને હોય તો જેને પત્ર લખ્યો હતો તેને તે મળ્યો છે એમ સમજવું.

ચંદ્ર લગ્નેશ સાથે સમુમેશનો કંબુલ યોગ શુભ ગ્રહની મિત્ર દષ્ટિથી દષ્ટ હોય તો જે પત્ર મોકલવામાં આવ્યો છે તે જેને લખ્યો છે તેને પહોંચી ગયો છે એમ જાણવું.

(૩) પત્રનો જવાબ કેવો મળશે ?

બુધ અને ચંદ્ર શુભ હોઈ ઇત્થશાલ યોગમાં હોય તથા પોતાની ઉચ્ચ રાશિમાં હોય તો પત્રનો જવાબ શુભ બાબતે.

બુધ, ચંદ્ર સાથે હોઈ શુભ ગ્રહથી દ્રષ્ટ હોય તો ઇચ્છાનુસાર પત્રનો જવાબ તત્કાળ મળવો જોઈએ એથી ઉલટું હોય તો જવાબ વિપરીત સમજવો.

શુભ ગ્રહ લગ્નમાં હોઈ ૨ તથા ૩ સ્થાનના માલીકથી દ્રષ્ટ હોય તો પત્ર લઈ આવનાર માર્ગમાં છે અને તે જલદી આવશે એમ બાબતે. આ યોગ ચર લગ્નમાં થવો જોઈએ, જો સ્થીર લગ્નમાં હોય તો પત્ર લઈ આવનારને થોડો વિલંબ થાય છે. દ્વિસ્વભાવ લગ્નમાં હોય તો પત્ર લઈ આવનાર અટકી ગયો એમ સમજવું.

પ્રકરણ ૧૩ મું.

મીલકત, ખેતીવાડી, ગુપ્ત ધન, સ્થળાંતર વગેરે બાબત.

(૧) મકાન,—ભૂમિ લાભ પ્રશ્ન.

ચોથા સ્થાનનો સ્વામી લગ્ન સ્વામી કે ચંદ્રની સાથે ઇત્થશાલ યોગ કરતો હોય અને એ ચોથા સ્થાનનો સ્વામી શુભ ગ્રહથી યુક્ત અથવા દૃષ્ટ હોય તો પ્રશ્ન કરનારને ગૃહ-ભૂમિ લાભ થાય.

ચોથા સ્થાનનો માલીક લગ્નમાં હોય, ચંદ્ર-લગ્ન સ્વામી ચોથા સ્થાનમાં હોય અને શુભ ગ્રહથી યુક્ત અથવા દૃષ્ટ હોય તો નિશ્ચય ખેતર-ભૂમિ અથવા ઘરનો લાભ થાય.

લગ્ન અને ચોથા સ્થાનનો સ્વામી એ બન્ને લગ્ને યા ચોથા સ્થાનમાં હોય અને ચંદ્ર કે શુભ ગ્રહથી યુક્ત અથવા દૃષ્ટ હોય તો ક્ષેત્ર-ભૂમિની ગૃહ-ભૂમિની પ્રાપ્તિ થાય.

ચોથા સ્થાનનો અધિપતિ બળવાન થઈ કેન્દ્રમાં, અને શુભ ગ્રહથી દૃષ્ટ હોય તો ગૃહ-ભૂમિ લાભ થાય છે.

(૨) વાહન-પશુ લાભ પ્રશ્ન.

છઠ્ઠા સ્થાનનો સ્વામી લગ્ન સ્વામી કે ચંદ્રની સાથે ઇત્થશાલ યોગ કરતો હોય અથવા લગ્નેશ અને ચંદ્રનો ઇત્થશાલ યોગ હોય તો પ્રશ્ન કરનારને અશ્વાદિ પશુનો લાભ થાય છે; તેમજ છઠ્ઠા સ્થાનનો માલીક લગ્ને હોય તો પશુ પશુ લાભ થાય છે.

લગ્ન અને લગ્નેશ બળવાન હોય તો વાહન પશુની પ્રાપ્તિ થાય છે; તેમજ સાતમા સ્થાનમાં બળવાન સપ્તમેશ હોય તો વાહન પશુનો લાભ નિશ્ચય બાબતો.

ચતુર્થેશ લાભ સ્થાનમાં હોઈ ગુરૂથી સંપૂર્ણ દૃષ્ટ હોય તો, અગર સ્વગ્રહી કે ઉચ્ચનો હોય તો વાહન મળે.

ચોથુ સ્થાન પોતાના સ્વામીથી અને ચતુર્થેશ ગુરૂની સંપૂર્ણ દૃષ્ટથી દૃષ્ટ હોય તો વાહન લાભ બાબતો.

ચતુર્થેશ ભાગ્યેશ સહિત લગ્ને હોઈ બળવાન ગુરૂથી દૃષ્ટ હોય તો વાહન લાભ મળે.

લગ્નેશ ૪-૬ કે ૧૧ મા સ્થાનમાં હોય તો વાહન લાભ મળે.

ચતુર્થેશ કેન્દ્રમાં અને કેન્દ્રેશ લગ્ને હાય તો વાહન લાભ જાણવો.
લગ્નેશ દશમા સ્થાનમાં અને દશમેશ લગ્ને હોય તો વાહન લાભ થાય.

(૩) કૃષિ લાભ પ્રશ્ન.

શુભ ગ્રહ કેન્દ્રમાં પાપ ગ્રહ રહિત હોઈ પોતાની ઉચ્ચ રાશિમાં હોય તથા શુભ ગ્રહથી યુક્ત યા દૃષ્ટ હોય તો ખેતીથી લાભ થાય.

લગ્નમાં પાપ ગ્રહ હોય તો લાભ થતો નથી જે કાંઈક પણ લાભ થાય તેમાં હરકત આવે, રાજા અગર ચોરથી નુકસાન પહોંચે.

ચોથા સ્થાનમાં કુર ગ્રહ હોય તો રાજ્ય અને ચોરના ભયથી ખેતી કરવાનું છોડવું પડે.

સાતમા સ્થાનમાં પાપ ગ્રહ હોય તો વૃદ્ધિના અભાવે પાક ન થાય અને જે કાંઈ થાય તેને માટે રાજા શત્રુ અને ચોર તરફથી ભય ઉપજે.

દશમેશ ૧૦-૭-૮ એ સ્થાનમાં શુભ ગ્રહથી યુક્ત યા દૃષ્ટ હોય તો ખેતીવાડીથી લાભ થાય.

દશમેશ શુભ ગ્રહ હોય અને વક્રી ગ્રહથી યુક્ત હોય યા પોતે વક્રી હોય તો ખેતીવાડીનો નાશ જાણવો; જો એ દશમેશ વક્રી ન હોઈ અસ્તનો હોય તો જીનાં ઝાડ સારાં રહે અને લગ્નમાં શુભ ગ્રહ દશમેશ માર્ગી હોય તો નાનાં (ખાળવૃક્ષ) સારાં થાય એટલે ફળદાયી થાય. ચર લગ્ન દશમેશથી દૃષ્ટ હોય તો વૃક્ષોનો નાશ થાય છે.

(૪) નિધિ સંશય પ્રશ્ન.

કેન્દ્રમાં રહેલો લગ્નેશ શુભ ગ્રહ સાથે ઇત્યશાલ યોગ કરતો હોય તો સંશય પડતી જગાએ ધન છે એમ જાણવું. પાપ અને શુભ ગ્રહથી યુક્ત લગ્નેશ કેન્દ્રમાં હોય તો એ જગ્યાનું દ્રવ્ય અન્યજન ખોદીને લઈ ગયાનું જાણવું, અથવા લગ્નેશ યા ચંદ્ર લગ્ને હોઈ દશમા સ્થાને રહેલા ગ્રહ સાથે ઇત્યશાલ યોગ કરે તો થોડું ધન મળે. ચંદ્ર અને લગ્નેશનો ઇત્યશાલ યોગ હોય અને કેન્દ્રમાં પાપ ગ્રહ હોય તો ખોદવાથી દ્રવ્ય મળશે એમ જાણવું.

શુભ ગ્રહ સાથે ઇત્યશાલ કરતો પૂર્ણચંદ્ર ૨-૧૧-૧-૪-૭-૧૦ એ સ્થાનમાં હોય તો સંશય પડતી જગાએથી ધન નીકળે.

૧-૪-૭-૧૦ એ સ્થાનમાં બળવાન ચંદ્ર હોય તો અનુક્રમે પૂર્વ-ઉત્તર-દક્ષિણ અને પશ્ચિમ દિશામાં ધન છે એમ જાણવું.

પાપ ગ્રહ સાથે ઇત્યશાલ કરતો ચંદ્ર પાપ ગ્રહ સાથે કેન્દ્રમાં હોય અને પાપ ગ્રહ ૧-૪-૭-૧૦-૮ એ સ્થાનમાં હોય તો જે સ્થાન માટે પ્રશ્ન કર્યો હોય ત્યાં ધન છે, પણ ખોદવાથી ભય થશે એમ જાણવું.

જેટલા ગ્રહ ચોથા સ્થાનમાં હોય તેટલા નિધિ (દ્રવ્ય સમૂહ) જાણવા. ચંદ્રથી ચોથા સ્થાનનો સ્વામી જેટલા અંશ દૂર ગયો હોય તેટલા હાથ ખોદવાથી દ્રવ્ય મળશે એમ જાણવું.

ચંદ્ર અને લગ્નેશના અંશોના તફાવત જેટલા હાથ જમીન ખોદવાથી દ્રવ્ય નીકળશે.

મેષના ચંદ્રથી ગએલી રાશિઓને ખસોએ શુભી ત્રણે ભાગવાથી જે સંખ્યા આવે તે પૂર્વાદિના ક્રમથી, ચોરાયલી, ખોવાયલી વસ્તુની તથા નિધિની દિશા જાણવી.

(૫) હું મારા વર્તમાન સ્થાનમાં રહું ?

જો ચતુર્થેશ શુભ ગ્રહથી દષ્ટ હોય અગર એ શુભ ગ્રહો ચોથા સ્થાનમાં હોય અગર લગ્નેશ ગુરુ, શુક્ર, કે બુધના સંયોગમાં હોય અગર સપ્તમેશ કરતાં લગ્નેશ બળવાન હોય અગર સાતમા સ્થાને શુભ ગ્રહો હોય તો જ્યાં છે ત્યાંજ રહે.

જો સપ્તમેશ શુભ ગ્રહ સાથે શુભ દષ્ટિમાં હોય, અગર લગ્નેશ કે ચતુર્થેશ અશુભ દષ્ટિ યોગ પામ્યો હોય તો વર્તમાન સ્થાન છોડો. તેમજ લગ્નેશ કરતાં સપ્તમેશ બળવાન હોય અગર શુભ ગ્રહો સાતમા સ્થાને હોય તો પણ વર્તમાન સ્થાન છોડો.

સઘળા સ્થાનાંતર પૂર્ણચંદ્ર હોય ત્યારે કરવા. નવા સ્થાને લાંબો સમય રહેવું હોય તો ચંદ્ર સ્થિર રાશિમાં હોવો જોઈએ.

(૬) હું મીલકત ખરીદું ?

જો લગ્નેશ ચોથે અગર ચતુર્થેશ લગ્ને અશુભ દષ્ટિને પાપ ગ્રહના સંયોગ રહીત હોય, અગર લગ્નેશ કે ચંદ્ર ચતુર્થેશની શુભ દષ્ટિમાં હોય તો મીલકત ખરીદવી સલાહકારક છે.

જો ચતુર્થેશ અગર સપ્તમેશ કે ચંદ્રની શુભ દષ્ટિ લગ્નેશ મેળવતો હોય તો પણ મીલકત ખરીદવી સલાહકારક છે. એથી ઉલટું હોય તો વિરૂદ્ધ ક્ષણ જાણવું.

જો અશુભ ગ્રહો ચોથા સ્થાનમાં હોય તો ખરીદ કરવી નહી. વળી જો હસમા સ્થાને હોય તો મીલકત કીમતી હોવી જોઈએ. ચતુર્થેશ અશુભ દષ્ટિ યોગ પામ્યો હોય કે નિર્જળ હોય તો મીલકત કીમતી નથી એમ સમજવું. જો ગુરુ કે શુક્ર દશમા સ્થાને હોય તો મીલકત સારી અને કીમતી જાણવી.

જો દશમેશ બળવાન હોય તો વેચનાર બારે કીમતે વેચશે પણ જો નિર્જળ અને અશુભ દષ્ટિ કે યોગ પામ્યો હોય તો વેચનારને નાણાની ઘણીજ ગરજ છે એમ સમજવું.

પ્રકરણ ૧૪ મું.

સંતાન, મર્ભ, પ્રસવ, લોટરી, શરત-શરો વગેરે બાબત.

(૧) સંતાન સુખ પ્રશ્ન.

સંતાન સ્થાનનો સ્વામી લગ્નેશ અથવા ચંદ્ર સાથે ઇત્થશાલ યોગ કરતો હોય અને એ બન્ને શુભ અશુભ ગ્રહોથી દષ્ટ અથવા યુક્ત હોય તો ઘણાં સંતાનનું સુખ જાણવું.

સંતાન સ્થાનનો સ્વામી લગ્નમાં હોય અને ચંદ્ર લગ્ન સ્વામી સંતાન સ્થાનમાં હોય અને શુભ ગ્રહોથી દષ્ટ હોય તો મનવાંચિત સંતતિ થાય; અને ૧૧, ૬ કે ૫ સ્થાનમાં ગુરુ હોય તો તે પુત્ર આપવાવાળો છે.

લગ્નમાં શુભ ગ્રહ લગ્ન સ્વામીથી યુક્ત હોય, લાભ સ્થાને ગુરુ હોય તો તે સંતતિ આપવાવાળો છે. લગ્ન સ્વામી ૧૦, ૪ કે ૭ સ્થાનમાં હોય અને ગુરુ શુભ ગ્રહ યુક્ત કેન્દ્રમાં હોય તો જેટલા સ્ત્રી સંસક અને પુરુષ સંસક ગ્રહ સંતાન સ્થાનને યા સંતાન સ્થાનના સ્વામીને જોતા હોય તેટલી પુત્રી અથવા પુત્ર થાય વળી સંતાન સ્થાને જેટલા શુભ ગ્રહ હોય તેટલી સંતતિ જાણવી.

શુભ અને અશુભ ગ્રહોની દષ્ટિ હોય તો મિશ્ર ફળ એટલે સંતાન પ્રાપ્તિ અને હાનિ જાણવી. પાંચમા સ્થાનમાં ગુરુની રાશિ હોય તો પુત્ર સુખની હાનિ થાય.

સંતાન સ્થાનમાં શનીની રાશિ ચંદ્રથી યુક્ત યા દષ્ટ હોય તો પરાયા પુત્રને દત્તક લેવાનો યોગ થાય છે.

ચંદ્રનો વર્ગ પાંચમા સ્થાને સૂર્ય શનીથી દષ્ટ હોય તો બીજીવારની સ્ત્રીથી પુત્ર લાભ થાય છે.

લગ્ન સ્વામી અને સંતાન સ્થાનના સ્વામીનો ઇત્થશાલ યોગ હોય અથવા એ બન્ને પરસ્પર જોતા હોય અથવા પાંચમા સ્થાનને જોતા હોય, તો સંતાન સુખ જાણવું; અને એ બન્ને પાપ ગ્રહના ઇત્થશાલ યોગમાં હોય તો અને પાપ ગ્રહથી દષ્ટ હોય તો સંતતિ નાશ ફળ જાણવું.

બારમા સ્થાને શની, સૂર્ય કે બુધ હોય તો અંગના દોષવાળી અને કાક વંધ્યા સ્ત્રી જાણવી.

સંતાન ભુવનનો સ્વામી આકર્ષે હોય અને બળવાન હોય તો સ્ત્રી મર્ભ આપનાર પુષ્પ વિનાની હોય.

શુક, સૂર્ય આઠમા સ્થાને હોય અને કૂર ગ્રહ વૃષભ, મીન કે વૃશ્ચિક રાશિમાં હોય તો પૂછનારની પ્રથમ ઉત્પન્ન થએલી સંતાનનો નાશ થાય અને સંતાન થાય નહીં.

ચંદ્ર લગ્નેશ કે સંતાન સ્થાનના સ્વામી સાથે મિત્રશાલ યોગ કરતો હોય અને કેન્દ્રમાં રહેલ ચંદ્ર પાપ ગ્રહની દૃષ્ટિથી હીન હોય તો સારી સંતાતિ થશે એમ જાણવું.

લગ્ન સ્વામી સંતાન સ્થાનમાં અને સંતાન સ્થાનનો સ્વામી લગ્નમાં હોય તો તે વર્ષમાં સંતાન થાય.

સંતાન સ્થાનનો સ્વામી અને લગ્ન સ્વામી આઠમે સ્થાને હોય તો તે સ્થાનમાં જેટલા ગ્રહ હોય તેટલા સંતાન નાશ થાય.

પાંચમા સ્થાનનો સ્વામી મંગળ-રાહુથી યુક્ત હોય અથવા મંગળ રાહુની વચ્ચેમાં હોય તો સંતાન નાશકર્તા છે.

પાંચમા સ્થાનનો સ્વામી સાતમા સ્થાનમાં હોય, પાપ ગ્રહ યુક્ત હોય, નિર્બળ હોય, તો સંતાન થતાં નથી; અને થાય તો પણ તે જીવતાં નથી.

શની ચંદ્રથી યુક્ત અથવા દૃષ્ટ હોય, અથવા બુધ ચંદ્રથી યુક્ત અથવા દૃષ્ટ હોય અથવા ઉચ્ચ રાશિમાં કે લગ્નમાં હોય તો દિવ્ય સંતાન આપવાવાળા છે.

આઠમા સ્થાનનો સ્વામી લગ્ને હોય તો સ્ત્રીને રૂતુ પણ આવે નહીં.

પાંચમા સ્થાનના સ્વામી સહીત શુક ૧-૧૧ કે ૫ મા સ્થાનમાં હોય તો સંતાન આપવાવાળો છે, અને પાપ ગ્રહ લગ્ને ગુરૂ એથે કે બીજે સ્થાને હોય અને કેન્દ્રમાં શુભ ગ્રહ હોય તો વિલંબે સંતાન થાય.

લગ્ન, લગ્નેશ, અગર ચંદ્રથી પાંચમે સ્થાને વૃશ્ચિક, વૃષભ, સિંહ, યા કન્યા રાશિ હોય તો થોડા સંતાન થાય; અને જો સંતાન સ્થાન પાપ ગ્રહથી યુક્ત યા દૃષ્ટ હોય અને શની સૂર્ય પોતાની રાશિમાં આઠમે સ્થાને હોય તો સ્ત્રી વંધ્યા જાણવી. વળી ચંદ્ર બુધ આઠમા સ્થાને હોય તો દોષ સહિત કાક વંધ્યા જાણવી.

આઠમા સ્થાનમાં ગુરૂ શુક હોય તો સ્ત્રીને સંતાન થાય પણ જીવે નહીં, મંગળ હોય તો ગર્ભશ્રાવ થાય.

જો પાપ ગ્રહ બીજા, બારમા, આઠમા સ્થાને હોય તો પ્રથમ થએલા સંતાનની હાની થાય અને ફરી સંતાન થાય નહીં.

શુક કે ગુરૂ સાથે ચંદ્ર, પાંચમા સ્થાને સંયોગ કરતો હોય, પહેલાં સ્થાનમાં અને આપો કિલમ સ્થાનમાં ગુરૂ, શુક, સૂર્ય, ચંદ્ર અને બુધ એ

પૈદી એક કે વધારે ગ્રહ શુભ દષ્ટિયોગવાળાં હોય અને અશુભ દષ્ટિયોગથી રહીત હોય, અગર કર્ક, વૃશ્ચિક, કે મીનરાશિ પાંચમા સ્થાને હોય તો સંતાન થશે એમ સમજવું.

લગ્નેશ અગર પંચમેશ કે ચંદ્ર, સિંહ કે મિથુન કે કન્યા રાશિમાં હોય અગર શુક્ર, હર્ષલ, શની અગર મંગળની અશુભ દષ્ટિ યોગમાં હોય તો વંધ્યત્વ બાબતું.

લગ્નેશ અને પંચમેશ પરસ્પર શુભ દષ્ટિમાં હોય તો અને ચંદ્ર અગર લગ્નેશ અને પંચમેશ કર્ક, વૃશ્ચિક કે મીનરાશિમાં હોય તો સંતાન થશે એમ સમજવું.

(૨) સ્ત્રીનું કયું રજેદર્શન ગર્ભ ધારણ કરશે ?

સ્ત્રીની જન્મરાશિથી ચંદ્ર ૧, ૨, ૪, ૫, ૭, ૯ અથવા ૧૨ મે હોઇ મંગળથી દષ્ટ હોય તે સમયમાં થએલું રજેદર્શન ગર્ભ ધારણ કરશે.

(૩) ગર્ભ છે કે નહિ ?

પાપ ગ્રહોનો ઇત્થશાલ યોગ થતો હોય અથવા ઇત્થશાલમાં ચંદ્ર હોય તો ગર્ભ નથી એમ બાબતું; તેમજ સંતાન સ્થાનમાં પાપ ગ્રહ હોય તો પણ ગર્ભ નથી એમ બાબતું.

ચર રાશિમાં અથવા લગ્નમાં ચંદ્ર હોય તો અને તે ફર ગ્રહ અથવા વક્ર ગ્રહ સાથે ઇત્થશાલ યોગ કરતો હોય તો ગર્ભનો નાશ (મૃત્યુ) બાબતો.

લગ્નેશ કે ચંદ્ર સંતાન સ્થાનના સ્વામી સાથે ઇત્થશાલ યોગ કરતા હોય અથવા કેન્દ્રમાં હોય તો સ્ત્રીને ગર્ભ છે એમ બાબતું.

લગ્ન સ્વામી કે ચંદ્રનો સંતાન સ્થાનના માલીક સાથે ઇત્થશાલ યોગ થાય તો પણ આપો કિલમ સ્થાનોમાં ઇત્થશાલ યોગ થવાથી, શુભાદિ દષ્ટિ ન હોવાથી ગર્ભ હોતો નથી.

સંતાન સ્થાન શુભ ગ્રહથી દષ્ટ અથવા યુક્ત હોય તો સ્ત્રીને ગર્ભ છે એમ બાબતું.

સાતમા સ્થાનનો સ્વામી અને લગ્ન સ્વામી પાંચમા સ્થાનમાં હોય અથવા સાતમા અને પાંચમા સ્થાનનો સ્વામી લગ્ને હોય તો સ્ત્રીને ગર્ભ છે એમ બાબતું.

૧-૧૧-૫ સ્થાને બળવાન શુભ ગ્રહ હોય અને વક્રી, નીચ, અસ્તના ન હોય તો સ્ત્રીને ગર્ભ છે એમ બાબતું.

ચંદ્ર પાપ ગ્રહ સાથે ઇસરાફ યોગ કરતો હોય તો સ્ત્રીને ગર્ભ નથી એમ જાણવું.

(૪) ગર્ભક્ષેમ પ્રશ્ન.

ખારમા સ્થાનનો સ્વામી શુભ ગ્રહોથી યુક્ત યા દૃષ્ટ હોઈ કેન્દ્રમાં હોય તો ગર્ભની કુશળતા જાણવી.

પાપ ગ્રહ સંતાન સ્થાનમાં હોય અને લગ્નેશ પણ અશુભ ગ્રહ હોય તથા પાપ ગ્રહ સાથે ચંદ્ર ઇત્યશાલ યોગ કરે તો ગર્ભશ્રાવ થશે એમ જાણવું.

લગ્નેશ ચંદ્રનો વક્રી અથવા પાપ ગ્રહ સાથે ઇત્યશાલ યોગ હોય તો ગર્ભશ્રાવ જાણવો.

સંતાન સ્થાનનો સ્વામી શુભ ગ્રહો યુક્ત યા દૃષ્ટ હોય અને શુભ ગ્રહ પણ બળવાન હોય તો ગર્ભ સુખ પૂર્વક સ્થિર રહે છે.

જો પાંચમું સ્થાન પંચમેશ તથા શુભ ગ્રહોથી યુક્ત કે દૃષ્ટ ન હોય અને પાપ ગ્રહોથી યુક્ત કે દૃષ્ટ હોય તો ગર્ભપાત થશે એમ સમજવું.

(૫) પુત્ર થશે કે પુત્રી.

સંતાન સ્થાનનો સ્વામી યા લગ્ન સ્વામી પુરૂષ રાશિમાં હોઈ પુરૂષ ગ્રહોથી દૃષ્ટ હોય તો પુત્ર, અને સ્ત્રી રાશિમાં હોઈ સ્ત્રી ગ્રહો દૃષ્ટ હોય તો પુત્રી થશે એમ જાણવું.

સમરાશિના લગ્નમાં કે સમરાશિના નવાંશકમાં શની હોય તો પુત્રી થાય અને વિષમ લગ્નમાં કે વિષમરાશિના નવાંશકમાં શની હોય તો પુત્ર થાય.

શુક-ચંદ્ર કે મંગલ સમરાશિમાં બળવાન હોય તો પુત્રી થાય.

પ્રશ્ન કુંડલીમાં તેમજ નવમાંશ કુંડલીમાં લગ્ન સુર્ય, શુક્ર કે ચંદ્ર વિષમ એટલે એકી રાશિના બળવાન હોય તો પુત્ર અને સમ એટલે એકી રાશિના બળવાન હોય તો પુત્રી જન્મશે એમ જાણવું.

લગ્ન, સુર્ય, શુક્ર અને ચંદ્ર પ્રશ્ન કુંડલીમાં વિષમ એટલે એકી રાશિના હોય, અને નવમાંશ કુંડલીમાં એકી રાશિના હોય તો બેમાંથી જે વધારે બળવાન હોય તે પ્રમાણે પુત્ર અગર પુત્રીનો જન્મ જાણવો.

બળવાન શની ૧-૩-૫-૭-૯ કે ૧૧ મા સ્થાનમાં હોય તો પુત્ર અને ૨-૪-૬-૮-૧૦ કે ૧૨ મા સ્થાને હોય તો પુત્રી જન્મ જાણવો.

પુત્ર તથા પુત્રી જન્મના એકી વખતે જે યોગ હોય તો તેમાં જે યોગ વધારે બળવાન હોય તે પ્રમાણે પુત્ર અગર પુત્રી જન્મ જાણવો.

દ્વિતીયાવ લગ્ન હોય અને સંતાન સ્થાનમાં શુભ ગ્રહ હોય તો ગર્ભમાં બે પુત્ર જન્મી શકે.

શુક્ર અને સૂર્ય નવમાંશમાં મિથુન અને ધન રાશિમાં હોય અને તેઓ બુધથી દ્વિતીયાવ હોય તો બે પુત્ર થાય.

ચંદ્ર, શુક્ર અને મંગળ કન્યા અને મીન રાશિના નવમાંશમાં હોય અને તે બુધથી દ્વિતીયાવ હોય તો બે પુત્રીનો જન્મ જાણી શકાય.

ચંદ્ર અને શુક્ર સમ એટલે બેકી રાશિના હોય અને મંગળ, બુધ, શુક્ર અને લગ્ન વિષમ એટલે બેકી રાશિમાં હોય તો એક પુત્ર અને એક પુત્રીનો જન્મ જાણી શકાય.

બુધ, શુક્ર, મંગળ અને લગ્ન એ સર્વ સમ એટલે બેકી રાશિના બળવાન હોય તો પાંચમી એક પુત્ર અને એક પુત્રીનો જન્મ જાણી શકાય.

પાંચમા સ્થાનનો નવાંશાધિપતિ પૂર્ણ બળવાન હોય વિષમ રાશિમાં હોય અથવા શુભ ગ્રહથી દ્વિતીયાવ હોય તો પુત્ર જન્મ જાણી શકાય. પાંચમા સ્થાનનો સ્વામી મંગળ રાહુથી ચુકત અથવા મંગળ રાહુની વચ્ચેમાં હોય અથવા અસ્તનો હોય તો ગર્ભ દાની થાય.

સમ રાશિના લગ્ન, ચંદ્ર ને પુરુષ ગ્રહો જોતા હોય તો બે પુત્રનો યોગ થાય. એવીજ રીતે બળવાન બુધ, શની, શુક્ર સમ રાશિના હોય પુરુષ ગ્રહોથી જોવાએલ હોય તો પણ બે પુત્રનો યોગ સમજી શકાય.

વિષમ રાશિમાં રહેલો ચંદ્ર પુરુષ ગ્રહ સાથે ઇત્યશાલ કરે તો પુત્ર જન્મ જાણી શકાય. લગ્નેશ પુરુષ ગ્રહ હોય અને વિષમ રાશિમાં હોય તો પણ પુત્ર જન્મ જાણી શકાય.

પાંચમા સ્થાને સમ રાશિ હોય અને બુધ ચંદ્ર, શુક્ર પણ સમ રાશિમાં હોય તો પુત્ર થવાનું જાણી શકાય.

પુરુષ રાશીનો વર્ગ લગ્ને હોય અને પુરુષ ગ્રહ બળવાન લગ્ને જોતા હોય તો પુત્ર જન્મ સમજી શકાય. એથી ઉલટું એટલે સ્ત્રી રાશીનો વર્ગ લગ્ને હોય તેમજ સ્ત્રી ગ્રહો બળવાન લગ્ને જોતા હોય તો પુત્રી જન્મ જાણી શકાય.

મીથુન અગર ધનના નવાંશકમાં સૂર્ય, શુક્ર હોય અને બુધથી દ્વિતીયાવ હોય તો ગર્ભમાં બે પુત્ર છે એમ સમજી શકાય.

કન્યા અગર મીનના નવાંશકમાં મંગળ, ચંદ્ર શુક્ર હોય અને બુધથી દ્વિતીયાવ હોય તો ગર્ભમાં બે પુત્રી જાણી શકાય.

એ દ્વીસ્વભાવ રાશીના નવમંશકમાં સૂર્ય, શુક્ર મંગળ, ચંદ્ર અને શુક્ર હોય તેમજ તેઓપર બુધની દષ્ટી હોય તો ગર્ભમાં એક પુત્ર અને એક પુત્રી જાણવી.

પંચમેશ ૧-૪-૭-૧૦-૫ કે ૯ મા સ્થાનમાં હોય અગર પંચમેશ શુક્ર હોય તો પુત્ર થશે એમ જાણવું પણ પંચમેશ અસ્તનો પાપ ગ્રહ સુક્ત છઠ્ઠા સ્થાનમાં રહેલો અથવા નીચનો હોય તો પુત્ર થઈને મરી જશે એમ જાણવું.

વૃષભ, કન્યા, તુલા કે કુંભ લગ્ન હોય, પાંચમું સ્થાન શની રાહુથી સુક્ત કે દષ્ટ હોય તો દત્તક પુત્રનો યોગ જાણવો.

પંચમેશ ચંદ્ર સુક્ત હોય તો પુત્રી થાય.

(૬) બાળક કેવું જન્મશે ?

ચંદ્ર વૃષભ રાશિનો હોય અને તમામ પાપ ગ્રહો કર્ક વૃશ્ચિક કે મીન રાશિના છેલ્લા નવમાંશમાં* હોય તો બાળક મુંઝુ જન્મે; વળી આ યોગ કરનાર ચંદ્ર શુભ ગ્રહથી દષ્ટ હોય તો બાળક લાંબા સમયે બોલી શકશે પણ શુભ અને પાપ ગ્રહોની દષ્ટિ ચંદ્રપર હોય તો લાંબે સમયે બોલી શકશે પણ વાણી દોષ રહેશે એટલે અચકાતાં અચકાતાં બોલશે. શુભ ગ્રહની જેટલી વધુ દષ્ટિ તેટલો બોલો દોષ અને પાપ ગ્રહની જેટલી વધુ દષ્ટિ તેટલો વધારે દોષ જાણવો.

પ્રશ્ન કુંડલીમાં અથવા તેની નવમાંશ કુંડલીમાં મિથુન અગર કન્યાના મંગળ ને શનિ હોય તો દાંતવાળુ બાળક જન્મે.

પ્રશ્ન લગ્નને શનિ ચંદ્ર અને મંગળ દેખતા હોય તો પાંગળુ બાળક જન્મે.

ચંદ્ર અને તમામ પાપ ગ્રહો કર્ક, વૃશ્ચિક કે મીન રાશિના છેલ્લા નવમાંશમાં હોય તો બાળક બહેરૂ જન્મે.

મકર લગ્ન ૨૬ અંશ ૪૦ કળા ઉપરાંતનું હોય અને તે સૂર્ય, શની અને ચંદ્રથી દષ્ટ હોય તો બાળક ઠીંગણું જન્મે.

લગ્ને ચંદ્ર અને સૂર્ય સિંહ રાશિમાં હોય અને એ જન્મે મંગળ અને શનીથી દષ્ટ હોય તો અંધ બાળક જન્મે.

લગ્ન સિંહ રાશિનું હોય અને તેમાં સૂર્ય હોય શની તથા મંગળથી દષ્ટ હોય તો જમણી આંખે ખોડવાળું બાળક જન્મે.

* ૨૬ અંશને ૪૦ કળા ઉપરાંત છેલ્લો નવમાંશ જાણવો.

સિંહ રાશિનું લગ્ન હોય અને તેમાં રહેલો ચંદ્ર શની તથા મંગળથી દષ્ટ હોય તો ડાળી આંખે ખોડવાળું બાળક જન્મે.

સિંહ રાશિનું લગ્ન હોય અને તેમાં સૂર્ય અને ચંદ્ર હોઈ તેઓ શુભ અને પાપ ગ્રહોથી દષ્ટ હોય તો ટકપતી, થોડા તેજવાળી અગર કુલ કે પડદાવાળી આંખવાળું બાળક જન્મે.

સિંહ લગ્નમાં સૂર્ય હોય અને તેને બધા શુભ અને પાપ ગ્રહો ભેટા હોય તો ટપકતી જમણી આંખવાળું બાળક જન્મે.

સિંહ લગ્નમાં ચંદ્ર હોય તો અને તેને બધા ગ્રહો ભેટા હોય તો ટપકતી ડાળી આંખવાળું બાળક જન્મે.

લગ્નથી ખારમે ચંદ્ર હોય તો ડાળી આંખ કાણી અને સૂર્ય હોય તો જમણી આંખ કાણી બાણવી.

ઉપર પ્રમાણેના ખરાબ યોગ કરનાર ગ્રહો બળવાન શુભ ગ્રહોથી દષ્ટ હોય તો થએલા યોગનું ફળ વ્યર્થ બાણવું અને થોડા બળવાળા શુભ ગ્રહની દષ્ટિ હોય તો યોગના ખરાબ ફળમાં કમી પણ બાણવું.

(૭) કયારે બાળકનો જન્મ થશે ?

પ્રશ્ન લગ્નના જેટલા ભોગ્ય નવાંશક હોય એટલા માસમાં અને નવાંશકના જેટલા ત્રિશાંશ હોય તેટલા દીવસમાં બાળકનો જન્મ થશે.

પ્રશ્ન લગ્નના વ્યતીત થએલા નવાંશકોથી ગર્ભના વીતેલા માસ અને ભોગ્ય નવાંશકોથી પ્રસવ થવાના માસ કહેવા અને કળાઓથી ગર્ભના દીવસો કહેવા.

શુક-ચંદ્ર સંતાન સ્થાનને ન ભેટા હોય તો બાળકનો જન્મ થતો નથી. લગ્નથી પાંચમા સ્થાનમાં બળવાન શુક હોય તો જેટલા નવાંશક વ્યતીત થયા હોય તેટલા માસ ગર્ભના વ્યતીત થયા બાણવા.

બળવાન શુક લગ્નથી જેટલે સ્થાને હોય તેટલા માસ ગર્ભના વ્યતીત થયાનું બાણવું.

લગ્નના દેખાણુ યા નવાંશકના દીવસ તે માસના દીવસ છે એ દીવસે જન્મ બાણવો.

લગ્નમાં દિવાળલી રાશિ હોય તો, તથા દિવાળલી રાશિમાં દિવાળલી ગ્રહ હોય તો બાળકનો જન્મ દિવસે અને બીજી રીતે હોય તો રાત્રી સમયે થશે એમ બાણવું. દિવાળલી તથા રાત્રિબલી ગ્રહ અને રાશિ ખરાબર હોય તો બાળકનો જન્મ સન્ધ્યા સમયે થશે એમ બાણવું.

(૮) ગર્ભવતીને પ્રસવ થયો કે નહિ ?

છઠ્ઠા કે પાંચમા સ્થાનનો સ્વામી લગ્નમાં હોય, સૂર્યથી રહીત હોય તો સ્ત્રી પ્રસુતા બનુની; તેમજ શુક, બુધ, ગુરુ લગ્નમાં હોય તો સ્ત્રી પ્રસુતા નહોતી અથવા દશમા સ્થાનમાં હોય તો પણ સ્ત્રી પ્રસુતા બનુની.

લગ્નમાં શુભ ગ્રહ હોય અને ૨, ૪ અને ૭ સ્થાનમાં અનુક્રમે ગુરુ, બુધ અને શુક હોઈ, બળવાન હોય અને સૂર્ય, ચંદ્ર કે શુભ ગ્રહથી યુક્ત અથવા દૃષ્ટ હોય તો સ્ત્રી સુખથી બાળકને જન્મ આપે છે.

(૯) બાળક જીવશે કે ? તેમજ તેના જન્મથી તેના માતાપિતાને હાનિ છે કે કેમ ?

બારમા સ્થાનનો સ્વામી કેન્દ્રમાં અગર સંતાન સ્થાને હોય અને શુભ ગ્રહથી યુક્ત અથવા દૃષ્ટ હોય તો બાળક જીવે છે. તેમજ શુભ ગ્રહથી યુક્ત પૂર્ણચંદ્ર કેન્દ્રમાં હોય તો પણ બાળક દીધાર્થુ થાય છે.

ગુરુ પાપ ગ્રહથી દૃષ્ટ થા યુક્ત હોય અને બારમું સ્થાન પણ અશુભ ગ્રહથી યુક્ત કે દૃષ્ટ હોય તો બાળક જીવશે નહીં એમ સમજવું.

છઠ્ઠા સ્થાનમાં ચંદ્ર અને બારમા સ્થાનમાં પાપ ગ્રહ હોય તો બાળક અને તેની માતાનું મરણ બનવું.

પાંચમા, છઠ્ઠા સ્થાનમાં પાપ ગ્રહ હોય તો જન્મેલ બાળકની માતાનું મરણ થાય.

પાપ ગ્રહ સૂર્યને જીએ તો પિતાનું મરણ થાય, ગુરુ, ચંદ્ર અને સૂર્યને જીએ તો માબાપને રોગ થાય.

લગ્ને રાહુ હોય અને તે ગુરુથી અદૃષ્ટ હોય તો બાળક જીવે નહીં.

પાંચમા યા છઠ્ઠા સ્થાનમાં પાપ ગ્રહ હોય અને તે ચંદ્ર, સૂર્યને જોતો હોય તો માબાપનું મરણ થાય; આ યોગમાં પાંચમા કે છઠ્ઠા સ્થાનમાં શની હોવોજ જોઈએ.

શુભ ગ્રહ કેન્દ્રમાં હોય, મિત્રના ઘરમાં હોય, સ્વગ્રહી હોય, ઉચ્ચ થાન અથવા ઉચ્ચ વર્ગમાં હોય તો તમામ રિષ્ટ યોગનો ભંગ બનવો.

(૧૦) મને લોટરીમાં ધનામ મળશે કે ?

લગ્નેશ, ધનેશ, પંચમેશ કેન્દ્રમાં હોઈ, બળવાન અને શુભ દૃષ્ટ હોય તો ધનામ મળવાની આશા રખાય.

લગ્નેશ, ધનેશ, પંચમેશ બળવાન હોય અને ચંદ્ર પંચમેશ સાથે યોગ કરતો હોય, ધનેશ સાથે શુભ સંબંધ કરવાનો હોય તો ઇનામ મળવાની આશા રખાય.

પંચમેશ અને ધનેશ બળવાન હોઈ, દશમા સ્થાને હોય અગર શુભ ગ્રહો કેન્દ્રમાં હોય તો ઇનામ મળવાની આશા રખાય.

ઉપર પ્રમાણેના યોગ હોય તો ઇનામ મળે પણ લગ્નેશ ધનેશ અગર પંચમેશ પીડીત ન હોવા જોઈએ.

પંચમેશ બીજા સ્થાનમાં હોય તો પણ ઇનામની આશા રખાય નહીં.

ફોરચ્યુન લગ્નેશ અને ચંદ્ર કેન્દ્રમાં હોઈ અશુભ દષ્ટી કે પાપ ગ્રહના સંયોગ રહીત હોય તો ઇનામ મળે; પણ લગ્નેશ, ધનેશ, ફોરચ્યુન કે ચંદ્ર અશુભ દષ્ટી કે પાપ ગ્રહના સંયોગમાં હોય તો ઇનામની આશા રાખવી નહીં.

(૧૧) શરતના અમુક ઘોડાની ટીકીટ લેવાથી અગર અમુક વ્યક્તી સાથે સદ્ગો કરવાથી લાભ થશે ?

લગ્નેશ, ધનેશ અગર પંચમેશ પ્રથમ કુંડલીમાં દશમા સ્થાને હોય તો જે ઘોડા અગર વ્યતી સંબંધી પ્રશ્ન કરવામાં આવ્યો હોય તે ઘોડાની ટીકીટથી અગર તે વ્યક્તી સાથેના સદ્ગોથી લાભ થશે.

પંચમેશ પાંચમા સ્થાનમાં હોઈ લગ્નેશ અગર ધનેશ સાથે શુભ સંબંધમાં હોય તો લાભ થાય.

બળવાન ગુરુ પાંચમા અગર બીજા સ્થાનમાં હોય અને પંચમેશ કેન્દ્રમાં હોઈ પીડીત ન હોય તો લાભ થાય.

ઉપર જણાવ્યા પૈકી એક પણ યોગ ન હોય તો લાભ નથી એમ સમજવું.

પંચમેશ અગર પાંચમા સ્થાન કરતાં લાલેશ અગર લાભ સ્થાન વધુ બળવાન હોય તો જે ઘોડા અગર વ્યક્તી સંબંધી પ્રશ્ન કરવામાં આવ્યો હોય તે ઘોડાની ટીકીટથી અગર તે વ્યક્તી સાથેના સદ્ગોથી લાભ મળે નહીં.

પ્રકરણ ૧૫ મું.

શત્રુ, રોગ, દોષ અને હર્દી બાબત.

(૧) શત્રુ સંબંધી પ્રશ્ન.

છઠ્ઠા ભાવથી, લગ્નથી, તથા છઠ્ઠે સ્થાને રહેલા ગ્રહથી વૈર કરનાર શત્રુ કેવો છે, કઈ જાતીનો છે, અને કયા પ્રકારે વૈર કરે છે વગેરે બાબત સમજવી.

(૨) રોગ જ્ઞાન પ્રશ્ન.

પ્રશ્ન, લગ્નથી આઠમા સ્થાને રહેલા ગ્રહોપરથી તેમજ છઠ્ઠા સ્થાનને જોનાર ગ્રહ ઉપરથી રોગનિર્ણય કરવો.

આઠમા સ્થાને રહેલા ગ્રહ ઉપરથી.

(૧) સૂર્ય—તાવ, પિત્તજ્વર.	(૮) રાહુ—વાતવિકાર.
(૨) ચંદ્ર—વાતજ્વર, અતિસાર.	(૯) સૂર્ય-મંગળ—રક્ત અને પિત્તવિકાર.
(૩) મંગળ—પિત્તજ્વર, ગુદાનો રોગ.	(૧૦) મંગળ-શુક્ર—ગળનાશ-ક્ષય.
(૪) બુધ—ભ્રમ.	(૧૧) પાપ ગ્રહ યુક્ત ગુરુ—ત્રિદોષ.
(૫) ગુરુ—મસ્તકપીડા.	(૧૨) રાહુ-સૂર્ય—અનેક રોગ.
(૬) શુક્ર—કફરોગ, અતિસાર.	(૧૩) પાપ ગ્રહો—કફ રોગ.
(૭) શની—વાતજ્વર.	

છઠ્ઠા સ્થાનને જોનાર ગ્રહો ઉપરથી.

(૧) સૂર્ય—પેટશૂળ.	(૫) ગુરુ—મૂળ વ્યાધિ.
(૨) ચંદ્ર—નેત્રરોગ.	(૬) શુક્ર—વિશ્લેષિકા.
(૩) મંગળ—મસ્તક પીડા અને તાવ.	(૭) શની—વા.
(૪) બુધ—બગલનું હર્દ.	(૮) રાહુ—વિષપાન.

(૩) દુઃખી દોષ જ્ઞાન પ્રશ્ન.

કોઈ દુઃખીયારો માણસ પોતાના દુઃખનું કારણ જાણવા પ્રશ્ન કરે તો પ્રશ્ન સમયની કુંડલી કરી તેમાં નીચે પ્રમાણે લગ્ન, સ્થાન, ગ્રહ વગેરે તપાસી ફળ જણાવવું.

લગ્ન ઉપરથી.

લગ્ને જે રાશિ રહી હોય તે રાશિપરથી નીચે પ્રમાણે દોષ બાણવા.

(૧) મેષ—પિતૃદોષ.

(૨) વૃષભ—ગોત્રદેવી.

(૩) મિથુન—જોગણી.

(૪) કર્ક—નજર.

(૫) સિંહ—ભૂતપ્રેત.

(૬) } કન્યા } પૂર્વનાં પાપ અને કર્મદોષ.

(૭) } તુલા }

(૮) વૃશ્ચિક—વૈતાલ.

(૯) ધન } ઉતારામાં પગ પડ્યો છે, જોગણી નડે છે
(૧૦) મકર } આ અપટ લાગી છે.

(૧૧) કુંભ } પૂર્વજો.

(૧૨) મીન }

બારમા અને આઠમા સ્થાનમાં ગ્રહ રહ્યા હોય તો નીચે પ્રમાણે દોષ બાણવા.

સૂર્ય હોય તો } દેવીદોષ.

ચંદ્ર હોય તો }

મંગળ હોય તો—શાકિની.

બુધ હોય તો—ભૂતપ્રેત.

ગુરુ હોય તો—પિતૃદોષ.

શુક્ર હોય તો—જળદેવી.

શની હોય તો—ગોત્રદેવી.

રાહુ હોય તો—પ્રેતદોષ.

પાંચમા, આઠમા અને બારમા સ્થાનપરથી પ્રથમ કુંડલીના પાંચમા, આઠમા કે બારમા સ્થાને ગ્રહો હોય તો નીચે પ્રમાણે દોષ બાણવા.

રાહુ હોય તો પ્રેતદોષ; ગુરુ હોય તો પિતૃદોષ; સૂર્ય કે ચંદ્ર હોય તો દેવીદોષ; મંગળ, શની, બુધ હોય તો પોતાની ગોત્રદેવીનો દોષ. મંગળ હોય તો શાકિની દોષ; અને શુક્ર હોય તો જળદેવીનો દોષ બાણવા.

દોષ નિવારણ.

દોષ કર્તા ગ્રહો પોતાની રાશિ યા પોતાની ઉચ્ચ રાશિના હોય તો દોષ નિવારી શકાય છે. ચંદ્ર તથા ગુરૂ નીચ્ચના કે નિર્ભળ હોય તોપણ સાધ્ય બાણવા.

જો કેન્દ્રમાં બળવાન પાપ ગ્રહ હોય તો દેવતા-ગ્રહ અસાધ્ય બાણવા પણ શુભ ગ્રહ કેન્દ્રમાં હોય તો મંત્ર-પૂજન વગેરેથી તેઓની પ્રસન્નતા મેળવી શકાય છે.

(૪) દર્દીને આરામ થશે ?

લગ્ન વૈદ્ય, સાતમો ભાવ રોગ, દશમો ભાવ રોગી, અને ચોથો ભાવ ઔષધિ કલ્પી વિચાર કરવો; જો રોગી અને વૈદ્યથી રોગીને ઔષધીથી, મિત્રતા થાય તો રોગ નાશ થાય છે.

પ્રશ્ન લગ્નમાં પાપ ગ્રહ હોય તો વૈદ્યથી કે ઔષધોથી આરામ થતો નથી પણ દર્દમાં વધારો થાય છે.

લગ્ને પાપ ગ્રહ હોય યા તેને પાપ ગ્રહ જોતા હોય તો રોગ દૂર કરવા ઉત્તમેત્તમ ઔષધ પણ સમર્થ નથી.

લગ્ને સૂર્ય અને સાતમા સ્થાને ચંદ્ર હોય તો રોગી મરણ પામે છે.

પ્રશ્ન લગ્નમાં બળવાન શુભ ગ્રહ હોય તો વૈદ્ય અને ઔષધોથી રોગીને આરામ થાય છે.

સાતમા સ્થાનમાં પાપ ગ્રહ હોય તો વૈદ્ય અને ઔષધોથી રોગ વધે છે.

સાતમા સ્થાનમાં શુભ ગ્રહ હોય તો વૈદ્ય અને ઔષધોથી રોગ દૂર થાય છે અને પથ્ય કરવાથી આરામ થાય છે.

દશમા સ્થાનમાં પાપ ગ્રહ હોય તો રોગી પોતાની મેળે કુપથ્ય કરી લે અને તેથી રોગમાં વધારો થાય છે; પણ શુભ ગ્રહ હોય તો વૈદ્ય અને ઔષધોથી રોગીને આરામ થાય છે.

ચોથા સ્થાનમાં પાપ ગ્રહ હોય તો દર્દ વધે. શુભ ગ્રહ હોય તો સારા વૈદ્યથી આરામ થાય છે.

ચંદ્ર શુભ ગ્રહ અથવા લગ્નેશ સાથે ઇત્યથાલ યોગ કરતો હોય, કેન્દ્રમાં હોય, શુભ ગ્રહથી ચુકત અથવા દૃષ્ટ હોય તો દર્દીને જલદી આરામ થાય છે.

ચર અથવા દ્વિસ્વભાવ લગ્ન હોય, ચંદ્ર-લગ્નેશ શુભ ગ્રહથી દૃષ્ટ હોય અથવા ચંદ્ર પોતાની રાશિમાં ૧૦ કે ૪ સ્થાનમાં હોય તો રોગી સાજો થાય છે.

લગ્નમાં અગર ચંદ્રના ઘરમાં કોઈ વકી ગ્રહ હોય તો ફરી રોગ ઉદ્ભવે. મારે પણ ત્યાં શુભ ગ્રહ હોય તો પથ્ય કરવાથી ફરી રોગ શાન્તિ પામે છે.

લગ્નમાં આઠમા સ્થાનનો સ્વામી હોય અને આઠમે ચંદ્ર તથા લગ્ન સ્વામી હોય તો રોગીનું મૃત્યુ જાણવું.

લગ્નેશ અને અષ્ટમેશનો ઇત્યશાલ યોગ થાય અથવા એ ગ્રહ પાપ ગ્રહથી દષ્ટ હોય તો રોગી મરણ પામે છે; તેમજ આઠમા સ્થાનનો માલીક કેન્દ્રમાં હોય અને લગ્નેશ આઠમા સ્થાનમાં હોય તો પણ રોગી મરણ પામે છે.

લગ્ને ચંદ્ર હોય, ખારમે શની હોય, આઠમે સૂર્ય હોય, મંગળ દશમા સ્થાનમાં હોય, અને બળવાન ગુરુ લગ્ને ના હોય તો રોગી મરણ પામે છે.

૬, ૧, ૪, ૭ કે ૧૦ સ્થાનમાં પાપ ગ્રહ હોય અને શુભ ગ્રહ બળહીન હોય, ૪ કે ૮ સ્થાનમાં ચંદ્ર હોય અને ચંદ્રની પાસેના બન્ને સ્થાનોમાં પાપ ગ્રહ હોય તો રોગી મૃત્યુ પામે છે.

ચંદ્ર પૂર્ણ હોય-બુધ લગ્ને હોય, ગુરુ-શુક્ર કેન્દ્રમાં હોય અને કેન્દ્ર તથા આઠમું સ્થાન પાપ ગ્રહ રહિત હોય તો દર્દીને આરામ થાય.

૧-૫-૭-૮ માંથી કોઈ પણ સ્થાને શુભ ગ્રહથી દ્રષ્ટ કોઈ શુભ ગ્રહ હોય અને ૩-૬ કે ૧૧ મા સ્થાનમાં ચંદ્ર હોય તો દર્દીને આરામ થશે એમ જાણવું.

લગ્નમાં ૨-૫-૮ કે ૧૧ મી રાશિ હોય તો દર્દી મરશે નહિ પણ માંદગી લાંબાશે એમ જાણવું.

૧-૪-૫-૭-૮-૬-૧૦-૧૧ એ સ્થાનમાંથી કોઈ પણ સ્થાને શુભ ગ્રહ હોય અને ગુરુ તથા શુક્ર કેન્દ્ર સ્થાનમાં હોય અગર ૩-૬ અને ૧૧ મા સ્થાનમાંથી કોઈ પણ સ્થાને હોય તો દર્દીને આરામ થશે એમ જાણવું.

૬, ૭, ૮ સ્થાને ચંદ્ર હોય અને ૭-૮-૧૨ એ સ્થાનમાં પાપ ગ્રહ હોય તો, તથા સાતમા સ્થાને ચર રાશિનો ચંદ્ર હોય તો અને લગ્નમાં સૂર્ય પણ ચર રાશિનો હોય તો રોગીનું મૃત્યુ થશે એમ જાણવું.

પાપ ગ્રહ સહીત ચંદ્ર ૪, ૮ કે ૧૨ સ્થાને હોય અને પાપ ગ્રહ ૨, ૭ કે ૧૨ સ્થાનોમાં હોય તો રોગીનું મૃત્યુ સમજવું.

આ યોગમાં લગ્ને સૂર્ય, સાતમે બુધ હોય તો જલદી મૃત્યુ જાણવું અને જો રોગ ન હોય તો કષ્ટ થાય છે.

કેન્દ્રમાં રહેલો લગ્નેશ, ચંદ્ર ફક્ત શુભ ગ્રહથી દષ્ટ કે યુક્ત હોય તથા વકી સપ્તમેશ અષ્ટમેશ સુર્યથી રહીત હોય તો ત્વરાથી રોગ દૂર થાય છે.

ચોથા સ્થાનમાંથી નીચેના સ્થાનમાં લગ્ન સ્વામી હોય, છઠ્ઠે રહેલો ચંદ્ર સાતમાના સ્વામી સાથે ઇત્યશાલ યોગ કરતો હોય, સાતમાનો સ્વામી છઠ્ઠે હોય તો મૃત્યુ થાય છે.

લગ્નેશ ચંદ્ર કેન્દ્ર અગર આઠમા સ્થાને રહી પાપ ગ્રહ સાથે ઇત્યશાલ યોગ કરે તો, અથવા અસ્તના હોઇ પાપ ગ્રહથી દષ્ટ હોય તો રોગીનું મૃત્યુ થાય છે.

કેન્દ્રમાં બળવાન શુભ ગ્રહ હોય તો દર્દી મરતો નથી. સઘળા પાપ ગ્રહ ૧-૪-૧૨-૮-૫ એ સ્થાનમાં હોય તો રોગી મરે છે.

કેન્દ્રમાં પાપ ગ્રહ, આઠમા સ્થાને અને પૃષ્ઠોદય રાશિનો ચંદ્ર હોય તો રોગી મરે છે.

દર્દીની જન્મ રાશિમાં રહેલા શનિને પાપ ગ્રહ જોતા હોય અને શુભ ગ્રહની દષ્ટિ ન હોય તો દરદી મરણ પામે.

આઠમા સ્થાને જેની જન્મ રાશિપર પાપ ગ્રહની દષ્ટિ હોય તે દરદીનું મરણ થાય છે.

શની મંગળની રાશિમાં ચંદ્ર, લગ્ને પાપ ગ્રહ, આઠમે શની મંગળ, સાતમે શુક્ર હોય, અને શુભ ગ્રહ નિર્બળ હોય તો રોગીનું મૃત્યુ બાબુવું.

૧-૪-૭-૧૦-૬-૫ એ સ્થાને શુભ ગ્રહ હોય, શુભ લગ્નને શુભ ગ્રહ જોતા હોય, પૂર્ણ ચંદ્ર ૧, ૪, ૭, ૧૦, ૩ કે ૧૧ સ્થાને હોય તો દરદીને આરામ થાય છે.

લગ્ને બુધ, પૂર્ણ ચંદ્ર કેન્દ્રમાં, શુક્ર શુર છઠ્ઠે, પાપ ગ્રહ અગીયારમા સ્થાનમાં હોય તો દરદીને આરામ થાય.

૧-૭-૮-૫ એ સ્થાનમાં શુભ ગ્રહ હોય અને તેઓ શુભ ગ્રહથી દષ્ટ હોય તેમજ ૩-૬-૧૦ કે ૧૧ મા સ્થાનમાં ચંદ્ર હોય તો રોગીને જલદી આરામ થશે એમ બાબુવું.

મુકરણ ૧૬ મું.

લગ્ન, ભાગીદારી અને કોર્ટના મુકરદમા બાબત.

(૧) સ્ત્રી મળશે કે નહિ ?

સાતમા સ્થાનનો સ્વામી લગ્ન સ્વામી કે ચંદ્ર સાથે ઇત્થશાલ યોગ કરતો હોય તો, અને સાતમા સ્થાનનો સ્વામી શુભ ગ્રહથી યુક્ત અથવા દૃષ્ટ હોય તો સાતમા સ્થાનને ભેતો હોય તો મુંદર સ્ત્રીની પ્રાપ્તિ થશે એમ સમજવું.

લગ્નથી ૭-૩-૧૧-૧૦ કે ૫ સ્થાનમાં ચંદ્ર હોય અને શુભ ગ્રહથી યુક્ત અથવા દૃષ્ટ હોય તો સ્ત્રી મળે. તેમજ શુભ ગ્રહ લગ્નથી ૧-૪-૭-૧૦ કે ૧૧ માં સ્થાનમાં હોય, અથવા પોતાની ઉચ્ચ રાશિમાં હોય અથવા શુભ ગ્રહથી દૃષ્ટ કે બળવાન હોય તોપણ સ્ત્રી મળે.

લગ્ન સ્વામી સાતમા સ્થાનમાં હોય અને બળવાન હોય તો મુંદર સ્ત્રીની પ્રાપ્તિ થાય. ચંદ્ર સાતમા સ્થાનમાં હોય, ગુરુ લગ્ન, કેન્દ્ર કે આઠમા સ્થાનમાં હોય અને શુભ ગ્રહથી વર્ણિત હોય તો રૂપવાન, દ્રવ્યવાન, ધર્મવતી અને ત્રુપક્ષને છતનારી સ્ત્રી મળશે એમ જાણવું.

ચંદ્ર પોતાની ઉચ્ચ રાશિમાં, લગ્નમાં કે સાતમા સ્થાનમાં પાપ ગ્રહ હિત હોય, ગુરુ ગ્રહથી દૃષ્ટ હોય તો ધન યુક્ત, રૂપવતી અને પ્રતાપવતી સ્ત્રી મળશે એમ જાણવું.

ચોથા સ્થાનમાં શુભ ગ્રહ હોય સાતમા સ્થાનમાં પાપ ગ્રહ અથવા ગુરુ હોય તો ગ્રહણ કરેલી સ્ત્રી મળે વિવાહિતા સ્ત્રી મળે નહિ અર્થાત વિવાહ નહિ થાય. અને ત્રીજા, સાતમા સ્થાનમાં પાપ ગ્રહ હોય તો ગ્રહણ કરેલી અથવા વિવાહિત સ્ત્રીનું મૃત્યુ જાણવું.

પ્રથમ લગ્નથી યા જન્મ લગ્નથી સાતમા સ્થાનમાં શુભ ગ્રહથી દૃષ્ટ અથવા યુક્ત રાહુ હોય તો સારો જાણવો.

ગુરુ, સૂર્ય, કે બુધ ૩, ૫, ૬, ૭ અગર ૧૧ માં સ્થાને રહી ચંદ્રને વિપુલ દૃષ્ટિથી જુએ તો સ્ત્રી લાભ જાણવો.

ચંદ્ર ૩-૫-૬-૭ અને ૧૧ માં સ્થાન પૈકી કોઈ પણ સ્થાને હોય અને સૂર્ય, ગુરુ, અગર બુધથી દૃષ્ટ હોય તો સ્ત્રી લાભ જાણવો.

ચંદ્ર, બુધ, ગુરુ અને શુક્ર કેન્દ્ર યા ત્રિકોણમાં હોય તો સ્ત્રી લાભ બાણવો.
ગુરુ અગર શુક્ર લગ્ને હોય તો સ્ત્રી લાભ બાણવો.

શની સમ રાશિનો કોઈ પણ સ્થાને હોય તો સ્ત્રી લાભ બાણવો.

શની વિષમ એટલે એકી રાશિનો હોય તો સ્ત્રી મળે નહીં; તેમજ પાપ ગ્રહો લગ્ન અને સ્ત્રી સ્થાનમાં હોય તોપણ સ્ત્રી મળે નહીં.

૧૦-૧૧-૬-૫ એ સ્થાનોમાં ચંદ્ર દશમા સ્થાનના સ્વામી તથા સૂર્યથી દષ્ટ હોય તો વિવાહ થાય છે અથવા ૧-૪-૭-૧૦-૫-૯ એ સ્થાનોમાં શુભ ગ્રહ હોય, ચંદ્ર ૩-૭-૬ એ સ્થાનમાં બુધ, ગુરુ, સૂર્યથી દષ્ટ હોય તો અથવા બીજા સ્થાનમાં રહેલા ચંદ્ર શુક્રથી દષ્ટ હોય અને પાપ ગ્રહથી અદષ્ટ હોય તો સ્ત્રી મળશે એમ બાણવું.

સ્ત્રી ભુવનમાં ચર રાશિનો ચંદ્ર, શુક્રથી દષ્ટ હોય, કેન્દ્રમાં પાપ ગ્રહ હોય તો પ્રશ્ન કરનાર પુરૂષ ઘણી સ્ત્રીઓનો પતિ થાય છે.

લગ્નમાં ચંદ્ર વ્યયસ્થાનના સ્વામી તથા સૂર્યથી દષ્ટ હોય તો સ્ત્રી લાભ બાણવો.

શુક્ર ૧-૭-૧૧ કે ૧૦ મા સ્થાનમાં રહી શુભ ગ્રહથી દષ્ટ હોય તો સુંદર સ્ત્રી મળે; વળી લગ્ન કે સાતમા સ્થાને રહી ચંદ્ર સાથે ઇત્થશાલ યોગ કરે અથવા ૩-૬-૭ કે ૧૦ મા સ્થાને રહેલા ચંદ્રથી દષ્ટ હોય તોપણ સ્ત્રી મળશે એમ બાણવું.

શુક્ર શુભ ગ્રહથી દષ્ટ હોય તો સ્ત્રી મળે; અગર શુભ ગ્રહ ૧-૪-૭-૧૦ કે ૧૧ મા સ્થાનમાં બળવાન થઈ રહેલા હોય તથા શુભ ગ્રહથી દષ્ટ હોય તો સ્ત્રી પ્રાપ્તિ થાય છે.

ગુરુ લગ્ને અને સાતમા સ્થાનમાં ચર રાશિ તથા ૮, ૧, ૪, ૭, ૧૦ એ સ્થાન પાપ ગ્રહ રહિત હોય તો સુંદરતા, ધન, જય, અને ધર્મવાળી સ્ત્રી મળે.

સાતમા સ્થાનમાં પાપ ગ્રહ અને છઠ્ઠા સ્થાનમાં શુભ ગ્રહ હોય તો સ્ત્રી મરી જાય અને જે છવતી રહે તો એ પ્રમાણે સમજવું કે પાપ ગ્રહ સાતમે સ્થાને હોય તો વિવાહિતા અને ચોથા સ્થાનમાં હોય તો ધૃતા સ્ત્રી મરણ પામે. જે સાતમા સ્થાને રાહુ હોય તો જે જે સ્ત્રી સાથે વિવાહ કરે તે સ્ત્રી મરણ પામે.

સપ્તમેશ લગ્નેશ એક દેખાણમાં હોય તો બહુ સ્ત્રીઓ થાય છે.

જો ચોથે શુભ ગ્રહ હોય તો રાખ અને સાતમે શુભ ગ્રહ હોય તો વિવાહિતા સ્ત્રી થાય; જો બન્ને સ્થાનોમાં પાપ ગ્રહ હોય તો સ્ત્રી રહિત હોવાનું જાણવું. બન્ને જગાએ શુભ ગ્રહ હોય તો બન્ને પ્રકારની સ્ત્રીઓ મળે.

૮-૧-૪-૭-૧૦-૧૧ એ સ્થાનોમાં ચંદ્ર પાપ ગ્રહ સાથે ઇતિશાલ યોગ કરતો રહેલો હોય અથવા ૮-૧-૪-૭-૧૦ માં સ્થાનમાં પાપ ગ્રહ હોય તો સ્ત્રી મળે નહિ. જો ચોથા સ્થાને રાહુ હોય તો રાખેલી સ્ત્રી મરણ પામે.

લગ્નમાં શુક્ર હોય તો સુંદરી, ગુરુ હોય તો ધનવતી, બુધ હોય તો કુટિલ બુદ્ધિવાળી, મંગળ હોય તો શાગિણી, શની હોય તો વિધવા, સૂર્ય હોય તો ક્રૂર સ્વભાવવાળી અને ચંદ્ર હોય તો મૂર્ખ સ્ત્રી હોય, અને જો ૪-૧૦-૧૧ એ સ્થાનમાં શુભ ગ્રહ હોય તો વિવાહ સમય જળ વર્ષે.

(૨) કન્યાને વર અને સુખ મળશે ?

લગ્ન યા લાભસ્થાનમાં ગુરુ હોય અને પુરુષ રાશિ લગ્ને હોય તો કન્યાને વર મળશે એમ જાણવું, તેમજ ચંદ્ર શુક્ર અગીયારમાં કે સાતમાં સ્થાનમાં હોય તો પણ કન્યાને વર મળે છે; વળી ચંદ્ર અને શુક્ર બુધથી યુક્ત અથવા દ્વિ હોય તો કન્યાને વર મળતાં વાર લાગે છે.

બુધ-ગુરુ ૧, ૫ કે ૭ માં સ્થાનમાં હોય તો કન્યા સારા વરને પામી પુત્રવતી અને સુખી થાય, તેમજ ૧૧-૬-૫-૨-૧-૪-૭ કે ૧૦ સ્થાનમાં શુભ ગ્રહ હોય તો કન્યા સારા વર પામી પુત્રવતી, ધનવતી અને સુખી થાય છે.

મંગળ લગ્ન કે સાતમાં સ્થાનમાં હોય, પોતાની રાશિ અથવા ઉચ્ચ રાશિમાં હોય તો દ્રવ્યથી સુખી પણ વિધવા થાય છે. પાપ ગ્રહ સંતાન બુવનમાં હોય તો સંતાન સુખ થતું નથી.

૧, ૭, કે ૮ માં સ્થાનમાં પાપ ગ્રહ હોય તો વિધવા થાય છે. બીજા કે ત્રીજા સ્થાનમાં પાપ ગ્રહ હોય તો દરિદ્રા થાય છે.

છઠ્ઠા કે આઠમાં સ્થાનમાં ચંદ્ર હોય તો લગ્નના આઠમાં વર્ષે સ્ત્રીના પતિનું મૃત્યુ થાય છે. અને ચંદ્ર લગ્ને હોય, મંગળ સાતમાં સ્થાનમાં હોય તો આઠમાં માસમાં પતિ પતિનું મૃત્યુ થાય છે.

(૩) દંપતિ સ્નેહ પ્રશ્ન.

લગ્નેશ અને સપ્તમેશનો ઇતિશાલ યોગ થતો હોય અગર બન્નેની પરસ્પર દ્રષ્ટિ હોય તો પતિ પતિની પરસ્પર પ્રીતિ રહે છે, તેમજ એ બન્ને શુભ ગ્રહ હોય, એમનો ચંદ્ર સાથે કબુલ યોગ થતો હોય તો પણ બન્ને પરસ્પર પ્રેમ રાખે છે.

સપ્તમેશ લગ્ને હોય તો સ્ત્રી હરનીશ પતિની આજ્ઞા પાળનારી બાણી; અને જો લગ્ન સ્વામી સાતમા સ્થાનમાં હોય તો પતિ પત્નિની આજ્ઞાને અનુસરનારો બાણી.

લગ્નેશ લગ્નમાં હોય અને સપ્તમેશ સાતમા સ્થાનમાં હોય અથવા બન્ને લગ્ને યા સાતમા સ્થાનમાં હોય તો પતિ પત્નિનો પરસ્પર સમાન પ્રેમ રહે છે.

સાતમા સ્થાનનો સ્વામી લગ્ને અને લગ્ન સ્વામી સાતમા સ્થાનમાં હોય તો પતિ પત્નિની પરસ્પર ઉત્તમ પ્રીતિ રહે એમ બાણી.

લગ્નેશ સપ્તમેશની પરસ્પર વૈર દષ્ટિ હોય તો બન્નેમાં વિરોધ રહે છે.

ચોથું સ્થાન શુભ ગ્રહથી દષ્ટિ હોય તો પતિ સ્ત્રીના ધનનો ભોગવનાર થાય છે. ચોથું સ્થાન શુભ ગ્રહથી યુક્ત હોય તો પતિ 'પોતાનું' સઘળું ધન સ્ત્રીને માટે આપે છે. સાતમું સ્થાન બળવાન હોય તો સ્ત્રીનું અને લગ્ન બળવાન હોય તો પુરૂષનું ચલન વધારે બાણી.

(૪) ભાગીદારી પ્રશ્ન.

લગ્ન ચંદ્ર ચર રાશિમાં હોય તો ભાગ ચાલુ રહે નહીં, સ્થિર રાશિમાં હોય તો ચાલુ રહે, અને દ્વિસ્વભાવ રાશિમાં હોય તો વિશ્વાસ ભેગવવાથી ચાલુ રહે.

કૂર ગ્રહથી જોવાએલ કૂર ગ્રહ લગ્નમાં હોય તો શેઠ કપટથી હિસ્સો આપે છે; આ પ્રમાણેનો યોગ સાતમા સ્થાને થાય તો કેઈ બીજાના હિસ્સાનું ધન મળે છે.

ચંદ્ર અથવા ચોથા સ્થાનનો સ્વામી શુભ ગ્રહ સાથે ઇત્યશાલ યોગ કરે તો ભાગ ચાલુ રહે છે.

દશમા સ્થાને શુભ ગ્રહ હોય તો ધણું દ્રવ્ય અને પાપ ગ્રહ હોય તો અલ્પ દ્રવ્ય ભાગીદારીથી મળે છે.

શુભ ગ્રહ ૧, ૪, ૭, ૧૦, ૧૧, ૨ સ્થાનમાં બળવાન થઈ રહ્યા હોય તો લાભદાયી બાણી.

પાપ ગ્રહ ૧, ૪, ૭, ૧૦, ૮, કે ૨ સ્થાનમાં હોય તો હાનિકારક બાણી.

લગ્નેશ અને ચંદ્રથી પ્રશ્ન કર્તા; બીજું સ્થાન તે તેનું દ્રવ્ય સ્થાન, સાતમું સ્થાન તે ભાગીદાર અને આઠમું સ્થાન તેના (ભાગીદારનાં) નાણાં અને આર્થિક સ્થિતિ બાણી છે. ચોથું અને દશમું સ્થાન તેઓના ધંધા બાણી છે.

લગ્નને સંપત્તિ મેશ યુગ દષ્ટિમાં હોય અથવા પરસ્પર યોગ કરતા હોય તે બાળીદારી સહાયકારક સમજવી. એ સંબંધ કરતા બેઠાનું વધુ પ્રમાણ મિત્ર રાશિઓમાં હોય તે બાળીદારીમાં મેળ-બનાવ સારો રહે, અથવા રાશિઓમાં હોય તે વધુ અશાંત, અણુ-બનાવો તેમજ પરસ્પર અવિશ્વાસ ઉત્પન્ન થાય, અને દ્વિસ્વભાવ રાશિમાં હોય તે બન્ને બાળીદારી કરાર પ્રમાણે સારી રીતે વર્તે.

(૫) વિવાહમાં જય થશે કે નહિ ?

લગ્નનો સ્વામી બળવાન હોય તે વિવાહ કરનારો બળવાન બાળુનો અને સાતમા સ્થાનનો સ્વામી બળવાન હોય તે સામે પક્ષ બળવાન બાળુવો; વળી સૂર્ય લગ્નેશ સાથે યોગ કરતો હોય તે વિવાહ કરનારને તેમજ સાતમા સ્થાનના માલીક સાથે યોગ કરતો હોય તે સામા પક્ષને રાજ તરફથી સહાય બાળુવી.

લગ્ને પાપ ગ્રહ હોય અને લગ્નેશ સાતમા સ્થાનમાં હોય તે પ્રતિવાદી વિવાહમાં જય મેળવે છે.

લગ્ન અને સાતમા સિવાયના અન્ય સ્થાનમાં રહેલ પાપ ગ્રહ પરસ્પર શત્રુ દષ્ટિવાળા હોય તે વાદી પ્રતિવાદીમાં પરસ્પર મારામારી થાય છે.

સપ્તમેશ લગ્નેશનો અંદ્ર સાથે ઇસરાફ યોગ હોય તે લાંબો સમય તકરાર ચાલે છે.

બીજા સ્થાને દ્વિસ્વભાવ રાશિમાં લગ્નેશ સપ્તમેશ હોય તે બીજા કોર્ટમાં ન્યાય થાય છે.

જેના થોડા અંશાદિ વિત્યા છે એવો લગ્નેશ બળવાન ધર્મ કેન્દ્રમાં રહ્યો હોય તે પૂછનાર બળવાન બાળુવો; એ રીતે સપ્તમેશ હોય તે સામાવાળો બળવાન હોય છે.

લગ્નેશ સપ્તમેશનો અંદ્ર સાથે ઇત્થશાલ યોગ હોય તે જલદી વિવાહ બંધ પડી જાય છે.

લગ્નેશ સપ્તમેશની મિત્ર દષ્ટિથી દશમેશના વર્ગમાં લગ્નેશ સપ્તમેશનો ઇત્થશાલ યોગ કરતો હોય તે અથવા ચોથા સ્થાનના સ્વામીથી યુક્ત યા દષ્ટ લગ્નેશ સપ્તમેશ હોય તે કોર્ટ દ્વારા બન્નેના વિવાદનો નિવેડો થાય છે.

જે પોતાની ઉચ્ચ રાશિનો હોમને કેન્દ્ર સ્વામીની સાથે ઇત્થશાલ યોગ કરતો હોય તેના લાભમાં કોર્ટ સહાય કરે છે.

દશમું સ્થાન પાપ ગ્રહ યુક્ત હોય તો ઉપલી ફોર્ટમાં અપીલ થાય છે.

પ્રશ્ન લગ્નમાં પાપ ગ્રહ હોય તો પ્રશ્ન કર્તાના લાભમાં ચુકાદો થશે એમ સમજવું; પણ એ પાપ ગ્રહ નીચના કે અસ્તના ન હોવા જોઈએ. જો નીચના કે અસ્તના હોય તો પ્રશ્ન કર્તાના લાભમાં પરિણામ આવતું નથી.

લગ્ન અને સાતમા એ બન્ને સ્થાનમાં પાપ ગ્રહ હોય તો મુકરરમાં લાંબા સમય સુધી ચાલશે અને એ પાપ ગ્રહોમાં જો લગ્ન રહેલા બળવાન હોય તો પ્રશ્ન કર્તાના લાભમાં તેવીજ રીતે સાતમા રહેલા બળવાન હોય તો પ્રશ્ન કર્તાના ગેર લાભમાં પરિણામ આવશે.

પ્રકરણ ૧૭ મું.

ચોરી બાબત.

(૧) ચોરીથી લાભ થશે કે હાનિ ?

લગ્ને પાપ ગ્રહ યા શુભ ગ્રહની દૃષ્ટિ હોય તો ચોરી, વાદ, આગ્રહ તથા લડાઈથી લાભ થાય છે; અને એથી વિપરીત હોય તો ભય, હાનિ અને બંધનકારક છે.

લગ્નને લગ્નેશ ભેટો હોય તો ચોરીમાં સફળતા ભણવી.

૨-૬-૧૨-૮ એ સ્થાનમાં લગ્નેશ શુભ ગ્રહની દૃષ્ટિ રહીત હોય તો કમથી હાનિ, ભય, બંધન અને મૃત્યુ થાય છે.

શની, રાહુ બન્ને લગ્ને હોય તો ચોરી કરતાં શરીર સુખમાં રહે છે અને લગ્નમાં શુભ ગ્રહનો યોગ થવાથી અથવા પાપ ગ્રહની દૃષ્ટિ હોવાથી ચોરીની સીદ્ધિ થતી નથી.

(૨) ચોર કોણ છે ?

લગ્ન સ્વામી કે સાતમા સ્થાનનો સ્વામી લગ્નમાં ઇત્થશાલ યોગ કરતો હોય તો પ્રશ્ન કરનાર પોતે ચોર હોય.

પ્રશ્ન લગ્ન દ્વિસ્વભાવ રાશિનું હોય તો પાડોશી ચોર હોય.

પ્રશ્ન લગ્નનો સ્વામી અને સાતમા સ્થાનનો સ્વામી લગ્નમાં હોય તો પોતાના કુટુંબનો માણસ ચોર હોવો ભેદભે; અને જો સાતમા સ્થાનનો સ્વામી ૭, ૩ યા ૧૨ સ્થાનમાં હોય તો પોતાનો પ્રબંધ કર્તા ચોર હોય.

પ્રશ્ન લગ્ન ચર હોય તો ચોરના નામનો પ્રથમાક્ષર જોડાક્ષર હોય જેમકે:- પ્રાણશંકર, સ્થિર લગ્ન હોય તો કૃદંતવર્ણ જેમકે:-ચંપકલાલ તથા દ્વિસ્વભાવ લગ્ન હોય તો સ્વરવર્ણ જેમકે:-ઈશ્વરલાલ.

લગ્ન અને નવમાંશમાં સ્થિર રાશિ હોય અથવા લગ્ન વર્ગોત્તમી* હોય તો પોતાનોજ માણસ ચોર ભણવો.

ચર લગ્ન અથવા ચર નવમાંશમાં પરાયો માણસ ચોર હોય.

* જે રાશિનું લક્ષ તેજ રાશિનો નવમાંશ.

સપ્તમેશ ઉચ્ચનો હોય તો પોતાનો સ્વામી અગર વડીલ ચોર હોય અને એ સપ્તમેશ પોતાના નવાંશ, ત્રીશાંશ કે દેખાણમાં હોય તો પોતાનો માણસ ચોર હોય એમ સમજવું.

સાતમા સ્થાને સૂર્ય યા શુક્ર હોય તો પીતા, ગુરુ હોય તો પરાયો શત્રુ, શની હોય તો દાસ, બુધ હોય તો ઘરઘણી (પોતે), મંગળ હોય તો પુત્ર અગર નાનો ભાઈ ચોર હોય.

સાતમા સ્થાને કોઈ ગ્રહ ન હોય અને લગ્ને પૂર્ણચંદ્ર હોય તો પરાયો ચોર હોય.

સપ્તમેશ સ્ત્રી ગ્રહ સાતમા સ્થાનમાં હોય અને સ્ત્રી ગ્રહથી દષ્ટ હોય તો સ્ત્રી ચોર હોવી જોઈએ; પણ ચંદ્ર લગ્ને હોય તો આ કથનદ્વારા કહેવું નહીં.

(૩) ચોર કેવો છે ?

સાતમા સ્થાનનો સ્વામી પોતાની ઉચ્ચ રાશિમાં હોય, યા પોતાની રાશિમાં હોય તો ચોર તસ્કર વિદ્યામાં નિપુણ બાણવો, અને લગ્ન સ્વામીને મળતી જાતિ અવસ્થા, સ્વરૂપ, બુદ્ધિ, વર્ણ અને સ્થાનવાળો ચોર બાણવો.

લગ્ન ચંદ્ર ને શની જોતો હોય તો ચોર પાખંડી અને શુક્ર જોતો હોય તો ગવૈયો બાણવો.

અષ્ટમેશથી ચોરનું કર્મ અને સપ્તમેશથી ચોરનો આકારનો બાણવો.

સાતમા સ્થાને શની હોય તો ચોર ઘેરાયલો અગર પીડીત બાણવો. અને સાતમા સ્થાને સ્થિર રાશિ હોય તો ચોર ખિમારી લોગવે છે એમ બાણવું.

સાતમા સ્થાનમાં અષ્ટમેશ હોય તો ચોર મર્ણુ પામ્યો છે એમ બાણવું.

(૪) ચોર કયાં છે ?

દશમા સ્થાનનો સ્વામી લગ્નેશની સાથે ઇતિશાલ યોગ કરતો હોય તો ચોર દ્રવ્ય લઈ ગામથી જતો રહ્યો છે એમ બાણવું.

સાતમા સ્થાનનો માલીક કેન્દ્રમાં હોય તો ચોર ગામમાં માર્ગમાં છે અને જતો રહ્યો નથી બાણવું.

નવમા કે ત્રીજા સ્થાનનો સ્વામી સાતમા સ્થાનના સ્વામીની સાથે ઇતિશાલ યોગ કરતો હોય તો ચોર અન્ય જગાએ ગયો બાણવો.

પ્રથમ લગ્ન સ્થિર રાશિમાં યા સ્થિર રાશિના નવાંશકમાં હોય તો ચોર પોતાના ઘરમાં છે, તથા ચર લગ્ન હોય તો ચોર દૂર ચાલ્યો ગયો છે એમ

જાણવું. અને પ્રશ્ન લગ્ન દ્વિસ્વભાવ રાશિનું હોય તો ચાર બહુ દુર ગયો નથી પણ નજીકમાં છે એમ જાણવું.

લગ્નેશ અને સપ્તમેશનો ઇત્યશાલ લગ્નમાં હોય તો ચોર ઘરમાં અને લગ્નપર સૂર્ય ચંદ્ર બન્નેની દૃષ્ટિ હોય તો સ્વજન ચોર છે એમ જાણવું.

લગ્નપર સૂર્ય ચંદ્રની દૃષ્ટિ હાય તો ચોર કોઈ બંગલાન પુરૂષની પાસે રહ્યો છે એમ જાણવું.

લગ્નેશ લગ્નમાં હોય, અથવા લગ્નેશ, સપ્તમેશનો યોગ હોય, સૂર્ય ચંદ્ર પોતાના સ્થાનના નવાંશમાં હોય તો ચોર પોતાના મકાનમાં છે.

ચંદ્ર સ્થિર રાશિનો હોય તો ચોર જે દિશામાં રહે છે તે દિશામાં તેનું ઘર એક દારનું છે.

લગ્નથી ચંદ્ર જે દિશામાં હોય તે દિશાએ ચોરનું ઘર જાણવું.

ચંદ્ર સ્થિર રાશિમાં હોય તો એક દ્વાર, દ્વિસ્વભાવ રાશિમાં હોય તો બે દ્વાર ચોરના ઘરને જાણવા.

ચોરનો અહુ જ્યારે પોતાની રાશિમાંથી નીકળી બીજી રાશિમાં જાય છે ત્યારે ચોર પોતાના ગામમાંથી નીકળી જાય છે; વળી નવાંશથી તેના માર્ગનો નિર્ણય કરવો.

લગ્નેશ વક્ર ગતિનો થઈ જ્યારે રાશિ છોડે છે ત્યારે ચાર પોતાના નગરમાં આવે છે.

કેન્દ્ર સ્થાનમાં બેઠેલા અહોથી ચોરની દિશા જાણવી. જો વધારે અહો કેન્દ્રમાં હોય તો તેમાંના સૌથી બંગલાન અહુથી દિશા જાણવી. જો કોઈ અહુ કેન્દ્રમાં ન હોય તો લગ્નની રાશિથી દિશાની કલ્પના કરવી.

અહુ અને રાશિની દિશા જાણવા માટે પૃષ્ઠ પર માં દિશાચક્ર આપવામાં આવ્યું છે.

(૫) ચોરીનું દ્રવ્ય કયાં છે ?

લગ્ન, ચોથા, સાતમા, અને દશમા સ્થાન પૈકી જે સ્થાનમાં ચંદ્ર હોય તે સ્થાનની દિશામાં* ચોરીનું દ્રવ્ય ગયું છે એમ જાણવું.

પ્રશ્ન સમયે જે અહુ કેન્દ્રમાં હોય તેની દિશામાં x દ્રવ્ય ચોરાઈ ગયું જાણવું, જો વધારે અહુ હોય તેમાં જે બંગલાન હોય તેની દિશા જાણવી. અને કેન્દ્રમાં કોઈ અહુ ન હોય તો લગ્ન સ્વામીની દિશામાં નષ્ટ વસ્તુ જાણવી.

* સ્થાનની દિશા અને x અહુની દિશા માટે જુઓ પૃષ્ઠ પર.

નવમેશ અગર તૃતીયેશ સાથે ધનેશ ઇતિશાલ યોગ કરે તો ચોરાઈ ગએલું ધન વિદેશમાં ગયું જાણવું.

નવમા અગર ત્રીજા સ્થાનમાં રહેલા ગ્રહ સાથે ધનેશ ઇતિશાલ યોગ અથવા નવમા કે ત્રીજા સ્થાનમાં ધનેશ હોય તો ચોરાઈ ગએલું ધન વિદેશમાં ગયું જાણવું; તેમજ લગ્નમાં ચર રાશિનો ચંદ્ર હોય તોપણ ચોરીનું ધન અન્ય દેશમાં ગયું જાણવું.

સાતમા સ્થાનમાં લગ્નેશ અને વક્રી સપ્તમેશ લગ્નમાં હોય તો ચોરાયલી વસ્તુ ગામમાંજ છે પણ મળશે નહીં એમ જાણવું.

પ્રથમ લગ્ને પ્રથમ દેખાણુ હોય તો ઘરના આગલા ભાગમાં, બીજો દેખાણુ હોય તો ઘરના વચલા ભાગમાં, અને ત્રીજો દેખાણુ હોય તો ઘરના પાછલા ભાગમાં ચોરાયલું દ્રવ્ય છે એમ સમજવું.

(૬) નષ્ટ ધન લાભ પ્રશ્ન.

લગ્નેશ સાતમા સ્થાનમાં હોય અને સપ્તમેશ લગ્ને હોય તો નષ્ટ થએલા ધનનો લાભ થાય છે.

સપ્તમેશનો કે લગ્નેશનો સાતમા સ્થાનમાં ઇતિશાલ યોગ થાય તો નષ્ટ થએલા ધનનો લાભ થાય છે.

સૂર્ય લગ્ને અને ચંદ્ર સાતમા સ્થાનમાં હોય તો ખોવાયલું ધન પ્રાપ્ત થતું નથી.

ચંદ્ર અથવા સપ્તમેશ સૂર્યની સાથે એક સ્થાનમાં હોઈને અસ્ત થતા હોય તો નષ્ટ ધન લાભ થાય.

લગ્નેશ અને સપ્તમેશ પરસ્પર ન જોતા હોય અને લગ્નેશ બળહીન હોય તો ગએલું ધન રાજ્યદ્વારમાં રજુ થાય અને લગ્નેશ સપ્તમેશનો ઇતિશાલ યોગ થાય તો તે બાબતનો સુકરદમો ચાલી ગએલું ધન પાછું મળે છે.

શુભ ગ્રહનો ઇતિશાલ યોગ થાય, ચંદ્ર લગ્ને અથવા ધન સ્થાનમાં હોય તો નષ્ટ ધનનો લાભ થાય છે.

મિત્ર દષ્ટિથી સૂર્ય અથવા શુભ ગ્રહ લગ્ન કે ચંદ્રને જોતા હોય તો નષ્ટ ધનની પ્રાપ્તિ થાય.

કેન્દ્ર, ત્રિકોણ, આઠમા કે બીજા સ્થાનમાં પાપ ગ્રહ હોય કે પાપ ગ્રહની દષ્ટિ હોય અને શુભ ગ્રહથી રહીત હોય તો નષ્ટ ધન પાછું મળતું નથી અને અન્ય ધનનો પણ નાશ થાય છે.

શિર્ષોદય રાશિ શુભ ગ્રહ યુક્ત હોય, પૂર્ણ ચંદ્ર શિર્ષોદય રાશિમાં યા લગ્ને હોય, લગ્ન શુભ ગ્રહથી દૃષ્ટ કે યુક્ત હોય, અને લાભ સ્થાન બળવાન શુભ ગ્રહથી યુક્ત હોય તો થોડા દીવસોમાં નષ્ટ દ્રવ્યનો લાભ થાય છે.

ધન સ્થાનનો સ્વામી લગ્નેશ કે ચંદ્ર સાથે ઇત્થશાલ યોગ કરતો હોય તો ગએલા દ્રવ્યનો લાભ કહેવો.

ધન સ્થાનનો સ્વામી, ચંદ્ર, લગ્નેશ સાતમા સ્થાનમાં હોય તો ગએલા દ્રવ્યનો લાભ કહેવો અને લાભ પશુ થાય છે.

લગ્નમાં રહેલા ધન સ્વામી ધન સ્થાનમાં રહેલા ગ્રહ સાથે ઇત્થશાલ યોગ કરતો હોય તો ગએલું દ્રવ્ય પાછું મળે છે.

લાભ અને ધન સ્થાન શુભ ગ્રહથી યુક્ત હોય તો ગએલી વસ્તુ જલદી મળે છે; તેમજ શુભ ગ્રહ ૧૦-૪-૭ એ સ્થાનમાં હોય તોપણ નષ્ટ વસ્તુ વહેલી મળે છે.

લગ્નનો સ્વામી અપાવનાર છે અને અગીયારમા સ્થાનનો સ્વામી આપનાર છે, જો એ બન્ને એક રાશિમાં યુક્ત હોય અને ચંદ્રથી દૃષ્ટ હોય તો નષ્ટ દ્રવ્ય તત્કાળ મળે છે.

બળવાન શુભ ગ્રહ લાભ સ્થાનમાં હોય અથવા લગ્નમાં ૩, ૫, ૬, ૭, ૮ કે ૧૧ મી રાશિ હોય અને લગ્ને શુભ ગ્રહથી જોવાએલ કેઈ શુભ ગ્રહ હોય તો ગત વસ્તુનો લાભ તત્કાળ થવાનું બાણવું.

આઠમા સ્થાનનો સ્વામી સાતમા કે આઠમા સ્થાનમાં હોય તો પૂછનારને ગએલું ધન મળતું નથી.

આઠમા અને બીજા સ્થાનના સ્વામીનો ઇત્થશાલ યોગ થાય તો નષ્ટ વસ્તુનો લાભ થાય છે.

ધનેશ સૂર્ય સાથે અસ્તનો હોય તો ચોર પકડાઈ જાય છે પણ ધન મળતું નથી; જો ધનેશ ઉદયનો થાય તો દ્રવ્ય મળે છે.

ચંદ્રની રાશિનો સ્વામી ચંદ્રને જોતો હોય તો નષ્ટ દ્રવ્ય પાછું મળે છે. સાતમા સ્થાનમાં શુભ ગ્રહ હોય તો ચોરાએલું ધન મળતું નથી. જો બળવાન ચંદ્ર હોય તો ત્વરાથી મળે છે.

લગ્નેશ અને સંતત્રમેશનો લગ્ન સ્થાનમાં ઇત્થશાલ યોગ થાય તો ધન લઈ જનારો જાતે પાછું આપે છે.

ચંદ્ર, શુભ ગ્રહ સાથે ઇત્થશાલ યોગ કરતો હોય અને લગ્ન સ્થાન કે દશમા સ્થાનમાં હોય તો નષ્ટ દ્રવ્ય મળે છે.

લગ્નેશ સાથે ચંદ્રનો ઇતિશાલ યોગ થતો હોય તો નષ્ટ ધનનો થોડો ભાગ મળે છે.

લગ્ન અને ચંદ્ર શુભ ગ્રહ તથા સૂર્યની મિત્ર દૃષ્ટિથી જોવાએલ હોય તો નષ્ટ દ્રવ્ય પાછું મળે છે.

લગ્ન અથવા દશમા સ્થાને રહેલો ચંદ્ર સૂર્યની સાથે ઇતિશાલ યોગ કરે તો અથવા સૂર્ય દૃષ્ટિથી જોવાએલ હોય તો નષ્ટ દ્રવ્ય મળતું નથી અને જો મળે તો તે જીજ્ઞ પ્રમાણમાં મહા મહેનતે મળે છે.

બળવાન શુભ ગ્રહ ૩-૧-૧૦-૬-૫-૧૧-૨ એ સ્થાને હોય અને પાપ ગ્રહ ૧-૪-૭-૧૦-૬-૫-૮-૧૧ એ સિવાયના સ્થાનમાં હોય તો નષ્ટ ધન પાછું મળે છે.

કેન્દ્ર ત્રિકોણ સ્થાનમાં, શુભ ગ્રહ ૧-૭-૧૦ એ સ્થાનમાં પાપ ગ્રહ હોય તો નષ્ટ ધનનો અડધો ભાગ મળે છે.

પૂર્ણ ચંદ્ર લગ્ને હોઈ શુર અગર શુકથી દષ્ટ હોય તો તત્કાળ નષ્ટ વસ્તુનો લાભ થશે એમ સમજવું. તેમજ શુભ ગ્રહ બળવાન હોઈ લાભ સ્થાનમાં હોય તોપણ નષ્ટ વસ્તુનો લાભ સમજવો.

૧-૩-૫-૭ એ સ્થાનોમાં મંગળ, શુક કે રાહુ હોય તો ખોવાયેલી અગર ચોરાયેલી ચીજ પ્રાપ્ત થશે એમ સમજવું.

(૭) ચોર છૂટશે કે ?

સ્થિર રાશિના શનીના ચોરા અંશ ગયા હોય તો ચોરને ક્ષાંખો સમજ કેદમાં રહેવું પડે છે.

આઠમા સ્થાને મંગળ શનીની રાશિ મંગળથી શુક્ત અગર દષ્ટ હોય તો કેદમાં જ ચોર મરણ પામે છે. અને મંગળ શનીનો ઇતિશાલ યોગ થતો હોય તો કેદમાં જ ચોર માર ખાય છે. જો અષ્ટમેશની દૃષ્ટિ હોય તો માર-પડવાથી કેદમાં મરણ પામે છે.

સાતમા સ્થાનમાં પોતાની રાશિ યા પોતાના સ્વામીનો ઇતિશાલ યોગ દશમેશ અથવા શુભ ગ્રહથી દષ્ટ હોય અથવા કશમેશ સૂર્યથી દષ્ટ હોય તો રાજ સ્વયં ચોરને છોડી દે છે.

પ્રકરણ ૧૮ મું.

શેઠ નોકર સંબંધી.

(૧) નોકર રાખવા સંબંધી પ્રશ્ન.

છઠ્ઠું સ્થાન તે નોકર અને લગ્ન તેમજ ચંદ્ર શેઠ, અગર શેઠાણી જણાવે છે અને તેઓની બનત માટે આ સ્થાનોના માલીકો શુભ દષ્ટ હોવા જોઈએ.

જો છઠ્ઠા સ્થાનમાં પાપ ગ્રહ હોય તો નોકર રાખવો નહીં. ચંદ્ર અગર લગ્નેશ શુભ દષ્ટિમાં આવતા હોય ત્યારે, અગર એ બન્ને કે બેમાંનો એક બળવાન ગ્રહ સાથે પરસ્પર સંબંધ કરે ત્યારે નોકર રાખવો. સામાન્ય રીતે કહેતાં જ્યારે ચંદ્ર વૃષભ, કર્ક કે મીન રાશિમાં અશુભ દષ્ટિ યોગ રહીત હોય ત્યારે સ્ત્રી નોકર રાખવો; અને મિથુન, કન્યા, ધન અગર કુલ રાશિમાં અશુભ દષ્ટિ યોગ રહિત હોય ત્યારે પુરૂષ નોકર રાખવો. ચંદ્ર જ્યારે વૃશ્ચિક કે મકર રાશિમાં હોય ત્યારે કદાપિ પણ નોકર રાખવો નહીં.

(૨) સ્વામી-સેવક પ્રશ્ન.

જો શિર્ષાદય લગ્ન શુભ ગ્રહથી યુક્ત અથવા દષ્ટ હોય, બીજા, આઠમા, સાતમા, સ્થાનમાં શુભ ગ્રહ હોય, ત્રીજા, અગીયારમા, છઠ્ઠા સ્થાનમાં પાપ ગ્રહ હોય તો નોકરને પોતાના શેઠથી સુખ અને અર્થનો લાભ થાય છે.

ચંદ્ર-બુધ લગ્ને કે સાતમા સ્થાનમાં હોય અને પાપ ગ્રહથી યુક્ત કે દષ્ટ ન હોય તો પ્રશ્ન કરનાર સેવકને તેના શેઠની કૃપા કહેવી; આ યોગથી અવકૃપા થઈ હોય તોપણ તે દૂર થાય છે.

લગ્નેશ ત્રીજા કે નવમા સ્થાને રહેલા ગ્રહ સાથે તેમજ છઠ્ઠા કે આઠમા સ્થાનના સ્વામી સાથે ધૃત્યશાલ કરે તો બીજો શેઠ થાય.

૧-૨-૭-૮ એ સ્થાનમાં શુભ ગ્રહ હોય તો શેઠ અને નોકર કોઈ ધનવાન પુરૂષ દ્વારા ધન અને સુખ પામે છે. અને પાપ ગ્રહ હોય તો બન્નેને માટે હાનિકારક છે.

(૩) મને મારા શેઠથી લાભ છે ?

લગ્નેશ બળવાન હોઈ શુભ ગ્રહોથી દષ્ટ યા યુક્ત હોય, પોતાની ઉચ્ચ રાશિનો હોઈ કેન્દ્રમાં હોય, ચંદ્ર સાથે ધૃત્યશાલ યોગ કરતો હોય તો પોતાનો શેઠ અર્થદાયી બન્યો.

સાતમાનો સ્વામી પોતાની ઉચ્ચ રાશિનો હોર્ષ કેન્દ્રમાં હોય, શુભ ગ્રહથી દૃષ્ટ તથા ચંદ્ર સાથે ઇતિશાલ કરતો હોય તો બીજો શેઠ ક્ષણદાયી બાણવો.

લગ્નેશ ચંદ્ર સાથે ઇસરાક્ષ યોગ કરતો હોય તો પોતાનો શેઠ ક્ષણદાયી થાય.

લગ્નમાં ચંદ્ર પાપ ગ્રહ સાથે ઇસરાક્ષ યોગ કરતો હોય તો બીજો શેઠ ક્ષણદાયક છે, અને જો શુભ ગ્રહ સાથે ઇસરાક્ષ યોગ કરતો હોય તો બીજો શેઠથી લાભ નથી એમ બાણવું.

ચંદ્ર યુક્ત શુભ ગ્રહ લગ્ને હોય તો પોતાના શેઠથી અને સાતમે હોય તો બીજા શેઠથી લાભ બાણવો.

લગ્નેશ લગ્નમાં હોય તો પોતાના શેઠ પાસેથી અર્થ લાભ થાય છે, અને સપ્તમેશ સાતમા સ્થાનમાં હોય તો બીજા શેઠથી અર્થ લાભ થાય છે.

(૪) નાશી ગએલો નોકર પાછો આવશે કે નહિ ?

લગ્નેશ સપ્તમેશનો ઇતિશાલ યોગ શુભ ગ્રહથી દૃષ્ટ હોય તો નાશી ગએલો નોકર પાછો આવે.

સાતમા સ્થાનમાં રહેલો લગ્નેશ લગ્નને જોતો હોય તો નાશી ગએલો નોકર પાછો આવે.

સપ્તમેશ લગ્નમાં હોય તો નોકર પોતાની મેળે આવે છે.

લગ્નમાં સપ્તમેશ લગ્નેશનો ઇતિશાલ હોય તો અથવા લગ્નેશ ચંદ્રનો ઇતિશાલ યોગ હોય તો નાશી ગએલો નોકર રાજ્ય તરફથી ભય હોવાને સમજે પાછો આવે.

સપ્તમેશ સૂર્યની સાથે અસ્તનો હોય તો નાશી ગએલો નોકર પાછો આવે નહિ.

લગ્નેશ સપ્તમેશનો ઇતિશાલ યોગ કૂર ગ્રહથી દૃષ્ટ હોય તો નાશી ગએલો આવે નહિ.

સૂર્ય, વક્રી, કે પાપ ગ્રહ સાથે ચંદ્રનો ઇતિશાલ યોગ હોય અને શુભ ગ્રહ સ્થિર રાશિમાં હોય તો નાશી ગએલો નોકર પાછો આવે નહિ.

પ્રકરણ ૧૯ મું.

મૃગયા, યુદ્ધ વગેરે બાબત.

(૧) મૃગયા પ્રશ્ન.

મંગળ તથા બુધ બળવાન હોય અથવા પાપ ગ્રહના નવાંશમાં હોય તેો શિકાર થઈ શકશે નહીં એમ જાણવું.

લગ્નેશ અને સપ્તમેશ નિર્જળ હોઈ કેન્દ્રમાં હોય તેો ભય કર્તા છે અને જન્મે બળવાન હોય તેો સારા છે.

લગ્નેશ અને સપ્તમેશ જન્મે સાથે હોય તેો શિકાર થાય નહિ.

લગ્નેશ શુભ ગ્રહ હોય અને સપ્તમેશ બળવાન હોય તેો શિકાર થાય નહીં. સપ્તમેશ વધારે બળવાન હોય તેો ભયદાયી છે.

બુધ શુક્ર જળચર રાશિમાં હોય તેો જળચર પ્રાણીનો અને એ શિવાયની રાશિમાં હોય તેો સ્થળચર પ્રાણીનો શિકાર થાય છે.

સાતમા સ્થાનપર જેટલા લગ્ને અથવા દશમા સ્થાનમાં સહેલા ગ્રહની દૃષ્ટિ પડે તેટલા શિકાર થાય છે. જો એ ગ્રહ પોતાના સ્થાનના નવાંશમાં હોય અથવા વક્રી અથવા ઉચ્ચના હોય તેો ઉપર જણાવ્યા કરતાં ઋણ ગણેા શિકાર થાય છે.

લગ્નેશ સપ્તમેશનો ઇત્થિશાલ યોગ મિત્ર દૃષ્ટિથી થતો હોય તેો સહેલાઈથી અને વૈર દૃષ્ટિથી થતો હોય તેો મુશ્કેલીથી શિકાર થાય છે.

સપ્તમેશ લગ્ને અને લગ્નેશ સાતમે હોય તેો મરણ પ્રમાણે શિકાર થાય. સપ્તમેશ ચંદ્રગ્રહ સાથે હોય તેો ધાર્યા કરતાં ઓછો શિકાર થાય.

મંગળ અગર મંગળની રાશિ દશમા સ્થાનમાં ગુરૂ બુધથી દૃષ્ટિ હોય તેો શિકાર થાય.

બુધ ગુરૂની રાશિ ચોથા સ્થાનમાં હોય તેોપણ સારો શિકાર થાય છે.

સપ્તમેશ ચોથા અગર દશમા સ્થાને હોય તેો શિકાર થતો નથી.

ચંદ્ર અથવા સપ્તમેશ સાથે ઇત્થિશાલ કરતો મંગળ જળચર રાશિમાં કયી દૃષ્ટિ હોય અથવા શુક્ર ચંદ્ર જળચર રાશિમાં હોય તેો જળચર પ્રાણીનો શિકાર થાય.

બુધ શની કુંભ રાશિમાં અને દશમા સ્થાને બુધની રાશિ હોય અથવા ચંદ્ર અગર લગ્નેશ સાથે બુધ, શનીનો ઇત્યશાલ યોગ થતો હોય તો પક્ષીઓનો શિકાર થાય.

(૨) જ્ય પરાજય પ્રશ્ન.

ત્રીજા ભાવથી આઠમા ભાવ સુધીના છ ભાવની પુરેશ (પુરનો રાજ) સ્થાયીની સંજ્ઞા છે અને નવમા ભાવથી બીજા ભાવ સુધી છ ભાવની યાત્રી (આવનાર ચઢી આવનાર રાજ) ની સંજ્ઞા છે. જે છ સ્થાનમાં શુભ ગ્રહ હોય તે સ્થાનની સંજ્ઞાવાળો રાજા જીતે છે અને જે છ સ્થાનમાં પાપ ગ્રહ હોય તે સ્થાનની સંજ્ઞાવાળો રાજા હાર પામે છે.

જો સંપૂર્ણ શુભ ગ્રહ ૧-૧૦-૭ કે ૯ સ્થાનમાં હોય તો સ્થાયી રાજાનો જય થાય છે પણ મંગળ અને શની એ બન્ને નવમા સ્થાનમાં હોય તો સ્થાયી રાજાનો પરાજય થાય છે. અને યાત્રી રાજાનો વિજય થાય છે.

નવમા સ્થાને બુધ, શુક્ર કે ગુરુ હોય તો સ્થાયી રાજાનો જય થાય. ગુરુ શુક્ર યા બુધ લગ્ને હોય તો સ્થાયી રાજા યાત્રી રાજાને જીતે છે.

પ્રશ્ન સમયે સૂર્ય, ચંદ્ર, મંગળ રાહુ કે શની એમાંથી ચાર યા ત્રણ ગ્રહ સાતમા સ્થાનમાં હોય તો રણભૂમિમાં સ્થાયી રાજા યાત્રી રાજાને મારે છે તથા ઉપર કહ્યા પ્રમાણેના ગ્રહો લગ્ને હોય તો યાત્રી રાજા સ્થાયી રાજાને મારે છે.

ગુરુ, ચંદ્ર, બુધ અને શનિ એ સઘળા યા એમાંથી ત્રણ ગ્રહ બળવાન થઈ, સાતમા સ્થાને હોય તો યાત્રી રાજા સ્થાયી રાજાને રણભૂમિમાં મારે છે; ઉપર કહેલા ગ્રહો ૧૦ કે ૪ સ્થાનમાં હોય તો બન્ને રાજાઓની સંધી થાય છે.

પાંચમા સ્થાનમાં શુભ ગ્રહ અને નવમા સ્થાનમાં પાપ ગ્રહ હોય તો સ્થાયી રાજાનો દેશ, યાત્રી રાજા નાશ કરે છે. જો પુરુષ રાશિના શુભ ગ્રહ ૧-૧૨-૧૧ એ સ્થાનમાં હોય તો સમર ભૂમિમાં સંધી થાય છે.

પુરુષ રાશિના શુભ ગ્રહ કેન્દ્રમાં હોય અને પરસ્પર જોતા હોય તો બન્ને રાજાઓનું યુદ્ધ થાય તેમજ દ્વિસ્વભાવ રાશિના કેન્દ્રમાં પાપ ગ્રહ હોય અને પરસ્પર જોતા હોય તોપણ બન્ને રાજાઓનું યુદ્ધ જાણવું.

લગ્ન સ્વામી અને સાતમા સ્થાનના સ્વામીની વચ્ચેના જે બળવાન ગ્રહ હોય તે ગ્રહની સમાન જાતિ, વય વગેરેના મનુષ્ય દ્વારા સંધી થાય છે તથા શુભ ગ્રહ હોય તો વિધાન અને શિલ્પ વિદ્યા નિપુણ પુરોહાદ્વારા સંધી જાણવી.

લગ્નેશ, સ્મૃતમેશનો મિત્ર દષ્ટિથી ઇત્યશાલ યોગ થાય તો યુદ્ધ થતું નથી. વળી મિત્ર દષ્ટિ રહિત લગ્નેશ સ્મૃતમેશનો ઇત્યશાલ યોગ થતો હોય તો પૂર્ણ યુદ્ધ થાય છે.

લગ્નેશ ચર રાશિનો હોઈ સાતમા સ્થાને નિર્જળ હોય તો પૂરનો રાજ પ્રાક્રમ તથા ઉચમહીન જાણવો.

સપ્તમેશ ચર રાશિનો લગ્નમાં હોય તો ચઢી આવેલો રાજ બળહીન જાણવો. લગ્નેશ સ્થિર રાશિમાં હોય તો પૂરનો રાજ પૂર્ણ બંગવાન જાણવો. એ પ્રકારે સાતમા સ્થાને હોય તો ચઢી આવેલો રાજ બળવાન જાણવો.

દશમેશ લગ્નમાં હોય તો સ્થાયી રાજની સેના સહાય કરવાવાળી અને ચોથા સ્થાનનો સ્વામી સાતમા સ્થાનમાં હોય તો ચાચી રાજની સેના સહાય કરનારી જાણવી.

લગ્નમાં સૂર્ય કે ચંદ્રનો પાપ ગ્રહ સાથે ઇત્યશાલ યોગ થાય તો ભારે યુદ્ધ થાય છે.

વક્રી ગ્રહ નિર્જળ અને માગી ગ્રહ બળવાન હોય, કેન્દ્રમાં શની શુક હોય તોપણ યુદ્ધ થાય છે.

કેન્દ્રમાં સ્થિર રાશિનો મંગળ હોય તો અદ્ય યુદ્ધ થાય છે. અને સૂર્ય રાહુનો કેન્દ્ર સ્થાને ઇત્યશાલ યોગ થાય તો ચોદ્ધાઓના મરણ થયા પછી સન્ધિ થાય છે.

સ્થિર લગ્ન હોય તથા શુભ ગ્રહ પોતાની ઉચ્ચ રાશિના બળવાન હોય, પાપ ગ્રહથી રહિત હોય, શુભ ગ્રહ લગ્નમાં હોય, ચંદ્રનો શુભ ગ્રહ સાથે ઇત્યશાલ યોગ હોય તો યુદ્ધ થાય.

૧૧-૨ સ્થાન શુભ ગ્રહોથી યુક્ત કે દષ્ટ હોય તો પુરનો રાજ તથા તેની સેનાનું બળ વધે છે. અને ૮-૫ સ્થાન શુભ ગ્રહોથી યુક્ત કે દષ્ટ હોય તો ચાચી રાજની સેનાનું બળ વધે છે.

૧-૨-૧૦ કે ૧૧ સ્થાનમાં શુભ ગ્રહ હોય તો પુરના રાજનો સહાયક બળવાન હોય છે.

લગ્નેશ આઠમા સ્થાનમાં રહી અષ્ટમેશ સાથે ઇત્યશાલ યોગ કરતો હોય તો નગરના રાજાનું મૃત્યુ થાય છે. સપ્તમેશ બીજા સ્થાનમાં રહી ધનેશની સાથે ઇત્યશાલ યોગ કરતો હોય તો ચાચી રાજાનું મૃત્યુ થાય છે. લગ્નેશ બળવાન હોઈ બારમા સ્થાનમાં ચર રાશિમાં હોય તો પુરનો રાજ મરણ પામે છે.

સપ્તમેશ બળવાન થઈ બારમા સ્થાનમાં ચર રાશિમાં હોય તો ચાચી રાજ નગર જીતીને મરણ પામે છે.

લગ્નેશ અને સપ્તમેશની વચમાં સૂર્ય હોય તો રાજથી, ચંદ્ર હોય તો કંચુકીથી બુધ હોય તો વિધાનના લેખથી, મંગળ હોય તો રાજથી, શુક હોય તો સ્ત્રીથી, રાહુ હોય તો પ્રવરથી અને શની હોય તો વૃદ્ધ સ્ત્રીથી, સંધી થાય છે.

સાતમા સ્થાનમાં પાપ ગ્રહ હોય તો બન્ને રાજ્યોમાં સમતા થાય છે. બળવાન પાપ ગ્રહ બારમે હોય તો નગરનો રાજા ચઢી આવેલા રાજાને ધન આપે છે. છઠ્ઠા સ્થાનમાં બળવાન પાપ ગ્રહ હોય તો ચાચી રાજા નગરમાં બંધ નગરના રાજાને ધન આપે છે.

લગ્નેશ બારમે હોય તો નગરનો રાજા અને સપ્તમેશ છઠ્ઠે હોય તો ચાચી રાજા નાશી જાય છે.

પ્રશ્ન લગ્નથી ચોથા સ્થાનમાં મીન, વૃશ્ચિક, કુંભ યા કર્ક રાશિ હોય તો પ્રશ્ન કર્તાના શત્રુનો પરાજય થાય છે; જો ચોથા સ્થાનમાં ચતુષ્પાદ રાશિ હોય તો પ્રશ્ન કર્તાના શત્રુ નાશી જાય છે.

(૩) દિગ્વિજય પ્રશ્ન.

શુક લગ્ને, ગુરુ પાંચમે, બુધ ચોથે, સૂર્ય ત્રીજે અને બાકીના ગ્રહો અગીયારમા સ્થાનમાં હોય તો રાજા શીઘ્ર શત્રુઓને જીતી પોતાના સ્થાને આવે છે.

લગ્નમાં મંગળ, શની, પાંચમા સ્થાને ગુરુ, અગીયારમા સ્થાને બુધ, દશમે શુક યા સૂર્ય હોય તો પ્રશ્ન કરનારનો યુદ્ધમાં વિજય થાય છે. આ યોગમાં જો શુક આઠમા સ્થાનમાં હોય તો શત્રુ તાકીદે વશ થાય છે.

ચંદ્ર દશમે, ગુરુ લગ્ને, સૂર્ય છઠ્ઠે હોય તો જય પ્રાપ્ત થાય છે.

સૂર્ય અગીયારમા સ્થાનમાં, મંગળ દશમે, શની ત્રીજે, ચંદ્ર છઠ્ઠે, અને બાકીના ગ્રહ લગ્ને હોય તો પૂછનારને જય તથા દ્રવ્યનો લાભ મળે છે.

મંગળ, સૂર્ય, અને બળવાન રાહુ અગીયારમા સ્થાનમાં, બુધ શુક લગ્ને હોય તો પૂછનારને લક્ષ્મી, જય અને સુખ મળે છે.

શુક સાતમે, ચંદ્ર આઠમે, ચોથાનો સ્વામી કેન્દ્રમાં હોય તો જય મળે છે.

લગ્નમાં ગુરુ, બુધ, શુક અને ત્રીજા સ્થાનમાં ચંદ્ર, મંગળ, સૂર્ય હોય તો પૂર્ણ જય થાય છે.

લગ્ને ગુરુ, દશમે સૂર્ય, સાતમે ચંદ્ર, ચોથે બુધ હોય તો જય અને અર્થ લાભ થાય છે.

પાપ ગ્રહ અગીયારમા અને દશમા સ્થાનમાં હોય, ગુરુ શુક લગ્ને હોય, તો યુદ્ધમાં જય થાય છે.

ગુરુ, શુક લગ્ને, સૂર્ય ચર રાશિમાં, મંગળ બળવાન ધર્મ છઠ્ઠા સ્થાનમાં, શની બુધ શુક બારમા સ્થાનમાં હોય તો જય અને અર્થ લાભ થાય છે.

લગ્ને ગુરુ, અગ્નિયારમે સૂર્ય, ત્રીજે શની મંગળ, ચોથે ચંદ્ર, દશમે શુક્ર બુધ હોય તો પૂછનારનો પૂર્ણ જય થાય છે.

ગુરુ લગ્ને, ચંદ્ર સાતમે અથવા બુધ શુક્રથી દશમે યા ચોથે હોય તો તથા ૩-૬-૧૧ મે પાપ ગ્રહ હોય તોપણ પૂર્ણ જય થાય છે.

ચંદ્ર દશમે, શુક્ર બુધ ૪-૫ અથવા ૧૦ મા સ્થાને હોય અને પાપ ગ્રહ ૩-૬-૧૧ મા સ્થાનમાં હોય તો જય થાય છે.

ચંદ્ર દશમે શુક્ર બુધ ચોથે પાંચમે, સૂર્ય છઠ્ઠે, ગુરુ લગ્ને, મંગળ શની છઠે અગ્નિયારમે હોય તો પૂછનારનો જય થાય છે.

રાહુ શની લગ્ને, સૂર્ય મંગળ દશમે, બુધ શુક્ર ચોથે હોય તો વિજય, ધન અને રાજ્ય પ્રાપ્તિ થાય છે.

લગ્ને શુક્ર, ચોથે બુધ, સાતમે ગુરુ, અગ્નિયારમે મંગળ, ત્રીજે શની હોય તો જય, વાહન અને રાજ્ય લાભ થાય છે.

ઉચ્ચનો રાહુ લગ્ને, શની મંગળ, અતિ શત્રુના ઘરમાં, ઉચ્ચનો સૂર્ય અગ્નિયારમા સ્થાનમાં, બુધ ચંદ્ર શુક્ર દશમા સ્થાનમાં હોય તો જય થાય છે.

લગ્નેશ ચંદ્ર શુભ ગ્રહના ઇર્થશાલમાં હોય તો જનાર રાજને ધન અને સુખદાયી છે. લગ્નેશ ચંદ્ર પાપ ગ્રહના ઇર્થશાલમાં હોય તો શત્રુથી ભય ભણવો.

અધિકારહીન મંગળ બીજા સ્થાનમાં હોય તો રાજની પૃષ્ઠરક્ષક સેનાને કષ્ટ થાય છે. બીજે શની હોય તો વિવાદ અને વાવાઝોડાંથી, સૂર્ય હોય તો આગ અને યુદ્ધથી ભય થાય છે.

અધિકાર યુક્ત મંગળ બીજે હોય તો મૃત્યુ ભય અને જો ધનેશ નીચ કે અસ્તનો હોય તો રાજાનું ગમન નિષ્ફળ તથા ભંગ થાય છે.

મંગળ ચંદ્ર શની, લગ્ન, પાંચમા નવમા સ્થાને હોય તો પૂછનારનો પરજય થાય છે.

શની મંગળ આઠમે, સૂર્ય લગ્ને હોય તો યુદ્ધમાં મૃત્યુ થાય છે આ યોગમાં બારમા આઠમા સ્થાને ચંદ્ર સૂર્ય હોય તોપણ યુદ્ધમાં મૃત્યુ ભણવું.

મંગળ શુક્ર લગ્ને હોય તો શત્રુની વૃદ્ધિ અને ક્ષુધાથી ભય થાય છે.

પાપ ગ્રહ બીજે, ત્રીજે કેન્દ્રમાં હોય અને શુભ ગ્રહ નિર્ભળ હોય તો, ચંદ્ર આઠમે હોય તો, જનારનો વધ થાય અગર બંધન થાય છે.

ચંદ્ર સાતમે, સૂર્ય લગ્ને, મંગળ આઠમે, શુભ ગ્રહ ત્રીજે, હોય તો રાજા મંત્રી સહિત પકડાઈ જાય છે અને મૃત્યુ પામે છે.

સૂર્ય, શની મંગળ ૭-૧૧-૫-૬ સ્થાનમાં હોય, ચંદ્ર લગ્ન હોય તો પૂછનાર શત્રુને નગર અને મંત્રી સહિત મારે છે.

(૪) શત્રુ ચઢી આવશે કે ?

ચંદ્ર સ્થીર રાશિમાં હોય, અને લગ્નમાં ચર રાશિનો ઉદય હોય તો શત્રુ આવે છે. ચંદ્ર ચર રાશિનો તથા લગ્નમાં સ્થીર રાશિ હોય તો શત્રુનું આવાગમન સાંભળ્યું હોય તોપણ તે આવતો નથી.

સુર્ય, શની, શુક્ર, બુધ એમાંનો કોઈ એક ચર રાશિનો હોય તો શત્રુનું આવાગમન થાય છે. જો એ ગ્રહ વક્રી હોય તો શત્રુ આવતો નથી.

સ્થીર લગ્ન ગુરુ શુક્રથી દ્રષ્ટ હોય તો ગમન થતું નથી અને આ યોગમાં ત્રીજે, છઠ્ઠે, પાંચમે પાપ ગ્રહ હોય તો શત્રુનો ભેટો થાય છે, તેમજ ચોથે પાપ ગ્રહ હોય તો શત્રુ આવીને ચાલ્યો જાય છે.

સુર્ય, ચંદ્ર ચોથે હોય તો શત્રુ આવે નહીં. ગુરુ બુધ, શુક્ર ચોથે અગર સાતમે હોય તો શત્રુ જલ્દી આવશે. જો સુર્ય ચંદ્ર છઠ્ઠે, બુધ શુક્ર ચોથે હોય તો શત્રુ આવશે.

ચંદ્ર દ્વિસ્વભાવ રાશિનો અને સ્થીર લગ્ન હોય તો નજીકમાં આવેલો શત્રુ પણ પાછો જાય લગ્નમાં દ્વિસ્વભાવ રાશિ તથા ચર રાશિનો ચંદ્ર હોય તો અડધે માર્ગથી શત્રુ પાછો ફરે.

દ્વિસ્વભાવ રાશિનો ચંદ્ર અને ચર લગ્ન હોય તો શત્રુ ખેવડા સૈન્ય સહીત આવે અને જીત મેળવે. લગ્ન ચંદ્રને પાપ ગ્રહ જુઓ તો શત્રુની સેનામાં પ્રશ્ન કરનારનો પરાજય થાય.

એક, બે, પાંચ, નવમાંની કોઈ પણ રાશિ લગ્ને અગર ચોથા સ્થાનમાં હોય તો શત્રુ પાછો ફરે, ચર લગ્નમાં ગુરુ અગર સુર્ય હોય તો શત્રુનું આવાગમન થાય. સ્થીર લગ્નમાં સૂર્ય અગર ગુરુ હોય તો શત્રુ આવે નહીં. લગ્નની રાશિથી ચંદ્રની રાશિ ગણતાં જેટલી સંખ્યા થાય તેટલા દીવસમાં શત્રુ આવી ચઢે પણ લગ્ન ચંદ્રની રાશિ વચ્ચે કોઈ ગ્રહ ન હોય તો ખીજે અગર ત્રીજે સ્થાને ગુરુ શુક્ર હોય તો શત્રુ જરૂર આવશે.

પાંચમે છઠ્ઠે પાપ ગ્રહ હોય તો શત્રુ માર્ગથી પાછો ફરે. ચોથે પાપ ગ્રહ હોય તો નગરની નજદીક આવ્યો હોય તોપણ ઈજા પામી પાછો જાય છે.

પ્રકરણ ૨૦ મું.

પ્રવાસ, અને પ્રવાસી બાબત.

(૧) મારે લાંબી મુસાફરીએ જવું સલાહકારક છે ?

લગ્ન, લગ્નેશ અને ચંદ્રથી પ્રશ્ન કરતાં અને નવમા સ્થાન અને તે માલીકથી લાંબી મુસાફરી, દરીયાઇ મુસાફરીનો નિર્ણય કરવો.

જો ચંદ્ર અગર લગ્નેશ નવમા સ્થાને શુભ દષ્ટિમાં હોય તો મુસાફર સલાહકારક છે, પણ જો અશુભ દષ્ટિમાં હોય તો મુસાફરી સલાહકારક નથી. દરીયાઇ મુસાફરી માટે નવમા સ્થાને કર્ક, વૃશ્ચિક, કે મીન રાશિ હોવી જોઈએ નવમા સ્થાને શુભ ગ્રહ હોય તો મુસાફરી કરવી, પાપ ગ્રહ હોય તો મુસાફરી જવું નહીં. નવમેશ સુર્ય સાથે શુભ દષ્ટિમાં હોય અગર કેન્દ્રમાં હોય તો જવું પણ જો શનીની અશુભ દષ્ટિમાં હોય તો જવું નહીં.

(૨) પ્રયાણ થશે કે નહિ ?

સ્થિર લગ્ન હોય, ચંદ્ર સ્થિર રાશિમાં હોય, શુભ ગ્રહથી યુક્ત અથવા દષ્ટ હોય તો પોતાના સ્થાનમાં રહી પૂછનારનું પ્રયાણ થતું નથી પણ તે સ્થિતિ અને પ્રતિષ્ઠા પામે છે.

દ્વિસ્વભાવ લગ્ન હોય, ચંદ્ર દ્વિસ્વભાવ રાશિમાં હોય, કુક્ત પાપ ગ્રહ યુક્ત અથવા દષ્ટ હોય તો પ્રશ્ન કરનારના વિદેશ પ્રયાણની વિદ્ન આવવા નાવૃત્તિ જાણવી. પણ શુભ ગ્રહથી દષ્ટ હોય તો પ્રયાણ અદ્ય ક્ષણથી થાય.

શિર્ષોદય લગ્ન હોય તો વિલંબે જવું અને જલદી પાછા આવવું થાય છે. અને પોતાના સ્થાનથી પ્રશ્ન કરનારનું પ્રયાણ થતું નથી.

ચંદ્ર લગ્ન પૃષ્ઠોદય રાશિમાં હોય તો પ્રયાણ થતું નથી.

નવમા સ્થાનનો સ્વામી લગ્નમાં હોય અને લગ્ન સ્વામી કેન્દ્રમાં અથવા ત્રીજે હોય તો પ્રયાણ થાય છે; તેમજ લગ્ન અને નવમા સ્થાનના સ્વામી બંને લગ્ને હોય અથવા ઇતિશાસ યોગ કરતા હોય તો પ્રયાણ થાય છે.

નવમા સ્થાનનો સ્વામી લગ્નમાં હોય અથવા લગ્ન સ્વામીની સાથે ઇતિશાસ યોગ કરતો હોય તો પ્રશ્ન કરનારનું પ્રયાણ થાય છે અને ચાર રાશિમાં ગ્રહોનો યોગ થતો હોય તો થોડા દિવસમાં પ્રયાણ થાય છે.

શુક, શની, બુધ અને સૂર્ય એમાંથી એકે પણ ગ્રહ ચર પ્રશ્ન લગ્નમાં હોય તો પ્રયાણ કરનાર તત્કાળ જઈ શકે છે પણ જો એ ગ્રહ વક્રી હોય તો યા શુર શનીથી દષ્ટ હોય તથા સ્થિર લગ્ન હોય તો પ્રયાણ થતું નથી.

લગ્નમાં શિર્ષોદય રાશિ હોય તથા લગ્નેશ નવમા સ્થાનમાં અને નવમા સ્થાનનો સ્વામી લગ્નમાં હોય તો અવશ્ય પ્રયાણ થાય છે.

લગ્નેશ અને નવમેશ પાપ ગ્રહ રહીત કેન્દ્ર યા ત્રિકોણ સ્થાનમાં હોય તેમજ નવમું સ્થાન પાપ ગ્રહથી યુક્ત ન હોય તો પ્રયાણ થશે એમ જાણવું.

લગ્ને ચર રાશિ અથવા ચર રાશિના દેખકાણ કે નવાંશ હોય અથવા ચર રાશિનો કોઈ ગ્રહ દશમા સ્થાનથી આગળના સ્થાનમાં હોય તો પ્રશ્ન કરનારને પ્રયાણની ચિંતા જાણવી.

પાપ ગ્રહથી યુક્ત ચર લગ્ન હોય તો જનારને કલેશ અને રોગ પીડા જાણવી.

પૃષ્ઠોદય રાશિનું તથા સ્થિર લગ્ન હોય તો લાંબે સમયે નક્કી કરેલી જગાએ નહીં પણ અન્ય જગાએ જવાનું થશે.

નવમા સ્થાનનો સ્વામી અને લગ્નપતિ નિર્જળ હોય તો પ્રયાણ થાય નહિ.

શુભ ગ્રહ સાથે લગ્નેશ અને નવમેશનો ઇત્થશાલ યોગ હોય અને લગ્નમાં પાપ ગ્રહ હોય અથવા કેન્દ્રમાં ચંદ્ર લગ્નેશનો કેન્દ્ર સ્થાન સ્વામી સાથે ઇત્થશાલ યોગ હોય અને પાપ ગ્રહ લગ્નમાં હોય તો પ્રયાણ થાય નહીં.

પાપ ગ્રહ સાથે લગ્નેશ ઇત્થશાલ યોગ કરતો હોય તો જવાનું થાય નહીં. નવમા સ્થાનપર નવમા સ્થાનના સ્વામીની તથા ચંદ્રની દષ્ટિ ન હોય અને સાતમા સ્થાનમાં પાપ ગ્રહ હોય તો જવા ઇચ્છનાર આર્થિક હાની થવાથી જઈ શકશે નહીં.

દશમા સ્થાનમાં પાપ ગ્રહ હોય તો પોતાના વડીલે મના કરવાથી જવાનું ભાગી પડશે. અને લગ્નમાં પાપ ગ્રહ હોય તો યાત્રા શુભ ફળદાયી થતી નથી.

પ્રશ્ન લગ્નથી સાતમા સ્થાનથી કોઈ ગ્રહ ચલાયમાન થયો હોય અને તે ગ્રહ વક્રી ન હોય તો પ્રશ્ન કર્તા પ્રવાસ કરવા ચત્ન કરે તોપણ પ્રવાસે જઈ શકે નહીં. જો સાતમું સ્થાન છોડે તો કોઈ ગ્રહ વક્રી હોય તો જરૂર પ્રવાસ થાય.

લગ્ન તે પ્રશ્ન કરનાર, ત્રીજું સ્થાન તે તેની મુસાફરી અને ચંદ્રને સામાન્ય સૂચક જાણવો. જો ત્રણે અશુભ દષ્ટિ યોગથી મુક્ત હોય તો; હા. જો માર્ગી હોય અને પરસ્પર શુભ દષ્ટિમાં હોય તો; હા. જો લગ્નેશ ત્રીજા સ્થાને હોય તો કોઈ પણ સંજોગોમાં મુસાફરી કરવી પડશે. જો લગ્નેશ વક્રી અગર અશુભ દષ્ટિ યોગમાં હોય તો; ના.

(૩) ક્યારે પ્રયાણ થશે.

જે વખતે નવમેશ લગ્નમાં પહોંચશે અથવા લગ્ને શની સાથે ઇત્યશાલ કરશે તે સમયે પૂછનારનું પ્રયાણ થશે. લગ્ન, લગ્નેશ, અને નવમેશ ચર રાશિના હોય તો ખાસ કરીને પ્રયાણ થશે એમ જાણવું.

નવમા સ્થાનનો સ્વામી લગ્ન સ્વામી અથવા ચંદ્ર સાથે ઇત્યશાલ યોગ કરે તો દ્વંક સમયમાં પ્રયાણ થાય છે; તેમજ નવમા સ્થાને લગ્ન સ્વામી અથવા ચંદ્ર હોય તોપણ તત્કાળ પ્રયાણ થાય છે.

(૪) માર્ગફળ.

શુભ ગ્રહ લગ્નનો સ્વામી થઈ જે સ્થાનમાં રહ્યો હોય તે સ્થાનથી સુખ થશે એમ જાણવું.

લગ્નેશ ચંદ્ર જળચર રાશિમાં હોઈ પાપ ગ્રહોથી પીડીત હોય તો જળચર પ્રાણીથી યા જળથી સિંહ રાશિમાં યા ચતુષ્પદ રાશિમાં પશુથી, વૃશ્ચિકમાં હોય તો ઝેરી જાનવરથી, પુરુષ રાશિમાં હોય તો ચોર અથવા શત્રુથી, વૃશ્ચિક રાશિમાં મંગળની સાથે હોય તો વિષથી, નિર્જળ રાશિમાં હોય તો તૃષારથી પીડા જાણવી. ચંદ્ર શનીથી પીડીત હોય તો જળાશયથી ભય જાણવો.

લગ્નથી અગર લગ્ન સ્વામીથી ૯-૧૨ સ્થાનમાં જેટલા કૂર ગ્રહ હોય તેટલા ઉપદ્રવ માર્ગમાં થશે એમ જાણવું.

આઠમા સ્થાનમાં જેટલા ગ્રહ હોય તેટલા ઉપદ્રવ માર્ગમાં જાણવા. આઠમા સ્થાને મંગળ હોય તથા ચંદ્રને શની જેતો હોય તો શસ્ત્રથી મૃત્યુ જાણવું.

શુભ ગ્રહ નવમા સ્થાનમાં હોય તે સુખ-લોભ આપવાવાળા છે.

શની નવમા સ્થાને હોઈ, કૂર ગ્રહોથી યુક્ત કે દૃષ્ટ અને શુભ ગ્રહોથી યુક્ત તેમજ દૃષ્ટ ન હોય તો રોગ પીડા જાણવી અને આઠમે સ્થાને હોય તો મૃત્યુ જાણવું.

સૂર્ય-મંગળ આઠમે સ્થાને હોય તો માર્ગમાં ચોરોથી ભય જાણવો; આઠમા સ્થાને જેટલા ગ્રહ હોય તેટલા ચોર જાણવા.

આઠમા સ્થાને રહેલા ચંદ્ર સૂર્યને શની જેતો હોય તો માર્ગમાં શસ્ત્ર ભય જાણવો.

નવમા આઠમા સ્થાનમાં શુક્ર, બુધ, હોય તો સુખ પ્રાપ્તિ અને પાપ ગ્રહોથી યુક્ત કે દૃષ્ટ મંગળ શની હોય તો ભય જાણવો.

સૂર્ય સ્વઅહી હોય અને મંગળ આઠમા સ્થાનમાં હોય તો ભય અને અંગરહેદ થાય.

ચંદ્ર મંગળ સહિત આઠમા સ્થાનમાં હોય તો શસ્ત્રથી ભય થાય.

લગ્નમાં શુક્ર અગર શુક્ર હોય અને લગ્નેશ બળવાન હોય તો સુખ પ્રાપ્તિ બાબતી.

શુક્ર, શુક્ર કે લગ્ન બળવાન હોય તો શત્રુ અને ચોર લોકો સાથેની લડાઈમાં ભય યા પ્રહાર થાય નહીં.

નવમા સ્થાનમાં શુક્ર, સાતમા સ્થાનમાં ચંદ્ર હોય તો સ્ત્રી વિલાસ સુખ થાય.

(૫) મુસાફરી સફળ થશે ?

લગ્નનો માલિક અને નવમા સ્થાનના માલિકનો ઇતિશાલ યોગ હોય અથવા એ બન્ને કેન્દ્ર સ્થાનમાં હોય તો પ્રયાણથી લાભ થાય છે અને સૂર્ય સાતમા સ્થાનમાં હોય તો પ્રયાણ કરનારને ઘણો ધન લાભ અને સુખ થાય છે.

લગ્ન સ્વામી ખારમા કે આઠમા સ્થાનમાં હોય તો ચોર અથવા શત્રુથી ભય થાય છે. અને લગ્ન સ્વામી, કૂર ગ્રહ યુક્ત હોય તો મૃત્યુ ભય થાય છે.

ચંદ્ર-લગ્ન સ્વામીની સંપૂર્ણ દૃષ્ટિથી શુભ ગ્રહનો ઇતિશાલ યોગ થતો હોય, ચંદ્ર ઉદયનો તથા પાપ ગ્રહથી રહિત હોય તો પ્રયાણથી સુખ અને કાર્યસિદ્ધિ થાય છે.

ચર લગ્ન હોય, ચંદ્ર ચર રાશિમાં હોય, શુભ ગ્રહથી યુક્ત હોય તેમજ દૃષ્ટ હોય તો સુખ, જય, અર્થસિદ્ધિ અને કલ્યાણદાયી તેમજ ઉપદ્રવ રહિત પ્રયાણ થાય છે.

દ્વિસ્વામિ રાશિના લગ્ન, ચંદ્ર અને નવમાંશ હોય અને તે શુક્રથી યુક્ત હોય તો માર્ગથી પાછા ફરવું પડે.

પાપ ગ્રહ આઠમા સ્થાને હોય તો ચોર ભય બાબતો પણ જો તે ઉચ્ચ રાશિનો હોય તો અશુભ ક્ષણમાં ન્યુનતા બાબતી.

લગ્નમાં પાપ ગ્રહ હોય તો ચોર અને રોગથી ભય બાબતો. પાપ ગ્રહ ૩-૬ કે ૧૧ મા સ્થાનમાં હોય તો શત્રુનો નાશ બાબતો.

ચોથા સ્થાનમાં પાપ ગ્રહ હોય તો પ્રયાણમાંથી પાછા ફરવું પડે. અને કેન્દ્રમાં પાપ ગ્રહ હોય તો કાર્ય નાશ થાય છે.

લગ્નેશ નવમેશનો ઇતિશાલ ન હોય, પાપ ગ્રહ શત્રુ દૃષ્ટિથી જોતા હોય તો પરાજય અને રોગિ થાય છે.

૬ અને ૧૨ સ્થાનનો સ્વામી કૂર ગ્રહ હોય તો બંધન અને રોગ પીડા બાણવી.

લગ્નેશ કૂર હોય તો મૃત્યુ અને ૭, ૮ સ્થાનનો સ્વામી કૂર હોય તો શત્રુ તથા ચોરોથી ભય બાણવો.

શુભ ગ્રહ કેન્દ્રમાં હોય તો જપું શુભ ફળદાયી થાય છે બીજે હોય તો ધન લાભ અને ચોથે હોય તો સિદ્ધિ થાય છે. એ પ્રમાણે ચંદ્રથી પણ ફળ બાણવું.

લગ્નમાં શુભ ગ્રહ હોય તો શરીર સુખ, ચોથે હોય તો સુખ, અર્થ લોભ્ય વસ્તુ મનોરથની સીદ્ધિ, પાંચમે હોય તો સુખથી વિજય અને અર્થ લાભ, સાતમે હોય તો અર્થ સીદ્ધિ સ્થાન વસ્ત્રાદિની પ્રાપ્તિ, દશમે હોય તો ધન વાહનની પ્રાપ્તિ, અગીયારમે હોય તો કાર્ય સીદ્ધિ સુખ-ધનનો લાભ થાય છે.

જો ચંદ્ર અને લગ્નેશ ત્રીજા સ્થાનના માલીકને શુભ દષ્ટિથી જોતા હોય, અગર શુભ ગ્રહ ત્રીજા સ્થાનમાં હોય તો મુસાફરી શુભ ફળદાયી થાય.

અશુભ ગ્રહ ત્રીજા સ્થાનમાં હોય અગર લગ્ન સ્વામી વકી હોય અગર ચંદ્ર અશુભ દષ્ટિ કે પાપ ગ્રહના સંયોગમાં હોય તો મુસાફરીની સફળતા સમજવી નહીં.

નિષ્ફળતાના કારણ માટે અશુભ દષ્ટિ અને પાપ ગ્રહના સંયોગનો પ્રકાર ધ્યાનમાં લેવો.

(૬) નગર પ્રવેશ ફળદાયી થશે કે ?

લગ્ને ધન સ્વામી યા તેની દષ્ટિ પણ હોય નહીં તો ત્યાં કાર્ય સિદ્ધ થતું નથી.

૧૦, ૧૧ કે લગ્નમાં ધન સ્થાનનો સ્વામી હોય તો પ્રશ્ન કરનારનું કાર્ય સિદ્ધ થાય છે, અને ૩ અથવા ૯ સ્થાનમાં ધન સ્થાનનો સ્વામી હોય તો પ્રશ્ન કરનાર સારી રીતે પોતાનું કાર્ય કરી પોતાના ગામે પાછો આવે છે.

ધન સ્વામી પાપ ગ્રહ યુક્ત હોઈ ચોથા સ્થાનમાં હોય તો પ્રશ્ન કરનાર રોગી થઈ ઘેર આવે છે અથવા મૃત્યુ પામે છે અને ધન સ્વામી સાતમા સ્થાનમાં હોય તો કલેશ ઉત્પન્ન થાય છે અને પાપ ગ્રહ યુક્ત ચંદ્ર કેન્દ્ર સ્થાનમાં હોય તો પ્રશ્ન કરનારને મારામારીથી ઈજા થાય છે.

પાપ ગ્રહથી રહિત લગ્નેશ, નવમેશ, ચંદ્ર, કેન્દ્રમાં હોય અને શુભ ગ્રહથી દષ્ટિ હોય તો શુભ ફળ બાણવું.

ધન સ્થાનનો સ્વામી વક્રી હોય તો ધન પ્રાપ્ત થાય, અને જો વધારે વક્રી હોય તો એ જગાએ વધુ રહેવાનું ન થાય તેમ લાભ પણ ન થાય. અતિ મંદગતિ હોય તો કાર્ય સીદ્ધિ થાય.

સૂર્ય ૩-૬ સ્થાનમાં હોય તો ફરી અર્થ સીદ્ધિ કરી આવવાનું થાય છે.

(૭) પ્રવાસીને લાભ થશે કે ?

શુક્ર પોતાની ઉચ્ચ રાશિમાં અથવા દશમા સ્થાનમાં હોય તો પ્રવાસીને ધન લાભ થાય છે તેમજ શુક્ર યા બુધ-ચંદ્ર દશમા સ્થાને હોય તો પણ લાભ થાય છે.

(૮) પરદેશ ગયેલાના પાછા આવવા સંબંધી પ્રશ્ન.

લગ્ન સ્વામી ૬-૩-૮ કે ૨ જા સ્થાનમાં હોય તો પરદેશ ગયેલો માણસ આવે છે એટલે માર્ગમાં છે એમ જાણવું. ચંદ્રનો ઇતિશાલ યોગ થાય, લગ્ન સ્વામી ખારમા સ્થાનમાં હોય તો પ્રવાસી આવવા નીકળી ચૂક્યો છે અને તે જલદી ઘેર આવે છે એમ જાણવું. અને રિપુ સ્થાનમાં લગ્નેશ હોય તો પ્રવાસી વિલંબે આવે છે.

ચર લગ્ન હોય તો તથા શુભ ગ્રહ ૩-૧-૪-૭-૧૦-૬-૫ કે ૨ જા સ્થાનમાં હોય, ચંદ્ર કે વક્ર ગતિવાળા ગ્રહ ઇતિશાલ યોગમાં અથવા પૃષ્ઠોદય રાશિમાં હોય તો પરદેશ ગયેલો થોડા વખતમાં આવે છે.

પ્રશ્ન લગ્ન ચર હોય અને લગ્ન સ્વામી શુભ ગ્રહથી યુક્ત યા દષ્ટ હોય તો સંપૂર્ણ અર્થની સિદ્ધિ સહિત પ્રવાસી વહેલો આવે એમ જાણવું.

જો દ્વિસ્વભાવ રાશિનું લગ્ન હોય અને લગ્ન સ્વામી શુભ ગ્રહથી યુક્ત યા દષ્ટ હોય તો પ્રવાસી વિલંબે આવે, તેમજ સ્થિર લગ્ન હોય તો પ્રવાસી આવે નહિ અથવા લાંબે સમયે પ્રસિદ્ધિ પૂર્વક આવે એમ જાણવું.

૩, ૫, ૬, ૨ કે ૭ મા સ્થાનમાં વક્ર ગતિવાળા ગ્રહ હોય તો અને વિશેષમાં શુક્ર કેન્દ્રમાં હોય, બુધ અને શુક્ર નવમા કે પાંચમા સ્થાનમાં હોય તો પરદેશ ગયેલો જરૂર આવે છે.

શુક્ર અથવા શુક્ર લગ્ને હોય તો આવનાર માર્ગમાં ચોરોચી સંકટમાં જાણવો; પણ શુક્ર ચંદ્ર સહિત સાતમા સ્થાનમાં હોય તો આવનારને હાનિ થતી નથી અને સી મુખ મળે છે.

શુક્ર શુક્ર, બીજા ત્રીજા સ્થાનમાં હોય તો પ્રવાસી આવે છે. વળી એ બન્ને ચોથા સ્થાનમાં હોય, અને તે પર પૂર્વચંદ્રની દષ્ટિ હોય તો પ્રવાસી દ્રવ્ય સહિત પોતાને ઘેર આવે છે.

સપ્તમેશ લગ્નમાં હોય અથવા લગ્નેશની સાથે ઇત્યશાલ યોગ કરતો હોય તો પ્રવાસી પોતાને ઘેર જલદીથી નિશ્ચય આવે છે.

કેન્દ્રમાં પાપ ગ્રહ ન હોય અને કેન્દ્ર દશમા, અગીયારમા સ્થાનમાં કે લગ્નમાં શુભ ગ્રહ હોય, અને ચંદ્ર આઠમા સ્થાનમાં હોય તો પ્રવાસી લાભ સહિત પોતાને ઘેર આવે છે.

ચોથા, સાતમા સ્થાનમાં યા ચર રાશિમાં ચંદ્ર હોય તો પ્રવાસી માર્ગમાં કહેવો. નવમા સ્થાનમાં શની પાપ ગ્રહથી યુક્ત યા દષ્ટ હોય, બીજા ગ્રહથી યુક્ત યા દષ્ટ ન હોય તો પ્રવાસી રોગી થઇને આવે છે.

બીજા સ્થાનોનો સ્વામી વકી હોય તો શુભ નથી; સિવાય શુભ જાણવું.

લગ્ન અગર ચોથા સ્થાનમાં રહેલા ગ્રહ સાથે લગ્નેશ ઇત્યશાલ યોગ કરતો હોય અથવા વકી લગ્નેશ સાતમા સ્થાને રહી લગ્નને જોતો હોય તો પ્રવાસી સુખ પૂર્વક આવશે.

લગ્ન બીજા, અને ત્રીજા સ્થાનમાં સર્વ ગ્રહો હોય તો પ્રવાસી આવશે. જો ઉક્ત સ્થાનોમાં ફક્ત શુભ ગ્રહ હોય તો નષ્ટ વસ્તુની પ્રાપ્તિ તથા ગએલાનું આગમન થશે એમ સમજવું.

કોઈ ગ્રહ સાતમા અગર છઠ્ઠા સ્થાનમાં હોય, કેન્દ્રમાં શુક્ર હોય તો પ્રવાસી આવશે નવમા, પાંચમા સ્થાનમાં બુધ અથવા શુક્ર હોય તો પણ પ્રવાસી આવશે.

બીજા, ત્રીજા, આઠમા, નવમા સ્થાનમાં શુભ ગ્રહ ચર રાશિના હોય તો પ્રવાસી માર્ગમાં છે એમ જાણવું.

ચંદ્ર લગ્નેશ, વ્યય સ્થાનમાં અથવા લગ્નમાં કોઈ ઇત્યશાલ યોગ કરતા હોય તો પ્રવાસી આવશે.

પાંચમા સ્થાનમાં રહેલ ચંદ્ર, ત્રીજા સ્થાનમાં રહેલા ગ્રહ સાથે ઇત્યશાલ કરતો હોય અથવા ૭-૮-૨ કે ૪ સ્થાનમાં ચંદ્ર હોય તો પ્રવાસી આવશે.

લગ્ન, ચંદ્ર, ચર રાશિ અથવા ચર રાશિના નવાંશમાં હોય અને ૧-૪-૭-૧૦-૫-૧૧ કે ૩ સ્થાનમાં શુભ ગ્રહ હોય તો પ્રવાસી આવશે. જો ૩-૫-૬-૬-૭ એ સ્થાનોમાં વકી ગ્રહ હોય તો પ્રવાસીનું શીઘ્ર આવાગમન થશે.

પૃષ્ઠોદય રાશિમાં રહેલા ચંદ્રનો લગ્નમાં રહેલા ગ્રહની સાથે ઇત્થશાલ યોગ હોય તો પ્રવાસી વહેલો આવશે.

૯-૪-૨-૭ એ સ્થાનના સ્વામી સાથે ચંદ્રનો ઇસરાક અથવા ઇત્થશાલ યોગ હોય તો પ્રવાસી આવશે.

(૯) પ્રવાસી ક્યારે આવશે ?

લગ્નમાં રહેલો શુભ ગ્રહ જ્યારે ત્રીજા સ્થાનમાં જશે તે સમયે પોતાને ઘેરે પ્રવાસી આવશે.

ચંદ્ર, સાતમા સ્થાનમાંથી નીકળી કેન્દ્ર સ્થાનથી આગળના સ્થાનમાં જ્યારે જશે ત્યારે પ્રવાસી આવશે.

કોઈ બળવાન ગ્રહ લગ્નથી જેટલામા સ્થાને હોય તેટલા અંકને ખારે શુભતાં જે સંખ્યા આવે તેટલા દિવસોમાં પ્રવાસી આવશે. જો તે ગ્રહ વક્રી હોય તો ઉપર પ્રમાણેના દિવસોમાં પ્રવાસી આવીને પાછો જશે.

સાતમા સ્થાનનો સ્વામી લગ્નમાં જે સમયે પહોંચશે અથવા લગ્ન સ્વામી સાથે ઇત્થશાલ યોગ કરશે તે સમયે પ્રવાસી પોતાને ઘેર આવશે.

ચોથા સ્થાનમાં ચર રાશિમાં ગુરુ, બુધ, શુક્ર હોય તો ઘણું દૂર ગયો હોય તોપણ પ્રવાસી તે સમયે આવશે.

ચંદ્ર ચોથા સ્થાને ચર રાશિ અગર ચર રાશિના નવાંશમાં હોય તો પ્રવાસી પોતાને ઘેર આવી ચૂક્યો એમ બાણુવું તેમજ ચોથું સ્થાન પોતાના સ્વામી અગર શુભ ગ્રહથી ચુકત હોય તોપણ પ્રવાસી પોતાને ઘેર આવ્યો છે એમ બાણુવું.

૨-૩ એ સ્થાનોમાં ગુરુ, શુક્ર હોય તો પ્રવાસી જલદી આવશે.

શુક્ર, ગુરુ, ચંદ્ર સહિત પાંચમા કે સાતમા સ્થાનમાં હોય તો પ્રવાસી જલદી આવશે.

સૂર્ય, શની, બુધ કે શુક્ર ચર લગ્નમાં હોય તો પ્રવાસી જલદી આવશે.

(૧૦) પ્રવાસી પોતાના સ્થાનથી નીકળી ચુક્યો કે નહિ ?

લગ્નેશ અને ચંદ્ર કેન્દ્ર સ્થાનમાંથી નીકળી અન્ય સ્થાનમાં રહ્યા હોય અને કેન્દ્રમાં રહેલા ગ્રહ સાથે ઇસરાક યોગ કરતા હોય, અગર ૧, ૩, ૮ એ સ્થાનોમાં સર્વ ગ્રહ હોય, અગર સાતમા સ્થાને ચંદ્ર હોય તો પ્રવાસી પોતાના સ્થાનથી નીકળી ચુક્યો બાણુવો.

(૧૦૫)

૨, ૩, ૮ કે ૯ મા સ્થાનમાં લગ્નેશ હોય તો પ્રવાસી માર્ગમાં છે. ચર લગ્ન પોતાના સ્વામી અગર શુભ ગ્રહથી યુક્ત કે દષ્ટ હોય, પાપ ગ્રહથી યુક્ત કે દષ્ટ ન હોય તો પ્રવાસી પોતાના સ્થાનથી ચાલી નિકળ્યો નથી એમ જાણવું; જો બીજી રીતે હોય એટલે પાપ ગ્રહથી યુક્ત કે દષ્ટ હોય તો પોતાના સ્થાનથી પ્રવાસી નીકળી ચુક્યો છે એમ જાણવું. સ્થીર લગ્ન હોય તો નીકળી ચુક્યો નથી. જો દ્વિસ્વભાવ લગ્ન હોય અને પોતાનો સ્વામી શુભ ગ્રહથી પૂર્ણ દષ્ટ યા યુક્ત હોય તો નથી નીકળી ચુક્યો; અને જો પાપ ગ્રહથી પૂર્ણ દષ્ટ યા યુક્ત હોય તો પ્રવાસી નીકળી ચુક્યો છે એમ જાણવું.

(૧૧) પ્રવાસી કેટલા રસ્તે આવ્યો છે ?

લગ્નના ભુક્તાંશ જેટલે રસ્તે પ્રવાસી આવ્યો જાણવો અને લોગ્યાંશ જેટલો રસ્તો હજી બાકી જાણવો.

(૧૨) દૂર પરદેશમાં રહેલો જીવે છે ?

મંગળ દશમા સ્થાનમાં રહી વક્રગતિવાળા ગ્રહ સાથે ઇત્યશાલ યોગ કરતો હોય, ચંદ્ર શુભ ગ્રહોથી અદષ્ટ હોય, તો વિદેશમાં દૂર રહેલા પ્રવાસીનું મૃત્યુ જાણવું.

શુભ ગ્રહ ૬, ૮, કે ૧૨ મા સ્થાને હોય, નિર્જળ હોઈ પાપ ગ્રહોથી દષ્ટ હોય, ચંદ્ર સૂર્ય પાપ ગ્રહથી યુક્ત હોય તો દૂર રહેલા પ્રવાસીનું મૃત્યુ જાણવું.

લગ્નેશ ચંદ્ર ૬, ૮ કે ૪ સ્થાનમાં નીચ રાશિમાં હોય અને અસ્તના ન હોય તથા આઠમા સ્થાનના સ્વામીની સાથે ઇત્યશાલ યોગ કરતા હોય અથવા પાપ ગ્રહથી યુક્ત હોય તો વિદેશમાં રહેલી વ્યક્તિનું મર્ણ જાણવું.

ચોથા સ્થાનમાં રહેલ ગ્રહ સાથે ચંદ્ર ઇત્યશાલ યોગ કરતો હોય અને શુભ ગ્રહથી યુક્ત હોય તો પરદેશમાં રહેલ વ્યક્તિ બહુ જીવનાર અને સુખી જાણવી.

ચંદ્ર શુભ ગ્રહથી યુક્ત અગર દષ્ટ હોઈ ચોથા સ્થાનથી ઉપરના સ્થાનમાં રહેલા ગ્રહ સાથે ઇત્યશાલ યોગ કરે તો વિદેશ ગએલ વ્યક્તિ સુખ પૂર્વક જીવે છે એમ જાણવું.

ચંદ્ર ચોથા સ્થાનમાંથી નીકળી સ્થાન સ્થિત વક્રી ગ્રહ સાથે ઇત્યશાલ યોગ કરતો હોય અને શુભ ગ્રહથી દષ્ટ હોય નહી તો વિદેશમાં રહેલાનું મર્ણ જાણવું.

પૃષ્ઠોદય રાશિ ૧, ૫, ૬ કે ૯ સ્થાનમાં હોય અને ૧-૫-૯ સ્થાન પાપ ગ્રહથી યુક્ત હોય અથવા ૧-૪-૭, ૧૦, ૮, ૬ એ સ્થાનમાં પાપ ગ્રહ શુભ ગ્રહની દષ્ટિથી રહિત હોય તો વિદેશમાં રહેલાનું મૃત્યુ બાળપણે અને બે સૂર્ય બાળ્ય સ્થાનમાં હોય તો વિદેશમાં રહેલાને રોગથી પીડીત બાળવો.

શની નવમા સ્થાને હોય અને તે કોઈ પણ શુભ ગ્રહથી યુક્ત કે દષ્ટ ન હોય તો જેને માટે પ્રશ્ન કરવામાં આવ્યો હોય તે રોગથી પીડીત છે એમ બાળવું.

શની આઠમા સ્થાને હોય અને તે કોઈ પણ શુભ ગ્રહથી યુક્ત યા દષ્ટ ન હોય તો પરદેશ ગએલો તેજ દેશમાં મૃત્યુ પામ્યો બાળવો.

(૧૩) નૌકા સહીસલામત પાર ઉતરશે ?

શુભ ગ્રહ કેન્દ્રમાં હોય, બળવાન હોય, અને પાપ ગ્રહ નિર્બળ હોય, ખારમા, છઠ્ઠા, ત્રીજા કે નવમા સ્થાનમાં હોય તો નૌકા સહીસલામત પાર ઉતરશે.

પ્રશ્ન વખતે ચર લગ્ન હોય, તથા ચંદ્ર કેન્દ્રમાં હોય તોપણ નૌકા સહીસલામત પાર ઉતરશે.

મંગળ શનીનો ઇત્યશાલ યોગ થતો હોય, મંગળ લગ્ને કેન્દ્રમાં કે આઠમા સ્થાને હોય અને સૂર્યથી દષ્ટ હોય અને કેન્દ્ર સ્વામી કૂર ગ્રહ યુક્ત હોય તો વસ્તુ અને મનુષ્યો સહિત નૌકા ડુબે છે.

કેન્દ્ર સ્વામી શની મંગળથી યુક્ત હોય તો કંઈક માણસો ડુબી જાય છે.

ચંદ્ર કે ગુરૂ પાપ ગ્રહ સાથે હોય તો નૌકા બગડવાથી મુશ્કેલીથી કિનારે આવે છે. આ યોગમાં મૃત્યુ યોગ હોય તો નૌકા સહીસલામત પાર ઉતરે છે. પણ બે સીદ્ધિ યોગ હોય તો મુખરૂપ નૌકા પાર ઉતરતી નથી.

બીજા સ્થાને મંગળ હોય તો નૌકા અકસ્માતથી નાશ પામે છે.

ચંદ્ર લગ્નેશ આઠમે નવમે નીચ યા શત્રુ રાશિના અગર અસ્તના હોય તો ધન હાની થાય છે.

ચંદ્ર લગ્નેશ અને અષ્ટમેશ એક સ્થાનમાં હોય તો નૌકા અને તેનો માલીક મૃત્યુ અથવા બંધન પામે છે. બે એ સ્થાનનો સ્વામી પાપ ગ્રહ હોય તો ખાસ કરીને બે પ્રમાણે ફળ બાળવું.

પ્રકરણ . ૨૧ મું.

રાજ્યદાર, પદવી, ધંધો, વેપાર, તેજમંદી.

(૧) રાજ્ય લાભ પ્રશ્ન.

લગ્નમાં દશમા સ્થાનનો સ્વામી યા શુભ ગ્રહ હોય ચંદ્ર અને લગ્નેશ દશમા સ્થાનમાં હોય, બળવાન હોય, શુભ ગ્રહોથી દષ્ટ હોય તો પ્રશ્ન કરનારને રાજ્ય લાભ થાય છે.

ગુરુ બળવાન હોઈ શુભ ગ્રહથી યુક્ત અથવા દષ્ટ હોય અને પાપ ગ્રહથી રહિત હોય, ચંદ્ર મધ્યમ બળવાળો, અથવા બળરહિત હોય તો પ્રશ્ન કરનારને મુસ્કેલી રાજ્ય લાભ થાય છે.

લગ્નનો સ્વામી લગ્નમાં હોય અને સ્વગ્રહી અથવા પોતાની ઉચ્ચ રાશિમાં રહેલા ગ્રહોથી દષ્ટ હોય તો પ્રશ્ન કરનારને લાભ થાય છે.

મીન લગ્નમાં શુક્ર અને ગુરુ હોય અને લાભ સ્થાનમાં મંગળ હોય તો પ્રશ્ન કરનારને રાજ્ય લાભ થાય છે.

વૃષભ લગ્નમાં બુધ, ચંદ્ર અને શુક્ર હોય અને કેન્દ્રમાં ગુરુ હોય તો પ્રશ્ન કરનારને રાજ્ય લાભ થાય છે.

શુભ ગ્રહોનો ઇતિશાલ યોગ થતો હોય, દશમા સ્થાનનો સ્વામી લગ્ને કે પોતાની ઉચ્ચ રાશિમાં હોય તો રાજ્ય લાભ થાય છે અને લગ્ન સ્વામી લગ્ને અને મંગળ લગ્ને અથવા પોતાની ઉચ્ચ રાશિમાં હોય તો રાજ્ય લાભ થાય છે.

ચંદ્ર કેન્દ્રમાં પોતાના સ્થાનમાં કે પોતાની ઉચ્ચ રાશિમાં હોય અથવા દશમા સ્થાનના સ્વામી સાથે ઇતિશાલ યોગ કરતો હોય અને લગ્ન સ્વામી ચોથા સ્થાનમાં હોય તો પ્રશ્ન કરનારને રાજ્ય લાભ થાય છે.

ચંદ્ર કેન્દ્રમાં હોય, બળવાન હોય, શુભ ગ્રહથી યુક્ત અને કૂર ગ્રહથી રહિત હોય તો નિશ્ચય લાભ થાય છે પણ બળહીન અથવા નીચ રાશિમાં હોય તો લાભ થતો નથી.

દશમા સ્થાનનો સ્વામી લગ્ન સ્વામી અથવા ચંદ્ર સાથે જો ઇતિશાલ યોગ કરતો હોય અને શુભ ગ્રહ ઉચ્ચ રાશિમાં અથવા દશમા સ્થાનમાં રહી દેખતા હોય તો નિશ્ચય રાજ્ય લાભ કહેવો.

ચંદ્ર દશમા સ્થાનનો સ્વામી અને લગ્ન સ્વામી દશમા સ્થાને હોય અથવા શુભ ગ્રહથી દૃષ્ટ હોય અને શુભ ગ્રહ પોતાની ઉચ્ચ રાશિમાં હોય તો પ્રશ્ન કરનારને ઘણોજ રાજ્ય લાભ થાય છે.

જે સ્થાનમાં લગ્ન સ્વામી હોય તે સ્થાનમાં તે સ્થાનનો સ્વામી શુભ ગ્રહ હોય તો કાર્યની સીધી કહેવી અને શુભ ગ્રહ નીચ રાશિના અથવા અસ્તના હોય તો પ્રશ્ન કરનારનું કાર્ય સિદ્ધ થતું નથી.

બારમા સ્થાનનો સ્વામી અને પાપ ગ્રહ ઇતિશાલ યોગ કરતા હોય, અને એ બેમાંથી એક દશમા સ્થાને હોય તો રાજ્યની મધ્યમાં રાજાનું બંધન થાય છે, તેમજ લગ્નથી ૧-૪ કે ૭ સ્થાનમાં એ ગ્રહનો ઇતિશાલ યોગ થાય તો પણ રાજપદ ભ્રષ્ટ થાય છે.

લગ્નેશ અને દશમા સ્થાનનો માલીક ઉચ્ચના હોઈ સાથે હોય તો રાજ્ય લાભ બાણવો.

લગ્નેશ નિર્ભળ થઈ ૬-૧૨ સ્થાનમાં હોય અથવા દશમા અને આઠમા સ્થાનનો સ્વામી બન્નેની સાથે ઇતિશાલ યોગ કરતો હોય અથવા કેન્દ્ર યા અષ્ટમ સ્થાનમાં પાપ ગ્રહ હોય તો રાજ્ય લાભ મળ્યા બાદ રાજાનું બંધન થાય છે.

બારમા અને દશમા સ્થાનના સ્વામીઓ શનીની સાથે દશમા સ્થાનમાં ઇતિશાલ યોગ કરતા હોય તો રાજ્ય લાભ મળ્યા બાદ રાજાનું બંધન થાય છે. શની ચોથે કે સાતમે હોય તો રાજ્ય મળે પણ રાજ પદભ્રષ્ટ થાય છે.

(૨) રાજાની મુલાકાત અને લાભ થશે કે નહિ ?

દશમા સ્થાનનો માલીક લગ્નેશ અથવા સૂર્ય સાથે ઇતિશાલ યોગ કરે તો રાજ્યદ્વારમાં જવાથી રાજાની મુલાકાત થાય અને તે ફળદાયી થાય.

લગ્નેશ અને લાલેશનો ઇતિશાલ યોગ થતો હોય અને એ બન્નેને શુભ ગ્રહ મિત્ર દૃષ્ટિથી જોતા હોય તો રાજાથી તાત્કાલિક લાભ થાય છે; પણ જો લગ્નેશ અને લાલેશ શત્રુ દૃષ્ટિથી દૃષ્ટ હોય તો લાંબે સમયે મુલાકાત યા લાભ થાય.

લગ્નેશ, લાલેશ, ચંદ્ર એમનો કંબુલ યોગ થાય અને કેન્દ્રમાં સ્થિર રાશિ હોય તો રાજાથી લાંબા સમયે ઘણા દ્રવ્યનો લાભ થાય છે; અને દશમા સ્થાને દ્વિસ્વભાવ રાશિ હોય તો લાંબા સમયે સ્વદેષ ધન લાભ થાય છે.

શુક્ર નિર્ભળ હોય તો આશાનો ભંગ કહેવો અને શુક્ર શુભ ગ્રહની સાથે હોય, પોતાની ઉચ્ચ રાશિમાં હોય, બળવાન હોય, કેન્દ્રમાં હોય તો રાજાથી આશા પૂર્ણ થાય છે.

ગુરુ કેન્દ્રમાં હોય અને ઉચ્ચનો હોય તો સંપૂર્ણ, પોતાની રાશિનો હોય તો $\frac{1}{2}$ પોતાની હદ પર હોય તો $\frac{1}{4}$ અને કેન્દ્રથી બહાર હોય તો સ્વદેપ આશા પૂર્ણ થાય.

(૩) રાજ્યની-રાજ્યાધિકારની સ્થિરતા-અસ્થિરતા વિષે પ્રશ્ન.

દશમા સ્થાનનો સ્વામી અને લગ્ન સ્વામી કેન્દ્રમાં હોય અને શુભ ગ્રહ સાથે ઇત્યશાલ યોગ થાય તો પૂછનારનું પદ સ્થિર બાબતું; અને એ પ્રમાણે પાપ ગ્રહો સાથે ઇત્યશાલ યોગ થતો હોય તો વિપરીત ફળ સમજવું.

લગ્નેશ ત્રીજા અથવા નવમા સ્થાનમાં હોય, ત્રીજા, નવમા સ્થાનના માલીકનો ઇત્યશાલ યોગ હોય તો અસ્થિરતા કહેવી; લગ્નેશ કેન્દ્રમાં હોય, ત્રીજા અથવા નવમા સ્થાનના સ્વામીઓનો ઇસરાફ યોગ થાય તો ગએલું પદ ફરી મળે છે.

દશમા સ્થાનનો સ્વામી પોતાના સ્થાનમાં શુભ ગ્રહથી દષ્ટિ હોય અથવા પૂર્ણચંદ્ર સાથે ઇત્યશાલ યોગ કરતો હોય, અથવા ગુરુ પોતાની રાશિનો અગર પોતાની ઉચ્ચ રાશિનો હોઈ કેન્દ્રમાં હોય અથવા દશમા સ્થાનના સ્વામી સાથે ઇત્યશાલ યોગ કરતો હોય તો પદ સ્થિર બાબતું.

ચોથા સ્થાનમાં રહેલા દશમેશ લગ્નેશનો, ચંદ્ર સાથે ઇત્યશાલ યોગ થાય તો ખોટા વર્તનથી રાજ્ય-રાજ્યાધિકાર બળ. લગ્નના નીચેશનો, ચંદ્ર સાથે ઇત્યશાલ યોગ થાય તો પણ ખોટા વર્તનથી રાજ્ય હાનિ બાબતી.

દશમેશનો પોતાના નીચેશ સાથે ઇત્યશાલ યોગ થાય તો રાજ્ય હાની થાય.

લગ્નેશ ૩-૯ સ્થાનમાં રહી ત્રીજા નવમા સ્થાનના સ્વામી સાથે ઇત્યશાલ યોગ કરે તો રાજ્યની સ્થિરતા અને વૃદ્ધિ બાબતી.

ત્રીજા નવમા સ્થાનના સ્વામી સાથે ઇસરાફ યોગ કરે તો, નવમા સ્થાનનો સ્વામી કેન્દ્રમાં હોય તો ગએલો રાજ્ય-રાજ્યાધિકાર ફરી પ્રાપ્ત થાય.

(૪) મને કયારે સારી પદવી મળશે ?

દશમેશ અને લગ્નેશને શુભ દષ્ટિ થવાનો સમય ધ્યાનમાં લેવો. જ્યારે શુભ દષ્ટિ થાય ત્યારે સારી પદવી મળશે એમ સમજવું.

જો દશમેશ અને લગ્નેશની દષ્ટિ થતી ન હોય તો સૂર્ય અને લગ્નેશથી, દશમેશ અને દશમા સ્થાને રહેલા ગ્રહોથી વિચાર કરવો.

જ્યારે સૂર્ય અને લગ્નેશ વચ્ચે શુભ દષ્ટિ થશે ત્યારે સારી પદવી મળશે એમ સમજવું તેવીજ રીતે દશમેશ અને દશમા સ્થાને રહેલા ગ્રહોથી પણ અનુમાન કરવું.

(૧૧૦)

(૫) નૃપ મંત્રી સ્નેહ પ્રશ્ન.

લગ્નેશ અને સપ્તમેશનો ઇત્થશાલ યોગ અથવા કંબુલ યોગ થતો હોય અને અયુલ ગ્રહની દષ્ટિ હોય તોપણ રાજ મંત્રીની સ્નેહ દષ્ટિ-મૈત્રી રહે છે.

(૬) મારે કયો ધંધો કરવો ?

દશમું સ્થાન અને તેનો માલીક ધંધાનો પ્રકાર જણાવે છે.

કર્ક, વૃશ્ચિક, અને મીન રાશિ દશમા સ્થાને હોય તો પ્રવાહીના સંબંધવાળા દરેક વેપાર, અગર જ્યાં કોઈ પણ જાતના પાણી કે પ્રવાહીની મદદથી ચીજો બનાવવામાં આવતી હોય તેવા ધંધામાં ફતેહ આપે છે.

મેષ, સિંહ, અને ધન રાશિ દશમા સ્થાને હોય તો અગ્નીના સંબંધવાળા દરેક વેપાર અગર જ્યાં સંબંધવાળી ચીજો બનાવવામાં અગ્નીનો ઉપયોગ કરવામાં આવતો હોય તેવા ધંધામાં ફતેહ આપે છે. વળી જીંદગી સાથે સંબંધ રાખતા ધંધાઓ જેવા કે, ડૉક્ટર સરજન વગેરેમાં ફતેહ આપે છે.

મિથુન, તુલા અને કુંભ રાશિ દશમા સ્થાને હોય તો સુધારાના અને અઢલના ધંધા જણાવે છે જેવા કે, વકીલ, કારકુન, આરટીસ્ટ લેખક વગેરે.

વૃષભ, કન્યા અને મકર રાશિ દશમા સ્થાને હોય તો મજૂરી અને સખ્ત કામના ધંધા બતાવે છે જેવા કે માળી, સુથાર, છઢાર, કડીઆ, કારીગરો વગેરે.

દશમા સ્થાનની રાશિના વધારામાં તેના માલીકને પણ તપાસવો, દશમા સ્થાનની રાશિ અને તેને મળતી બીજા ગ્રહોની દષ્ટિ, અને લગ્નેશ યા ચંદ્ર પ્રથમ કોની સાથે મુલાકાત દષ્ટિ કરે છે તે જુઓ અને છઠ્ઠા સ્થાન સાથે મેળવો કારણ કે તે મહેનત-પ્રયત્નનું અનુમાન અને અનુસરવાની યોગ્યતા સુચવે છે અને બીજું સ્થાન આર્થિક લાભનું પરિણામ દેખાડે છે.

જો ફોરચ્યુન ગુરૂ કે શુક્ર દશમા સ્થાને હોય તો પ્રશ્ન કર્તાએ ધંધો શરૂ કરવો પણ જો ગમે તે એક અશુભ દષ્ટિ-યોગમાં કે અશુભ દષ્ટિમાં ચંદ્ર કે લગ્નેશ સાથે હોય તો ધંધાની શરૂઆત કરવી નહીં.

આ પ્રશ્નનો નિર્ણય કરવા ભાગ્યેશ અને બુધને પણ તપાસવો.

(૭) વેપારમાં લાભ થશે કે ?

શુભ ગ્રહ ૧, ૨, ૧૧, કે ૧૦ મા સ્થાનમાં હોય, પાપ ગ્રહ ૭, ૩, કે ૬ સ્થાનમાં હોય, ચંદ્ર પોતાની કે પોતાની ઉચ્ચ રાશિમાં હોય, લગ્ન સ્વામી પણ ઉચ્ચ રાશિમાં હોય તો વેપારમાં સંપૂર્ણ લાભ જાણવો.

(૮) તેજમંદી પ્રશ્ન.

કોઈ પણ ચીજની તેજમંદી જાણવા માટે પ્રથમ તેની રાશિ જાણવી જોઈએ તેથી દરેક રાશિની ચીજો આ નીચે જણાવવામાં આવી છે.

રાશી.

ચીજ.

- મેષ. સોનું, મસુર, રાજ, શાલ-કામળ શુંદર, ઉન, અજશી, જમીનમાં થનારાં ઔષધો.
- વરખ. કાપડ, લેંસ-પાડા, બગદ, સરસ.
- મિથુન. રૂ, કપાસ, બાજરી, જુવાર, શુવાર, મકાઈ, ડાંગર.
- કર્ક. કોદરા, કેળાં, જાયફળ, તમાલપત્ર, તજ, દ્રાક્ષ, નારીયેળ.
- સિંહ. ખટરસ, ચામડા.
- કન્યા. મગ, કલથી, લોયસીંગ, મઠ, વટાણા, વાલ.
- તુલા. અડદ, સરસવ, હરડે, એરંડી.
- વૃશ્ચિક. સેરડી, લોખંડ, બકરાં, જોડા, પિત્તનાં શાકફળ, કાંસુ.
- ધન. ઘોડા, હાથી, મીઠું, મૂળ, તલ, અસ્ત્રશસ્ત્ર.
- મકર. ઝાડ, મજીઠ, કાળી લોખંડની ચીજો.
- કુંભ. જળમાં થનારાં ફળ, ફુલ, અફીણ, ચીત્રવીચીત્ર ચીજો, સુતર.
- મીન. હીરા, મોતી, ચાંદી, તેલ અત્તર વગેરે સુગંધી પ્રવાહી.

જે ચીજની તેજમંદી જાણવી હોય તે ચીજની રાશિથી કેટલામી રાશિમાં સૂર્યાદિ ગ્રહો છે તે તપાસી નીચેના નિયમોને ધ્યાનમાં લઈ તેજમંદીને નિર્ણય કરવો.

૧. જે ચીજની રાશિથી સૂર્ય, મંગળ, શની, રાહુ કેતુ કે ક્ષીણ ચંદ્રમાંથી કોઈ પણ એક ગ્રહ ૩-૬-૧૦ કે ૧૧ મી રાશિમાં હોય તે ચીજની મંદી તેમજ ૧-૨-૪-૫-૭-૮-૯ કે ૧૨ મી રાશિમાં હોય તો તેજ જાણવી.
૨. જે ચીજની રાશિથી ચંદ્ર, ૪-૮ કે ૧૨ મી રાશિમાં હોય તે ચીજની તેજ તેમજ ૧-૨-૩-૫-૬-૭-૯-૧૦ કે ૧૧ મી રાશિમાં હોય તો મંદી જાણવી.
૩. જે ચીજની રાશિથી બુધ ૨-૫-૮-૧૦ કે ૧૧ મી રાશિમાં હોય તે ચીજની મંદી અને ૧-૩-૪-૬-૭-૮ કે ૧૨ મી રાશિમાં હોય તો તેજ જાણવી.
૪. જે ચીજની રાશિથી શુક્ર ૨-૪-૫-૭-૯-૧૦ કે ૧૧ મી રાશિમાં હોય તે ચીજની મંદી અને ૧-૩-૬-૮ કે ૧૨ મી રાશિમાં હોય તે ચીજનો તેજ જાણવી.

૫. જે ચીજની રાશિથી શુક ૧-૨-૩-૪-૫-૬-૭-૮-૯-૧૦-૧૧ કે ૧૨ મી રાશિમાં હોય તે ચીજની મંદી અને ૬ કે ૭ મી રાશિમાં હોય તો તેજી જાણવી.
૬. જે રાશિની ચીજની તેજી (નીચમ ૧ થી ૫ પ્રમાણે) થવી જ્યેષ્ઠએ તે રાશિ જે કોઈ બળવાન અશુભ અહથી દષ્ટ હોય તો જરૂર તેજી થાય છે. પણ બળવાન શુભ અહથી દષ્ટ હોય તો તેજી થતી નથી.
૭. સૂર્ય યા ચંદ્ર તેજી (નીચમ ૧-૨ પ્રમાણે) કરતા હોય પણ તે મીત્ર અહથી યુક્ત યા પૂર્ણ દષ્ટ હોય તો તેજી ન કરતાં મંદી કરે છે તેવીજ રીતે મંદી કરતા હોય પણ શની, રાહુ, કે કેતુથી યુક્ત અગર પૂર્ણ દષ્ટ હોય તો મંદી ન કરતાં તેજી કરે છે.
૮. જે રાશિથી ૧-૨-૪-૫-૬-૭-૮ કે ૧૨ મી રાશિમાં બળવાન પાપ અહ હોય તે રાશિની ચીજના લાભમાં ઘણી તેજી થશે એમ જાણવું.
૯. તમામ ગ્રહો તપાસી તેમના (૧) તેજી કરનાર ગ્રહો અને (૨) મંદી કરનાર ગ્રહો એવા બે વર્ગ પાડવા અને બળવાનથી નિર્ણય કરવો. જ્યારે તેજીકારક ગ્રહો અને મંદીકારક ગ્રહોનું સરખું બળ હોય ત્યારે ગુંડથી નિર્ણય કરવો.
૧૦. તેજી કરનાર ગ્રહો રાશિ બદલે ત્યાં સુધી તેજી અને મંદી કરનાર ગ્રહો રાશિ બદલે ત્યાં સુધી મંદી રહેશે એમ જાણવું.

(૯) વેચાણ ખરીદી પ્રશ્ન.

લગ્નેશ ખરીદનાર અને લાભ સ્થાનનો સ્વામી વેચનાર છે.

લગ્ન બળવાન હોય તો ખરીદવું અને વેચવું ફળદાયી છે.

લગ્નેશ અને સપ્તમેશનો ઇત્યશાલ હોય તો પોતાની બાતે ખરીદ અને વેચાણ કરવામાં લાભ છે; અને મિત્ર દષ્ટિથી બન્નેનો ઇત્યશાલ થતો હોય તથા લગ્નેશ સપ્તમેશ મકર રાશિમાં હોય તો બીજા મારફત ખરીદી વેચાણ કરવામાં લાભ જાણવો.

પંચમેશ અને સપ્તમેશ મિત્ર દષ્ટિથી યુક્ત હોય તો મિત્ર સાથેનું વેચાણ ધનદાયી થાય છે. તેવીજ રીતે ચતુર્થેશ અને સપ્તમેશ મિત્ર દષ્ટિથી યુક્ત હોય તો ખરીદનાર મિત્રથી ધન લાભ થાય છે.

લગ્નેશ લગ્નને પૂર્ણ દષ્ટિથી જોતો હોય તો ખરીદીથી લાભ થશે એમ સમજવું, જેટલા પ્રમાણમાં લગ્નેશ ઉદયનો, મિત્રની રાશિનો કે વર્ગોત્તમો હોઈ દ્રષ્ટિ કરતો હશે તેટલા પ્રમાણમાં લાભ સમજવો.

લાભ સ્થાન લાભેશથી યુક્ત કે દષ્ટ હોય તો વેચવાથી લાભ સમજવો.

પ્રકરણ ૨૨ મું.

મિત્ર સંબંધી.

(૧) મિત્ર સ્નેહ પ્રશ્ન.

લગ્ન, લગ્નેશ અને ચંદ્રથી પ્રશ્ન કર્તા સમજવો. લગ્ન સ્વામી લાભ સ્થાનમાં અને લાભ સ્થાનનો માલિક લગ્નમાં હોય તો બન્નેની ઉત્તમ મૈત્રી બાબતી; તેમજ લગ્ન અને લાભ સ્થાનના સ્વામી બન્ને કેન્દ્રમાં હોય તો બન્ને મિત્રોની દૃઢ મિત્રતા બાબતી.

લગ્ન અને અગીયારમા સ્થાનના સ્વામીનો ઇત્થશાલ યોગ હોય અથવા બન્ને પરસ્પર મીત્ર દષ્ટિથી જોતા હોય તો મૈત્રી બાબતી.

કેન્દ્રથી બીજા સ્થાને રહીને લગ્ન સ્વામી અને લાભ સ્થાનનો સ્વામી પરસ્પર મીત્ર દષ્ટિથી જોતા હોય તો પ્રથમ દ્રઢ મૈત્રી થશે અને કેન્દ્રથી ત્રીજે સ્થાને હોય તો પૂર્ણ મૈત્રી થશે એમ બાબતી.

લાભ સ્થાન અને તેમાં રહેલા ગ્રહોને બરાબર તપાસવા. વળી લાભેશ અને તેની દષ્ટિ પણ ધ્યાનમાં લેવી.

જો લગ્નેશ અને લાભેશ શુભ દષ્ટિમાં હોય તો મૈત્રી સમજવી પણ અશુભ દષ્ટિમાં હોય તો અગર અશુભ યોગમાં હોય તો મૈત્રી સમજવી નહીં.

બુધ મિત્રકારક છે તેથી આ પ્રશ્નનો નિર્ણય કરવામાં બુધની સ્થિતિ અને દષ્ટિ પણ ધ્યાનમાં લેવી જોઈએ.

(૨) મિત્રોથી લાભ થશે કે હાનિ ?

દશમા અગર અગીયારમા સ્થાનમાં ચોથા સ્થાનનો સ્વામી હોઈ બુધથી યુક્ત હોય તો મિત્રથી લાભ થાય; તેમજ દશમા સ્થાનમાં ત્રીજા સ્થાનનો સ્વામી હોઈ બુધથી યુક્ત હોય તો પણ મિત્રથી લાભ બાબતી.

ત્રીજા અગર ચોથા સ્થાનમાં દશમા સ્થાનનો સ્વામી હોય તો મિત્રથી લાભ બાબતી.

ચંદ્ર શનીથી યુક્ત ચા દષ્ટિ હોય તો મિત્રથી હાનિ થાય છે; તેમજ સાતમું સ્થાન પાંચ ગ્રહથી યુક્ત હોય તો પણ મિત્રથી હાનિ થાય.

પ્રકરણ ૨૩ મું.

બંધન અને વ્યય બાબત.

(૧) બંધન મુક્તિ પ્રશ્ન.

કેન્દ્ર સ્વામી કે લગ્ન સ્વામી કેન્દ્રમાં ઇત્યશાલ યોગ કરતા હોય તો કેદી છૂટશે નહીં એમ જાણવું.

લગ્નેશ લગ્ને હોય, કેન્દ્ર સ્વામી અગર પાપ ગ્રહ કેન્દ્રમાં હોય તો લાંબે સમયે છુટકારો થાય.

આઠમા સ્થાનના સ્વામીનો ચોથા સ્થાનમાં પાપ ગ્રહ સાથે અગર લગ્નેશ સાથે ઇત્યશાલ યોગ થાય તો જીવન પર્યંતનું બંધન જાણવું.

ચંદ્ર શનીથી દષ્ટ અથવા યુક્ત હોય તો ઘણી લાંબી કેદ લોગવવી પડે અને શરીરને કષ્ટ થાય.

કેન્દ્રમાં રહેલો ચંદ્ર મંગળથી દષ્ટ અથવા યુક્ત હોય તો બંધન ઉપરાંત માર પણુ પડે છે.

લગ્ન સ્વામીનો નવમેશ કે તૃતીયેશ સાથે ઇત્યશાલ યોગ થાય તો કેદી વગર પ્રયત્ને છુટી જાય છે. લગ્નેશ કેન્દ્રમાં હોય તો વિલાંબે છુટે છે. ધન સ્થાનનો સ્વામી કેન્દ્ર કે ચોથા સ્થાનમાં હોય તો ઘણા દીવસો સુધી બંધન લોગવવું પડે.

લગ્નેશ કેન્દ્રમાં રહી આપો કિલ્મ સ્થાનમાં રહેલા ગ્રહ સાથે અથવા ૩-૬ સ્થાનના સ્વામી સાથે ઇત્યશાલ યોગ કરે, તેમજ ચંદ્ર અને લગ્ન સ્થિર રાશિમાં હોય, અથવા લગ્નેશ કેન્દ્રેશની સાથે યોગ કરતો હોય તો તત્કાળ બંધન મુક્તિ જાણવી.

લગ્નેશ ચોથા સ્થાનમાં બારમા સ્થાનના સ્વામી સાથે ઇત્યશાલ યોગ કરે તો ઘણો ખર્ચ કરવાથી બંધનમાંથી છુટાય. કેન્દ્રમાં શુભ ગ્રહનો ઇત્યશાલ કે કંબુલ યોગ થતો હોય તો લાંબે સમયે બંધન છુટે છે.

આપો કિલ્મ સ્થાનમાં લગ્નેશને પાપ દ્રાઢ્યેશ જોતો હોય તો ઘણો લાંબો સમય બંધન રહે.

લગ્નેશ અને ચંદ્ર શુભ ગ્રહથી યુક્ત હોય તો સારા છે. કેન્દ્રમાં રહેલ લગ્નેશ સાથે ઇત્યશાલ યોગ હોય તો છુટકારો થતો નથી.

ચંદ્ર લગ્નેશનો ઇત્યશાલ યોગ હોય તો મહામહેનતે છુટકારો જાણવો.

અષ્ટમેશ પાપ ગ્રહ અને લગ્નેશનો ચોથા સ્થાનમાં ઇત્યશાલ યોગ થાય તો બંધનથી મૃત્યુ; તેમજ ચોથા સ્થાનમાં પાપ ગ્રહ હોય અને ચંદ્રનો ઇત્યશાલ યોગ થતો હોય તો પણ મૃત્યુ થાય.

અષ્ટમેશ અને ચંદ્રનો ઇત્યશાલ યોગ થતો હોય તો અથવા લગ્નેશ અસ્તનો યા કૂર ગ્રહથી દષ્ટનો હોય તો મૃત્યુ બાણવું.

લગ્નેશ અને ચંદ્ર ચર રાશિના હોય તો બંધન પામેલો છુટી જાય છે; કર્ક રાશિમાં હોય તો લાંબે સમયે કષ્ટથી છુટે છે; મિત્ર રાશિનો ચંદ્ર હોય તો વિલંબે છુટે છે. અને દ્વિસ્વભાવ રાશિમાં હોય તો લાંબે સમયે છુટે છે.

નવમા સ્થાને રહેલ ચંદ્ર કે લગ્નેશનો ત્રીજા સ્થાને રહેલા ગ્રહ સાથે ઇત્યશાલ યોગ થાય તો સૂખપૂર્વક છુટકારો થાય છે.

ત્રીજે રહેલા ચંદ્ર કે લગ્નેશનો તૃતીયેશ યા નવમેશ સાથે ઇત્યશાલ યોગ થાય તો સૂખપૂર્વક છુટકારો થાય છે.

દશમા સ્થાનમાં ખારમાનો સ્વામી અને લગ્નેશનો ઇત્યશાલ યોગ થાય તો બંધન પામેલો મૃત્યુ પામે છે.

ખારમા સ્થાનમાં લગ્નેશ નવમેશ કે તૃતીયેશ સાથે ઇત્યશાલ યોગ કરે તો બંદીબાન નાશ પામે છે.

દશમા સ્થાનમાં પોતાની રાશિનો ચંદ્ર અને લગ્નેશ ત્રીજે રહેલા ગ્રહ સાથે ઇત્યશાલ યોગ કરે તો બંધનથી છુટકારો થાય છે.

શનીથી યુક્ત કે દષ્ટ ત્રીજે રહેલો ચંદ્ર ચોથે રહેલા ગ્રહ સાથે ઇત્યશાલ યોગ કરે તો લાંબા સમય સુધી કેદ લોગવી શરીરે કષ્ટ લોગવે છે, અને રોગથી પીડાય છે.

બીજાનો સ્વામી ચોથા સ્થાનમાં હોય તો લાંબો સમય બંધન રહે છે.

લગ્નેશ લગ્નમાં અગર ૩-૬-૯-૧૨ એ સ્થાનોમાં હોય અથવા તે સ્થાનના માલીકો સ્વગ્રહી હોય તો બંધન પામેલાની મુક્તી સમજવી.

આ યોગ પાપ ગ્રહનો હોય તો જલદી છુટકારો થાય છે પણ શુભ ગ્રહનો હોય તો તેથી ઊલટું સમજવું.

(૨) ખર્ચ સંબંધી પ્રશ્ન.

ખારમા સ્થાને શુભ ગ્રહ હોય તો વીવાહ કુટુંબ મીત્રો વગેરેથી શુભ ખર્ચ, પાપ ગ્રહ હોય તો અગ્ની અને ચોરોથી, મંગળ હોય તો વ્યભીચારથી, બુધ હોય તો વ્યાપાર અને વાહન વગેરેથી, ગુરુ હોય તો ધર્મકાર્યથી, શુક્ર હોય તો સ્વામીથી, સૂર્ય હોય તો રાજ્યદ્વારથી, ચંદ્ર હોય તો કીડા મુળને માટે અને શની રાહુ હોય તો અશુભ કામ માટે ખર્ચ થાય.

પ્રકરણ ૨૪ મું.

મૂક પ્રશ્ન અને મૂષ્ટિ જ્ઞાન.

(૧) મૂક પ્રશ્ન.

પ્રશ્નનો વિષય મનમાં રાખી પ્રશ્ન કરવામાં આવે તો સમયની કુન્ડલી તપાસી સ્વગ્રહી ગ્રહ ઉપરથી તેમજ દેહાદિ બાર સ્થાનોમાં રહેલા ગ્રહો ઉપરથી પ્રશ્ન વિષયનો નિર્ણય કરવો.

સ્વગ્રહી ગ્રહો ઉપરથી.

ગ્રહ. પ્રશ્નનો વિષય.
સૂર્ય—રાજા અને રાજદ્રારી બાબત.
ચંદ્ર—ખેતર—ભૂમિ, શત્રુ ભય વગેરે.
મંગળ—અગ્નિ ભય, રાજ્ય ભય, શત્રુ ભય વગેરે.
બુધ—ખેતર, ખેતીવાડી, બળ અને આયુષ્ય વગેરે.

ગ્રહ. પ્રશ્નનો વિષય.
ગુરુ—મિત્ર, ધર્મ, રાજા વગેરે.
શુક્ર—સરપૂર્ણ સુખ અને શુભ બાબત વગેરે.
શની—મનુષ્ય, મકાન, પૃથ્વી, પિતૃ રાજ્યદ્રાર, વિવાહ વગેરે.

સૂર્યાદિ ગ્રહો લગ્નથી બારે સ્થાનમાં રહેવા ઉપરથી.

સૂર્ય.

સ્થાન. પ્રશ્નનો વિષય.
(૧) પાખંડી, અસત્ય, મંત્રી વગેરે.
(૨) કાર્ય બળ.
(૩) કાર્ય, બળ, વિવાહ વિવાહ
(૪) વગેરે.
(૫) સંતાન, અન્ય માનવી વગેરે.
(૬) કાર્ય અથવા માર્ગ ચિન્તા વગેરે.

સ્થાન. પ્રશ્નનો વિષય.
(૭) સ્ત્રી.
(૮) નૌકા.
(૯) પરદેશી માનવી.
(૧૦) રાજ્યદ્રાર.
(૧૧) ધન.
(૧૨) માર્ગ, શત્રુ વગેરે.

ચંદ્ર.

સ્થાન. પ્રશ્નનો વિષય.
(૧) ખેતર, ભૂમિ, ધન, આસન, લોભ્ય પદાર્થ વગેરે.
(૨) ધન, પરદેશ, વિવાહ.

સ્થાન. પ્રશ્નનો વિષય.
(૩) વૃષ્ટિ.
(૪) માતા અથવા ઘર.
(૫) સંતાન બાબત.

(૧૧૭)

સ્થાન. પ્રશ્નનો વિષય.

- (૬) રોગી બાબત.
- (૭) સ્ત્રી બાબત.
- (૮) લોભન, મૃત્યુ, કોઈ વસ્તુ વગેરે.
- (૯) પથિક, તથા પૂણ્ય કાર્ય વગેરે.

સ્થાન. પ્રશ્નનો વિષય.

- (૧૦) ક્ષેત્ર-ભૂમિ, ખજા વગેરે.
- (૧૧) પવિત્ર વસ્તુ, વસ્ત્ર વગેરે.
- (૧૨) ગત વસ્તુના લાભ સંબંધી.

મંગળ.

સ્થાન. પ્રશ્નનો વિષય.

- (૧) ભય અથવા વિવાદ બાબત.
- (૨) નષ્ટ ધન લાભ બાબત.
- (૩) ભાઈ અને મિત્ર તથા લડાઈ બાબત.
- (૪) મિત્ર, સુખ, શત્રુ, પશુ વેચવાં ખરીદવાં વગેરે.
- (૫) કોધી મનુષ્યના ભય સંબંધી.
- (૬) અગ્નિ, રૂપું, લોખંડ, સૂવર્ણ વગેરે.

સ્થાન. પ્રશ્નનો વિષય.

- (૭) નષ્ટ નોકર, અર્થ, અશ્વ વગેરે.
- (૮) મકાન, તમેલા વગેરે.
- (૯) માર્ગ સંબંધી.
- (૧૦) વિવાદ, અને કોઈ કેશ (મુકરદમા) બાબત.
- (૧૧) વિશ્વાસ બુદ્ધિથી શત્રુને મારવા સંબંધી.
- (૧૨) શત્રુ યુદ્ધ સંબંધી.

અશુભ.

સ્થાન. પ્રશ્નનો વિષય.

- (૧) વિદ્યા બાબત.
- (૨) વસ્ત્ર, ધન, સંતાન બાબત.
- (૩) વાહન, ભાંડુ વગેરે.
- (૪) ખેતી અને ખાગ બગીચા વગેરે.
- (૫) સંતાન, કાર્ય, વગેરે.
- (૬) દ્રવ્ય, કાર્ય, ગુપ્ત સ્ત્રી વગેરે.
- (૭) પક્ષી, સ્ત્રી વગેરે.

સ્થાન. પ્રશ્નનો વિષય.

- (૮) રાજ્યાશ અને હરાઈ ગએલ વસ્તુ વગેરે.
- (૯) પક્ષી બાબત.
- (૧૦) શાસ્ત્ર, કથા સુખ વગેરે.
- (૧૧) અર્થ, કાર્ય વગેરે.
- (૧૨) સંશય સંબંધી, પાખંડી, વિદ્રોહી, મનુષ્યના સુખ વગેરે બાબત.

ગુરુ.

સ્થાન. પ્રશ્નનો વિષય.

- (૧) વ્યાકુળતાનો નાશ અને સુખની ચિન્તા.
- (૨) ધન, ક્ષેત્ર-ભૂમિ, સુખ વગેરે.
- (૩) સ્વજન સંબંધી.
- (૪) કુળના મનુષ્યોના વિવાહ સંબંધી.
- (૫) પુત્રના સ્નેહી સંબંધી યા વિવાહ સંબંધી.
- (૬) ગર્ભ સંબંધી.

સ્થાન. પ્રશ્નનો વિષય.

- (૭) પુત્રની અર્થ સીદ્ધિ સંબંધી.
- (૮) કૃપણ સંબંધી.
- (૯) વિદેશમાં રહેલા ધન અને પ્રવાસી સંબંધી.
- (૧૦) મિત્ર વિગ્રહ, સુખ વગેરે.
- (૧૧) સુખ સંબંધી.
- (૧૨) યશ અને પશુ સંબંધી.

શુક્ર.

સ્થાન. પ્રશ્નનો વિષય.

- (૧) નૃત્ય, સુખ, ઇષ્ટ ગીત વગેરે.
- (૨) રત્ન, ધન, વસ્ત્રો વગેરે.
- (૩) ગર્ભ અથવા ભાંડુ સંબંધી.
- (૪) વિવાહ, સુખ વગેરે.
- (૫) સુખ, ભાંડુ, સંતાન, મિત્ર, વાહન વગેરે.
- (૬) ગર્ભવતીના પ્રસવ બાબત.

સ્થાન. પ્રશ્નનો વિષય.

- (૭) સ્ત્રી સંગ, પ્રણયીજનનો મેલાપ.
- (૮) પરસ્ત્રી સંબંધી.
- (૯) મૂર્છા વગેરે.
- (૧૦) શુભ કર્મો બાબત.
- (૧૧) સ્ત્રી કલહ ગાડી-વાહન વગેરે.
- (૧૨) સ્વર્ગીય વસ્તુ સંબંધી.

શની.

સ્થાન. પ્રશ્નનો વિષય.

- (૧) રોગ, સ્ત્રી બાબત.
- (૨) પોતાના પુત્રને ભણાવવા સંબંધી.
- (૩) ભાઇનો વિનાશ વગેરે.
- (૪) સ્ત્રીના દૂધ બાબત.
- (૫) બે માનવીના કાર્ય બાબત.
- (૬) પ્રથમ હોનાર ભર સ્ત્રી સંબંધી.
- (૭) ગાડી-વાહન, સ્ત્રી કલહ વગેરે.

સ્થાન. પ્રશ્નનો વિષય.

- (૮) નષ્ટ ધન, વસ્તુ, મૃત્યુ વગેરે.
- (૯) દુર્ગુહીવાળા સંબંધી.
- (૧૦) ગાડી-વાહન, ભય નિંદા વગેરે બાબત.
- (૧૧) ખોટાં કામ.
- (૧૨) શત્રુ સંબંધી.

ચોગ.

સાતમા સ્થાનમાં શુક્ર, બુધ, શુક્ર સાથે ચંદ્રનો ઇત્યશાલ ચોગ થતો હોય તો અગર સાતમા સ્થાનમાં સૂર્ય સાથે ચંદ્ર ઇત્યશાલ કરતો હોય તો સ્ત્રીયોના વિવાહ સંબંધી પ્રશ્ન બાબતે.

સૂર્યાદી ગ્રહો બળવાન થઈ જે સ્થાને રહ્યા હોય તે સ્થાન સંબંધી પ્રશ્ન હોવો બેઠ્યો.

(૨) મુષ્ટિ જ્ઞાન પ્રશ્ન.

કોઈ પ્રશ્ન કરનાર પોતાની મુઠીમાં શું છે એવો પ્રશ્ન કરે તેનો જવાબ આપવા આ નીચે જણાવેલા મુદ્દા ધ્યાનમાં રાખી પ્રશ્ન સમયની કુન્ડલી કરીને તપાસવી બેઠ્યો.

તમામ પ્રાણી અને પદાર્થનો ધાતુ, મૂળ અને જીવ એ ત્રણ વર્ગમાં સમાવેશ થાય છે તે નીચે પ્રમાણે:—

(૧૧૯)

(૧) માટીથી ઝવેરાત સુધીના તમામ પદાર્થ ધાતુ સંજક બાણવા.

(૨) નાનામાં નાના તણખલાથી મોટામાં મોટા વૃક્ષ સુધીના તમામ પદાર્થ મૂળ સંજક બાણવા.

(૩) પ્રાણી માત્રને જીવ સંજક બાણવા.

રાશિ અને ગ્રહોની ધાતુ આદિ સંજ્ઞા આગળ રાશિ કોષ્ટક તથા ગ્રહ કોષ્ટકમાં જણાવવામાં આવી છે તે આ પ્રશ્નનો જવાબ આપવામાં ઉપયોગી છે.

ચંદ્ર કર્ક રાશિમાં હોય તો મૂળ, શની મકર યા કુંભ રાશિમાં હોય તો મૂળ, અને જુધ મિથુન યા કન્યા રાશિમાં હોય તો ધાતુ સંજ્ઞા બાણવી.

લગ્નના નવમાંશની ધાતુ આદિ સંજ્ઞા આ નીચેના કોષ્ટકમાં જણાવવામાં આવી છે.

લગ્ન	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	નવમાંશ.
વિષમ	ધાતુ	મૂળ	જીવ	ધાતુ	મૂળ	જીવ	ધાતુ	મૂળ	જીવ	} સંજ્ઞા.
સમ	જીવ	મૂળ	ધાતુ	જીવ	મૂળ	ધાતુ	જીવ	મૂળ	ધાતુ	

ધાતુ સંજક લગ્ન અને નવમાંશ, ધાતુ સંજક ગ્રહથી યુક્ત યા દષ્ટ હોય તો મૂઠીમાંની ચીજ ધાતુ સંજક બાણવી.

મૂળ સંજક લગ્ન અને નવમાંશ, મૂળ સંજક ગ્રહથી યુક્ત યા દષ્ટ હોય તો મુઠીમાંની ચીજ મૂળ સંજક બાણવી.

જીવ સંજક લગ્ન અને નવમાંશ, જીવ સંજક ગ્રહથી યુક્ત યા દષ્ટ હોય તો મુઠીમાંની ચીજ જીવ સંજક બાણવી.

ધાતુ સંજક લગ્ન મૂળ સંજક ગ્રહથી દષ્ટ યા યુક્ત હોય તો મુઠીમાંની ચીજ જીવ સંજક બાણવી.

જીવ સંજક લગ્ન ધાતુ સંજક ગ્રહથી દષ્ટ યા યુક્ત હોય તો મુઠીમાંની ચીજ મૂળ સંજક બાણવી.

મૂળ સંજક લગ્ન અને નવમાંશ જીવ સંજક ગ્રહથી યુક્ત યા દષ્ટ હોય તો મુઠીમાંની ચીજ ધાતુ સંજક બાણવી.

લગ્ન ધાતુ, મૂળ અને જીવ સંજક ગ્રહથી દષ્ટ યા યુક્ત હોય તો તેમાંના સૌથી બળવાન ગ્રહથી નિર્ણય કરવો.

મેવ, સિંહ, અને વૃશ્ચિક લગ્ન મંગલ અને સૂર્યથી સુકત યા ૬૯ હોય તો સુઠીમાંની ચીજ ધાતુ સંજક બાણી.

મિથુન, કન્યા, મકર અને કુંભ લગ્ન શની અને બુધથી સુકત યા ૬૯ હોય તો સુઠીમાંની ચીજ સુગ સંજક બાણી.

વૃષભ, કર્ક, તુલા, ધન અને મિન લગ્ન શુક્ર, ચંદ્ર અને ગુરૂથી સુકત યા ૬૯ હોય તો સુઠીમાંની ચીજ ભવ સંજક બાણી.

કેન્દ્રમાં બળવાન થઈ સૂર્ય મંગલ રહ્યા હોય તો સુઠીમાંની ચીજ ધાતુ સંજક બાણી. શની, બુધ હોય તો સુગ સંજક અને શુક્ર ચંદ્ર ગ્રહ હોય તો ભવ સંજક ચીજ સંબંધી પ્રશ્ન છે એમ સમજવું.

જે ગ્રહથી ધાતુ સુગ કે ભવ સંજક ચીજ સંબંધી પ્રશ્ન નક્કી થાય તે ગ્રહ પોતાના વર્ગમાં હોય અગર પોતાના વર્ગને જોતો હોય તો ધામ્ય (પીગળે એવી) ધાતુ, મૃત પ્રાણી અને સૂકુ સુગ બાણી.

જળચર રાશિનું લગ્ન અથવા નવમાંશ પોતાના સ્વામીથી સુકત યા ૬૯ હોય તો અધામ્ય ધાતુ, સજીવ પ્રાણી, અને લીલુ સુગ બાણી.

લગ્ન પ્રમાણે ચંદ્રથી પણ નિર્ણય કરવો.

પ્રકરણ ૨૫ મું.

સ્વરોહય.

(૧) સ્વર વિચાર.

આપણા સ્થુળ શરીરમાં પુષ્કળ પ્રાણવહા નાડીઓ છે તેમાં (૧) ધડા (૨) પિંગળા અને (૩) સુષુમ્ણા એ ત્રણ મુખ્ય નાડીઓ છે.

શ્વાસોચ્છવાસની ગતિ જ્યારે નાશિકાના ડાળા છિદ્રમાંથી થતી હોય ત્યારે ધડા અથવા ચંદ્ર, જમણા છિદ્રમાંથી થતી હોય ત્યારે પિંગળા અથવા સૂર્ય અને બન્ને છિદ્રોમાંથી થતી હોય ત્યારે સુષુમ્ણા નાડીનું વહન થાય છે એમ જાણવું. ચંદ્ર નાડી વહેતી હોય ત્યારે ચંદ્ર સ્વર અને સૂર્ય નાડી વહેતી હોય ત્યારે સૂર્ય સ્વર કહેવાય છે.

તંદુરસ્ત માણસને પ્રત્યેક સ્વર એક કલાક પર્યંત રહે છે અને જ્યારે સ્વર બદલાય છે ત્યારે સુષુમ્ણા થઇને બદલાય છે અને તે (સુષુમ્ણા) આસરે તેર શ્વાસોચ્છવાસ પર્યંત રહે છે.

(૨) તત્ત્વ વિચાર.

પ્રત્યેક સ્વરમાં અનુક્રમે (૧) વાયુ (૨) તેજ (૩) પૃથ્વી (૪) જળ અને આકાશ એ પાંચ તત્ત્વો અનુક્રમે ૮, ૧૨, ૨૦, ૧૬, અને ૪ મીનીટ પર્યંત રહે છે.

તત્ત્વ ઓળખવા માટે નીચે કોઠામાં જણાવ્યા પ્રમાણેની ત્રણ બાબતો ખાસ ધ્યાનમાં રાખવી જોઈએ.

*તત્ત્વનાં નામ.	વાયુ.	તેજ.	પૃથ્વી.	જળ	આકાશ.
તત્ત્વની ગતિ.	ત્રાંસી	ઉચ્ચી	મધ્યમ	નીચી	શૂન્યવત
તત્ત્વની લંબાઇ આંગળ.	૮	૪	૧૨	૧૬	૦
તત્ત્વનો રંગ.	લીલો	રાતો	પીળો	ધોળો	કાળો

* નોંધ.—આકાશ તત્ત્વ ગતિમાં હોય ત્યારે બન્ને સ્વર સમાન હોય છે અને તેની ગતિ નાશિકાની બહાર જણાતી નથી.

તત્વ પરીક્ષા: કંઈ વખતે કયું તત્વ ગતિમાં છે તે ઉપરના કોઠામાં જણાવેલી તત્વની ગતિ અને લાંબાઈ ઉપરથી શોધી કાઢવું અને ઉપરના કોઠામાં તત્વોના જે પાંચ રંગ જણાવ્યા છે તે દરેક રંગની એક એ રીતે પાંચ ગોળીઓ પ્રથમથી પાસે રાખી હોય તેમાંથી એક ગોળી કોઈ પણ રંગની મનમાં ધારણા કર્યા શિવાય આંખો બંધ કરીને લેવી અને તેનો રંગ જોઈ ફરી આંખો બંધ કરી ચિત્તવૃત્તિને ભૂકુટિમાં સ્થિર કરવાથી ત્યાં ગોળીનો રંગ જણાશે. જ્યારે ગતિ અને લાંબાઈ ઉપરથી શોધી કાઢેલું તત્વ ગોળીના રંગ ઉપરથી તેમજ ભૂકુટીમાં જોએલા રંગ પરથી જણાય ત્યારે તત્વ પરિક્ષા યથાર્થ થઈ જાણવી અને એ તત્વ ખરું માનવું. શરૂઆતમાં તત્વ ઓળખવાનું મુશ્કેલ લાગશે પરંતુ સતત અભ્યાસના પરિણામે મુશ્કેલી ટળશે અને ચિત્તવૃત્તિ અને આંખને એકાગ્રતા પ્રાપ્ત થતાં વધુ સહેલાઈથી તત્વો ઓળખી શકાશે.

(૩) પ્રશ્ન વિચાર.

(૧) મૂક પ્રશ્ન.

પ્રશ્નકર્તા પ્રશ્નનો વિષય જણાવ્યા શિવાય મોઘમ પ્રશ્ન કરે ત્યારે ઉત્તર દાતાએ તે સમયે પોતાના સ્વરમાં વહેતા તત્વ ઉપરથી પ્રશ્નનો વિષય નીચે પ્રમાણે જાણવો.

તત્વ.

પ્રશ્ન વિષય.

વાયુ.

પ્રવાસ બાબત.

તેજ.

કોઈ પણ જાતની ધાતુ અને લાભ હાનિ બાબત.

પૃથ્વી.

કંદમૂળ, વનસ્પતિ અને પૃથ્વી તત્વના પ્રાધાન્યવાળી કોઈ બાબત સંબંધી.

જળ.

જન્મ મરણ અને આવરદા વગેરે બાબત.

આકાશ.

કાંઈ નહીં.

(૨) અમુક કાર્ય સીદ્ધ થશે કે ?

ચંદ્ર સ્વરમાં પૃથ્વી યા જળ તત્વ સ્થિર કાર્યની, અને સૂર્ય સ્વરમાં અગ્નિ યા વાયુ તત્વ ચર કાર્યની સીદ્ધિ કર્તા છે. માટે ઉત્તર દાતાએ પ્રશ્ન સમયે પોતાનો સ્વર અને તેમાં વહેતું તત્વ તપાસી પ્રશ્ન કર્તાના કાર્યની સીદ્ધિ અસીદ્ધિ કહેવી.

સ્વરના પ્રવેશ સમયે પ્રશ્ન કરનારને કાર્યની સીદ્ધિ અને બહુર નીકળવાના સમયે પ્રશ્ન કરનારને તેના કાર્યની અસીદ્ધિ કહેવી.

પ્રશ્ન સમયે ઉત્તર દાતાનો શૂન્ય સ્વર હોય પણ પછી એકદમ સ્વર પૂર્ણ ગતિમાં વહેવા માંડે તો પ્રશ્ન કર્તાને કાર્યની સીદ્ધિ કહેવી.

પ્રશ્ન સમયે ઉત્તર દાતાનો ચંદ્ર સ્વર ગતિમાં હોય અને પ્રશ્નાક્ષરો ગણતાં એકી સંખ્યા થતી હોય તો પ્રશ્ન કર્તાને કાર્યની સીદ્ધિ કહેવી તેમજ સૂર્ય સ્વર ગતિમાં હોય અને પ્રશ્નાક્ષરોની એકી સંખ્યા હોય તો પણ કાર્યની સીદ્ધિ બાબતી.

પ્રશ્ન સમયે પ્રશ્ન કર્તા અને ઉત્તર દાતા બન્નેનો ચંદ્ર સ્વર ગતિમાં હોય તો પ્રશ્ન કર્તાને કાર્યની સિદ્ધિ કહેવી.

ઉત્તર દાતાનો ચંદ્ર સ્વર ગતિમાં હોય તે સમયે ડાબી બાબુ, ઉંચે અગર સન્મુખ રહી પૂછનારને કાર્યની સીદ્ધિ કહેવી; એથી વિપરીત હોય તો કાર્યની સીદ્ધિ કહેવી નહીં.

ઉત્તર દાતાનો સૂર્ય સ્વર ગતિમાં હોય તે સમયે જમણી બાબુ, નીચે અગર પાછળ રહી પૂછનારને કાર્યની સીદ્ધિ કહેવી; એથી વિપરીત હોય તો કાર્યની અસીદ્ધિ કહેવી.

(૩) પ્રવાસીના આવાગમન અને કુશળતા સંબંધી પ્રશ્ન.

ઉત્તર દાતાનો ચંદ્ર અગર સૂર્ય ગમે તે સ્વર ચાલતો હોય પણ તેમાં પૃથ્વી યા જળ તત્વ ગતિમાં હોય તો પ્રવાસી માર્ગમાં છે અને તે કુશળ છે, વાયુ યા તેજ તત્વ ગતિમાં હોય તો પ્રવાસી વધુ સમીપ આવતો બાધ છે અને તે ચિંતાતુર છે તેમજ આકાશ તત્વ ગતિમાં હોય તો પ્રવાસી મરણ પામ્યો છે એમ કહેવું. વળી તેજ તત્વ સંપૂર્ણ ગતિમાં વહેતું હોય તો પ્રવાસી એક સ્થળેથી બીજા દરના સ્થળે ગયો છે, અને વાયુ તત્વ સંપૂર્ણ ગતિથી વહેતું હોય તો પ્રવાસી શારીરિક યા માનસિક વ્યથા ભોગવે છે એમ કહેવું.

(૪) પુત્ર થશે કે પુત્રી ?

ઉત્તર દાતાનો ચંદ્ર સ્વર ગતિમાં હોય અને તેમાં વાયુ યા પૃથ્વી તત્વ વહેતું હોય તે સમયે પ્રશ્ન કર્તાનો ચંદ્ર સ્વર વહેતો હોય તો પુત્ર થશે, અને સૂર્ય સ્વર વહેતો હોય તો પુત્રી જન્મી મરણ પામશે એમ કહેવું.

ઉત્તર દાતાના સૂર્ય સ્વરમાં જળ તત્વ ગતિમાં હોય અને પ્રશ્ન કર્તાનો સૂર્ય સ્વર વહેતો હોય તો પુત્ર થશે, અને ચંદ્ર સ્વર વહેતો હોય તો પુત્ર જન્મી મરણ પામશે એમ કહેવું.

ઉત્તર દાતાની સધુમણા નાડી વહેતી હોય અને તેમાં તેજ યા આકાશ તત્વ ગતિમાં હોય તે સમયે પ્રશ્ન કરવામાં આવે તો ગર્જના નાશ થશે યા નયુંપક બાળક જન્મશે એમ કહેવું.

ઉત્તર દાતાના બન્ને સ્વર વહેતા હોય તે સમયે પ્રશ્ન કરવામાં આવે તો તે વખતે ચંદ્ર સ્વર સંપૂર્ણ ગતિમાં હોય તો બે પુત્રો અને સૂર્ય સ્વર સંપૂર્ણ ગતિમાં હોય તો બે પુત્રો થવાનું કહેવું.

(૫) રોગી જીવશે કે ?

પ્રશ્ન કર્તા પ્રથમ ઉત્તર દાતાના શૂન્યાંગમાં (જે સ્વર વહેતો નથી તે બાજુ) આવી પછી પૂર્ણાંગમાં (જે સ્વર વહે છે તે બાજુ) આવી બેસે તો તે જે રોગીના સંબંધમાં પ્રશ્ન કરે તે રોગી જીવશે એમ કહેવું. તેમજ પ્રથમથીજ પૂર્ણાંગમાં આવીને બેસે અને પ્રશ્ન કરે તોપણ રોગી જીવશે એમ કહેવું.

પ્રશ્ન કર્તા ઉત્તર દાતાના પૂર્ણાંગમાં આવીને પ્રશ્ન કરે તોપણ જો તેણે રાતાં, ભગવાં, યા કાળાં વસ્ત્ર પહેરી હોય, મૂંડન કરાવ્યું હોય, શરીરે તેલ ચોળ્યું હોય, હાથમાં મૂશળ, પાસ, દોરડું, ઠીકડું, અગ્નિ કે રાખ રાખી હોય તો તે જે રોગીને માટે પ્રશ્ન કરે તે રોગી મરશે એમ કહેવું. વળી જો એ પ્રશ્ન કર્તા તૂટેલા દાંતવાળો હોય રોગ ગ્રસ્ત હોય કે સંધ્યા સમયે આવ્યો હોય તોપણ જેને માટે પ્રશ્ન કરવામાં આવ્યો હોય તે મરશે એમ કહેવું.

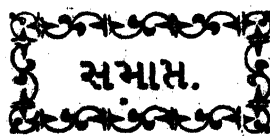
ઉત્તર દાતાનો સૂર્ય સ્વર ચાલતો હોય તે સમયે પ્રશ્ન કર્તા લયલીત થઈ પ્રશ્ન કરે તો રોગી જીવશે એમ કહેવું.

સ્વરના અંતઃપ્રવેશ સમયે પૂર્ણાંગમાં રહી પ્રશ્ન કર્તા પ્રશ્ન કરે તો રોગી જીવશે એમ કહેવું.

પ્રશ્ન કરનાર ઉત્તર દાતાથી નીચાણમાં રહી પ્રશ્ન કરે તો રોગી જીવશે અને ઉંચે સ્થાને રહી પ્રશ્ન કરે તો મરશે એમ કહેવું.

ઉત્તર દાતાનો ચંદ્ર સ્વર ગતિમાં હોય અને પ્રશ્ન કર્તાનો સૂર્ય સ્વર ચાલતો હોય તો રોગી મરશે એમ કહેવું.

ઉત્તર દાતાનો સૂર્ય સ્વર વહેતો હોય અને પ્રશ્ન કર્તા ડાબી બાજુએ બેસી પ્રશ્ન કરે તો રોગીનું મરણ થશે એમ કહેવું.

અમાઉથી ગ્રાહક થઈ ઉત્તેજન આમનાર સદ્ગ્રહયોગી યાદી.

નામ	ગામ	પ્રત	નામ	ગામ	પ્રત
પા. પરસોતમ નરસીભાઈ	આમોદ	૨	શા. જીવજીલાલ મથુરાદાસ	જંજુસર	૧
શા. નાથલાલ દોલતરામ	,,	૨	પા. ભાઈલાલભાઈ જેઠાભાઈ	આમોદ	૧
પા. ભગવાનભાઈ શામળભાઈ	તેલાદ	૧	ચુનીલાલ પ્રભાશંકર વ્યાસ	અંકલેશ્વર	૧
શા. તેમચંદ રાયચંદ	આમોદ	૧	અંબાશંકર દેવપતરામ	ધનભાદ	૧
બાલકૃષ્ણ હીરાલાલ દીવાન	,,	૧	મથુરભાઈ જેસીંગભાઈ અમીન	જુવા	૧
પા. અંબાલાલ વેરીભાઈ	,,	૨	પા. જગનભાઈ મથુરભાઈ	આસનેસ	૧
શા. પાનાચંદ જીવચંદ	,,	૧	પુરોહિત લક્ષ્મીશંકર નરભેરામ	,,	૧
ચીરજલાલ હરીલાલ ઝવેરી	,,	૧	મહેતા સુરજરામ ધીરજરામ	લખીગામ	૧
મુરેન્દ્રલાલ કૃષ્ણલાલ દેસાઈ	,,	૨	સુરજરામ અંબારામ	કડોદરા	૧
માણાભાઈ નાથાભાઈ	માંડવી	૧	વ્યાસ મણીશંકર માધવરામ	રાલસા	૧
જીજીહાડ દુર્લાભભાઈ	ભડચ	૧	પા. મથુરભાઈ ગોરધનભાઈ	,,	૧
મોતી ગોરધન દામોદર	આમોદ	૧	પા. મનસુખરા અંબારામ રોઝાટકારીઆ	૧	
પા. નરસીભાઈ દેસાઈભાઈ	શ્રીકાંઠી	૧	ભટ ડાલાભાઈ કુલાભાઈ	કુરસણ	૧
પા. રણછોડભાઈ હરીભાઈ	,,	૧	હરીલાલ સેવકરામ	આમોદ	૧
પા. જેસંગભાઈ કાસીભાઈ	બેમારડી	૧	વકીલ સા. મણીશંકર કૃષ્ણશંકર ભટ જંજુસર	૧	
શાહ લાલચંદ કાળીદાસ	આમોદ	૧	પા. મુળજીભાઈ સદારામ રોઝા ટંકારીઆ	૧	
પા. કેસુરભાઈ કુમેરભાઈ	સરભાણ	૧	શીવાભાઈ ઇશ્વરભાઈ	આમોદ	૧
માદલાલ વરજરામ દેસાઈ	આમોદ	૧	કકીરભાઈ આશારામ	,,	૧
માજીભાઈ અદેસંગ	પુરસા	૧	પા. આશાભાઈ જીજીભાઈ	ભીમપુરા	૧
કા. કેશવ નરેર	પુરસા	૧	પા. પરાગભાઈ સંકરભાઈ	શ્રીકાંઠી	૧
શા. મગનલાલ બાલગોવનદાસ	જંજુસર	૧	પા. શામળભાઈ નરસીભાઈ	ભીમપુરા	૧
પા. શીવાભાઈ ગંગાદાસ	ગજેરા	૧	યાસિક લક્ષ્મીરામ જગન્નાથ	જંજુસર	૧
લા. લલુભાઈ શીવલાલ	જંજુસર	૧	રણા પુરસોતમ નાનાભાઈ	,,	૧
શા. ચીમનલાલ કાળીદાસ	જંજુસર	૧	પા. દાદાભાઈ દેશાઈભાઈ	ગજેરા	૭૬
શા. પ્રાણજીવનદાસ નરોત્તમદાસ	,,	૧	શા. નવનીતલાલ પ્રાણજીવનદાસ	જંજુસર	૧
ભા. બાબરભાઈ અટોળદાસ	ગજેરા	૧	શેઠ મગનલાલ દામોદરદાસ	જંજુસર	૧
ડી. પી. માદનની કું.	મુરત	૧	રણા છોટાલાલ ભગવાનદાસ	,,	૧
મંગળદાસ પ્રેમચંદ માસ્તર	આમોદ	૧	પા. લલુભાઈ આશાભાઈ	કીમોજ	૧
મણીશંકર એમ ભટ	ભડચ	૧	પા. વરધભાઈ ગીરધરદાસ	ભીમપરા	૧
શા. હીરાલાલ પ્રેમચંદ	વાસદ	૧	પા. વરધભાઈ મુળજી	,,	૧
ઇશ્વરલાલ પ્રભાશંકર	તેલાદ	૧	પા. નાથાભાઈ દાદાભાઈ	આમોદ	૧
જગનલાલ આત્મારામ દેશાઈ	આમોદ	૧	પા. શામળભાઈ ત્રીભોવન	,,	૧
રતીલાલ નરભેરામ દેશાઈ	ભડચ	૧	શા. સવાઈચંદ મોતીલાલ	,,	૧

નામ	જામ	પ્રત	નામ	જામ	પ્રત
પા. અવચળભાઈ બાપુભાઈ	દોદા	૧	મંગળદાસ જગન્નાથ જાની	અંકલેશ્વર	૧
ખુલાખીદાસ દલીયંદ	મુંબાઈ	૧	ત્રીભોવનદાસ ગીરધરલાલ	જંબુસર	૧
જગનલાલ લાલભાઈ	ભરૂચ	૧	રાણા હીમતસંગળ અદેસંગળ	આમોદ	૧
પા. મથુરભાઈ લલ્લુભાઈ	,,	૧	કાશીરામ મંજારામ પ્રંડ્યા	કાસંબા	૧
પા. કાશીરામ જગનલાલ	ભાડજી	૧	પા. પરસોતમદાસ રામદાસ	ભાણુખેતર	૧
પા. દયાળભાઈ જેસીંગભાઈ	આમોદ	૧	પા. લલ્લુભાઈ ઝવેરભાઈ	તેલોદ	૨૬
ભટ્ટ અમૃતરામ અંબારામ	વરીઆવ	૧	શા. કાળીદાસ રાયચંદ	આમોદ	૧
શીવશંકર રવીશંકર પાટક	,,	૧	સોની વનમાળીદાસ કાળીદાસ	અંકલેશ્વર	૧
ભાવસંગ બાપુભાઈ તક્ષાટી	ભરૂચ	૧	પારેખ નાથાલાલ દણ્ડોડાદાસ	ઉમરવા	૧
પા. કસીભાઈ બાપુભાઈ	ખુવા	૧	મહારાજશ્રી ચંદ્રવીજયજી ઉમેદવીજયજી આમોદ	૫	
શા. કાળીદાસ ડાહ્યાભાઈ	આમોદ	૧	અમૃતલાલ જીવરામ માસ્તર	રોધ	૧
દેવર ત્રીભોવન પરસોતમદાસ	તોલાર	૧	સોની પ્રાણજીવન રથનાથ	આમોદ	૧
રાજ નેપસંગ દાજી બાવા	દોદા	૧	પા. નરોત્તમ લક્ષમણ	અંબાર	૧
વ્યાસ ભાનુશંકર જીવશંકર	મુંબાઈ	૧	પા. ફરીદભાઈ મોરાર	આમોદ	૧
શા. લાલદાસ માણેકલાલ	પ્રીસર	૧	વૈદ્ય ગોપાળભાઈ ખેચરભાઈ	ભરૂચ	૧
વ્યાસ માધુલાલ દામોદર	અધેરી	૧	વૈદ્ય પરસોતમદાસ	આમોદ	૧
પાટક ગોવીંદલાલ મગનલાલ	મુંબાઈ	૧	પા. હાથીભાઈ પરસોતમ	તેલોદ	૧
સોની વીરલભાઈ મંજારામ	આમોદ	૧	શા. યુનીલાલ વનમાળીદાસ	આમોદ	૧
સોની દુલવદાસ મંજારામ	,,	૧	કા. હરજીવન હરખચંદ	જંબુસર	૧
સોની ત્રીભોવન મોતીરામ	મુરત	૧	જેશી શીવશંકર પુલશંકર	અમદાવાદ	૧
મનહરલાલ છોટાલાલ પંડિત	મુંબાઈ	૧	શા. મુંબલાલભાઈ જેડાભાઈ	આમોદ	૧
બગવંતરાય રતનરામ દેસાઈ	આમોદ	૧	મેતા મયાચંદ ચેલાજી	અધેરી	૧
દેવર શીવલાલ જેડાભાઈ	કેરવાડા	૧	શા સોમચંદ જગજીવન	આમોદ	૧
દેવર અંબાલાલ મુગજીભાઈ	આમોદ	૧	સોની ગગનંદ હીરજી	રવાંદ	૧
શા. નગીનલાલ જગમોહનદાસ	મુંબાઈ	૧	રા. સા. પ્રાણવલભદાસ હરીવલવ-		
દેવર ગોવીંદરામ મગનલાલ	,,	૧	દાસ બનાતવાલા	જંબુસર	૧
પા. દેસાઈભાઈ જોરાભાઈ	દોદા	૧	પા. જેશંગભાઈ કેશવલાલ	કેશજી	૧
પા. નાથાભાઈ મથુરભાઈ	ભાદરજી	૧	શા. તાપીદાસ જેડાભાઈ	આમોદ	૧
બાળકૃષ્ણ મણીશંકર શુક્લ	અંકલેશ્વર	૧	દામોદરદાસ હીરાલાલ	હાપર	૧
હરિલાલ રેવાપ્રસાદ શાસ્ત્રી	સરસ	૧			

